

APPGM-SDG

DILULUSKAN OLEH PARLIMEN MALAYSIA KE-15

LAPORAN TAHUNAN

2024

MENYAMBUT TAHUN KELIMA DALAM PENYETEMPATAN SDG

Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia – Matlamat Pembangunan Lestari
(APPGM-SDG)

ISI KANDUNGAN

KATA PENGANTAR

- Yang Di-Pertua Dewan Rakyatii
- Menteri Kewangan II Merangkap Pemangku Menteri Ekonomi iii
- Pengerusi Jawatankuasa APPGM-SDG v
- Timbalan Pengerusi Jawatankuasa APPGM-SDGvii
- Penyelaras Residen Interim PBBix
- Ketua Sekretariat APPGM-SDGxi
- Pengarah Eksekutif APPGM-SDGxiii

01

AHLI PARLIMEN

- Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG Bagi Sidang Parlimen Ke - 152
- Mesyuarat Jawatankuasa APPGM-SDG Pada Tahun 2024 3
- Penglibatan Ahli Parlimen Di Dalam Program APPGM-SDG4

02

TERAS TEMATIK UTAMA

- Pengajaran Utama Dalam Penyetempatan SDG
(Tahun 2020 – 2024)9
- Kejayaan dan Cabaran Pada Tahun 2024 11

03

PENYETEMPATAN SDG DI ZON UTARA

- Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024..17
- Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama.....18
- Projek Solusi.....24
- Projek Keterjaminan Makanan.....43

04

PENYETEMPATAN SDG DI ZON TIMUR

- Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024..59
- Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama.....60
- Projek Solusi.....65
- Projek Keterjaminan Makanan.....77

05

PENYETEMPATAN SDG DI ZON TENGAH

- Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024....87
- Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama.....88
- Projek Solusi96
- Projek Keterjaminan Makanan.....110

06

PENYETEMPATAN SDG DI ZON SELATAN

- Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024...119
- Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama.....120
- Projek Solusi125
- Projek Keterjaminan Makanan.....137

07

PENYETEMPATAN SDG DI WILAYAH SARAWAK

- Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024...146
- Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama.....147
- Projek Solusi157
- Projek Keterjaminan Makanan.....169

08

PENYETEMPATAN SDG DI WILAYAH SABAH

- Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024...180
- Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama.....181
- Projek Solusi185
- Projek Keterjaminan Makanan.....197

09

PROGRAM BERASASKAN KAWASAN PARLIMEN

- Bengkel Pembangunan Kapasiti ke Arah Kepimpinan SDG.....211
- Program Bertempatkan Di Kejiranan.....218
- Membina Komuniti Inklusif (BIC).....225
- Kem Belia SDG.....230
- Penilaian Impak Tahun 2023 (Kohort 3).....238

10

DASAR SOLUSI DAN INISIATIF ADVOKASI

- Dasar Solusi di Peringkat Daerah.....244
- Advokasi Dasar di Peringkat Parlimen.....250
- Kajian Kemiskinan Pelbagai Dimensi.....261

11

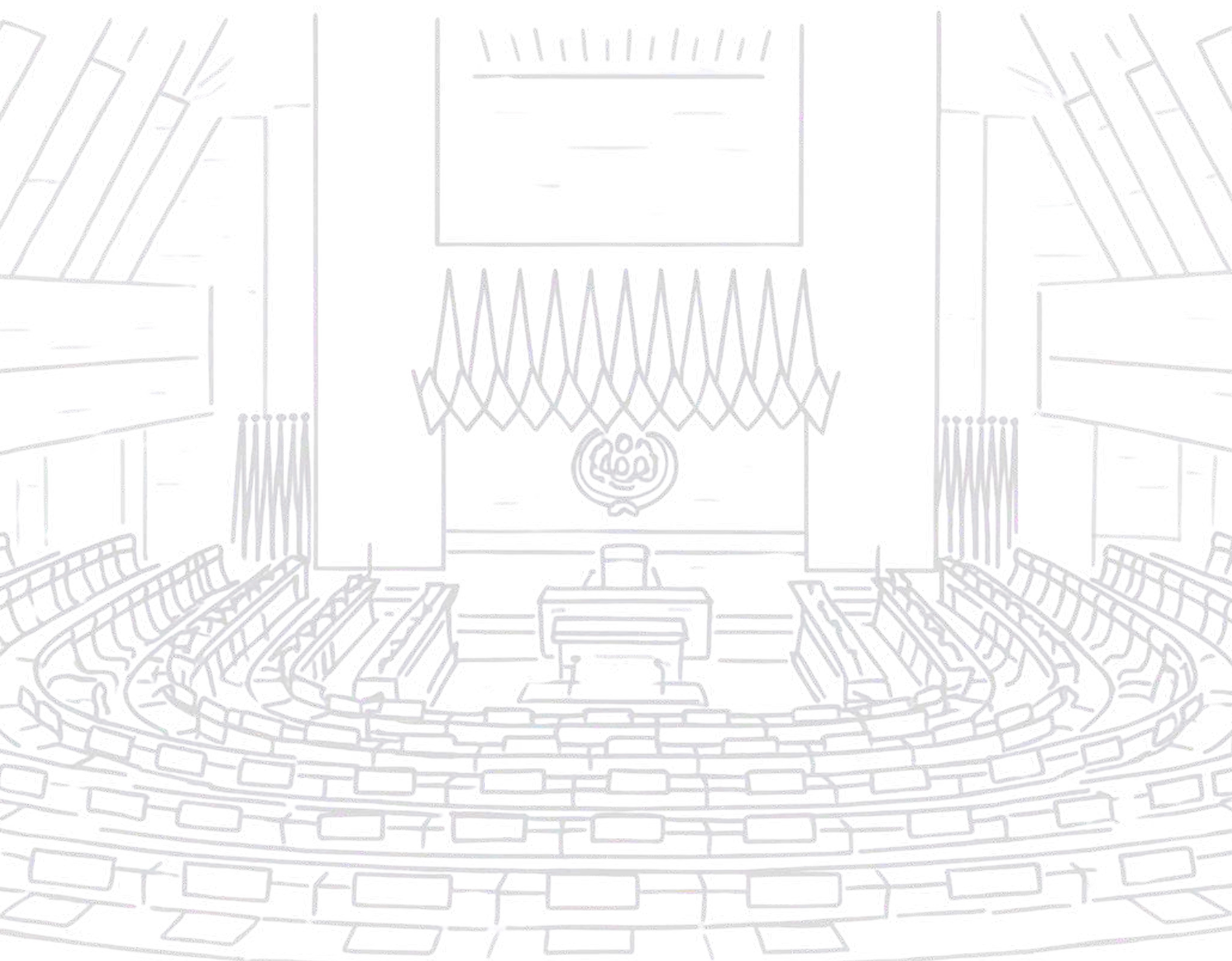
KOMUNIKASI DAN PERKONGSIAN

- Persidangan dan Bengkel Akademi MySDG.....275
- Penerbitan SDG dan Sumber Komunikasi.....281
- Mobilisasi Belia dalam SDG.....284

12

PENGURUSAN SEKRETARIAT APPGM-SDG

- Kakitangan Sekretariat APPG-SDG.....291
- Pengurusan Kewangan.....296
- Pengurusan Sumber.....297
- Penyertaan Mesyuarat Utama.....298
- Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari.....305
- Penyata Audit Tahunan Bagi Tahun 2024.....306

KATA PENGANTAR

- **Yang Di-Pertua Dewan Rakyat**
- **Menteri Kewangan II Merangkap Pemangku Menteri Ekonomi**
- **Pengerusi Jawatankuasa APPGM-SDG**
- **Timbalan Pengerusi Jawatankuasa APPGM-SDG**
- **Penyelaras Residen Interim PBB**
- **Ketua Sekretariat APPGM-SDG**
- **Pengarah Eksekutif APPGM-SDG**

Yang Di-Pertua Dewan Rakyat

YB Tan Sri Dato' (Dr.) Johari Abdul

Adalah dengan penuh rasa kesyukuran, saya ingin memuji gerak kerja Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia bagi Matlamat Pembangunan Lestari (APPGM-SDG) yang telah masuk tahun kelima dalam memperjuangkan penyetempatan SDG di seluruh Malaysia. Sejak penubuhan kumpulan ini, APPGM-SDG telah menjadi satu platform yang menyatukan ahli-ahli parlimen daripada pelbagai lingkungan politik Bersatu dalam komitmen bersama terhadap Matlamat Pembangunan Mampan dan kesejahteraan rakyat Malaysia.

Matlamat SDG mengingatkan kita bahawa kemajuan memerlukan kepimpinan di setiap peringkat bukan sahaja dari peringkat eksekutif, tetapi juga daripada peringkat parlimen. Sebagai wakil rakyat yang telah dipilih, ahli parlimen mempunyai peranan yang kritikal seperti mendengar suara rakyat di kawasan parlimen mereka, memperjuangkan keperluan rakyat mereka dan memastikan usaha pembangunan negara adalah inklusif, adil dan mampan. Melalui APPGM-SDG, ahli – ahli parlimen dapat menghubungkan suara tempatan

dengan pembentukan dasar negara dalam memastikan perjalanan Malaysia menuju tahun 2030 adalah berpaksikan realiti dan aspirasi komuniti yang pelbagai.

Saya menggesa semua Ahli Parlimen untuk terus memperjuangkan agenda ini, bukan sahaja melalui penyertaan mereka dalam APPGM-SDG tetapi juga dalam kerja harian mereka dalam bidang perundangan, pengawasan dan advokasi. Marilah kita terus menunjukkan bahawa Dewan Rakyat adalah satu ruang di mana kita mengatasi sikap kepartisan untuk berkhidmat demi kebaikan yang lebih besar dan bersatu dalam tugas kita untuk membina Malaysia yang lebih baik untuk generasi akan datang.

Tahniah diucapkan kepada pasukan APPGM-SDG, rakan-rakan kongsinya dan semua Ahli Parlimen yang telah terlibat atas komitmen cemerlang selama lima tahun. Marilah kita, bersama-sama terus maju dengan tekad dan perpaduan untuk menjadikan janji SDG sebagai realiti bagi semua rakyat Malaysia.

Menteri Kewangan II
Merangkap Menteri Ekonomi

YB Senator Datuk Seri Amir Hamzah Azizan

Adalah dengan penuh rasa bangga, saya memberikan kata pengantar ini bagi penerbitan Laporan Tahunan APPGM-SDG 2024 yang memperingati lima tahun usaha gigih Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia bagi Matlamat Pembangunan Mampan (APPGM-SDG) dalam aktiviti penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) di seluruh negara. Sepanjang lima tahun ini, pihak APPGM-SDG telah menjadi rakan yang penting kepada kerajaan dalam melengkapi usaha nasional kita untuk mencapai pembangunan yang mampan dan inklusif. Gerak kerja pihak APPGM-SDG yang merangkumi 115 kawasan parlimen setakat ini, telah memainkan peranan penting dalam menghubungkan dasar-dasar nasional dengan realiti masyarakat setempat serta memastikan komitmen kerajaan di bawah Agenda 2030 dapat dirasakan oleh masyarakat di peringkat akar umbi.

Usaha negara Malaysia dalam mencapai Matlamat Pembangunan Mampan bukanlah tanggungjawab kerajaan semata-mata; ia juga merupakan satu usaha seluruh negara. Pihak APPGM-SDG telah berjaya menyatukan ahli-ahli parlimen, kumpulan

masyarakat sivil, ahli akademik, pemimpin tempatan dan sektor swasta dalam mewujudkan ekosistem yang dinamik dan saling melengkapi serta mengukuhkan inisiatif kerajaan. Sama ada menangani kebimbangan berkenaan kemiskinan, meningkatkan ketahanan komuniti, mempromosikan pengurusan alam sekitar atau menyokong inovasi di peringkat akar umbi, pihak APPGM-SDG telah membuktikan bahawa perkongsian adalah kunci kepada kemajuan yang berpusatkan rakyat dan bermakna.

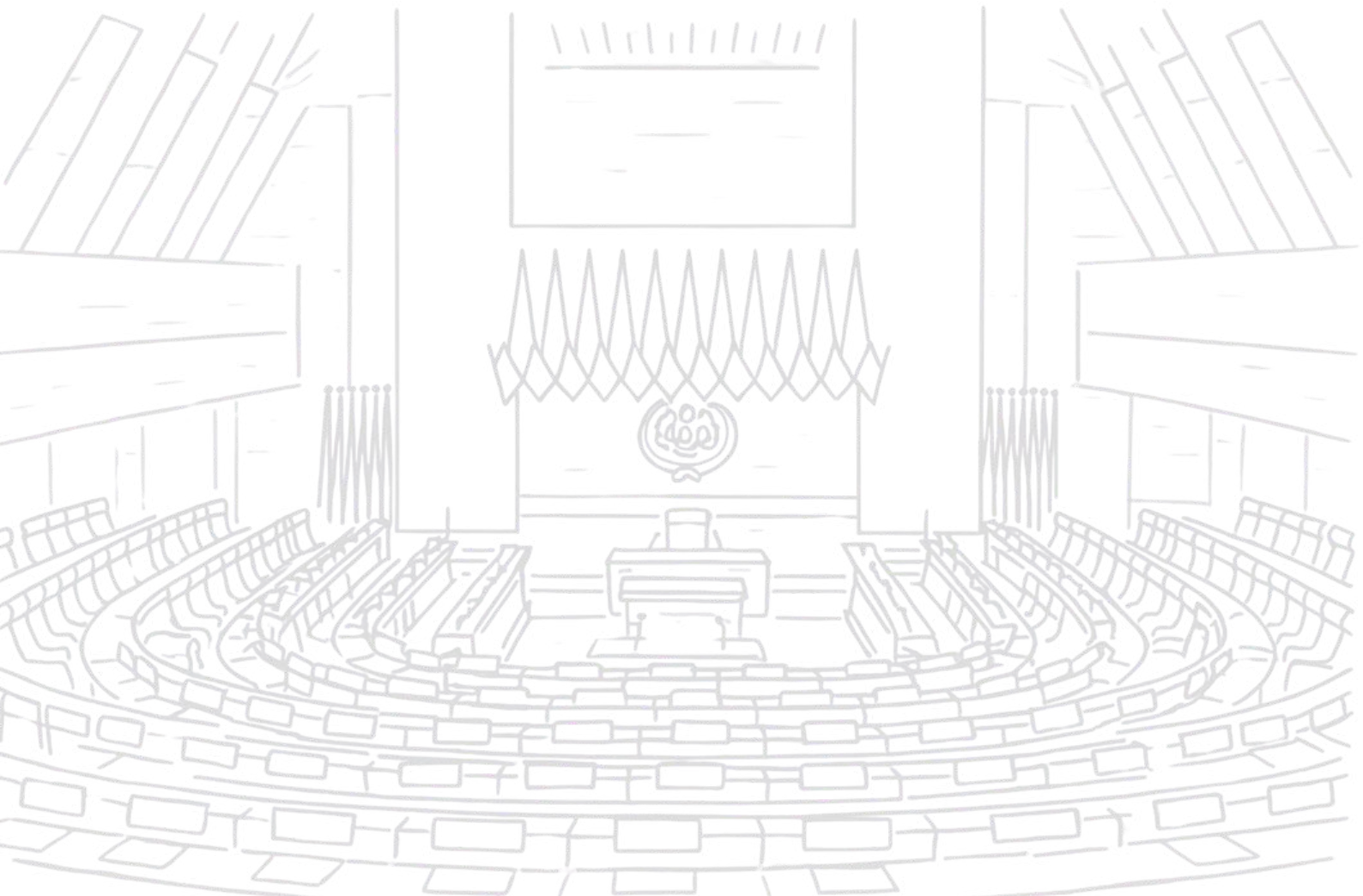
Di samping itu, saya berasa teruja untuk melihat bagaimana pihak APPGM-SDG telah menyokong keutamaan pembangunan yang lebih luas di bawah Malaysia MADANI dalam memacu usaha untuk membina negara yang lebih makmur, adil dan mampan. Pandangan dan penyelesaian yang dilaksanakan oleh komuniti melalui projek-projek APPGM-SDG telah memberikan input yang berharga bagi pembentukan dasar dan pelaksanaan serta membantu kerajaan dalam menyesuaikan strategi dan memastikan tiada sesiapa yang ketinggalan.

Bagi menghadapi tahun 2030, sebagai satu langkah ke hadapan kita memerlukan kerjasama yang lebih erat antara pihak kerajaan, pihak parlimen, pihak masyarakat sivil dan rakyat. Saya menyeru semua pihak berkepentingan untuk terus bekerjasama dalam memanfaatkan kekuatan dan rangkaian unik yang dimiliki oleh setiap pihak. Bersama-sama, kita boleh mengubah aspirasi yang dikongsi menjadi pencapaian satu pencapaian yang kukuh dalam membina sebuah negara Malaysia menjadi

contoh bagi negara serantau dan global bagi kemampanan dan kemajuan yang inklusif.

Tahniah diucapkan kepada pasukan APPGM-SDG, rakan-rakan kerjasama dan komuniti yang telah terlibat sepanjang lima tahun yang cemerlang ini dalam melengkapi dan memajukan perjalanan SDG negara. Marilah kita meneruskan momentum ini, bersatu dalam tujuan dan tindakan.

Pengerusi Jawatankuasa APPGM-SDG

YB Puan Isnaraissah Munirah Majilis

Dengan penuh kebanggaan dan kesyukuran, saya mempersembahkan Laporan Tahunan APPGM-SDG 2024, yang menandakan lima tahun perjalanan bersama kita dalam melokalisasikan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) di seluruh Malaysia.

Pertama sekali, kami mengucapkan terima kasih yang tulus kepada Kementerian Kewangan Malaysia atas sokongan kewangan yang teguh, yang telah menjadi asas penting dalam memungkinkan kerjasama APPGM-SDG sejak penubuhannya. Kami amat bersyukur atas kepercayaan dan mandat baru yang diberikan oleh Kementerian Kewangan bermula pada tahun 2024 melalui Inisiatif Penyelesaian Dasar, satu kolaborasi terobosan antara APPGM-SDG dan Yayasan Hasanah. Inisiatif ini membuka bab baharu yang menarik, membolehkan kami bergerak melampaui pemetaan isu untuk mereka bentuk dan menguji penyelesaian dasar yang konkrit yang berpijak pada realiti keperluan sebenar komuniti kita.

Kami juga ingin memberi setinggi – tinggi penghargaan kepada Kementerian Ekonomi Malaysia yang telah memberikan bimbingan dan kepimpinan dasar yang penting dalam menyelaraskan inisiatif tempatan kami dengan strategi pembangunan nasional, memastikan usaha kami menyumbang secara bermakna kepada cita-cita SDG Malaysia. Terutama sekali, pihak kami juga ingin mengucapkan terima kasih kepada Ahli-ahli Parlimen atas kepimpinan, komitmen dan semangat dwipartisan yang teguh dalam memajukan agenda SDG. Kami amat bersyukur kepada Yang di-Pertua Dewan Rakyat atas sokongan beliau yang berterusan dalam memastikan Parlimen kekal sebagai platform kukuh untuk memajukan SDG, memupuk kolaborasi merentasi parti politik dan memperjuangkan suara komuniti di seluruh Malaysia. Bersama-sama, Parlimen telah menunjukkan bahawa ia mampu memainkan peranan transformatif dalam membentuk masa depan yang mampan dan inklusif untuk semua.

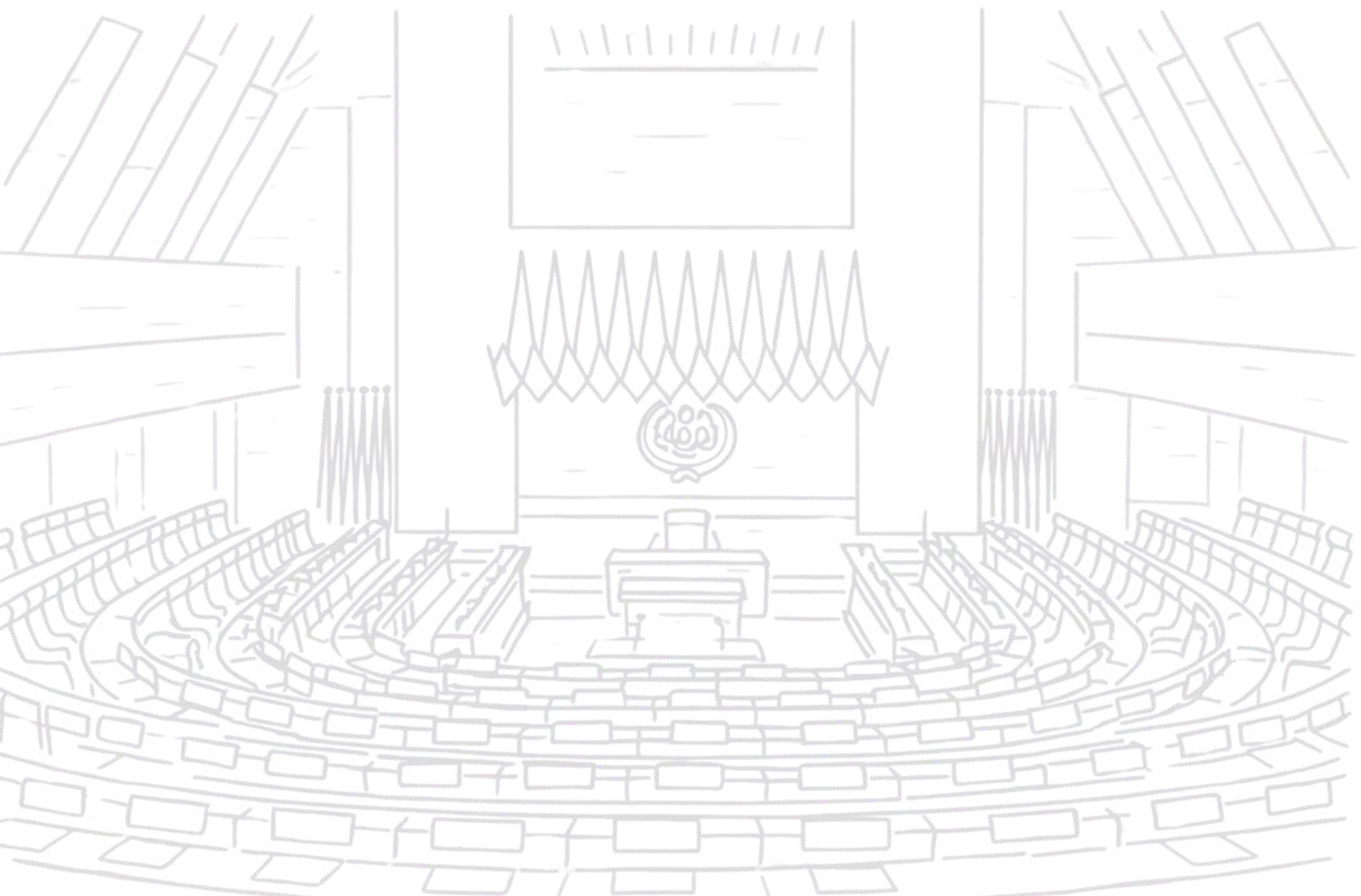

Saya juga ingin merakamkan penghargaan terdalam kami kepada pasukan Sekretariat APPGM-SDG, yang dipimpin dengan cemerlang oleh Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, yang dedikasi, kepakaran, dan penyelarasan tanpa jemu telah menjadi tulang belakang kerja-kerja APPGM-SDG. Tanpa usaha mereka di belakang tabir, banyak pencapaian kita tidak mungkin tercapai. Tahun ini juga menandakan satu kejayaan besar bagi kami dengan sokongan kukuh daripada setiausaha kerajaan negeri dan pejabat daerah, yang kolaborasinya telah menjadi penting dalam menyematkan usaha pelokalan SDG dalam rangka kerja tadbir urus tempatan, mengukuhkan kelestarian dan impak kerja kami.

Semasa kita merenung kemajuan selama lima tahun, kita menyedari bahawa laluan ke hadapan memerlukan lebih banyak

keazaman, inovasi, dan perkongsian dalam usaha mencapai tarikh akhir 2030. Namun, kita melangkah ke hadapan dengan penuh keyakinan, dikuatkan oleh pakatan yang telah kita bina, kepercayaan yang telah kita peroleh, serta ketahanan dan kreativiti yang terus kita saksikan dalam komuniti di seluruh negara.

Kepada Kementerian Kewangan, Kementerian Ekonomi, Yang di-Pertua Dewan Rakyat, Ahli-ahli Parlimen, Yayasan Hasanah, Sekretariat APPGM-SDG, pihak berkuasa negeri dan tempatan, masyarakat sivil, ahli akademik, sektor swasta dan juara tempatan yang telah menjadikan kerja ini satu realiti, terima kasih. Bersama-sama, kita akan terus menjadikan tindakan tempatan sebagai kemajuan nasional dan kemajuan nasional sebagai sumbangan global, memajukan Malaysia yang adil, berdaya tahan, dan mampan untuk semua.

**Timbalan Pengerusi Jawatankuasa
APPGM-SDG**

YB Dato' Sri Saifuddin Abdullah

Sepanjang lima tahun pelaksanaan APPGM-SDG telah membuktikan bahawa perjalanan menuju ke arah pembangunan mampan adalah paling berkesan apabila pelbagai perspektif dan penyertaan inklusif diambil kira. Sebagai Timbalan Pengerusi yang mewakili pihak pembangkang, saya telah menyaksikan secara langsung bagaimana platform ini berjaya menyediakan ruang yang bernilai bagi semua suara politik untuk menyumbang secara bermakna kepada agenda SDG Malaysia.

Kekuatan platform ini bukan sahaja terletak pada kerjasama dwipartisan, tetapi juga pada pendekatan inklusif yang memastikan komuniti tempatan, organisasi masyarakat sivil dan pelbagai pihak berkepentingan didengari dan terlibat secara aktif. Penglibatan kolektif ini telah memperkayakan pemahaman terhadap realiti di peringkat akar umbi, membolehkan perbincangan dasar yang lebih responsif dan saksama di dalam Parlimen.

Peranan Parlimen bukan hanya terhad kepada pembentukan undang-undang tetapi ia juga merupakan ruang yang penting untuk penyeliaan, akauntabiliti dan

advokasi. Melalui APPGM-SDG, Ahli-ahli Parlimen dari pelbagai pihak telah diberi kuasa untuk meningkatkan kesedaran tentang cabaran pembangunan mampan serta memastikan agensi-agensi berkaitan dipertanggungjawabkan, seterusnya memupuk ketelusan dan memastikan komitmen diterjemahkan ke dalam tindakan.

Saya juga ingin memuji Kementerian Kewangan atas sokongan kewangan dan kepercayaan yang telah diberikan kepada APPGM-SDG melalui Inisiatif Penyelesaian Dasar yang menawarkan pendekatan yang merapatkan cabaran tempatan dengan maklum balas dasar nasional. Begitu juga, penglibatan pihak Kementerian Ekonomi yang telah memainkan peranan penting dalam menyelaraskan usaha-usaha ini dengan kerangka ekonomi yang lebih luas.

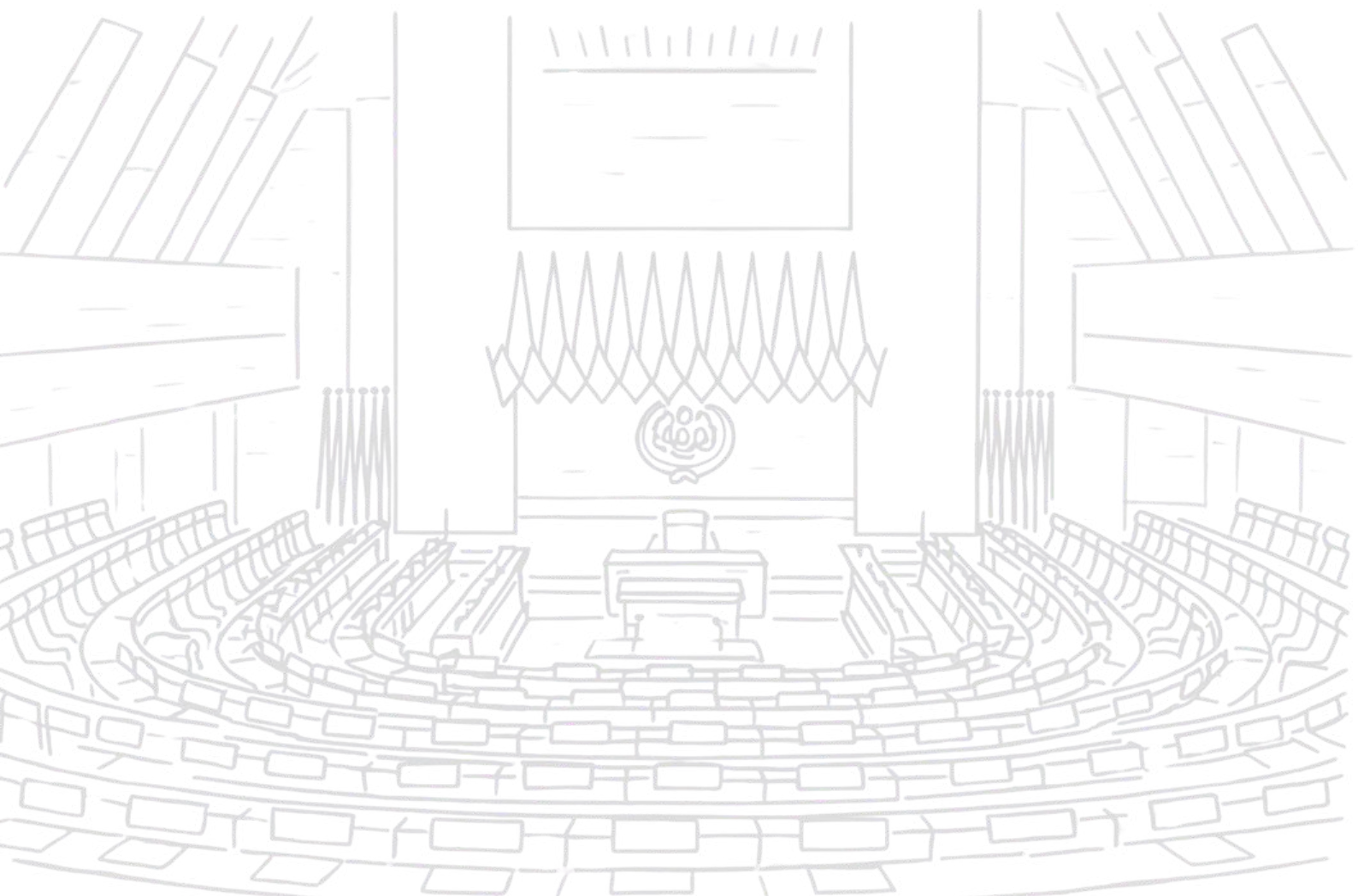
Penghargaan juga diberikan kepada Yang di-Pertua Dewan Rakyat kerana telah mencipta suasana yang kondusif bagi dialog dan kerjasama merentas parti yang membina. Semangat keterbukaan ini telah menjadi asas penting dalam memajukan agenda SDG di luar politik partisan.

Di sebalik tabir, dedikasi Sekretariat APPGM-SDG yang dipimpin oleh Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria wajar diberi pengiktirafan atas usaha dalam memastikan kelangsungan, ketelitian, dan keberkesanan dalam kerja-kerja yang dijalankan.

Pada masa akan datang tumpuan perlu diberikan kepada memperdalamkan

penyertaan komuniti, mengukuhkan penyeliaan parlimen dan memupuk inovasi dalam penyelesaian tempatan bagi mencapai sasaran SDG Malaysia. Kepelbagaian suara dan perspektif yang diwakili dalam APPGM-SDG merupakan aset terbesar dalam usaha ini dan keyakinan dipegang untuk memacu kemajuan yang bermakna bagi negara.

**Penyelaras Residen Interim PBB
Malaysia, Singapore dan Brunei
Darussalam**

Encik Robert Gass

Dengan penuh penghargaan, saya ingin menzahirkan kata pengantar ini bagi Laporan Tahunan APPGM-SDG 2024 yang memperingati komitmen selama lima tahun yang teguh oleh Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia bagi Matlamat Pembangunan Mampan (APPGM-SDG) dalam penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) di seluruh Malaysia.

Menjelang tahun 2030, dunia kini berada pada titik penentu dalam Dekad Tindakan (Decade of Action) – satu momen yang kritikal untuk mempercepatkan perubahan transformatif dan merealisasikan janji Agenda 2030. Di Malaysia, APPGM-SDG menjadi contoh teladan bagaimana pendekatan seluruh masyarakat dapat menterjemahkan cita-cita global ke dalam tindakan tempatan yang nyata.

Sejak penubuhannya, pihak APPGM-SDG telah menunjukkan kepimpinan cemerlang dengan memupuk perkongsian pelbagai pihak yang inklusif, merentasi sempadan politik, sektor dan komuniti. Dengan aktiviti penyetempatan di 115 kawasan parlimen

setakat ini, inisiatif ini telah membantu mengakar umbi SDG dalam realiti kehidupan rakyat Malaysia, terutamanya mereka yang paling berisiko untuk ketinggalan. Hubungan penting antara keutamaan tempatan dan objektif global ini adalah asas untuk mencapai pembangunan mampan dan inklusif.

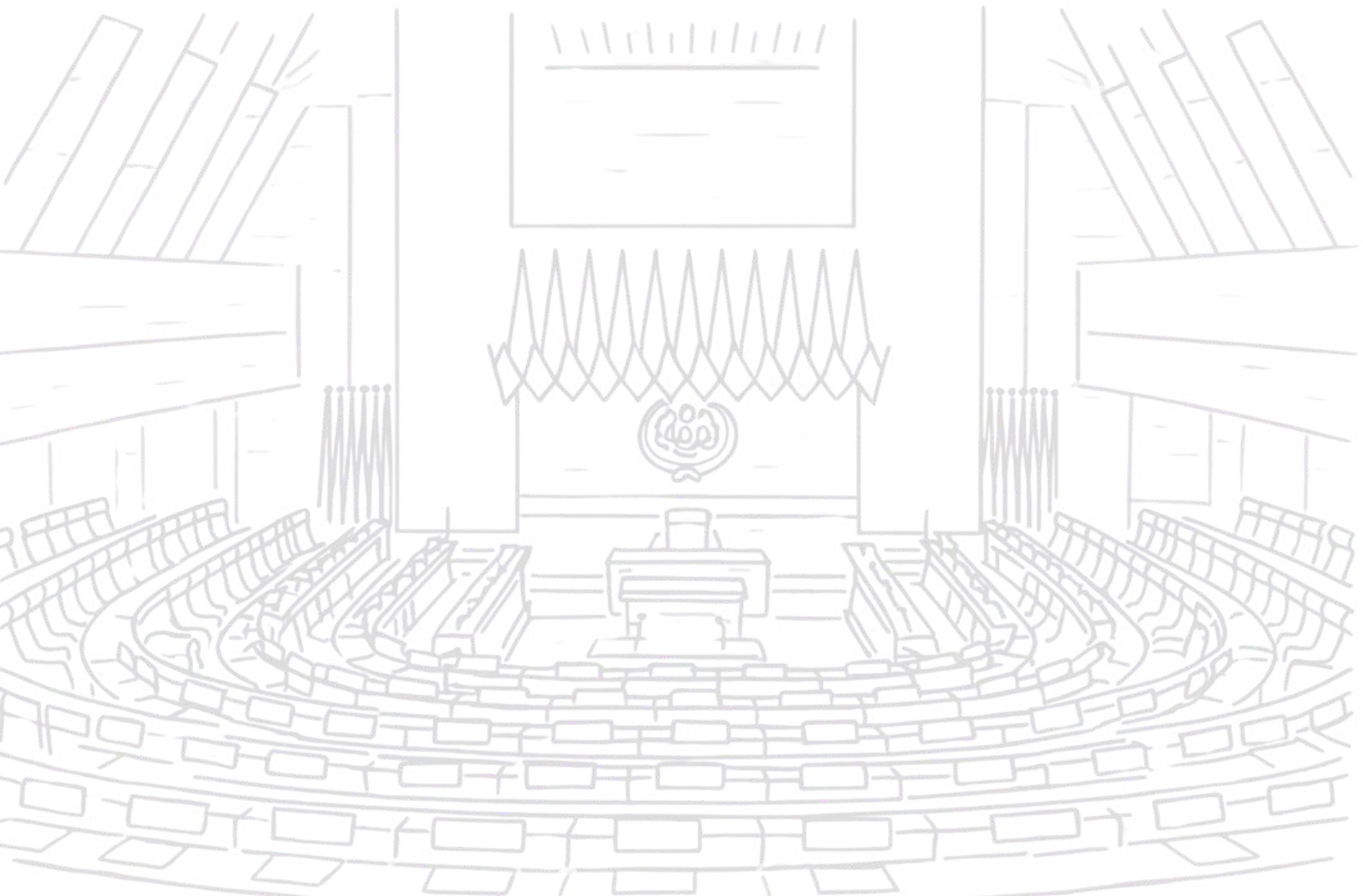
Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu di Malaysia menghargai kerjasama rapat dengan Parlimen Malaysia, Kerajaan, masyarakat sivil, ahli akademik, sektor swasta dan komuniti tempatan dalam memajukan Agenda 2030 dan SDG serta berharap untuk memperdalam perkongsian ini. Kerja APPGM-SDG menyerlahkan peranan penting ahli-ahli parlimen sebagai penyokong pembangunan mampan dan inklusif – mengumpul pelbagai suara, menyelaraskan dasar dengan SDG, menyematkan kemampan dalam perundangan dan penyeliaan negara, serta merapatkan jurang antara peringkat persekutuan dan subnasional untuk memastikan hasil pembangunan yang lebih berpaksikan tempatan dan kohesif.

Sidang Kemuncak Masa Depan (*Summit of the Future*) dan penerimaan Pakatan untuk Masa Depan (*Pact for The Future*) oleh Negara-Negara Anggota PBB pada September 2024 menandakan komitmen global yang diperbaharui terhadap multilateralisme dan pembangunan mampan. Pakatan ini menyeru kerjasama antarabangsa yang diperkukuh, pemikiran jangka panjang dan tindakan berani untuk mempercepatkan kemajuan SDG serta menangani cabaran-cabaran baru. Dalam konteks ini, kepimpinan Malaysia melalui inisiatif seperti APPGM-SDG menjadi model untuk mengintegrasikan rangka kerja global dengan realiti nasional dan tempatan, memastikan tiada sesiapa yang ketinggalan dalam usaha mencapai masa depan yang lebih adil, aman dan mampan.

Di tengah-tengah krisis global yang bertumpu daripada darurat iklim, ketidaksemaan yang semakin meningkat, hingga ketidakpastian global, pengalaman Malaysia menawarkan inspirasi dan laluan ke hadapan. Ia menunjukkan bahawa dengan kemahuan politik, kepimpinan berpaksikan komuniti dan perkongsian kolaboratif, kemajuan yang bermakna untuk manusia dan planet bukan sahaja mungkin, malah boleh dicapai.

Bagi pihak Pasukan Negara Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu, saya mengucapkan tahniah yang tulus kepada APPGM-SDG, Parlimen Malaysia, serta semua rakan kongsi dan komuniti yang menyumbang kepada kerja penting ini. Kami kekal komited untuk berjalan seiring dengan Malaysia dalam perjalanan bersama ini, menyokong usaha untuk mempercepatkan pelaksanaan SDG, memperkukuh daya tahan dan membina masa depan yang mampan untuk semua.

**Ketua Sekretariat APPGM-SDG;
Pengerusi Persatuan Promosi Matlamat
Pembangunan Lestari (PPMPL)**

Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria

Tema bagi Laporan Tahunan 2024 ialah “Menyambut Tahun Kelima dalam Penyetempatan SDG”. Hal ini merupakan satu pencapaian yang sungguh mengagumkan bahawa lima tahun telah berlalu dan jawatankuasa serta Sekretariat APPGM-SDG masih kekal aktif dan telah bekerjasama bersama 115 daripada 222 Ahli Parlimen yang mewakili sebanyak 51.8 peratus.

Pihak kami telah menghasilkan laporan tahunan setiap tahun dan menyerahkannya salinannya kepada Ahli Parlimen di Parlimen dalam bahasa Melayu. Terbitan laporan-laporan terdahulu telah didokumentasikan di laman web Parlimen[1]. Setiap laporan merangkumi penyata akaun yang telah diaudit yang secara tidak langsung menunjukkan prinsip tadbir urus baik yang diguna pakai oleh jawatankuasa APPGM-SDG.

Melengkapkan tahun kelima sebagai jawatankuasa yang diluluskan Parlimen dan sekretariat yang terdiri daripada profesional, pihak kami telah memantapkan usaha penyetempatan SDG. Hal ini dapat dicapai melalui peranan aktif ahli parlimen di peringkat kawasan parlimen serta melalui penyertaan sesi dialog berkenaan dasar SDG di Parlimen.

Pada tahun ini, Jawatankuasa APPGM-SDG telah bermesyuarat sebanyak 26 kali. Pihak jawatankuasa ini kekal sibuk kerana garis panduan APPGM-SDG memerlukan kuorum tiga orang bagi setiap mesyuarat untuk meluluskan keputusan.

Selain daripada ahli parlimen, pihak kami juga telah menyaksikan peningkatan penyertaan Pegawai Daerah (DO) atau wakil dari pejabat daerah, selalunya Ketua/Penolong daerah juga mempengerusikan perbincangan SDG di peringkat daerah. Pihak kami menyedari bahawa kehadiran dan penglibatan mereka adalah penting kerana pejabat daerah merupakan pusat pentadbiran utama dalam menangani isu pembangunan di peringkat daerah atau negeri.

Banyak usaha SDG kelihatan tertumpu di peringkat antarabangsa atau kebangsaan, namun penyetempatan SDG memerlukan penglibatan dari peringkat akar umbi. Oleh itu, penglibatan langsung di peringkat daerah adalah penting dalam menangani isu ekonomi, sosial, alam sekitar dan tadbir urus.

Dalam konteks ini, penyelesaian dasar melalui inisiatif di peringkat daerah dengan kerjasama Yayasan Hasanah merupakan satu kejayaan besar dalam menangani isu tempatan secara berkesan. Pengukuhan penyertaan rakyat dalam demokrasi tempatan dan pembuatan keputusan juga penting. Walaupun pilihan raya kerajaan tempatan belum diperkenalkan semula, selaras dengan aspirasi SDG, adalah penting untuk memencar kuasa dalam pembuatan keputusan mengenai keutamaan pembangunan dan sumber di peringkat daerah dengan ketelusan yang lebih tinggi dan pemberdayaan penyertaan rakyat.

Laporan tahunan ini telah dibahagikan kepada 12 bahagian, termasuk penyata akaun yang telah diaudit. Beberapa bahagian di dalam laporan ini menggambarkan gerak kerja APPGM-SDG pada tahun 2024, dengan mengambil kira objektif utama kami bagi memastikan tiada sesiapa yang tertinggal dalam masyarakat Malaysia. Pihak kami mengalu-alukan ulasan dan maklum balas anda tentang bagaimana kami dapat menggunakan dana awam dengan lebih berkesan bagi menyokong penyetempatan SDG di Malaysia.

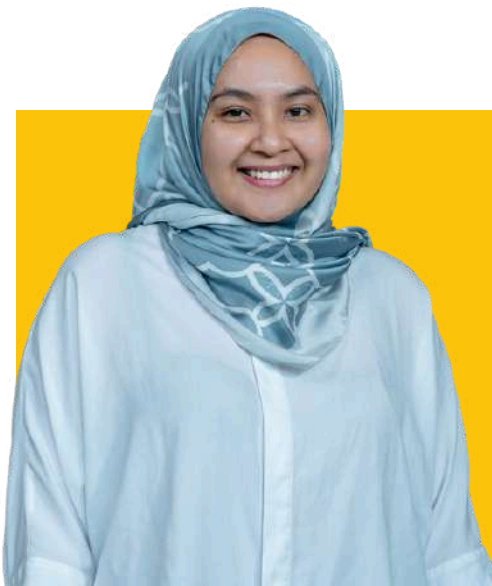
Saya mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat Yang di-Pertua Dewan Rakyat, Menteri

Menteri Ekonomi dan Menteri Kewangan serta pasukan kakitangan Parlimen, Setiausaha di Kementerian Ekonomi dan Kementerian Kewangan atas kerjasama dan sokongan berterusan mereka dalam gerak kerja APPGM-SDG.

Saya juga ingin menghargai peranan yang telah dimainkan oleh Pengerusi APPGM-SDG, YB Puan Isnaraissah Munirah Majilis @ Fakharudy, Timbalan Pengerusi, YB Dato' Sri Haji Saifuddin Abdullah serta setiap ahli jawatankuasa APPGM-SDG, terima kasih banyak atas masa dan nasihat berharga yang anda telah luangkan sepanjang tahun ini.

Tidak dilupakan juga pasukan kakitangan Sekretariat yang telah memainkan peranan besar dan saya ingin mengucapkan terima kasih kepada semua pengarah dan pegawai atas sumbangan mereka. Ucapan terima kasih yang tulus diberikan kepada ahli jawatankuasa Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari (PPMPL) termasuk dua penasihat kami, Dato' Sri Mustapa Mohamed dan Dato' Sri Hajah Rohani Abdul Karim atas perkhidmatan sukarela mereka dalam mempromosikan SDG. Semoga kita terus maju dalam usaha menuju ke arah menjadi sebuah masyarakat yang adil dan inklusif.

¹ <https://www.parlimen.gov.my/kumpulan-rentas-parti-parlimen-malaysia-krppm.html?view=3284&uweb=dr&>

Pengarah Eksekutif APPGM-SDG

Puan Nur Rahmah Othman

Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) merupakan satu agenda global yang berteraskan prinsip kesejahteraan sejagat. Namun, keberkesanan pelaksanaannya amat bergantung kepada keupayaan untuk diterjemahkan ke peringkat tempatan dan akar umbi, iaitu di komuniti, daerah dan kawasan Parlimen di mana rakyat menjalani kehidupan seharian. Justeru, penyetempatan SDG bukan sekadar pelengkap kepada dasar nasional, malah menjadi asas penting kepada pembangunan yang inklusif dan mampan.

Laporan tahunan ini menggambarkan komitmen berterusan pihak APPGM-SDG terhadap prinsip tersebut. Sepanjang tahun ini, pihak kami telah memperkukuh kerangka pelaksanaan mengikut zon, membolehkan pendekatan yang lebih menyeluruh dan responsif terhadap kepelbagaian realiti di kawasan Parlimen. Pencapaian yang amat bermakna tahun ini ialah kejayaan membina kerjasama strategik dengan beberapa Pejabat Daerah (DO.) yang telah menunjukkan kepimpinan dan sokongan padu dalam usaha menyepadukan keutamaan komuniti dengan proses pentadbiran tempatan.

Pencapaian ini mencerminkan satu anjakan institusi dalam menerima dan menyokong penyetempatan SDG secara sistematik.

Pihak kami merakamkan penghargaan yang setinggi-tingginya kepada Kerajaan Malaysia, khususnya kepada Kementerian Kewangan atas sokongan berterusan terhadap pelaksanaan program ini, serta Kementerian Ekonomi selaku titik fokus nasional dalam penyelarasan dasar dan pelaksanaan SDG. Komitmen kedua-dua kementerian ini amat penting dalam memperkukuh pendekatan seluruh kerajaan dan seluruh masyarakat ke arah pembangunan mampan.

Setinggi-tinggi penghargaan juga ditujukan kepada semua ahli parlimen, sama ada daripada pihak kerajaan mahupun pembangkang, Yang Di-Pertua Dewan Rakyat dan para petugas di parlimen atas sokongan teguh mereka terhadap inisiatif dwipartisan ini. SDG menyediakan satu bahasa bersama yang mampu merentas batas politik sebagai satu lambang tanggungjawab kolektif kita untuk menjamin kesejahteraan rakyat dan masa depan negara.

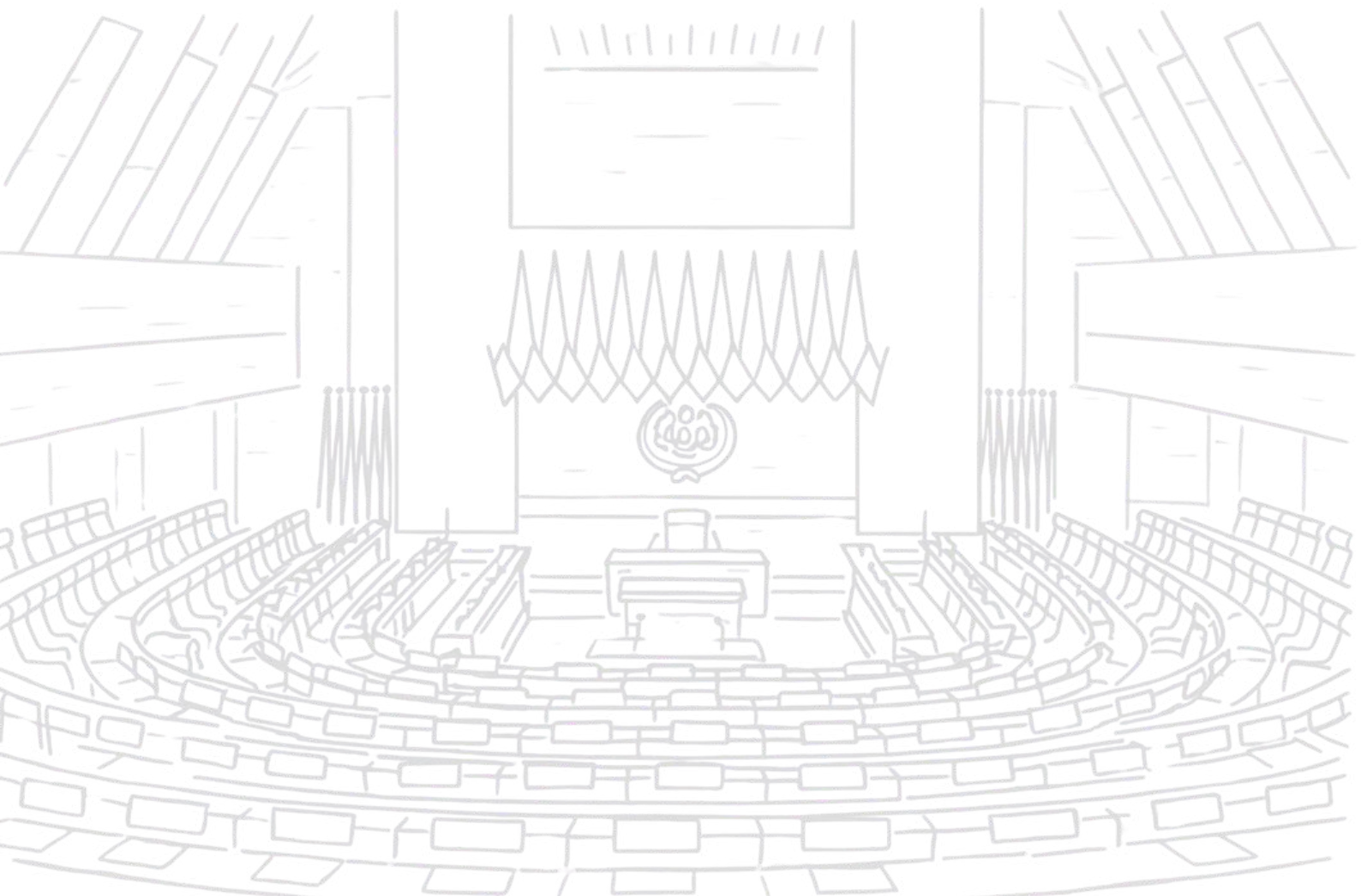

Pihak kami turut mengiktiraf peranan penting rakan pelaksana serta pihak berkepentingan termasuk pertubuhan masyarakat sivil, institusi akademik, pemimpin belia, pihak berkuasa tempatan, dan pemimpin komuniti yang telah memberikan sumbangan besar dalam menjayakan pelaksanaan di peringkat akar umbi. Keupayaan APPGM-SDG untuk menghimpun dan menyelaraskan kerjasama pelbagai pihak ini merupakan kekuatan utama program ini.

Laporan ini bukan hanya catatan pencapaian, tetapi juga komitmen kami

untuk terus mara ke hadapan. Kami akan terus berusaha untuk memperkukuh penyetempatan SDG sebagai pendekatan arus perdana, menanam nilai-nilai SDG dalam perancangan kawasan Parlimen, dan memastikan tiada siapa yang ketinggalan.

Kepada semua yang telah bersama-sama dalam perjalanan ini, kami rakamkan ucapan terima kasih yang setulusnya. Bersama, kita akan terus menterjemahkan janji SDG kepada tindakan yang nyata, dari komuniti ke komuniti, dari kawasan parlimen ke Kawasan parlimen.

BAHAGIAN 1

AHLI PARLIMEN

- Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG Bagi Sidang Parlimen Ke - 15
- Mesyuarat Jawatankuasa APPGM-SDG Pada Tahun 2024
- Penglibatan Ahli Parlimen Di Dalam Program APPGM-SDG

AHLI JAWATANKUASA APPGM-SDG BAGI SIDANG PARLIMEN KE - 15

Pengerusi
YB Puan
Isnaraissah Munirah Majilis
P169 Kota Belud
(Warisan)

Naib Pengerusi
YB Dato' Sri
Saifuddin Abdullah
P082 Indera Mahkota
(PN – Bersatu)

Setiausaha
YB Datuk Zahari Kechik
P030 Jeli
(Pembangkang)

Bendahari
YB Puan Rodiyah Sapiee
P200 Batang Sadong
(GPS)

Ahli Jawatankuasa
YB Dato'
Siti Zailah Mohd Yusoff
P023 Rantau Panjang
(PN – PAS)

Ahli Jawatankuasa
YB Tuan
Chiew Choon Man
P219 Miri
(PH – PKR)

Ahli Jawatankuasa
YB Puan
Young Syefura Othman
P089 Bentong
(PH – DAP)

Ahli Jawatankuasa
YB Tuan
Mordi Bimol
P192 Mas Gading
(PH – DAP)

Ahli Jawatankuasa
YB Tuan
Rushdan Rusmi
P001 Padang Besar
(PN – PAS)

Ahli Jawatankuasa
YB Senator Tuan
Isaiah D.Jacob
(Senator
Dewan Negara)
(PH – PKR)

Ahli Jawatankuasa
YB Senator
Susan Chemera Anding
(Senator
Dewan Negara)
(GPS – PBB)

Ahli Jawatankuasa
YB Senator Datin Hajah
Ros Suryati Alang
(Senator
Dewan Negara)
(BN – UMNO)

MESYUARAT JAWATANKUASA APPGM-SDG PADA TAHUN 2024

No	Committee Meeting	Tarikh	Mod
1	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 1/2024	24 Januari 2024	Dalam Talian
2	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 2/2024	7 Mac 2024	Fizikal
3	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 3/2024	5 April 2024	Dalam Talian
4	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 4/2024	9 Mei 2024	Dalam Talian
5	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 5/2024	24 Mei 2024	Dalam Talian
6	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 6/2024	31 Mei 2024	Dalam Talian
7	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 7/2024	7 Jun 2024	Dalam Talian
8	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 8/2024	14 Jun 2024	Dalam Talian
9	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 9/2024	21 Jun 2024	Dalam Talian
10	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 10/2024	5 Julai 2024	Dalam Talian
11	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 11/2024	12 Julai 2024	Dalam Talian
12	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 12/2024	19 Julai 2024	Dalam Talian
13	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 13/2024	2 Ogos 2024	Dalam Talian
14	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 14/2024	9 Ogos 2024	Dalam Talian
15	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 15/2024	16 Ogos 2024	Dalam Talian
16	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 16/2024	23 Ogos 2024	Dalam Talian
17	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 17/2024	6 September 2024	Dalam Talian
18	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 18/2024	13 September 2024	Dalam Talian
19	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 19/2024	27 September 2024	Dalam Talian
20	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 20/2024	4 Oktober 2024	Dalam Talian
21	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 21/2024	11 Oktober 2024	Dalam Talian
22	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 22/2024	18 Oktober 2024	Dalam Talian
23	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 23/2024	25 Oktober 2024	Dalam Talian
24	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 24/2024	8 November 2024	Dalam Talian
25	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 25/2024	15 November 2024	Dalam Talian
26	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 26/2024	22 November 2024	Dalam Talian
27	Mesyuarat Jawatankuasa Bil 27/2024	27 Disember 2024	Kelulusan Bertulis

PENGLIBATAN AHLI PARLIMEN

8 Januari 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Batu

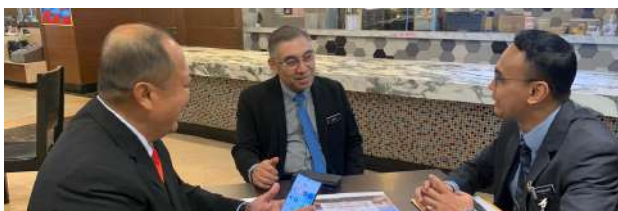
17 Januari 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Hulu Terengganu

19 Januari 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Tanjong Karang

11 Januari 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Langkawi

19 Mac 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Sungai Besar

23 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Kota Bharu

09 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Hulu Selangor

19 Mei 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Bayan Baru

23 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Besut

10 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Putatan

12 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Sri Gading

11 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Lumut

11 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Batu Pahat

12 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama Pulau

10 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Jasir

12 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Gopeng

11 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Kuala Kedah

31 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Sabak Bernam

11 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Jempol

24 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Padang Terap

16 Disember 2024
Mesyuarat Awal bersama YB Seputeh

DI DALAM PROGRAM APPGM-SDG

27 Julai 2024
Dialog Belia bersama YB Ampang

9-11 Mac 2024
Bengkel Ahli Politik Belia SDG 2 di Parlimen

18 September 2024
SDG Summit 2024 bersama YB Bentong

25 Jun 2024
Peluncuran Laporan Tahunan 2023 di Parlimen

7 Oktober 2024
Bengkel Ahli Politik Belia SDG 4 di Kuching

25 Ogos 2024
Bengkel Ahli Politik Belia SDG 3 di KL

24 April 2024
Peluncuran buku MITRA Book bersama
YB Tuan M.Kulasegaran V.Murugeson

11 - 12 Mei 2024
Persidangan MySDG 2024 di Sabah

11 Mei 2024
Perbincangan Kumpulan Berfokus (FGD)
tentang Kemiskinan

14 Disember 2024
Bengkel Pembangunan Kapasiti Rakan Solusi
(Makan Malam bersama YB Tuan Rushdan Rusmi)

15 September 2024
Persidangan MySDG 2024 di Pulau Pinang bersama
YB Puan Lim Siew Khim

25 Jun 2024
Perjumpaan bersama
YB Dato' Sri Ramanan Ramakrishnan

14 September 2024
Persidangan MySDG di Pulau Pinang bersama
YB Tuan Sim Tze Tzin

**Sokongan penuh
daripada Ahli Parlimen
telah memacu
penyetempatan SDG di
Malaysia.**

18 Januari 2024
Perjumpaan bersama
YB Senator Puan Saraswathy Kandasami

8 Oktober 2024
Bengkel Ahli Politik Belia SDG 4 bersama
YB Puan Senator Susan Chemerai Anding

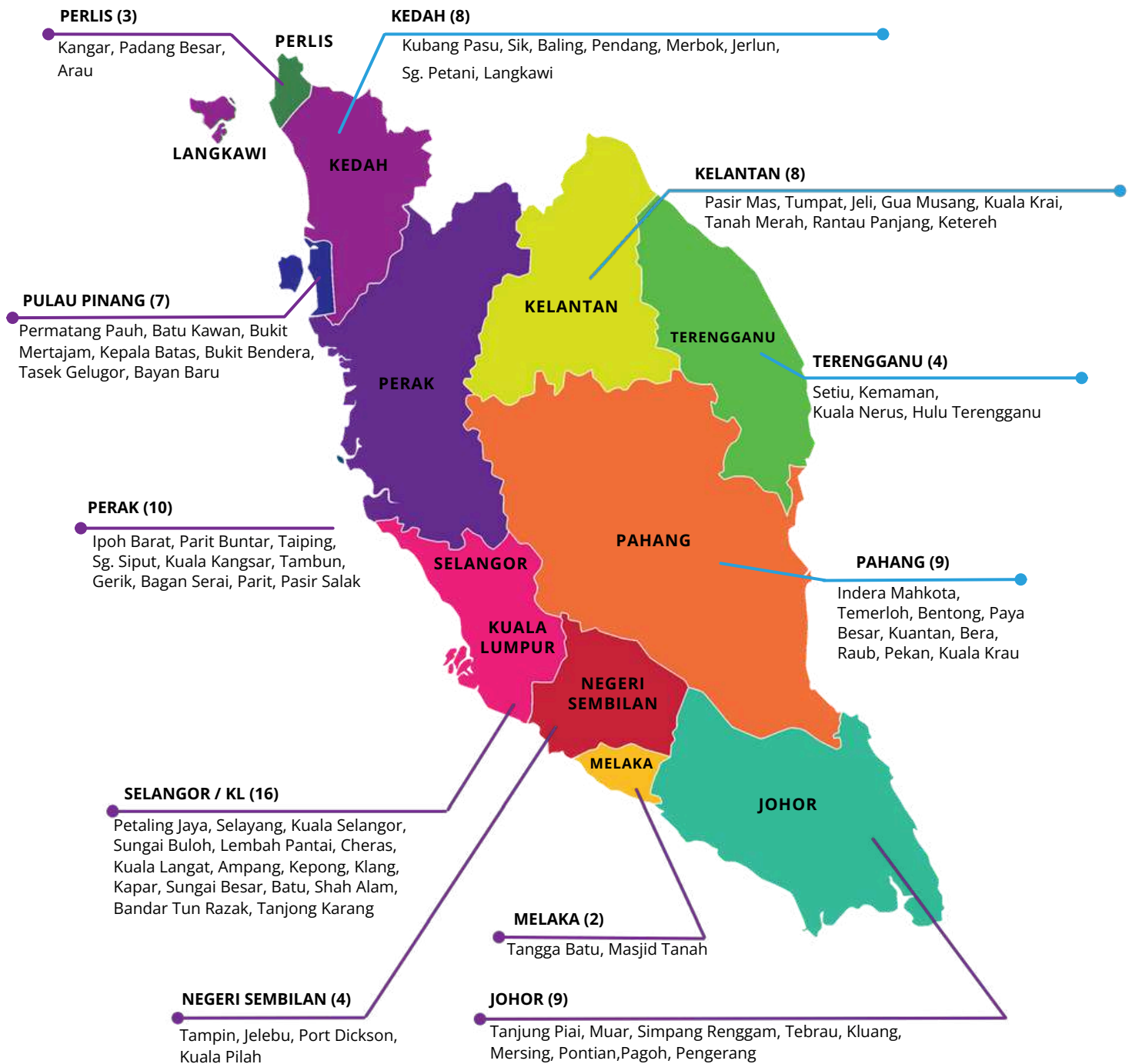
9 Jun 2024
Lawatan ke Kebun Model Ipoh
bersama YB Tuan M.Kulasegaran a/l V.Murugeson

17 September 2024
SDG Summit 2024 bersama YBTM Dato' Hanifah Hajar
Taib dan YB Dato' Lukanisman Awang Sauni

PENYETEMPATAN SDG TAHUN 2020 HINGGA

DI 115 LOKASI TAHUN 2024

SABAH (17)

Papar, Pensiangan, Tawau, Kota Belud, Libaran, Beaufort, Keningau, Kalabakan, Tenom, Lahad Datu, Kudat, Beluran, Sandakan, Ranau, Kota Marudu, Sipitang, Kinabatangan

SABAH

BRUNEI

SARAWAK

SARAWAK (18)

Bandar Kuching, Batang Sadong, Batang Lupar, Hulu Rajang, Selangau, Serian, Betong, Kota Samarahan, Baram, Tanjung Manis, Igan, Puncak Borneo, Miri, Julau, Saratok, Mas Gading, Mukah, Sibuti

BAHAGIAN 2

TERAS TEMATIK UTAMA

- **Pengajaran Utama Dalam Penyetempatan SDG (Tahun 2020 – 2024)**
- **Kejayaan dan Cabaran pada tahun 2024**

PENGAJARAN UTAMA DALAM PENYETEMPATAN SDG (TAHUN 2020 – 2024)

Dalam tempoh penggal lima tahun daripada bulan Januari 2020 hingga Disember 2024, terdapat sepuluh pengajaran penting dan pencapaian dalam penyetempatan SDG:

1 Membangunkan Model Kerjasama Pelbagai Pihak Berkepentingan

Pihak kami telah mendapatkan sokongan daripada Parlimen, Unit Perancangan Ekonomi (EPU) yang kini dikenali sebagai Kementerian Ekonomi dan Kementerian Kewangan sejak dari awal. Gerak kerja ini dimulakan oleh sekumpulan ahli akademik dan aktivis masyarakat sivil dalam penyetempatan SDG.

Pihak kami bekerja dengan rapat bersama EPU/ Kementerian Ekonomi dalam penyediaan laporan Voluntary National Review (VNR) serta Laporan Hala Tuju SDG. Kami telah menerima sokongan yang sangat baik daripada Kerajaan negeri dan terutamanya dari pejabat daerah ketika proses libat urus di peringkat daerah ketika berurusan dengan agensi tempatan dalam gerak kerja penyetempatan SDG.

2 Pemetaan Keperluan Setempat dan Kerjasama bersama Ahli Parlimen

Aktiviti pemetaan isu dan keperluan setempat selama tiga ke lima hari telah dijalankan di 115 kawasan parlimen. Ini termasuk menjalankan perbincangan kumpulan berfokus dan sesi dialog bersama agensi di peringkat daerah.

3 Penyertaan Rakan Kerjasama Tempatan bagi Penglibatan Setempat

Seramai 947 rakan kerjasama atau rakan solusi telah dikenalpasti untuk menjalankan projek solusi mikro-SDG dan projek kebun komuniti. Rakan kerjasama ini merupakan badan berdaftar yang terdiri daripada pertubuhan badan bukan Kerajaan yang berdaftar dengan Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS), Koperasi dan Perusahaan Sosial yang berdaftar dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM), Yayasan dan Universiti Awam. Model Kerjasama Pelbagai Pihak Berkepentingan telah menjadi elemen utama dalam aktiviti penyetempatan SDG secara berkesan.

4 Menjalankan Projek Mikro SDG yang Memberi Impak Kepada Akar Umbi

Sebanyak 1,373 projek solusi mikro SDG telah diluluskan dan dijalankan yang terdiri daripada 989 projek solusi dan 384 projek kebun komuniti. Projek ini adalah salah satu usaha untuk menangani isu melibatkan ekonomi, sosial dan alam sekitar. Setiap projek yang dijalankan menyasarkan penglibatan 10 ke 15 orang penduduk setempat yang secara tidak langsung menunjukkan ketampakan penyetempatan SDG di komuniti dan kejiranan tempatan.

5 Menjalankan Penilaian Impak Kendiri bagi Projek Mikro SDG

Pihak kami telah menugaskan Persatuan Sains Sosial Malaysia (PSSM) untuk menjalankan penilaian impak kendiri terhadap projek mikro SDG. Pada waktu ini, tiga laporan penilaian impak telah dihasilkan dengan sumbangan daripada universiti awam dan swasta seluruh

negara. Laporan ini untuk menilai dan mengenalpasti amalan terbaik, cabaran dan cadangan untuk tambah baik. Pasukan pengurusan projek APPGM-SDG telah mengambil langkah yang bersesuaian berdasarkan cadangan yang diberikan.

6 Menjalankan Program Pembangunan Kapasiti dan Program Kesedaran

Pihak kami telah menjalankan program pembangunan kapasiti di peringkat daerah bagi pegawai kerajaan dan pemimpin tempatan berkenaan SDG. Pihak kami jugak bekerjasama dengan pihak INTAN yang merupakan pusat latihan bagi penjawat awam untuk memperkenalkan berkenaan SDG kepada pegawai – pegawai kerajaan.

Kami telah menubuhkan Akademi MySDG untuk menyelaraskan program latihan dan menganjurkan persidangan dan bengkel. Penganjuran persidangan tahunan peringkat kebangsaan atau zon/ wilayah telah membuka peluang untuk ahli akademik dan aktivis untuk berkongsi pengalaman dan hasil penemuan mereka.

7 Bahan Terbitan dan Sumber Dalam Talian

Penerbitan kami adalah termasuk dengan buletin bulanan untuk dokumenkan aktiviti, laporan pemetaan, laporan polisi dan buku berkenaan SDG yang diambil daripada kertas-kertas persidangan dan analisis situasi. Sumber ini menampilkan pelbagai pihak berkepentingan yang berkongsi cerita, pandangan, perkongsian atau hasil penemuan. Dokumentari juga telah dihasilkan untuk menunjukkan cerita berimpak daripada komuniti akar umbi. Kesemua bahan sumber ini boleh didapati di dalam talian.

8 Memulakan Solusi Dasar di Peringkat Daerah

Pihak kami telah menganalisis hasil pemetaan keperluan tempatan bagi inisiatif polisi solusi di peringkat daerah. Sebanyak 55 kawasan daerah telah dikenalpasti dan satu jawatankuasa polisi solusi SDG akan ditubuhkan di setiap daerah. Pihak kami telah berjaya mendapatkan peruntukan daripada Kerajaan melalui Yayasan Hasanah bagi inisiatif ini.

9 Advokasi Dasar Lanjutan di Peringkat Kebangsaan

Pusat MySDG untuk Keterangan Sosial telah ditubuhkan untuk menjalankan semakan polisi yang lebih mendalam berdasarkan 85 laporan pemetaan isu (Tahun 2020 – 2023) dan menyediakan laporan polisi untuk ahli parlimen. Laporan ini berfokus kepada topik kemiskinan, kebajikan, tiada kewarganegaraan, keterjaminan makanan dan alam sekitar.

10 Penyertaan di Peringkat Serantau dan Antarabangsa di Acara Berkenaan SDG

Pihak kami telah terlibat secara aktif di acara serantau ESCAP, khususnya Forum Asia Pasifik berkenaan Matlamat Pembangunan Lestari dan United Nation High-Level Political Forum (HLPF) di New York. Kami telah menganjurkan dan menyertai di dalam acara sampingan yang menunjukkan pengalaman Malaysia.

Kami juga telah menjalin hubungan kerjasama bersama pihak Inter-Parliamentary Union (IPU), Commonwealth Parliamentary Association (CPA) dan Parliamentarians for The Global Goals (PfGG). Kami juga bekerja rapat dengan Asia Development Alliance (ADA) dan Asian Solidarity Economy Council (ASEC) berkenaan pembangunan dan model alternatif ekonomi untuk memastikan penyertaan semua.

KEJAYAAN DAN CABARAN PADA TAHUN 2024

Bahagian ini akan menggariskan pencapaian utama dan cabaran yang telah dihadapi pada tahun 2024. DISTRUKTURKAN BERDASARKAN SEPULUH TERAS UTAMA, INI AKAN DIHURAIKAN DENGAN LEBIH TERPERINCI DALAM LAPORAN INI.

1 Pemetaan keperluan tempatan dan isu

Pada tahun 2024, aktiviti pemetaan isu telah dilaksanakan di 30 kawasan parlimen terpilih. Tahun ke tahun, pihak kami telah memperhalusi teknik metodologi. Proses dimulakan dengan berjumpa dengan ahli parlimen kawasan terpilih bersama pasukan beliau. Seterusnya, satu pra-lawatan tapak dilakukan untuk berjumpa dengan pegawai daerah. Lawatan tapak selama tiga ke lima hari akan dijalankan oleh pasukan kami yang dianggotai oleh empat orang dan diketuai oleh seorang ketua penyelidik. Kami telah menerima sokongan yang baik daripada pegawai daerah dan agensi di peringkat daerah yang lain semasa menjalankan aktiviti ini.

Terdapat enam kebimbangan tematik yang telah dikenalpasti daripada 30 laporan pemetaan isu

- Akses kepada kemudahan asas dan infrastruktur
- Impak perubahan iklim terhadap kawasan membuatkan kawasan tersebut terdedah kepada risiko berlaku banjir
- Kebergantungan terhadap aktiviti ekonomi pertanian tradisional yang berpendapatan rendah
- Peluang pekerjaan yang terhad
- Aktiviti pelancongan berpotensi sebagai pemacu aktiviti ekonomi
- Cabaran pembangunan berkaitan dengan pemuliharaan (pedalaman/ hutan), Pembangunan berlebihan (di kawasan bandar) atau pembangunan terbiar (kawasan pinggir)

30 Laporan pemetaan isu ini telah diterbitkan dan dilancarkan pada 9 Disember 2024 di Parlimen. Pihak kami maklum bahawa analisis selanjutnya perlu dilakukan untuk memahami lebih lanjut isu yang telah dikenalpasti di dalam konteks yang pelbagai serta potensi strategi campur tangan seterusnya.

2 Dialog antara agensi (IAD) dan pembangunan kapasiti

IAD merupakan satu dimensi yang penting di dalam metodologi kerana melalui IAD pihak kami dapat berkongsi hasil kajian bersama agensi – agensi untuk mendapatkan maklum balas dan berbincang dengan agensi tentang potensi penyelesaian. Pada tahun 2024, IAD telah berjaya dijalankan di 26 kawasan parlimen daripada 30 kawasan parlimen terpilih. Pihak Sekretariat tidak dapat mengadakan IAD di 4 kawasan parlimen berbaki atas beberapa sebab.

Seorang wakil daripada pejabat daerah atau kerajaan negeri akan menguruskan sesi IAD ini. Sebanyak 20 sesi IAD di 20 daerah telah dipengerusikan oleh Kerajaan negeri manakala 6 sesi IAD di tujuh daerah telah dipengerusikan oleh Pegawai Daerah.

Pada tahun 2024, Menteri Besar Negeri Sembilan yang juga merupakan ahli Parlimen Port Dickson telah mempengerusikan mesyuarat IAD bagi parlimen Port Dickson. Dari tahun ke tahun, pihak kami telah melihat bagaimana Kerajaan Negeri di peringkat daerah telah mendapati bahawa hasil kajian kami berguna bagi gerak kerja mereka.

Pihak kami juga telah menganjurkan program pembangunan kapasiti menggunakan modul berpaksikan SDG bagi semua penjawat awam di peringkat daerah. Program ini secara tidak langsung dapat meningkatkan kesedaran berkenaan SDG dan menyokong penyampaian di dalam perkhidmatan awam.

Di peringkat kawasan parlimen, sebanyak 22 program pembangunan kapasiti telah dijalankan daripada 30 kawasan parlimen dan berjaya menghimpunkan seramai 481 peserta. Program pembangunan kapasiti di lapan kawasan parlimen selebihnya tidak dapat dilaksanakan atas beberapa sebab yang tidak dapat dielakkan. Program pembangunan kapasiti adalah bertujuan untuk meningkatkan kesedaran berkenaan SDG, advokasi aktiviti penyetempatan SDG dan menggalakkan kerjasama daripada pelbagai pihak berkepentingan di setiap kawasan parlimen.

3 Penyertaan rakan kerjasama tempatan bagi penglibatan setempat

Kelulusan dan pelaksanaan 510 projek mikro SDG merupakan komponen utama dalam gerak kerja APPGM-SDG pada tahun 2024. Ini adalah termasuk 324 projek solusi berdasarkan komuniti yang dilaksanakan untuk menangani isu berkaitan ekonomi, sosial dan alam sekitar dan 186 projek kebun komuniti (rujuk jadual 2.1).

Di dalam sesi dialog bersama komuniti akar umbi, mereka gembira dengan peluang untuk melakukan projek dan gembira dengan sokongan yang diterima. Meskipun sebahagian daripada mereka menyatakan proses melakukan kertas kerja menyukarkan namun terdapat juga sebahagian merasakan proses ini membantun untuk mendisiplinkan diri mereka. Pihak kami juga berbesar hati memaklumkan terdapat sebahagian daripada mereka telah berjaya mendapatkan peruntukan atau geran yang lebih besar.

Jadual 2.1 Pengagihan Projek Mikro SDG pada Tahun 2024 Mengikut Kawasan

Zon/ Wilayah	Projek Komuniti	Kebun Komuniti
Utara	96	30
Timur	50	30
Pusat	59	25
Selatan	42	28
Sarawak	37	31
Sabah	40	42
JUMLAH KESELURUHAN	324	186

Bagi sebahagian besar peserta, menjalankan perniagaan mikro merupakan sesuatu yang baharu. Mereka sering menghadapi cabaran daripada segi penjenamaan, pemasaran dan mengembangkan operasi mereka termasuk secara dalam talian. Di sini, pihak kami merasakan pendekatan sosial dan ekonomi perpaduan (SSE) dapat meningkatkan produktiviti dan kemampuan aktiviti mereka.

4 Solusi dasar di peringkat daerah

Inisiatif ini dengan kerjasama Yayasan Hasanah menyasarkan untuk menubuhkan 55 Jawatankuasa di peringkat daerah untuk menyelesaikan isu setempat. Pihak kami telah menjalankan aktiviti pemetaan isu dan keperluan setempat dan projek solusi mikro SDG di lokasi – lokasi ini. Walaubagaimanapun, pihak kami juga maklum bahawa campur tangan dari kedua-dua pihak Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri bagi memastikan isu-isu ini dapat diselesaikan.

5 Advokasi polisi di peringkat parlimen

Pada tahun 2020 hingga tahun 2023, pihak Sekretariat telah menjalankan aktiviti pemetaan isu di 85 kawasan parlimen terpilih. Hasil kajian daripada aktiviti pemetaan isu ini kemudiannya dikumpulkan dan dibahagikan kepada 26 isu tematik yang telah dikenalpasti dan pasukan penyelidik dasar telah menulis kertas polisi dibawah lima tema utama iaitu kemiskinan, kebajikan, tiada kewarganegaraan keterjaminan makanan dan kebimbangan alam sekitar.

Hasil penemuan ini akan dibincangkan bersama ahli Parlimen, agensi Kerajaan, ahli akademik dan organisasi masyarakat sivil. Hasil perbincangan ini telah menghasilkan lapan laporan dwipartisan yang telah dilancarkan di Parlimen pada 15 Oktober 2024 yang dianjurkan oleh Pusat MySDG untuk Keterangan Sosial.

6 Persidangan SDG

Pada tahun 2024, pihak Sekretariat telah menganjurkan satu persidangan antarabangsa tentang SDG-SSE pada 27 dan 28 Januari 2024 dan tiga persidangan setempat iaitu persidangan berkenaan Kemiskinan di Kota Kinabalu pada 11 dan 12 Mei 2024, persidangan berkenaan Tiada Kewarganegaraan dan Pelarian di Pulau Pinang pada 14 dan 15 September 2024 dan akhir sekali, persidangan berkenaan Kebimbangan Alam Sekitar dan Masyarakat Setempat pada 12 dan 13 Oktober 2024 di Kuching.

Dianjurkan oleh Akademi MySDG, persidangan ini menyediakan peluang untuk menyemak kembali tema SDG yang melibatkan sosial dan ekonomi perpaduan, kemiskinan, tiada kewarganegaraan dan kebimbangan alam sekitar secara mendalam. Penerbitan kertas persidangan ke dalam bentuk buku juga dilakukan untuk menyumbang kepada pengetahuan berkenaan SDG di Malaysia.

7 Penglibatan belia di dalam SDG

Penglibatan dan penyertaan belia di dalam aktiviti berkaitan SDG menjadi keutamaan dan diselaraskan oleh Akademi MySDG. Program utama adalah Bengkel Ahli Politik Muda yang memperkenalkan kepada mereka berkenaan SDG. Pada waktu ini, pihak Akademi MySDG telah menganjurkan empat bengkel dengan penyertaan sebanyak 86 orang ahli politik muda.

Disamping itu, Bengkel Belia dan pelantikan Agen Belia SDG dan Duta belia merupakan satu langkah yang benar untuk meningkatkan penyertaan golongan belia. Pihak APPGM-SDG juga telah menghantar Penyelaras Belia untuk menghadiri UN Summit of the Future pada 22 dan

23 September 2024 yang lalu bertempat di ibu pejabat Persatuan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB) di New York untuk melihat generasi kepimpinan SDG pada masa akan datang.

8 SDG publications

Dokumentasi gerak kerja APPGM-SDG adalah hasil usaha pihak Sekretariat yang terdiri daripada penyelidik, penulis dan pasukan komunikasi dalam reka bentuk dan terbitan.

Pada tahun 2024, pihak Sekretariat telah menghasilkan 94 surat bulletin dan laporan, 19 buku berkaitan SDG dan tiga direktori dan modul latihan. Selain daripada itu, pasukan komunikasi juga telah menghasilkan risalah, poster, video pendek dan dokumentari. Semua bahan ini tersedia di dalam talian dan memberikan sumbangan yang penting terhadap pengetahuan SDG dan pengalaman di Malaysia.

9 Menyahpusatkan operasi

Sebagai salah satu usaha untuk menambah baik penyelarasan wilayah, pihak Sekretariat sedang beralih daripada pejabat berpusat di Petaling Jaya ke enam kawasan zon/ wilayah (rujuk jadual 2.2). Selaras dengan penglibatan bersama Ahli Parlimen yang berkembang daripada 115 pada tahun 2024 kepada 134 pada tahun 2025. Usaha menyahpusatkan ini akan menyokong libat urus yang lebih berkesan dengan pentadbiran Negeri dan Daerah.

Jadual 2.2 Penyahpusat Operasi Kepada Enam Lokasi Pejabat mengikut Zon dan Wilayah

Zon/ Wilayah	Negeri	Lokasi Pejabat
Utara	Perlis, Kedah, Pulau Pinang, Perak	Ipoh
Timur	Kelantan, Terengganu, Pahang	Kota Bharu
Pusat	Selangor, Kuala Lumpur, Putrajaya	Petaling Jaya
Selatan	Negeri Sembilan, Melaka, Johor	Ayer Keroh (2026)
Sarawak	Sarawak	Kuching
Sabah	Sabah, Labuan	Kota Kinabalu

10 Kerjasama dalam Pemerkasaan Pelaksanaan SDG (Accelerating SDG)

Pihak Sekretariat APPGM-SDG telah membangunkan sebuah model kerjasama yang kukuh. Pihak Sekretariat APPGM-SDG telah bekerjasama dengan rapat bersama kerajaan menerusi sokongan daripada Kementerian Ekonomi, terutamanya Pusat SDG Negara dan Kementerian Kewangan. Pihak Sekretariat APPGM-SDG juga mempunyai hubungan kerja yang baik bersama Yang Di Pertua Dewan Rakyat dan menerima sokongan dan penyertaan yang baik daripada ahli parlimen yang terlibat didalam Jawatankuasa serta lawatan pemetaan dan lawatan tapak projek. Pihak Sekretariat juga telah menyaksikan penyertaan aktif Ahli Parlimen dalam memberikan pandangan ketika sesi perbincangan advokasi polisi meja bulat (RTD) ketika persediaan kertas polisi.

Pihak Sekretariat APPGM-SDG juga bekerja rapat dengan pejabat Penyelaras Residen PBB dan UNDP. Antara rakan strategik kami adalah Yayasan Hasanah, Persatuan Sains Sosial Malaysia (PSSM), Pakatan CSO-SDG, Yayasan MySDG, KSI Strategic Institute for Asia Pacific dan Asian Solidarity Economy Council (ASEC). Rakan kerjasama strategik ini juga membantu meningkatkan keberkasanan usaha penyetempatan SDG. Pada tahun 2025, pihak Sekretariat menasarkankan untuk melibatkan diri dengan lebih ramai rakan kerjasama daripada sektor swasta.

BAHAGIAN 3

PENYETEMPATAN SDG DI ZON UTARA

- **Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024**
- **Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama**
- **Projek Solusi**
- **Projek Keterjaminan Makanan**

AHLI PARLIMEN YANG TELAH TERLIBAT DALAM GERAK KERJA TAHUN 2024 DI ZON UTARA

YB Dato' Seri Dr. Shahidan
Kassim
P003 Arau, Perlis
(PN-PAS)

YB Dato' Haji Mohd Suhaimi
Haji Abdullah
P004 Langkawi, Kedah
(PN-BERSATU)

YB Datuk Wan Saifulruddin
Wan Jan
P042 Tasek Gelugor, Penang
(PN-BERSATU)

YB Puan Syerleena Abdul Rashid
P048 Bukit Bendera, Penang
(PH-DAP)

YB Tuan Sim Tze Tzin
P052 Bayan Baru, Penang
(PH-PKR)

YB Tuan Fathul Huzir Ayob
P054 Gerik, Perak
(PN-BERSATU)

YB Datuk Haji Idris Haji Ahmad
P058 Bagan Serai, Perak
(PN-PAS)

YB Tuan Haji Muhammad
Ismi Mat Taib
P069 Parit, Perak
(PN-PAS)

YB Tuan Haji Jamaludin Yahya
P073 Pasir Salak, Perak
(PN-PAS)

LAWATAN PEMETAAN ISU DAN DAPATAN UTAMA

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, pihak APPGM-SDG telah menjalankan lawatan pemetaan di sembilan kawasan parlimen di seluruh zon utara (Jadual 3.1). Kawasan parlimen tersebut adalah Parlimen Arau di Perlis, Parlimen Langkawi di Kedah, tiga kawasan parlimen di Penang iaitu Parlimen Tasek Gelugor, Bayan Baru dan Bukit Bendera, dan empat kawasan parlimen lagi di Perak, iaitu Parlimen Gerik, Bagan Serai, Parit dan Pasir Salak.

Perbincangan kumpulan berfokus telah melibatkan pelbagai komuniti akar umbi termasuk golongan wanita, belia, orang kelainan upaya, Orang Asli, petani, nelayan, miskin bandar dan penduduk kampung luar bandar. Pihak APPGM-SDG telah bekerjasama dengan Pejabat Daerah di Perlis, Kedah, Pulau Pinang dan Perak bagi mengadakan sesi dialog antara agensi. Agensi kerajaan di peringkat daerah dan pihak berkuasa tempatan dijemput untuk memberikan maklum balas terhadap isu-isu yang telah dikenal pasti semasa pemetaan isu. Lapan dialog antara agensi telah berjaya dijalankan di lapan kawasan parlimen kecuali di Gerik.

Jadual 3.1 Lawatan Pemetaan Isu ke Kawasan Parlimen di Zon Utara

Bil.	Kawasan Parlimen	Mesyuarat Awalan	Tarikh Lawatan Tapak	Dialog Antara Agensi (IAD)	Pengerusi Sesi IAD
1	Tasek Gelugor	7 Nov 2023	18 – 20 Dis 2023	21 Dis 2023	Ketua Penolong Pegawai Daerah
2	Pasir Salak	14 Nov 2023	12 – 14 Jan 2024	1 Mac 2024	Pegawai Daerah
3	Gerik	15 Nov 2023	5 – 7 Jan 2024	-	-
4	Parit	27 Nov 2023	20-22 Jan 2024	1 Mac 2024	Ketua Penolong Pegawai Daerah
5	Bukit Bendera	30 Nov 2023	15-18 Mac 2024	27 Mac 2024	Ketua Penolong Pegawai Daerah
6	Arau	19 Dis 2023	3-6 Mei 2024	24 Mei 2024	Pengarah Bahagian Perancangan, Setiasaha Kerajaan Negeri Perlis (SUK)
7	Bagan Serai	28 Dis 2023	29-31 Jan 2024	6 Jun 2024	Ketua Penolong Pegawai Daerah
8	Langkawi	11 Jan 2024	7 - 9 Mac 2024	21 Mac 2024	Pegawai Daerah
9	Bayan Baru	11 Mei 2024	31 Mei – 2 Jun 2024	22 Jul 2024	Ketua Penolong Pegawai Daerah

DAPATAN UTAMA

Setiap kawasan parlimen mempunyai isu dan konteks yang unik, namun, beberapa cabaran utama telah dikenal pasti di Zon Utara. Isu tersebut merangkumi isu sosial, ekonomi dan alam sekitar di sembilan kawasan parlimen.

■ Isu Sosial Utama

Perkhidmatan kesihatan yang tidak memadai telah dikenal pasti di kawasan parlimen Gerik, di mana kekurangan doktor pakar secara tidak langsung mempengaruhi kumpulan rentan seperti warga emas dan wanita dalam akses mereka kepada rawatan. Infrastruktur awam yang tidak dimajukan, gangguan bekalan air dan kekurangan akses digital serta telekomunikasi terus meminggirkan komuniti di seluruh kawasan parlimen. Sebagai contoh, di parlimen Pasir Salak dan Langkawi, keadaan jalan raya yang tidak memadai, pencahayaan jalan yang tidak mencukupi dan penyelenggaraan kemudahan awam yang lemah menimbulkan kebimbangan terhadap isu keselamatan dan kebolehcapaian.

Satu isu kritikal yang telah dikenal pasti di kawasan bandar di parlimen Bayan Baru adalah kesesakan lalu lintas. Isu ini diburukkan lagi dengan aktiviti perniagaan di tepi jalan yang tidak terkawal dan kekurangan tempat letak kereta di kawasan berkepadatan tinggi. Isu-isu ini mencerminkan ketidakseimbangan yang sangat jelas dalam aspek perancangan bandar, di mana pembangunan infrastruktur tidak seiring dengan pertumbuhan penduduk.

Penduduk di Bagan Serai dan Parit telah melaporkan kesukaran untuk mendapatkan bantuan kebajikan kerajaan, menyebabkan ramai keluarga terbiar tanpa sokongan asas. Keadaan ini sama dengan penduduk di Gerik, di mana pengagihan bantuan yang tidak sekata serta isu hak milik tanah yang belum selesai telah menambahkan rasa tidak percaya terhadap institusi tempatan.

Satu perkembangan trend isu sosial dalam kalangan belia telah dikenal pasti di pelbagai kawasan parlimen yang telah dilawati. Di parlimen Pasir Salak, kemudahan komuniti yang terbengkalai dan di parlimen Langkawi, Tasek Gelugor dan Arau yang menghadapi isu kekurangan fasiliti rekreasi telah menyumbang kepada pengasingan belia serta peningkatan penyalahgunaan bahan terlarang. Di parlimen Bukit Bendera melaporkan kemerosotan moral dan keciciran pendidikan dan penyalahgunaan dadah dan vandalisme semakin menjadi-jadi, terutamanya di kawasan kejiranan yang terabai. Paling membimbangkan, penyalahgunaan bahan terlarang dan kadar keciciran pendidikan yang tinggi kerap dilaporkan di pelbagai kawasan, dengan faktor sosio-ekonomi sering disebut sebagai penyumbang kepada masalah keciciran tersebut.

Keperluan mendesak untuk meningkatkan akses kepada infrastruktur asas, kemudahan dan perkhidmatan sosial masih berterusan. Selain daripada itu, penglibatan golongan belia bagi mengukuhkan ketahanan, mengubah hala tuju kegiatan serta menyokong pembangunan positif dan kesejahteraan mereka

■ Isu Ekonomi Utama

Kawasan luar bandar dan bandar menghadapi isu pengangguran, kos sara hidup yang tinggi dan peluang pekerjaan yang terhad. Di parlimen Gerik, ketiadaan pembangunan industri di kawasan setempat telah menyumbang kepada kadar pengangguran yang tinggi di dalam kalangan belia dan migrasi secara tidak langsung melemahkan menjana ekonomi setempat.

Usaha dalam mempromosikan aktiviti ekopelancongan telah dihalang oleh sokongan institusi yang lemah meskipun aset semulajadi kawasan setempat mempunyai potensi tinggi untuk dibangunkan.

Kawasan parlimen Bagan Serai dan Parit sama-sama bergelut dengan isu infrastruktur yang tidak mencukupi, terutamanya dalam aspek telekomunikasi dan pengangkutan, serta keadaan jalan yang buruk telah menyekat aktiviti ekonomi dan perhubungan. Kenaikan kos sara hidup menjadi beban besar kepada isi rumah berpendapatan rendah, terutamanya dalam kalangan demografi B40. Di Bagan Serai, kurangnya minat belia dalam aktiviti pertanian kerana keuntungan yang rendah, telah menyebabkan penghijrahan ke bandar dan kekurangan tenaga buruh dalam pertanian setempat. Trend ini sama seperti di kawasan parlimen Pasir Salak, di mana peluang pekerjaan yang terhad, kenaikan kos input pertanian dan persaingan dari barangan import telah mengancam ekonomi tempatan. Selain daripada itu, kelemahan sektor pertanian menyebabkan pasaran yang tidak menentu dan sokongan yang tidak mencukupi dilihat ketara di kedua-dua kawasan iaitu parlimen Pasir Salak dan Parit.

Di Bukit Bendera, isu kemiskinan bandar diburukkan lagi oleh kos sara hidup yang tinggi dan literasi digital yang lemah terutamanya dalam kalangan ibu Tunggal yang secara tidak langsung telah menyekat pergerakan ekonomi mereka. Parlimen Bayan Baru turut mengalami isu perbezaan ekonomi dalam kalangan belia dan ibu tunggal, didorong oleh gaji yang rendah, peluang pekerjaan yang terhad dan ketidaksesuaian kelayakan. Keadaan ini diparahkan lagi oleh kenaikan kos perumahan dan kos utiliti.

Isu ekonomi di kawasan parlimen Tasek Gelugor berkait rapat dengan kenaikan kos input pertanian, harga padi yang tidak konsisten dan pendapatan tidak stabil para petani serta nelayan. Isu ini berpunca daripada faktor persekitaran seperti pencemaran dan banjir.

Di parlimen Langkawi, tekanan ekonomi bertambah buruk akibat kemerosotan industri pelancongan, bil utiliti yang tinggi, dan akses terhad kepada barang keperluan asas. Parlimen Arau pula menghadapi masalah kekurangan peluang pekerjaan untuk belia dan nelayan tempatan serta kos sara hidup dan pertanian yang tinggi yang mengancam kelestarian kehidupan bertani.

Penemuan ini menunjukkan keperluan mendesak untuk dasar ekonomi komprehensif bagi menangani kedua-dua tekanan kos sara hidup serta halangan struktur kepada pekerjaan dan penajaan pendapatan, terutamanya untuk belia, wanita dan mereka yang bekerja dalam sektor pertanian.

■ Isu Alam Sekitar Utama

Kesan buruk perubahan iklim dan pencemaran jelas kelihatan di seluruh kawasan parlimen yang telah dilawati. Di parlimen Gerik, kemerosotan alam sekitar dari aktiviti pembalakan dan pencemaran sungai telah mengganggu hasil mata pencarian tradisional, terutamanya untuk nelayan dan komuniti orang asli. Parlimen Bagan Serai dan Pasir Salak kedua-duanya menghadapi isu banjir yang kerap, diburukkan lagi dengan perubahan iklim dan sistem saliran yang tidak sempurna. Hal ini juga menjejaskan hasil pertanian dan mengancam ekonomi tempatan. Isu bekalan air turut dikenalpasti di parlimen Bagan Serai.

Parlimen Parit dan Bukit Bendera menegaskan kesan pengurusan sisa yang tidak efektif dan pembangunan yang tidak terkawal menyumbang kepada pencemaran, banjir dan risiko kesihatan. Di Bukit Bendera, isu-isu ini diburukkan lagi oleh konflik manusia-hidupan liar, ancaman terhadap ekosistem marin dan tapak warisan akibat aktiviti pembandaran tidak terkawal. Parlimen Bayan Baru menghadapi pencemaran alam sekitar yang sama dengan banjir kilat dan pencemaran udara industri menunjukkan kegagalan perancangan sistemik.

Parlimen Tasek Gelugor menghadapi isu alam sekitar seperti pencemaran dan banjir yang memberi kesan secara tidak langsung kepada kestabilan ekonomi petani dan nelayan. Di parlimen Langkawi, pengurusan sisa yang lemah, pencemaran serta kesan perubahan iklim terhadap ekosistem tempatan menjadi kebimbangan utama. Parlimen Arau juga berdepan dengan isu banjir yang kerap disebabkan sistem saliran tidak sempurna dan penyelenggaraan yang lemah. Kesan perubahan iklim seterusnya menjejaskan produktiviti pertanian dan ekosistem tempatan.

Walaupun isu alam sekitar di setiap kawasan parlimen mungkin berbeza, terdapat keperluan mendesak bagi pelaburan infrastruktur lestari, pengurusan sisa cekap dan langkah adaptasi terhadap iklim tetap penting dalam memelihara sumber pendapatan dan kesihatan awam di semua kawasan parlimen ini.

PERKONGSIAN KISAH – KISAH TUMPUAN

Kisah 1

Krisis Kekurangan Air Mengancam Sawah Padi Di Bagan Serai

Kekurangan air telah mengancam aktiviti sawah padi di Bagan Serai terutamanya di kawasan AIDA Kerian dimana paras air telah menurun terutamanya ketika musim menanam. Empangan Bukit Merah merupakan sumber air utama bagi isi rumah dan aktiviti pertanian dan industri di Taiping yang semakin kering akibat musim kemarau yang berpanjangan dan cuaca yang panas. Hal ini secara tidak langsung telah mengurangkan jumlah air tersedia, merisikokan hasil tanaman yang rendah dan kerugian ekonomi dalam kalangan petani. Ketiadaan sistem pengairan yang sempurna akan menyebabkan tekanan terhadap aktiviti sawah padi mendorong kepada hasil pengeluaran yang rendah dan mengancam keterjaminan makanan wilayah. Usaha dan tindakan segera bagi menangani isu ini perlu dilaksanakan untuk menguruskan sumber air secara cekap dan mencari sumber alternatif untuk mengurangkan kemelut ini.

Kisah 2

Keperluan Mendesak Bagi Doktor Pakar Di Hospital Gerik

Kekurangan doktor pakar di Hospital Gerik telah menimbulkan cabaran besar bagi komuniti setempat. Pesakit yang memerlukan rawatan khusus seperti masalah jantung atau pediatrik terpaksa dirujuk ke hospital di Ipoh atau Taiping yang jaraknya melebihi 120km menyebabkan tambahan kos dan kesukaran. Situasi ini memberi beban berat terutamanya kepada warga emas dan pesakit berpendapatan rendah. Kekurangan ini melambatkan rawatan dan meningkatkan risiko komplikasi. Terdapat keperluan mendesak untuk penempatan tetap doktor pakar di Hospital Gerik bagi meningkatkan akses penjagaan kesihatan untuk Gerik dan kawasan sekitarnya.

PENGAJARAN YANG DIPELAJARI

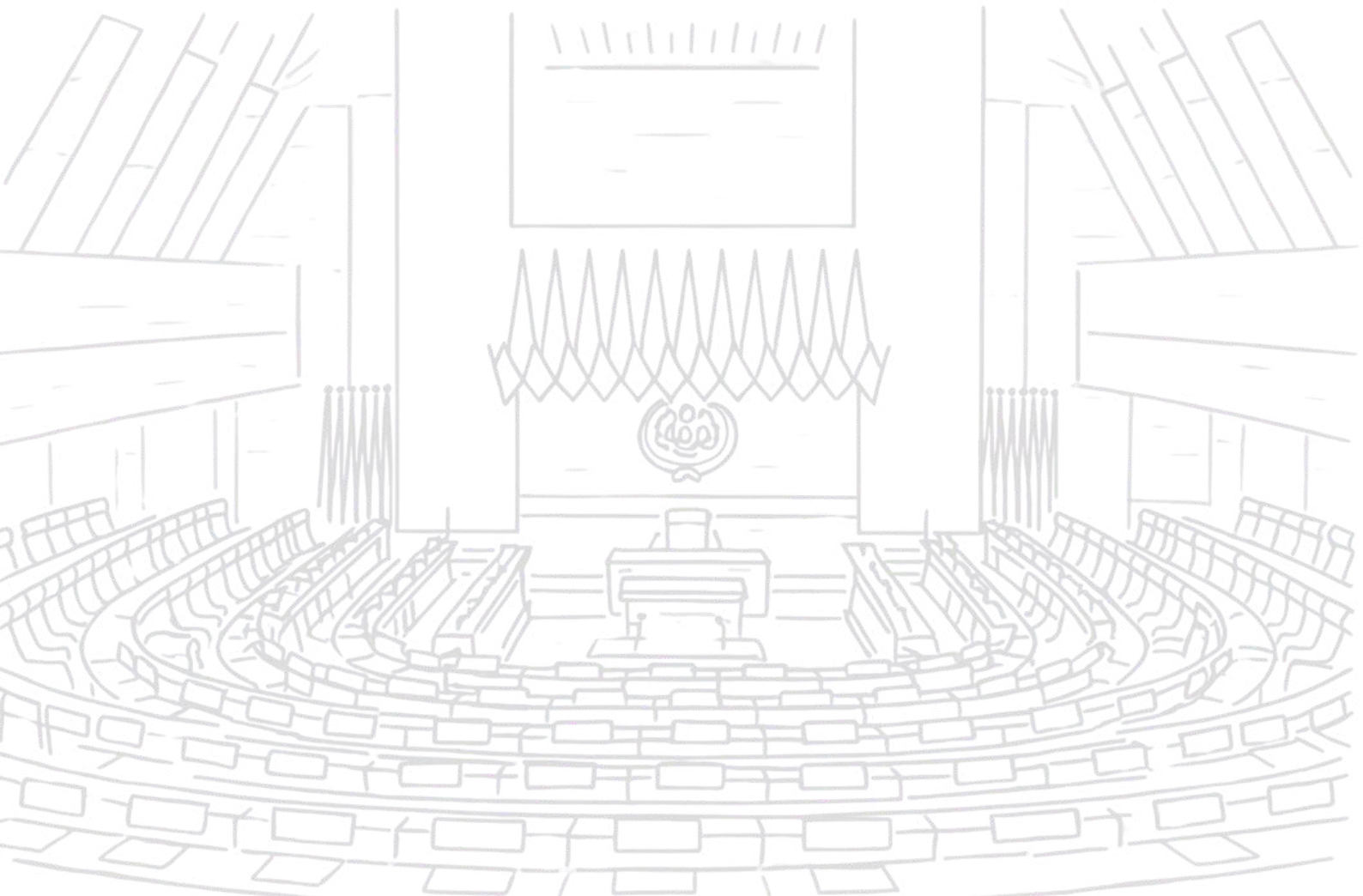
Bagi mengatasi cabaran Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) memerlukan pengutamaan terhadap kemudahan infrastruktur dan perkhidmatan asas. Pelaburan yang lebih besar dalam aspek air bersih dan sanitasi terutamanya di kawasan luar bandar adalah penting. Kerjasama dengan pemimpin tempatan untuk menaik taraf jalan raya dan capaian internet akan meningkatkan ketersambungan dan ketahanan komuniti. Peluang pendidikan dan pekerjaan juga perlu diperluaskan. Kerajaan dan sektor perniagaan perlu menawarkan latihan kemahiran yang selari dengan keperluan industri, manakala program biasiswa dan mentor mentee dapat menyokong pengekalan pelajar. Akses penjagaan kesihatan perlu dipertingkatkan melalui klinik bergerak dan bayaran lebih baik untuk doktor di kawasan luar bandar bagi memastikan perkhidmatan yang lebih saksama. Perlindungan alam sekitar memerlukan peraturan penggunaan tanah yang lebih ketat dan inisiatif dipimpin komuniti untuk memulihara alam semula jadi dalam memerangi perubahan iklim.

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

Pelbagai cabaran sosial, ekonomi dan alam sekitar telah dikenalpasti di kawasan Zon Utara. Terdapat keperluan mendesak untuk menambah baik akses kepada infrastruktur dan kemudahan asas, penglibatan belia yang berkesan dan membina suasana di mana golongan belia boleh berkembang, struktur ekonomi untuk meningkatkan tekanan kos sara hidup. Tambahan lagi, inisiatif peningkatan kemahiran dan kerjasama akademi – industri yang lebih kuat adalah penting untuk menggalakkan pewujudan kerja dan peluang pekerjaan. Strategi adaptasi iklim yang mampan harus diutamakan untuk mengatasi risiko alam sekitar.

Cadangan ini adalah selaras dengan usaha mempromosikan kesihatan dan kesejahteraan yang baik (SDG 3), mengutamakan pekerjaan yang sesuai dan pertumbuhan ekonomi (SDG 8), membina infrastruktur yang berdaya tahan, mempromosikan perindustrian mampan dan memupuk inovasi (SDG 9), penggunaan dan pengeluaran yang bertanggungjawab (SDG 12), serta tindakan iklim (SDG 13). Tambahan pula, perkongsian pelbagai pihak berkepentingan (SDG 17) akan meningkatkan impak dan jangkauan usaha kelestarian dalam dan merentasi komuniti.

PROJEK SOLUSI

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 95 projek telah dilaksanakan di Zon Utara meliputi negeri Perlis, Kedah, Pulau Pinang dan Perak (Jadual 3.2). Inisiatif-inisiatif ini dijalankan melalui kerjasama dengan Penyedia Penyelesaian dan Ahli Parlimen, menyasarkan pemerkasaan ekonomi, keterangkuman sosial dan kelestarian alam sekitar untuk menangani cabaran tempatan dalam komuniti terpinggir. Projek-projek ini mengambil pendekatan menyeluruh, merangkumi penjanaaan pendapatan, kursus kemahiran, pembangunan infrastruktur dan pusat pembelajaran komuniti.

Fasa 1 (2024) menyaksikan pelaksanaan 29 projek di sembilan kawasan parlimen, memberi tumpuan kepada keperluan segera komuniti. Fasa 2 (2023) merangkumi 14 projek yang bertujuan untuk meningkatkan infrastruktur dan memperluaskan impak komuniti, manakala Fasa 3 (2022) melaksanakan 10 projek yang direka untuk menginstitusikan inisiatif yang berjaya dan mempromosikan kemampuan diri jangka panjang. Sebanyak 28 projek Penjanaaan Pendapatan (*Income Generation*, IG) telah mewujudkan peluang ekonomi dan menyokong keusahawanan, manakala 14 Pusat Pembelajaran Komuniti (*Community Learning Center*, CLC) telah ditubuhkan sebagai hab untuk pendidikan, kursus dan pembangunan kapasiti.

Projek-projek ini dibangunkan melalui proses kolaboratif yang melibatkan pemegang taruh tempatan, agensi kerajaan, NGO, dan pemimpin komuniti, memastikan penyelesaian disesuaikan dengan keperluan unik setiap kawasan parlimen. Secara kolektif, usaha-usaha ini memberi impak kepada 1,797 penerima manfaat di keempat-empat negeri tersebut.

Jadual 3.2 Projek Solusi dan Penerima Manfaat mengikut Kawasan Parlimen di Zon Utara

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1 (2024)	Arau	Perlis	3	60
	Langkawi	Kedah	3	41
	Bayan Baru	Pulau Pinang	3	60
	Bukit Bendera		3	70
	Tasek Gelugor		4	255
	Bagan Serai	Perak	3	40
	Gerik		3	30
	Parit		3	32
	Pasir Salak		3	40

Fasa 2 (2023)	Padang Besar	Perlis	2	220
	Sungai Petani	Kedah	2	81
	Kepala Batas	Pulau Pinang	2	65
	Kuala Kangsar	Perak	2	30
	Sungai Siput		2	20
	Taiping		2	170
	Tambun		2	30
Fasa 3 (2022)	Kangar	Perlis	2	40
	Jerlun	Kedah	2	35
	Merbok		2	20
	Bukit Mertajam	Pulau Pinang	2	31
	Parit Buntar	Perak	2	112
Penjanaan Pendapatan (IG) (2024)	Arau	Perlis	1	12
	Kangar		2	20
	Alor Setar	Kedah	1	10
	Baling		2	20
	Kuala Kedah		1	13
	Kubang Pasu		2	20
	Kulim		1	15
	Langkawi		1	10
	Merbok		4	40
	Sungai Petani		2	21
	Bagan	Pulau Pinang	1	10
	Batu Kawan		1	10
	Jelutong		1	10
	Permatang Pauh		1	10
	Tanjong		1	10
	Batu Gajah	Perak	1	10
	Gopeng		1	15
	Ipoh Barat		1	10

	Taiping	Perak	2	30
	Tambun		3	35
Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) (2024)	Padang Besar	Perlis	1	20
	Kulim	Kedah	1	20
	Pendang		1	50
	Sungai Petani		1	100
	Bayan Baru	Pulau Pinang	1	100
	Bukit Gelugor		1	30
	Permatang Pauh		2	100
	Ipoh Barat	Perak	3	100
	Gopeng		1	15
	Tambun		1	15
	Tanjong Malim		1	20
	JUMLAH KESELURUHAN			95

Projek Solusi di Zon Utara Berdasarkan Tema SDG

Di Zon Utara, sebanyak 95 projek penyelesaian telah dilaksanakan merangkumi tema ekonomi, sosial, dan alam sekitar untuk menangani cabaran serantau dan mempromosikan pembangunan mampan (Jadual 3.3). Majoriti projek ini iaitu 58 projek, memberi tumpuan kepada tema ekonomi seperti penjana pendapatan, keusahawanan dan pembangunan kemahiran, menyokong komuniti dalam membina sara hidup yang berdaya tahan. Projek sosial merangkumi 34 inisiatif, menekankan pemerkasaan komuniti, pendidikan, dan pembangunan kapasiti. Projek alam sekitar, walaupun kecil bilangannya iaitu tiga projek bertujuan untuk memupuk kelestarian dan amalan mesra alam.

Jadual 3.3 Projek Solusi di Zon Utara berdasarkan Tema SDG

Tema	Ekonomi	Sosial	Alam Sekitar	Jumlah
Bil. Projek	58	34	3	95

Kumpulan Sasaran bagi Projek Solusi di Zon Utara

Sebanyak 95 projek solusi berasaskan komuniti di Zon Utara telah melibatkan pelbagai kumpulan sasara. Hal ini termasuk komuniti B40, bekas banduan, petani, nelayan, orang kelainan upaya, pelajar sekolah, golongan tidak bekerja, pelajar universiti, wanita (termasuk suri rumah dan ibu tunggal), dan belia. Penekanan diberikan kepada mempromosikan keterangkuman, memacu penglibatan komuniti yang luas, dan impak sosio-ekonomi yang holistik merentasi pelbagai kumpulan ini.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Bekas Banduan, Petani, Nelayan, Orang Kelainan Upaya, Pelajar Sekolah, Golongan Tidak Bekerja, Pelajar Universiti, Wanita (termasuk suri rumah dan ibu tunggal) dan golongan belia.

Rakan Solusi Berdasarkan Jenis Pendaftaran di Zon Utara

Jadual 3.4 menunjukkan 95 rakan solusi berdasarkan jenis pendaftaran. Pecahan rakan solusi ini terbahagi kepada 46 entiti yang didaftarkan dibawah Jabatan Pendaftaran Pertubuhan (ROS), 33 organisasi dibawah Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) dan 8 organisasi didaftarkan dibawah Pendaftar Pertubuhan Belia (ROY). Pelbagai organisasi lain turut diwakili termasuk kawasan Rukun Tetangga (KRT), sebuah sekolah, sebuah universiti dan pertubuhan sukan.

Jadual 3.4 Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran

Jenis Pendaftaran	Bil. Organisasi
Pendaftar Pertubuhan (ROS)	46
Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)	33
Pendaftar Pertubuhan Belia (ROY)	8
Pendaftaran Persatuan Sukan Secara Elektronik (eROSA)	1
Jabatan Pendidikan Negeri Pulau Pinang (JPNPP)	1
Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK)	1
Kawasan Rukun Tetangga (KRT)	1
Sekolah	1
Pertubuhan Sukan	1
Universiti	1
Majlis Pengurusan Komuniti Kampung (MPKK)	1
JUMLAH	95

KISAH TUMPUAN DAN AMALAN TERBAIK

Kisah 1

Kursus Membaiki Telefon Android and iPhone Basic 2.0

Selepas kemalangan jalan raya pada tahun 2016 yang menyebabkan dia mengalami kecacatan, Mohammad Adi Mohd Nasir menghadapi kesukaran mencari pekerjaan yang stabil untuk menyara keluarganya. Bagi mengatasi cabarannya, dia tekad untuk mengubah hidup beliu dan menghadiri kursus membaiki telefon pintar pada tahun 2018 sebelum memulakan kerja sambilan dan akhirnya melancarkan perniagaan sendiri pada tahun 2022 dengan sokongan Geran Penajaan Pendapatan Orang Kurang Upaya (OKU).

Dengan tujuh tahun pengalaman, Mohammad Adi ingin membantu orang lain dengan berkongsi kemahirannya. Bekerjasama dengan APPGM-SDG, dia memulakan program latihan praktikal yang memberi tumpuan kepada mengajar orang dewasa dan orang muda dari komuniti B40 cara membaiki peranti iPhone dan Android. Projek ini juga termasuk sesi pengurusan perniagaan dan pemasaran digital yang tertumpu untuk memberdayakan peserta untuk memulakan usaha mereka sendiri.

Bagi menyokong mereka dengan lebih lanjut, pihak APPGM-SDG telah menyediakan dana permulaan RM1,470 bagi setiap peserta untuk alat-alat penting. Selain latihan, Mohammad Adi terus memberikan bimbingan kepada mereka selama enam bulan, memastikan kejayaan jangka panjang mereka. Inisiatif ini lebih daripada sekadar kursus membaiki telefon, ia adalah tentang ketahanan, pemberdayaan dan peluang ekonomi. Dengan mengubah kesukarannya menjadi peluang untuk membantu orang lain, Mohammad Adi membuktikan bahawa dengan sokongan yang betul, sesiapa sahaja boleh membina masa depan yang lebih baik.

Kisah 2

Merapatkan Jurang Melalui Robotik dan Pengekodan

Probino Solutions telah memperkasakan minda muda di Pulau Pinang melalui pendidikan robotik secara praktikal yang berfokus kepada pelajar B40 untuk merapatkan jurang pendidikan teknologi dan melengkapkan mereka bagi era digital. Pada tahun 2021, mereka telah diiktiraf oleh Malaysia Digital Economic Corporation (MDEC) sebagai Hab Pembuat Digital sekaligus meluaskan impak program.

Program ini mengajar pelajar untuk membina dan memprogram robot menggunakan alat seperti Microbit, mBot dan dron. Kumpulan pelajar pertama yang kebanyakannya baru dalam pengekodan, memperoleh keyakinan dan kemahiran dalam teknologi dengan ada yang melanjutkan pengajian dalam bidang berkaitan teknologi. Inisiatif ini menggalakkan inovasi, rasa ingin tahu dan kerjasama dengan mentor serta perniagaan tempatan.

Program ini telah berkembang, dengan pelajar menyertai pertandingan di pelbagai peringkat. Visi mereka adalah untuk terus menyediakan latihan lanjutan dan mewujudkan persekitaran pembelajaran mampan bagi melahirkan inovator masa depan. Projek ini telah meningkatkan secara signifikan kemahiran berfikir kritis, menyelesaikan masalah, bekerjasama dan kemahiran teknikal pelajar, sekaligus menyumbang kepada SDG 4 (Pendidikan Berkualiti).

PENGAJARAN YANG DIPELAJARI

- **Memahami Keperluan Setempat**

Penyelesaian yang cekap harus diselaraskan dengan cabaran unik dalam komuniti dan tidak mengaplikasikan pendekatan yang umum untuk semua.

- **Kelestarian Memerlukan Komitmen Jangka Panjang**

Perubahan sebenar memerlukan masa dan sokongan berterusan. Projek yang dirancang dengan mengambil kira kelestarian jangka panjang menjamin impak berkekalan.

- **Pemeriksaan Mengatasi Bantuan**

Pembangunan sebenar dicapai dengan memperkasa individu melalui kemahiran dan peluang, bukan sekadar memberikan bantuan sementara.

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Memastikan Kelestarian Projek Selepas Pelaksanaan Awal**

Inisiatif Pembangunan kapasiti perlu diperkukuh dan pemilikan tempatan terhadap projek perlu digalakkan

- **Sesi Pemantauan dan Bimbingan Pelaporan**

Standard alatan pemantauan dan contoh yang perlu dibangunkan bagi memastikan pelaporan yang konsisten. Sesi latihan tentang teknik pemantauan berkesan dan kaedah pengumpulan data perlu disediakan.

- **Komunikasi dengan Rakan Solusi**

Protokol komunikasi yang jelas perlu ditetapkan, termasuk semakan berkala, laporan kemajuan terperinci dan titik hubungan khusus. Alatan pengurusan projek boleh digunakan untuk melancarkan kemas kini dan maklum balas.

PROJEK SOLUSI FASA 1

HALIA DI PENJARA: BIAR BENIH JADI JASA & KENANGAN

Kawasan Parlimen

Arau, Perlis

Rakan Solusi

Mancaer Enterprise

Dana

RM40,000

MENYEDIAKAN TEMPAT DAN PERALATAN TERMASUK KIOS BAGI USAHAWAN WANITA DAN MUDA KOMUNITI PAUH BERNIAGA

Kawasan Parlimen

Arau, Perlis

Rakan Solusi

Persatuan Khidmat Komuniti Negara Parlimen Arau

Dana

RM40,000

CADANGAN PENUBUHAN PUSAT PEMBELAJARAN PEMASARAN SECARA DIGITAL

Kawasan Parlimen

Arau, Perlis

Rakan Solusi

Persatuan Penduduk Kampung Utan Buluh Arau Perlis

Dana

RM40,000

ECOROOTS LANGKAWI: NURTURING RESILIENT COMMUNITIES

Kawasan Parlimen

Langkawi, Kedah

Rakan Solusi

Kansha Life Enterprise

Dana

RM40,000

ENHANCING THE ROLE OF DAYANG TUBA LESTARI ENTERPRISE

Kawasan Parlimen

Langkawi, Kedah

Rakan Solusi

Friends of Langkawi Geopark (FLAG)

Dana

RM40,000

PROJEK TELAGA TIUB

Kawasan Parlimen

Langkawi, Kedah

Rakan Solusi

KRT KG. Kuah

Dana

RM40,000

HOMEWORK COACHING AND EDUCATION INTERACTION

Kawasan Parlimen

Bayan Baru, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Pertubuhan Inspirasi Insaniah Pulau Pinang

Dana

RM40,000

PROJEK MEMBANGUNKAN KEMAHIRAN MERANCANG DAN MELAKSANAKAN KEMPEN SOSIAL: LITERASI KEWANGAN (FINANCIAL LITERACY) DALAM KALANGAN BELIA

Kawasan Parlimen

Bayan Baru, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Usains Infotech Sdn Bhd

Dana

RM40,000

PROGRAM KELAS TUISYEN DAN SAHSIAH DIRI

Kawasan Parlimen

Bayan Baru, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Skuad Antidadah Daerah Barat Daya

Dana

RM40,000

MANAGEMENT & BUSINESS IN SPORTS

Kawasan Parlimen

Bukit Bendera, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Kelab Bolasepak Smart (SMART Fc)

Dana

RM40,000

ENHANCING LIVELIHOOD THRU BAKERY & PASTRY WORKSHOP

Kawasan Parlimen

Bukit Bendera, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Pertubuhan Kebajikan Hindu Bukit Bendera

Dana

RM40,000

ESSENTIAL SKILLS FOR SDG LEADERS

Kawasan Parlimen

Bukit Bendera, Pulau Pinang

Rakan Solusi

JCI Pearl

Dana

RM40,000

PROJEK MENINGKATKAN EKONOMI USAHAWAN WANITA

Kawasan Parlimen

Tasek Gelugor, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Mommy Gojes Empire

Dana

RM30,000

PROJEK PEMBANGUNAN SUKAN

Kawasan Parlimen

Tasek Gelugor, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Kelab Bola Sepak Kampung Setol

Dana

RM20,000

HUB PADI KOMUNITI

Kawasan Parlimen

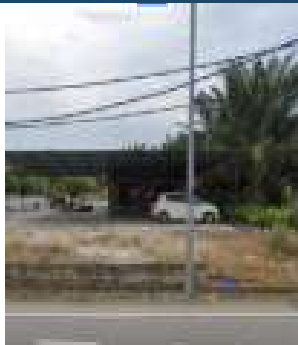
Tasek Gelugor, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Uzai Hub Kepala Batas

Dana

RM30,000

KEMPEN KESEDARAN KESIHATAN: RISIKO PENYAKIT KRONIK/KANSER & PENGAMBILAN MAKANAN SIHAT

Kawasan Parlimen

Tasek Gelugor, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Pertubuhan Kasih Srikandi Pulau Pinang

Dana

RM40,000

PEMBANGUNAN USAHAWAN DIGITAL

Kawasan Parlimen

Bagan Serai, Perak

Rakan Solusi

Kelab Rekreasi Bestari Bagan Serai

Dana

RM40,000

KURSUS MEMBAIKI MESIN BASUH DAN PETI AIS

Kawasan Parlimen

Bagan Serai, Perak

Rakan Solusi

Koperasi Usahawan Purnama Bagan Serai Berhad

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AYAM PENELUR DI PENGKALAN HULU

Kawasan Parlimen

Gerik, Perak

Rakan Solusi

Artz Niaga Enterprise

Dana

RM40,000

PENANAMAN NAPIER UNTUK SUMBER MAKANAN HAIWAN TERNAKAN

Kawasan Parlimen

Gerik, Perak

Rakan Solusi

GLOBAL PROGRESSIVE ENTERPRISE

Dana

RM40,000

BENGKEL PEMBUATAN KEROPOK LEKOR

Kawasan Parlimen

Parit, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Baitul Hikmah Perak Tengah, Perak

Dana

RM40,000

TOT (KURSUS DALAM LATIHAN- PEMBELAJARAN AL-QURAN)

Kawasan Parlimen

Parit, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Halaqat Muqarrabin Bota Kiri Perak Tengah Perak

Dana

RM40,000

KURSUS USAHAWAN KEREPEK PISANG

Kawasan Parlimen

Parit, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia

Dana

RM40,000

PROJEK PEMROSESAN MAKANAN TERNAKAN AYAM

Kawasan Parlimen

Pasir Salak, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Ternakan Unggas Perak Selatan

Dana

RM40,000

PROJEK PEMBUATAN PELBAGAI KEREPEK

Kawasan Parlimen

Pasir Salak, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Ikatan Ibi Kenanga

Dana

RM40,000

TERNAKAN IKAN DALAM KOLAM

Kawasan Parlimen

Pasir Salak, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Perikanan Air Tawar
Sg Galah Kg Gajah Perak

Dana

RM40,000

PROJEK SOLUSI FASA 2

PROGRAM PEMBANGUNAN PERTANIAN KOMUNITI SIAM

Kawasan Parlimen

Padang Besar, Perlis

Rakan Solusi

Persatuan Kebajikan Ehsan
Negeri Perlis (PERKESAN)

Dana

RM30,000

PROJEK TELAGA TIUB KAMPUNG BARU LUBUK MACHANG

Kawasan Parlimen

Padang Besar, Perlis

Rakan Solusi

Dewan Perdagangan Islam
Malaysia (DPIM) Perlis

Dana

RM30,000

EMPOWERING YOUTH FOR A SUSTAINABLE FUTURE

Kawasan Parlimen

Sungai Petani, Kedah

Rakan Solusi

Majlis Belia India Malaysia
Cawangan Sungai Petani

Dana

RM30,000

PROGRAM KELESTARIAN KLUSTER OKU PARLIMEN SUNGAI PETANI

Kawasan Parlimen

Sungai Petani, Kedah

Rakan Solusi

Pertubuhan Tunas Nuraga
Malaysia

Dana

RM30,000

RISING CHAMPIONS FOOTBALL COACHING FOR FUTURE STARS

Kawasan Parlimen

Kepala Batas, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Pertubuhan Mendidik Komuniti
(Community Rising)

Dana

RM30,000

KIWARA YOUTH CENTRE

Kawasan Parlimen

Kepala Batas, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Kelab Inspirasi Wanita Rahmah
Kepala Batas Pulau
Pinang (KIWARA)

Dana

RM30,000

PHOTOGRAPHY & SOCIAL MEDIA MARKETING

Kawasan Parlimen

Kuala Kangsar, Perak

Rakan Solusi

Sooriyan Enterprise

Dana

RM30,000

MENJALANKAN LATIHAN DAN PROJEK JUALAN TANAH DAN ANAK POKOK

Kawasan Parlimen

Kuala Kangsar, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Keusahawanan
Penternakan Ikan Kg Bendang
Kering

Dana

RM30,000

ENTREPRENEURSHIP IN DIGITAL MARKETING

Kawasan Parlimen

Sungai Siput, Perak

Rakan Solusi

My Training Resources

Dana

RM30,000

PENGURUSAN DAN PEMASARAN MEDIA SOSIAL

Kawasan Parlimen

Sungai Siput, Perak

Rakan Solusi

Masjid Al-Falahiah Kampung
Jaya Setia

Dana

RM30,000

PROJEK PEMPERDAYAAN WANITA DALAM JAHITAN

Kawasan Parlimen

Taiping, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Jejak Kemajuan

Dana

RM30,000

EMPOWERING MINDS OF FUTURE LEADERS 2.0

Kawasan Parlimen

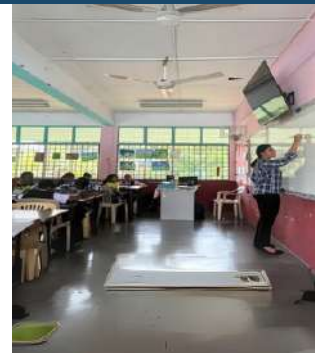
Taiping, Perak

Rakan Solusi

Majlis Belia India Malaysia
Cawangan Taiping

Dana

RM30,000

"ELITE PATHWAYS : DEVELOPMENT PROGRAM" U28 FOOTBALL TEAM

Kawasan Parlimen

Tambun, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Generasi Hebat
Ipoh, Perak

Dana

RM30,000

AKADEMI KEPIMPINAN BELIA MADANI: PEMIMPIN BERWAWASAN, MASYARAKAT SEJAHTERA

Kawasan Parlimen

Tambun, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Aspirasi
Masyarakat Daerah Kinta

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 3

PROJEK RUANG EDUKASI

Kawasan Parlimen

Kangar, Perlis

Rakan Solusi

Kelab Belia Indera Kangar
(Indera Youth)

Dana

RM30,000

TRAIN OF TRAINERS: ECO EDUCATORS

Kawasan Parlimen

Kangar, Perlis

Rakan Solusi

Ecopro Training Services

Dana

RM30,000

EVENT ONE STOP CENTRE

Kawasan Parlimen

Jerlun, Kedah

Rakan Solusi

Persatuan Wanita Inspirasi
Mampan Jerlun

Dana

RM30,000

KELAS TUISYEN SPM

Kawasan Parlimen

Jerlun, Kedah

Rakan Solusi

Persatuan Muslimat Prihatin
Jerlun Kedah (MUSCARE)

Dana

RM30,000

JAHITAN B40 & IBU TUNGGAL

Kawasan Parlimen

Merbok, Kedah

Rakan Solusi

Persatuan Inspirasi Mukmin
Kedah (PIMK)

Dana

RM30,000

ARKEOPELANCONGAN KOMPLEKS ARKEOLOGI SUNGAI BATU

Kawasan Parlimen

Merbok, Kedah

Rakan Solusi

PERSATUAN ANCKED SUNGAI
BATU

Dana

RM30,000

CABANG SENI 3.0 AKADEMI

Kawasan Parlimen

Bukit Mertajam, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Arus Deras 69 Production

Dana

RM30,000

YOUTHS SKILL ENRICHMENT - INNOVATE AND LEARN

Kawasan Parlimen

Bukit Mertajam, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Pusat Tuisyen Daya Fikir
Generasi Pintar

Dana

RM30,000

MEMPERKASA MASYARAKAT PESISIRAN PANTAI DAN AKTIVIS ALAM SEKITAR

Kawasan Parlimen

Parit Buntar, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Pendidikan Dan Kebajikan Jaringan Nelayan Pantai Malaysia (JARING)

Dana

RM30,000

LATIHAN KEMAHIRAN MEMBUAT ALAT TANGKAPAN NELAYAN PANTAI YANG LESTARI

Kawasan Parlimen

Parit Buntar, Perak

Rakan Solusi

Sahabat Alam Malaysia (SAM)

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI PENJANA PENDAPATAN

SEKEBUN CINTA

Kawasan Parlimen

Kangar, Perlis

Rakan Solusi

Athanliz Innovations Sdn Bhd

Dana

RM40,000

WANITA PEMACU EKONOMI RUMAHTANGGA (KELAS JAHITAN)

Kawasan Parlimen

Kangar, Perlis

Rakan Solusi

Persatuan Srikandi Harapan Kuala Perlis

Dana

RM40,000

PEMERKASAAN WANITA KOTA SETAR: KEWANGAN, PEMASARAN DIGITAL, DAN BAKERI

Kawasan Parlimen

Alor Setar, Kedah

Rakan Solusi

Universiti Utara Malaysia

Dana

RM40,000

BENGKEL KEUSAHAWANAN PRODUK MAKANAN

Kawasan Parlimen

Baling, Kedah

Rakan Solusi

Ourizq Enterprise

Dana

RM40,000

JAHIT BAJU LELAKI

Kawasan Parlimen

Baling, Kedah

Rakan Solusi

Nur Idaman Maju Enterprise

Dana

RM40,000

VERSATILE TAILOR

Kawasan Parlimen

Baling, Kedah

Rakan Solusi

Noraini Yaacob Collections

Dana

RM40,000

MOBILE MEDIX: REPAIR SOLUTIONS ON THE GO

Kawasan Parlimen
Kubang Pasu, Kedah

Rakan Solusi
CODE IT BLUE SOLUTIONS

Dana
RM40,000

ENTREPRENEURSHIP BOOTCAMP: TURNING SKILLS INTO INCOME

Kawasan Parlimen
Kubang Pasu, Kedah

Rakan Solusi
PPSC Enterprise

Dana
RM40,000

WOMEN EMPOWERMENT PROGRAM- SEWING 2.0

Kawasan Parlimen
Kulim Kedah

Rakan Solusi
Persatuan Kebajikan
Makmur Kulim

Dana
RM40,000

SWEET SUCCESS: MASTERING CAKE AND PASTRY ENTREPRENEURSHIP

Kawasan Parlimen
Langkawi, Kedah

Rakan Solusi
Persatuan Memperkasakan
Usahawan Nasional

Dana
RM40,000

MEMPERKASAKAN PERNIAGAAN WANITA (STARTUP KIT)

Kawasan Parlimen
Merbok, Kedah

Rakan Solusi
Kelab Belia Bersama Merbok

Dana
RM40,000

NOURISH & THRIVE: EMPOWERING B40 WOMEN ENTREPRENEURS IN MALAYSIAN FOOD SERVICE

Kawasan Parlimen
Merbok, Kedah

Rakan Solusi
Pertubuhan Kebajikan Wanita
India Daerah Kuala Muda, Kedah

Dana
RM40,000

DRONE NAVIGATION SKILLS TRAINING

Kawasan Parlimen
Merbok, Kedah

Rakan Solusi
NKN ACADEMY

Dana
RM40,000

PEMERKASAAN KEUSAHAWANAN DAN PENINGKATAN PENDAPATAN B40

Kawasan Parlimen
Merbok, Kedah

Rakan Solusi
BAKTI TRAINING &
CONSULTANCY (INSTITUT BAKTI)

Dana
RM40,000

ANGKASARAYA - KREATIF GRAFIK

Kawasan Parlimen

Sungai Petani, Kedah

Rakan Solusi

Angkasaraya Malaysia Enterprise

Dana

RM40,000

CREATIVE CAKE BAKING AND DECORATION

Kawasan Parlimen

Sungai Petani, Kedah

Rakan Solusi

YDC Academy Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

NAIL MASTERY: PROFESSIONAL PEDICURE & MANICURE COURSE

Kawasan Parlimen

Bagan, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Jawatankuasa Pembangunan Wanita & Keluarga (JPWK) Bagan Dalam

Dana

RM40,000

CONFINEMENT & POST NATAL SERVICE – LEARN & EARN

Kawasan Parlimen

Batu Kawan, Pulau Pinang

Rakan Solusi

MPKK Perai

Dana

RM40,000

BARBER SKILLS TRAINING 2.0

Kawasan Parlimen

Jelutong, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Sethu Maju Enterprise changed to Verlarz Classics Barber Shop

Dana

RM40,000

KURSUS MEMBAIKI TELEFON ANDRIOD & IPHONE (BASIC) 2.0

Kawasan Parlimen

Permatang Pauh, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Adamady Group Enterprise

Dana

RM40,000

TRADITIONAL APPROACHES TO POSTNATAL WELLNESS

Kawasan Parlimen

Tanjong, Pulau Pinang

Rakan Solusi

Persatuan Insan Mulia Murni

Dana

RM40,000

KURSUS SPA ORGANIC 2.0

Kawasan Parlimen

Batu Gajah, Perak

Rakan Solusi

SUPERLIFE JSK ENTERPRISE

Dana

RM40,000

WANITA DLM BIDANG PENGUNTINGAN RAMBUT

Kawasan Parlimen

Gopeng, Perak

Rakan Solusi

Fauzana Legacy

Dana

RM40,000

DIGITAL MARKETING FOR SMALL & MICRO BUSINESS HOLDERS

Kawasan Parlimen

Ipoh Barat, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Kebajikan Sosial Sukan Dan Kebudayaan India Kinta, Perak

Dana

RM40,000

PASTRYPRENUER FOR PEOPLE WITH DISABILITIES

Kawasan Parlimen

Taiping, Perak

Rakan Solusi

Anak Kita Enterprise

Dana

RM40,000

REVOLUSI EKONOMI WANITA TAIPING (REWT) KOHORT 2

Kawasan Parlimen

Taiping, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Kebajikan Masyarakat Marhaen Taiping

Dana

RM40,000

BE AN AWESOME MUA

Kawasan Parlimen

Tambun, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Kebajikan Makmur Kasih (Ipoh) Perak

Dana

RM40,000

PROGRAM JANA EKONOMI DALAM BIDANG USAHAWAN MAKANAN, PEMASARAN DIGITAL DAN LATIHAN SERTA PEMASARAN

Kawasan Parlimen

Tambun, Perak

Rakan Solusi

Kawasan Rukun Tetangga Taman Chemor Idaman

Dana

RM40,000

WANITA BEREKONOMI GEMILANG PERTIWI

Kawasan Parlimen

Tambun, Perak

Rakan Solusi

Pertubuhan Kebajikan Lestari Hikmah Ipoh

Dana

RM40,000

COMMUNITY BASED TOURISM BERSAMA KOMUNITI GERIK

Kawasan Parlimen

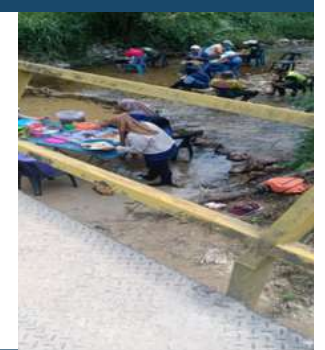
Gerik, Perak

Rakan Solusi

Ahada Maju Resources

Dana

RM40,000

PROJEK SOLUSI PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI

PUSAT KECEMERLANGAN DALAM PROJEK PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI CHUPING

Kawasan Parlimen
Padang Besar, Perlis

Rakan Solusi
Al-Jazari Centre of Excellence

Dana
RM40,000

NEXT LEVEL TO ROBOTICS & CODING

Kawasan Parlimen
Kulim Kedah

Rakan Solusi
Probino Solution

Dana
RM40,000

KURSUS BINA JATI DIRI MUKMIN UNGGUL

Kawasan Parlimen
Pendang, Kedah
Rakan Solusi
Al Bayan Pendang Edu Resources

Dana
RM40,000

NETAJI SUBHASH CHANDRA BOSE COMMUNITY HALL (NSCBCH)

Kawasan Parlimen
Sungai Petani, Kedah
Rakan Solusi
Dewan Gandhi Sungai Petani

Dana
RM40,000

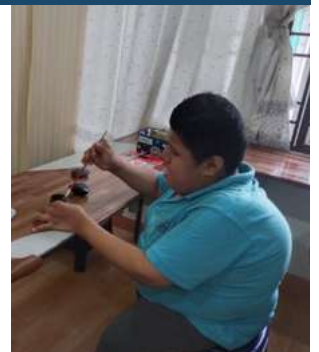
SJKT SUNGAI ARA SCIENCE LAB TRANSFORMATION TO ENHANCE LEARNING AND PROMOTE SUSTAINABLE DEVELOPMENT (SDG)

Kawasan Parlimen
Bayan Baru, Pulau Pinang
Rakan Solusi
Lembaga Pengelola Sekolah SJK(T) Sungai Ara
Dana
RM40,000

LIFE BEYOND DISABILITIES

Kawasan Parlimen
Bukit Gelugor, Pulau Pinang
Rakan Solusi
Minds Association of Penang
Dana
RM40,000

GROW WITH FOOTBALL

Kawasan Parlimen
Permatang Pau, Pulau Pinang
Rakan Solusi
Persatuan Bolasepak India Daerah Seberang Perai Tengah
Dana
RM40,000

LATIHAN DAN PENERAPAN ASAS BOLASEPAK YANG BETUL MENGGUNAKAN KAEDAH PS BALL MASTERY

Kawasan Parlimen
Permatang Pau, Pulau Pinang
Rakan Solusi
Kelab Bolasepak Pak Syed (Pak Syed Football Club)
Dana
RM40,000

CHARACTER BUILDING & FOOTBALL FOR YOUTH

Kawasan Parlimen

Ipoh Barat, Perak

Rakan Solusi

Kelab Sukan Komuniti Ipoh
Friday's Perak

Dana

RM40,000

PROJEK PEMBANGUNAN OLAHRAGA REMAJA BELIA

Kawasan Parlimen

Ipoh Barat, Perak

Rakan Solusi

Kelab Olahraga Garuda Ipoh

Dana

RM40,000

PROGRAM LITERASI BAHASA DI ABAD KE 21

Kawasan Parlimen

Ipoh Barat, Perak

Rakan Solusi

SJKT Methodist

Dana

RM40,000

Kawasan Parlimen

Gopeng, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Sahabat Pejuang
Kanser Negeri Perak

Dana

RM40,000

WOMEN BIZSENSE WITH MOM'S COTTAGE

Kawasan Parlimen

Tambun, Perak

Rakan Solusi

Persatuan Pembangunan Dan
Prihatin Masyarakat Perak
(Perak Caring Association)

Dana

RM40,000

FROM ZERO TO ONE: PRACTICAL BUSINESS TRAINING FOR SUSTAINABLE SUCCESS

Kawasan Parlimen

Tanjong Malim, Perak

Rakan Solusi

Trak Jargon Enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK KETERJAMINAN MAKANAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Di Zon Utara, sejumlah 30 projek keterjaminan makanan telah dilaksanakan dalam dua fasa merangkumi 20 projek dalam Fasa 1 dan 10 projek dalam Fasa 2 (Jadual 3.5). Negeri Perlis melaksanakan tiga projek di parlimen Padang Besar dengan dua projek dalam Fasa 1 dan satu projek dalam Fasa 2. Negeri Kedah melaksanakan empat projek yang tersebar di parlimen Langkawi, Sungai Petani, Merbok dan Jerlun. Negeri Pulau Pinang melaksanakan empat projek di parlimen Batu Kawan, Jelutong, Permatang Pauh dan Nibong Tebal. Negeri Perak mencatat penyebaran terluas dengan 19 projek merangkumi kawasan parlimen termasuk parlimen Bagan Serai, Batu Gajah, Gerik, Ipoh Barat, Ipoh Timur, Larut, Parit, Pasir Salak, Sungai Siput, Tambun dan Tanjung Malim. Parlimen Parit dan Tambun masing-masing menempatkan tiga projek merentas kedua-dua fasa. Inisiatif ini secara kolektif menyokong 310 penerima manfaat di empat negeri tersebut.

Jadual 3.5 Projek Keterjaminan Makanan dan Penerima Manfaat berdasarkan Kawasan Parlimen di Zon Utara

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1	Padang Besar	Perlis	2	20
	Langkawi	Kedah	1	10
	Sungai Petani		1	15
	Merbok		1	10
	Batu Kawan	Pulau Pinang	1	10
	Jelutong		1	10
	Permatang Pauh		2	20
	Bagan Serai	Perak	1	10
	Batu Gajah		1	10
	Gerik		1	15
	Ipoh Barat		1	10
	Ipoh Timur		1	10
	Parit		2	20
	Pasir Salak		1	10
	Sungai Siput		1	10
	Tambun		2	20

Fasa 2	Padang Besar	Perlis	1	10
	Jerlun	Kedah	1	10
	Nibong Tebal	Pulau Pinang	1	10
	Ipoh Timur	Perak	1	10
	Larut		1	10
	Parit		1	10
	Pasir Salak		1	10
	Sungai Siput		1	10
	Tambun		1	10
	Tanjung Malim		1	10
JUMLAH			30	310

Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Utara

Seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 3.6, aktiviti pertanian moden merupakan pendekatan utama di Zon Utara dengan 10 projek menggunakan kaedah seperti fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak. Pertanian konvensional yang bergantung pada kaedah berasaskan tanah tradisional, dilaksanakan dalam empat projek. Pertanian organik, pertanian bersepadu, penternakan dan penanaman cendawan diaplikasikan dalam empat projek setiap satu. Taburan ini mencerminkan pelbagai amalan pertanian, menggabungkan teknologi inovatif dengan kaedah pertanian mapan dan mampan untuk meningkatkan keselamatan makanan.

Jadual 3.6 Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Utara

Jenis Pertanian	Bil. Projek
Pertanian Moden Mengurangkan kebergantungan terhadap kaedah berasaskan tanah tradisional melalui sistem atau teknologi seperti fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak.	10
Pertanian Organik Fokus dan Amalan: Penanaman tanaman tanpa penggunaan racun perosak atau baja sintetik.	4
Pertanian Bersepadu Fokus dan Amalan: Menggabungkan pelbagai aktiviti pertanian dalam satu sistem pertanian.	4
Pertanian Konvensional Fokus dan Amalan: Kaedah pertanian tradisional berasaskan tanah.	4
Penternakan Fokus dan Amalan: Pembiakan dan pengurusan ternakan untuk pengeluaran daging, susu dan hasil sampingan secara mampan.	4

Penanaman Cendawan Fokus dan Amalan: Penanaman pelbagai jenis cendawan.	4
KESELURUHAN	30

Kumpulan Sasaran Projek Keterjaminan Makanan di Zon Utara

30 projek keterjaminan makanan yang dilaksanakan di Zon Utara melibatkan pelbagai kumpulan sasaran. Hal ini termasuk komuniti B40, warga emas, petani, komuniti orang asli, orang kurang upaya (OKU), bekas penagih dadah, penganggur dan belia. Ini menunjukkan pendekatan inklusif dalam usaha memartabatkan dan menyokong pelbagai kumpulan selaras dengan semangat memastikan tiada sesiapa ketinggalan.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Cina, Warga Emas, Petani, India, Melayu, Lelaki, Orang Asli, Orang Kurang Upaya (OKU), Bekas Penagih Dadah, Pesara, Pelajar Sekolah, Guru, Penganggur, Wanita (termasuk Suri Rumah dan Ibu Tunggal) dan Belia.

Kajian Kes 1

Projek Penanaman Cendawan dalam Kalangan Orang Kurang Upaya (OKU) di Simpang Ampat, Pulau Pinang

Pertubuhan Pemulihan Dalam Komuniti (PPDK) Puteri Gunung, Simpang Ampat, Pulau Pinang merupakan sebuah pusat pemulihan berasaskan komuniti yang telah ditubuhkan pada 1 Disember 1995 dengan 12 orang pelatih pelbagai jenis kurang upaya dan dua orang kakitangan pengajar. Pada tahun 2004, PPDK ini telah dianugerahkan Anugerah PPDK Terbaik sebagai pengiktirafan terhadap usaha cemerlangnya. Pertubuhan ini mengendalikan bengkel dan kemudahan yang menghasilkan pelbagai produk, termasuk jahitan, makanan dan produk cendawan.

Projek cendawan telah dimulakan pada tahun 2005 tetapi dihentikan sementara setahun kemudian disebabkan oleh relokasi. Pada tahun 2015, PPDK menerima peruntukan rumah cendawan dari Wilayah Ekonomi Koridor Utara (NCER) yang membolehkan projek itu disambung semula, dengan kapasiti hanya 500 blok cendawan disebabkan modal dan tenaga kerja yang terhad.

Projek ini melibatkan lima orang kurang upaya (OKU) dan lima kakitangan pengajar menguruskan sejumlah 7,000 blok cendawan. Ia termasuk 12 sesi latihan praktikal dan teori yang merangkumi topik seperti penanaman cendawan, penjagaan blok, pengurusan rumah cendawan, pengurusan kewangan dan strategi perniagaan.

Pertanian Cendawan yang Inovatif dan Mampan untuk Kesihatan dan Kecekapan

Projek ini menggunakan teknologi canggih, termasuk sistem *fogging* dan pemasa yang mengoptimumkan kecekapan penyiraman. Sistem *fogging* ini menyesuaikan diri mengikut suhu dan keadaan cuaca, dengan menggunakan kaedah *fogging* yang

menjimatkan air. Penanaman cendawan ini bebas bahan kimia, memastikan selamat dimakan dan menawarkan manjaat pemakanan yang menyokong Kesihatan. Sistem ini mengekalkan tahap kelembapan yang optimum dan kawalan suhu yang konsisten di dalam rumah cendawan, disesuaikan dengan keadaan persekitaran.

Menjana Pendapatan: Laluan kepada Kebebasan Kewangan

Dalam tempoh sepuluh bulan projek ini telah menghasilkan 313.05 kg cendawan, menjana pendapatan keseluruhan sebanyak RM6,621. Produk nilai tambah seperti acar cendawan turut dibangunkan. Sebagai kesimpulan, projek penanaman cendawan ini telah memperkasa peserta kurang Upaya di PPDK Puteri Gunung dengan memberikan mereka kemahiran bernilai dan peluang untuk mencapai kebebasan ekonomi. Dengan mewujudkan persekitaran inklusif di mana peserta boleh berkembang, projek ini menunjukkan bagaimana amalan pertanian mampan boleh mengubah hidup, mengurangkan ketidaksamaan dan mengukuhkan ketahanan komuniti.

PENGAJARAN YANG DIPELAJARI

- **Kepentingan Kumpulan Pengurusan dan Penyelarasan**

Rakan solusi dan peserta menyedari kepentingan kerja berpasukan dan penyelarasan yang berkesan dengan rakan peserta.

- **Mengatasi Perbezaan Demografi dalam Pengurusan Kumpulan**

Status sosial, umur, tahap pendidikan dan pekerjaan tidak menjadi halangan kepada pertanian apabila terdapat tekad dan usaha.

- **Memperoleh Pengetahuan Baharu**

Peserta memperoleh pandangan berharga, termasuk konsep kelestarian yang jarang dibincangkan.

CABARAN

- **Kesan Keadaan Cuaca**

Cuaca yang tidak dapat diramalkan seperti hujan lebat dan panas melampau menyebabkan kelewatan, mempengaruhi pertumbuhan tumbuhan dan haiwan, serta menghalang penyiapan struktur ladang komuniti, yang membawa kepada pengurangan pengeluaran.

- **Penglibatan Peserta dan Ancaman Luar**

Sesetengah peserta, terutamanya warga emas, memerlukan penjelasan berulang dan memastikan kehadiran penuh adalah satu cabaran. Selain itu, pencerobohan babi hutan dan harga sayuran yang tidak tetap menimbulkan kesukaran untuk kejayaan pertanian.

HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Menggalakkan Amalan Pertanian Lestari**

Pengenalan amalan mampan menggalakkan peserta untuk menerima dan mengintegrasikannya ke dalam rutin pertanian mereka sebagai norma baharu.

- **Mendepankan Usaha Pertanian Organik**

Peserta telah menunjukkan minat yang mendalam dalam pertanian organik dan berhasrat untuk mendapatkan pensijilan organik bagi menghasilkan sayuran organik sebagai amalan yang mampan dan berdaya maju.

KEBUN MODEL IPOH: KERJASAMA BERPUSATKAN KOMUNITI, SATU INISIATIF OLEH PIHAK APPGM-SDG

Pada 19 Mei 2023, Sekretariat APPGM-SDG telah mengadakan satu mesyaurat untuk membincangkan isu yang telah dikenalpasti ketika pemetaan isu di kawasan Kampung Tai Lee dan Jalan Spooner di Ipoh Barat bersama ahli parlimen Ipoh Barat, YB Tuan M. Kulasegaran, Datuk Bandar Ipoh, Datuk Rumaizi Bin Baharin @ Md Daud dan pegawai dari Majlis Bandaraya Ipoh (MBI). Hasil daripada pemetaan isu, ketiga-tiga pihak telah bersetuju untuk menggunakan tanah yang telah disewakan pada Persatuan Sahabat Cinta Alam Malaysia (PSCAM) bagi tujuan menjalankan projek kebun komuniti bandar.

Pemulaan Inisiatif Komuniti ini

Pada Julai 2023, satu projek pertanian transformatif mula dilaksanakan di Kampung Tai Lee, Jalan Silibin, Ipoh, Perak. Dikenali sebagai Ladang Model Ipoh (*Ipoh Model Farm*), inisiatif ini muncul daripada visi kerjasama untuk mengintegrasikan amalan mampan dan memperkasakan komuniti tempatan. Ia bukan sahaja berfungsi sebagai usaha pertanian tetapi juga sebagai model untuk projek-projek berpanduan komuniti pada masa depan di Malaysia dan seterusnya.

Cita-cita ini diwujudkan melalui perkongsian yang melibatkan Kumpulan Parlimen Semua Parti Malaysia untuk Matlamat Pembangunan Mampan (APPGM-SDG), Majlis Bandaraya Ipoh (MBI), Ahli Parlimen Ipoh Barat, dan penduduk Kampung Tai Lee. Bersama-sama, mereka memulakan perjalanan yang memberi inspirasi untuk mengubah sebidang tanah seluas satu ekar menjadi hab pertanian yang berkembang, meletakkan asas untuk pembangunan mampan pada masa hadapan.

Satu Pendekatan Baharu Pada Agrikultur

Ladang ini mengamalkan model pertanian bercampur yang mengintegrasikan fertigasi polibeg dalam persekitaran rumah hijau yang dilindungi. Pendekatan pertanian moden ini bertujuan untuk memaksimumkan hasil sambil meminimumkan kesan alam sekitar. Rumah hijau yang berpagar menyediakan ruang terkawal untuk tanaman, membolehkan pengurusan air dan nutrien yang cekap dan penting untuk pertanian mampan dalam iklim masa kini.

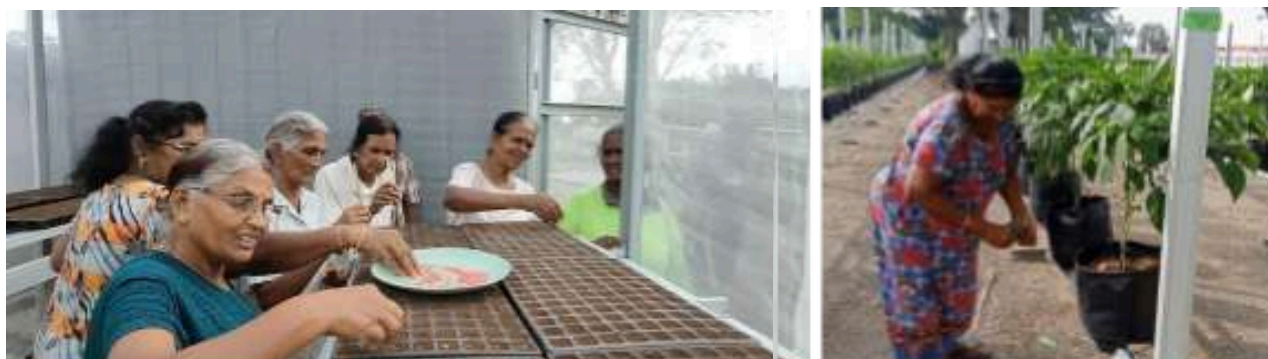
Projek ini melangkaui sekadar penanaman tanaman, merangkumi pendekatan holistik terhadap pertanian. Ladang Model Ipoh memperkenalkan model rantai bekalan lestari di mana hasil tanaman ditanam dan dipasarkan, mewujudkan peluang ekonomi bagi penduduk tempatan.

Memperkasakan Komuniti Melalui Latihan

Ciri utama Ladang Model Ipoh adalah komitmennya terhadap pemerksaan komuniti. Program latihan dalam teknik pertanian moden disediakan kepada penduduk tempatan, melengkapkan mereka dengan kemahiran dan pengetahuan untuk turut serta dan mendapat manfaat daripada sektor pertanian. Inisiatif pembangunan kapasiti ini bertujuan untuk mengurangkan halangan masuk ke dalam pertanian moden, membolehkan petani tempatan meningkatkan produktiviti dan mengamalkan amalan mampan. Bengkel ini berfokus kepada beberapa aspek seperti pertanian, termasuk fertigasi, pengurusan hasil dan penggunaan kaedah pertanian mampan.

Mengatasi Cabaran dalam Pertanian: Kesihatan, Umur dan Penyesuaian Iklim

Aktiviti pertanian sering kali menghadirkan pelbagai cabaran, terutamanya bagi warga emas. Peserta ladang model ini menyuarakan kebimbangan mengenai keupayaan mereka untuk terus bertani, terutamanya disebabkan oleh masalah kesihatan dan usia yang semakin meningkat. Cabaran ini menjadi lebih rumit dengan corak cuaca yang tidak dapat diramalkan, terutamanya hujan berterusan yang menyebabkan banjir kerap di ladang.

Bagi mengatasi cabaran ini, kaedah pertanian tradisional telah digantikan dengan teknik pertanian moden. Salah satu pendekatannya adalah aktiviti fertigasi polibeg, telah diterima pakai untuk menangani batasan yang ditimbulkan oleh faktor kesihatan, usia, dan alam sekitar. Kaedah ini menawarkan penyelesaian praktikal dengan memodenkan proses penanaman dan menjadikannya lebih mudah diurus oleh komuniti.

Bagi memudahkan peralihan ini, pengubahsuaian infrastruktur yang penting telah dilaksanakan. Polibeg yang digunakan untuk penanaman dinaikkan 1.5 kaki dari tanah untuk mengelakkan genangan air dan meningkatkan perlindungan tanaman. Struktur sokongan, diperbuat daripada bar besi yang ditanam sedalam 2.5 kaki dan disimen, telah dipasang untuk memastikan kestabilan. Selain itu, sistem saliran yang menyeluruh telah dibina untuk menyalurkan air hujan berlebihan ke sungai berdekatan, dengan berkesan

mengurangkan risiko banjir di ladang. Penambahbaikan strategik ini bukan sahaja menangani kebimbangan segera berkaitan dengan kesihatan dan cuaca tetapi juga menyediakan laluan mampan untuk komuniti pertanian. Dengan mengamalkan kaedah moden, petani dapat meneruskan kerja mereka walaupun menghadapi batasan, memastikan kelangsungan dan ketahanan mata pencarian mereka.

Program Utama Bagi Pelaksanaan Kebun Model Ipoh

1. Inisiatif Pertanian Komuniti

Pada 1 Jun 2024, satu inisiatif pertanian komuniti telah dilancarkan yang melibatkan 15 peserta aktif. Program ini bertujuan untuk mempromosikan pertanian mampan melalui penglibatan tempatan, mewujudkan pengalaman berstruktur dan bermanfaat untuk ahli komuniti. Inisiatif ini menyumbang secara langsung kepada Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) 2:

Kelaparan Sifar, dengan meningkatkan keterjaminan makanan dan menyokong pengeluaran makanan tempatan.

Bagi menggalakkan penyertaan, elaun mingguan telah disediakan kepada peserta berdasarkan penglibatan mereka. Bayaran ditetapkan pada minimum RM20 untuk dua jam kerja dan maksimum RM40 untuk empat jam. Struktur pembayaran ini mengambil kira tahap ketersediaan peserta sambil memberi insentif untuk usaha yang konsisten, selaras dengan SDG 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi) dengan memastikan imbuhan yang adil untuk kerja. Dengan memberi ganjaran untuk masa dan tenaga mereka, inisiatif ini berjaya menggalakkan penjagaan tanaman tempatan. Ia memupuk rasa pemilikan dan komitmen dalam komuniti, membawa kepada peningkatan produktiviti pertanian. Selain itu, ia mengukuhkan hubungan sosial dan menyumbang kepada kesejahteraan ahli, menggambarkan impak positif usaha berasaskan komuniti dalam pertanian mampan dan mengukuhkan SDG 11 (Bandar dan Komuniti Mampan).

2. Majlis Pemindahan Benih

Majlis Pemindahan Anak Benih telah dirasmikan oleh YB Tuan M. Kulasegaran, Ahli Parlimen Ipoh Barat. Acara ini menandakan satu pencapaian penting dalam perjalanan pertanian komuniti yang menekankan kepentingan amalan pertanian mampan dan penglibatan komuniti dalam meningkatkan keselamatan makanan.

3. Pemasangan Papan Tanda Maklumat

Pemasangan papan tanda maklumat di ladang mempunyai pelbagai tujuan. Ia menyediakan butiran penting mengenai bilangan polibeg, jenis tanaman dan tarikh-tarikh berkaitan aktiviti pertanian. Selain itu, papan tanda keselamatan turut dipasang bagi memastikan keselamatan komuniti, pelawat dan sesiapa yang datang ke ladang. Tambahan pula, papan tanda ini dipasang dengan matlamat jangka panjang untuk mendapatkan pensijilan daripada Skim Pensijilan Amalan Pertanian Baik Malaysia (myGAP), Jabatan Pertanian sekiranya diperlukan. Inisiatif ini bukan sahaja meningkatkan ketelusan operasi tetapi juga menunjukkan komitmen komuniti dalam mengekalkan standard pertanian yang tinggi.

4. Hasil Tuaian Pertama

Pada 24 Julai 2024, hasil tuaian pertama sebanyak 1.89 kg telah diagihkan kepada peserta inisiatif komuniti. Dalam tempoh lima bulan berikutnya, jumlah hasil keseluruhan mencecah kira-kira 2 tan, menjana pendapatan RM15,844.92 daripada 2,398 polibeg yang mengandungi 4,796 pokok cili sakata. Kejayaan ini membuktikan keberkesanan inisiatif yang diterajui oleh komuniti dan menekankan potensi amalan pertanian mampan untuk menambah baik keterjaminan makanan tempatan dan menyumbangkan kepada pembangunan ekonomi.

5. Majlis Hasil Penuaian

Majlis hasil penuaian telah diadakan pada 25 Ogos 2024 dan dirasmikan oleh Datuk Bandar Ipoh, Datuk Rumaizi Bin Baharin. Turut hadir ialah Ahli Majlis Bandaraya, Lawrence Palanisamy, Tuan Haji Ahmad Kamal dari Majlis Bandaraya Ipoh (MBI), Encik Indran mewakili YB Tuan M. Kulasegaran, Puan Devaky dari Jabatan Pertanian Negeri Perak, Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria (Ketua Sekretariat APPGM-SDG) bersama-sama pengarah kanan, pengarah dan kakitangan Sekretariat APPGM-SDG serta pelbagai ahli politik, pekerja sosial dan yang paling penting, peserta komuniti kebun model ini. Acara ini merupakan satu peristiwa penting bagi semua yang terlibat yang menampilkan sesi temu bual bersama akhbar dan media.

Kebun Model Ipoh menandakan satu langkah berani ke arah mengintegrasikan matlamat pembangunan mampan dalam inisiatif komuniti tempatan. Penerapan teknik pertanian moden, menggalakkan penglibatan komuniti dan mempromosikan amalan mampan, projek ini telah menetapkan standard baharu untuk pertanian berasaskan komuniti di Malaysia.

Untuk masa hadapan, perancangan adalah untuk melaksanakan 'Pertanian Empat Segi' - pendekatan pertanian bersepadu yang menggabungkan penanaman sayur-sayuran dan buah-buahan dengan penternakan ayam dan ikan. Diharapkan apabila kebun ini terus berkembang, potensinya untuk memberi inspirasi dan mendidik masyarakat juga akan bertambah bukan sekadar menanam tanaman tetapi membina masa depan di mana pertanian mampan boleh diakses dan memberi manfaat kepada semua.

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 1

PENANAMAN INTEGRASI POKOK GAC DAN CILI FERTIGASI DI PUSAT KOMUNITI OKU, BATU BERTANGKUP, CHUPING PERLIS

Kawasan Parlimen

Padang Besar

Rakan Solusi

Pertubuhan Orang Kurang Upaya
Negeri Perlis

Dana

RM40,000

PROJEK PENANAMAN CENDAWAN BLACK JELLY

Kawasan Parlimen

Padang Besar

Rakan Solusi

Beseri Agrofarm Resources

Dana

RM40,000

LANGKAWI - TANAMAN FETIGASI CILI

Kawasan Parlimen

Langkawi

Rakan Solusi

Jawatankuasa Pemulihan
Dadah (JPKD)

Dana

RM40,000

PENANAMAN BERKONSEPKAN ORGANIK & LESTARI

Kawasan Parlimen

Sungai Petani

Rakan Solusi

Matahari Organic Farm

Dana

RM40,000

CULTIVATION OF VEGETABLE AND FRUIT PLANTS USING ORGANIC METHODS IN SEMELING AREA INVOLVING ADULT/ELDERLY PARTICIPANTS

Kawasan Parlimen

Merbok

Rakan Solusi

AIMST University

Dana

RM40,000

PENANAMAN TERUNG DAN SAYURAN

Kawasan Parlimen

Batu Kawan

Rakan Solusi

MPKK Perai

Dana

RM40,000

ORGANIC VERTICAL FARMING & AGROSTEM EDUCATION FOR SCHOOLS

Kawasan Parlimen

Jelutong

Rakan Solusi

Victory Farm At Rooftop Sdn.
Bhd. (VF@RM)

Dana

RM40,000

PENANAMAN ORGANIK & LESTARI

Kawasan Parlimen

Permatang Pauh

Rakan Solusi

Ecorganic Venture

Dana

RM40,000

COMMUNITY AQUAPONICS TOWARDS SUSTAINABILITY AND FOOD SELF-SUFFICIENCY

Kawasan Parlimen

Permatang Pauh

Rakan Solusi

Kairos Harvest Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PROJEK PENTERNAKAN IKAN TILAPIA MERAH MENGGUNAKAN SISTEM RAS (RECIRCULATING AQUACULTURE SYSTEM)

Kawasan Parlimen

Bagan Serai

Rakan Solusi

Andarasa Resources

Dana

RM40,000

PENANAMAN CILI DAN TERUNG SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Batu Gajah

Rakan Solusi

St. Isidore Green Farming

Dana

RM40,000

TAMAN DAPUR, TAPAK SEMAIAN DAN PENANAMAN POKOK BUAH NADIR KAUM JAHAI DI KG. KLEWANG, ROYAL BELUM

Kawasan Parlimen

Gerik

Rakan Solusi

UMK-Tropical Rainforest Research Centre (UMK-TRaCE)

Dana

RM40,000

JASMINE FLOWER FARMING: SUSTAINABLE PRACTICES AND ECONOMIC EMPOWERMENT

Kawasan Parlimen

Ipoh Barat

Rakan Solusi

Universiti Teknologi Petronas

Dana

RM40,000

PENANAMAN CENDAWAN SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen

Ipoh Timur

Rakan Solusi

VSJ Enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK TERNAKAN IKAN SANGKAR SUNGAI PERAK

Kawasan Parlimen

Parit

Rakan Solusi

Pertubuhan Peniaga Mantap Perak Tengah

Dana

RM40,000

PROGRAM KEBUNITI WARGA EMAS SISTEM FERTIGASI TANAMAN CILI BARA, KUNYIT, SERAI DAN HIDROPONIK

Kawasan Parlimen

Parit

Rakan Solusi

Rumah Seri Kenangan Seri Iskandar

Dana

RM40,000

PROJEK KEBUN KOMUNITI KRT IDAMAN

Kawasan Parlimen
Tambun

Rakan Solusi
KRT Chemor Idaman

Dana
RM40,000

KEBUN KOMUNITI TFJ : TANAMAN CENDAWAN DAN PENGURUSAN SISA UNTUK KEBUN DAPUR

Kawasan Parlimen
Pasir Salak

Rakan Solusi
Fathiah Agrotech

Dana
RM40,000

PANANAMAN RUMPUT (NAPIER) DAN JAGUNG ORGANIK

Kawasan Parlimen
Sungai Siput

Rakan Solusi
VKM Golden

Dana
RM40,000

TANAMAN CILI SECARA FERTIGASI (PESTICIDE FREE)

Kawasan Parlimen
Tambun

Rakan Solusi
Chili Ipoh Agro

Dana
RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 2

EVOLUSI PERTANIAN : TANAMAN CILI FERTIGASI

Kawasan Parlimen
Padang Besar

Rakan Solusi
Komuniti Rukun Tetangga Kg. Banggol Sena

Dana
RM40,000

KEBUN JAGUNG MANIS DAN TERNAKAN BEBIRI KOMUNITI

Kawasan Parlimen
Jerlun

Rakan Solusi
Imtiyaz Empire

Dana
RM40,000

KEBUN KOMUNITI MASJID AL-RASYIDIN

Kawasan Parlimen
Nibong Tebal

Rakan Solusi
Taman Sara Resources

Dana
RM40,000

PROJEK TANAMAN CENDAWAN TIRAM

Kawasan Parlimen
Ipoh Timur

Rakan Solusi
Rezeki Organik Resources

Dana
RM40,000

EVOLUSI PERTANIAN : TANAMAN CILI FERTIGASI

Kawasan Parlimen
Padang Besar

Rakan Solusi

KOMUNITI RUKUN TETANGGA KG.
BANGGOL SENGA

Dana
RM40,000

KEBUN JAGUNG MANIS DAN TERNAKAN BEBIRI KOMUNITI

Kawasan Parlimen
Jerlun

Rakan Solusi
IMTIYAZ EMPIRE

Dana
RM40,000

KEBUN KOMUNITI MASJID AL-RASYIDIN

Kawasan Parlimen
Nibong Tebal

Rakan Solusi
TAMAN SARA RESOURCES

Dana
RM40,000

PROJEK TANAMAN CENDAWAN TIRAM

Kawasan Parlimen
Ipoh Timur

Rakan Solusi
REZEKI ORGANIK RESOURCES

Dana
RM40,000

HIGH VOLUME INTEGRATED ORGANIC VERTICAL FARMING IN GREEN HOUSE

Kawasan Parlimen
Larut

Rakan Solusi
RainHill Agro

Dana
RM40,000

BENGKEL ASAS TERNAKAN AYAM PENELUR JELAS DAN PROJEK AYAM

Kawasan Parlimen
Parit

Rakan Solusi
Pertubuhan Sahabat Amal Perak Tengah

Dana
RM40,000

AQUAPONIK SUMBER PEMAKANAN BERGIZI DALAM MASYARAKAT MAMPAN

Kawasan Parlimen
Pasir Salak

Rakan Solusi
BONUSMART

Dana
RM40,000

PENTERNAKAN KAMBING (MENGUNAKAN HASIL SILAGE & PALLET JAGUNG SENDIRI)

Kawasan Parlimen
Sungai Siput

Rakan Solusi
RKN ORGANIC FARMING ENTERPRISE

Dana
RM40,000

PENANAMAN CENDAWAN TIRAM

Kawasan Parlimen
Tambun

Rakan Solusi
Sweet Corn Ipoh
Chemical Free Enterprise
Dana
RM40,000

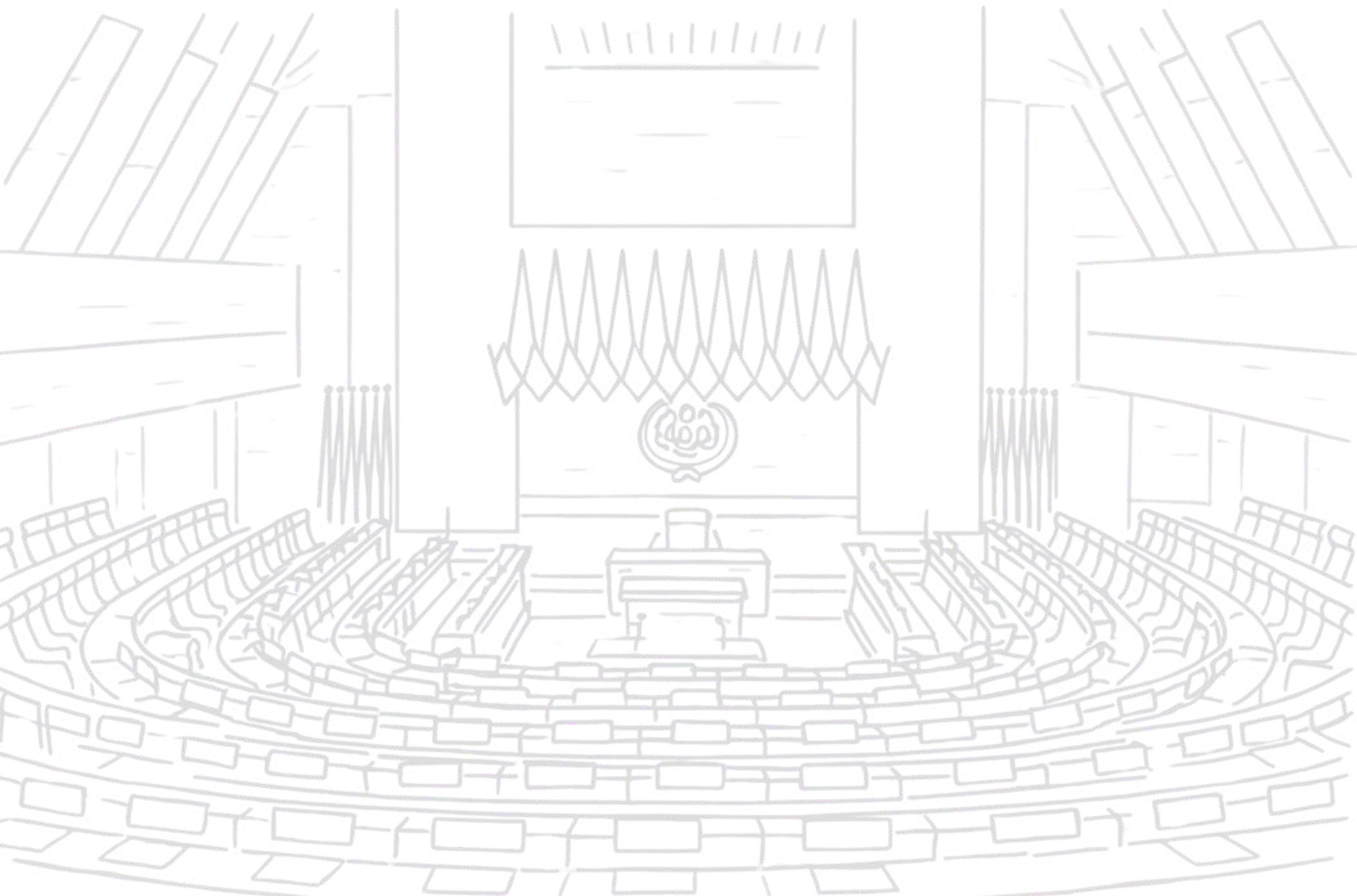

PENINGKATAN HASIL TELUR DAN JUALAN SERTA PENGURANGAN KOS MAKANAN AYAM PENELUR DELIMA

Kawasan Parlimen
Tanjong Malim

Rakan Solusi
Tiong Trove Family Farm

Dana
RM40,000

BAHAGIAN 4

PENYETEMPATAN SDG DI ZON TIMUR

- **Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024**
- **Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama**
- **Projek Solusi**
- **Projek Keterjaminan Makanan**

AHLI PARLIMEN YANG TERLIBAT DALAM GERAK KERJA TAHUN 2024: ZON PANTAI TIMUR

YB Dato' Sri Sh Mohmed
Puzi Sh Ali
P085 Pekan, Pahang
(BN-UMNO)

YB Tuan Haji Kamal
Ashaari
P087 Kuala Krau, Pahang
(PN-PAS)

YB Dato' Khair
Mohd Nor
P026 Ketereh, Kelantan
(PN-PAS)

YB Dato' Rosol Wahid
P038 Hulu Terengganu,
Terengganu
(PN-BERSATU)

LAWATAN PEMETAAN ISU DAN DAPATAN KAJIAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, lawatan pemetaan isu telah dijalankan di empat kawasan parlimen Zon Timur iaitu parlimen Ketereh, Hulu Terengganu, Kuala Krau, dan Pekan (rujuk Jadual 4.1). Lawatan ini telah mendedahkan jaringan cabaran kompleks yang memerlukan perhatian segera, khususnya berkaitan dengan keadaan kehidupan harian komuniti akar umbi. Penemuan yang diperoleh menonjolkan isu-isu unik, berkait rapat dengan konteks sosial dan geografi setempat di kawasan parlimen. Kawasan geografi yang rata-ratanya bercirikan hutan dan bukit ini berdepan pelbagai halangan ketara, terutamanya dari aspek kebolehcapaian dan pengurusan sumber yang diburukkan lagi oleh latar belakang sosioekonomi penduduk yang pelbagai.

Sesi perbincangan kumpulan berfokus (FGD) telah diadakan melibatkan pelbagai lapisan masyarakat, termasuklah golongan belia, peniaga kecil, ibu tunggal, petani, pesara anggota tentera, NGO, orang kelainan upaya (OKU), serta kumpulan minoriti seperti komuniti Cina, India, Orang Asli dan peneroka FELDA serta mereka yang terjejas akibat banjir dan komuniti terpinggir.

Lawatan-lawatan ini turut mendapat kerjasama erat daripada tiga pejabat daerah, iaitu Pejabat Tanah dan Jajahan Kota Bharu, Pejabat Daerah dan Tanah Pekan, dan Pejabat Daerah dan Tanah Hulu Terengganu. Serta beberapa agensi lain yang turut memberikan kerjasama yang baik contohnya di Ketereh, sesi perbincangan melibatkan belia tempatan dan wakil daripada Jabatan Belia dan Sukan turut hadir. Di parlimen Pekan, Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA) turut mengambil bahagian dalam perbincangan bersama Orang Asli di Kampung Patah Jelutong dan Durian Sebatang, serta wakil majlis belia yang turut menyertai sesi bersama belia. Di parlimen Hulu Terengganu, agensi seperti Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) turut menghadiri FGD bersama Orang Asli, Jabatan Pertanian juga menyertai perbincangan dengan petani, dan Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional telah menyertai perbincangan bersama masyarakat Cina dan FGD berkaitan Pelancongan Berasaskan Komuniti (CBT) Kalang Rengas.

Jadual 4.1 Lawatan Pemetaan Isu ke Kawasan Parlimen di Zon Timur

No.	Parliament Constituencies	Inception Meeting	Site Visit	Inter-agencies Dialogue (IAD)	IAD Chairperson
1	Kuala Krau	14 Nov 2023	11 - 13 Jan 2024	-	-
2	Pekan	23 Nov 2023	2 - 5 Feb 2024	5 Mar 2024	District Officer
3	Ketereh	28 Dec 2023	2 - 4 Feb 2024	13 Feb 2024	Chief Assistant District Officer
4	Hulu Terengganu	17 Jan 2024	14 - 16 Feb 2024	25 Feb 2024	District Officer

DAPATAN UTAMA

■ Isu Sosial Utama

Pada tahun 2024, lawatan pemetaan di Zon Timur telah menyingkap permasalahan sosial yang berlarutan dan serius dengan isu penyalahgunaan dadah merupakan isu yang kritikal. Ini sekaligus membuktikan cabaran sosial dan ekonomi di negeri-negeri yang dilawati adalah berkait rupa antara satu sama lain. Jenayah rentas sempadan, termasuk penggunaan dadah dan pengedaran terus berleluasa di sempadan Malaysia-Thailand. Kekurangan peluang pekerjaan untuk belia dan graduan baharu mengakibatkan masalah kewangan dan mendorong isu gejala sosial. Selain daripada itu, sebilangan kanak-kanak Orang Asli tidak bersekolah manakala sebahagian daripada orang dewasa dalam komuniti mereka merupakan buta huruf. Jurang pendidikan ini menghalang keupayaan mereka untuk menyesuaikan diri dengan perubahan masyarakat moden dan menghadkan prospek masa depan.

■ Isu Ekonomi Utama

Dari perspektif ekonomi, kos sara hidup yang semakin meningkat terutamanya kenaikan harga keperluan harian, meningkatkan tekanan terhadap belanjawan sesebuah keluarga yang sudah terhad. Sebagaimana yang disahkan semasa lawatan pemetaan, golongan petani menghadapi cabaran yang besar berikutan peningkatan kos input pertanian dan ternakan. Selain daripada itu, kekurangan pengetahuan dalam keusahawanan digital, di mana ramai dalam komuniti yang mempunyai kekurangan akses kepada pendidikan digital dan bergelut untuk menyesuaikan diri dengan platform perniagaan dalam talian. Permasalahan yang saling berkait ini memberi kesan yang tidak seimbang kepada golongan yang paling terpinggir.

■ Isu Alam Sekitar Utama

Dari perspektif alam sekitar, Zon Pantai Timur seringkali terjejas setiap tahun akibat Monsun Timur Laut dan dilanda banjir yang berulang. Situasi ini menekankan keperluan mendesak untuk tindakan perubahan iklim dan kesiapsiagaan bencana. Komuniti sering kali menengahkan pelan tebatan banjir yang tidak lengkap serta punca-punca yang melibatkan dasar berkaitannya. Selain daripada itu, pengurusan sisa di parlimen Ketereh turut merosot disebabkan kekurangan tong sampah yang disediakan oleh pihak majlis perbandaran yang mengakibatkan sampah tidak terurus, bau yang tidak menyenangkan dan menjejaskan pemandangan bagi pengunjung.

Cabaran tempatan ini berkait secara langsung dengan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) yang telah menggariskan keperluan bagi strategi yang komprehensif dan kolaboratif. Penyalahgunaan dadah menghalang kemajuan ke arah matlamat SDG 3 (Kesihatan dan Kesejahteraan Baik) dan SDG 16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi Kukuh). Kebimbangan mengenai perubahan iklim dan banjir pula berkait rapat dengan matlamat SDG 13 (Perubahan Iklim). Sementara itu, peningkatan kos sara hidup memberi kesan kepada SDG 1 (Pengurangan Kemiskinan) dan SDG 10 (Pengurangan Ketaksamaan). Oleh yang demikian, menangani isu-isu ini secara holistik adalah penting untuk pembangunan mampan di kawasan ini.

PERKONGSIAN KISAH – KISAH TUMPUAN

Kisah 1

Menangani Halangan Alam Sekitar dan Ekonomi di Zon Timur

Meskipun Zon Timur majoritinya diduduki oleh kaum melayu, terdapat pelbagai kaum dan etnik yang tinggal bersama secara harmoni di sini secara tidak langsung memupuk komuniti yang harmoni, bekerjasama dan saling tolong-menolong. Komuniti luar bandar secara khususnya menunjukkan kesungguhan tinggi untuk meningkatkan taraf kehidupan mereka. Sebagai contoh, golongan belia di Ketereh berminat untuk memiliki kemudahan khusus seperti gelanggang futsal atau bola tampar bagi tujuan penglibatan dalam aktiviti sihat, berbanding aktiviti lumba motor haram. Seajar dengan itu, pihak APPGM-SDG telah meluluskan program pembangunan belia, termasuk pembinaan gelanggang bola tampar yang kini dalam fasa pelaksanaan.

Perbincangan utama turut bertumpu kepada aktiviti ekopelancongan di Tasik Chini yang merupakan tasik air tawar kedua terbesar di Malaysia yang terletak di Pekan, Pahang. Tasik ini telah mengalami kemerosotan ekologi sejak tahun 1970-an berpunca daripada aktiviti perlombongan, pembalakan, dan pencemaran pertanian yang berlaku di sekitar. Walaupun pernah diiktiraf oleh UNESCO, tasik tersebut telah berdepan dengan kemerosotan alam sekitar selama berdekad. Situasi ini bertambah buruk

dengan pandemik COVID-19 yang menyebabkan penutupan sepenuhnya kepada pelancong. Penghentian aktiviti pelancongan ini memberi impak serius kepada ekonomi tempatan, terutamanya menjejaskan aktiviti perdagangan kraftangan Orang Asli, pengusaha resort dan perkhidmatan bot. Kawasan tersebut juga diancam oleh haiwan berbisa seperti ular tedung dan ular sawa ditambah dengan fasiliti penginapan tempatan yang telah ditutup akibat terbengkalai sekali gus memberi kesan buruk kepada ekonomi tempatan. Sehingga kini, tiada usaha pembangunan semula yang signifikan telah dijalankan, situasi ini memaksa penduduk tempatan dan komuniti Orang Asli mencari pekerjaan alternatif di luar Tasik Chini.

Satu lagi sorotan utama dari kawasan Pantai Timur berlaku di parlimen Hulu Terengganu, di mana semangat kemasyarakatan mereka jelas terserlah. Penduduk Kampung Gunung menghadapi bencana banjir tahunan yang teruk (Rajah 4.1), namun mereka telah bekerjasama untuk mewujudkan tarikan pelancong ke kawasan mereka. Sungai yang dahulu terdedah kepada banjir kini telah bertukar menjadi pusat rekreasi air popular yang dikenali sebagai CBT Kalang Rengas yang menampilkan ruang penyembuhan alam semula jadi yang digelar 'Little Amazon'. Aktiviti berkayak merupakan tarikan utama, yang berjaya menarik pelancong domestik dan antarabangsa. Walaupun operasi terhenti dari bulan November hingga Februari akibat banjir tahunan, komuniti ini kekal berdaya tahan dan komited untuk memberi perkhidmatan yang terbaik. Bagi menangani isu banjir ini, Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) merancang untuk membina sebuah empangan yang akan dinamakan sebagai 'Empangan Sabo' dengan gerak kerja pelaksanaan dan pembinaan dijangka bermula pada awal tahun 2025.

Rajah 4.1 (Kiri) CBT Kalang Rengas semasa dilanda banjir. (Kanan) CBT Kalang Rengas yang dibangunkan menjadi pusat rekreasi awam.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEHI

Tujuan utama lawatan pemetaan isu ini dijalankan adalah untuk mengetengahkan cabaran besar yang dihadapi oleh masyarakat akar umbi. Bagi menangani masalah di kawasan parlimen Zon Timur, satu pelan komprehensif yang menyeluruh dengan mengambil kira konteks sosial dan keunikan geografi serta keperluan penduduk yang pelbagai perlu menjadi pemacu utama penyelesaian. Tindakan yang perlu diambil bukan sahaja berfokus untuk mengendalikan gejala masalah yang berlaku tetapi meneliti tunjang utama isu yang terjadi bagi memastikan penyelesaian yang dilakukan adalah adil dan berkekalan dengan berlandaskan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG).

Hasil perbincangan kumpulan berfokus yang diperoleh menunjukkan isu-isu yang dikenal pasti adalah saling berkaitan. Sebagai contoh, dalam menangani penyalahgunaan dadah, ia bukan sahaja memerlukan lebih daripada penguatkuasaan undang-undang dan program pemulihan; malah menuntut keperluan alternatif ekonomi yang menarik dan mampan untuk golongan belia. Ini sejajar dengan SDG 8 (Kerja Yang Baik dan Pertumbuhan Ekonomi). Perkara ini membuktikan kepentingan program pembiayaan yang menggalakkan pembangunan keusahawanan dan kemahiran untuk belia.

Isu banjir yang kerap berlaku pula memerlukan pengurangan risiko bencana yang proaktif, kesiapsiagaan bencana dan langkah-langkah penyesuaian iklim yang berkait dengan matlamat SDG 13 (Perubahan Iklim). Ini merangkumi penambahbaikan sistem amaran awal, peningkatan daya tahan infrastruktur serta mempromosikan pengurusan tanah yang mampan. Strategi berasaskan komuniti didapati berkesan kerana ia memanfaatkan pengetahuan dan kemahiran tempatan.

Bagi menangani peningkatan kos sara hidup, cadangan yang dikemukakan adalah termasuk meningkatkan akses kepada bekalan perumahan dan makanan mampu milik, pengukuhan jaringan keselamatan sosial, serta pemerksaan petani dan peniaga kecil. Usaha-usaha ini selari dengan matlamat SDG 1 (Sifar Kemiskinan) dan SDG 2 (Sifar Kelaparan).

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

Dapatan kajian yang diperoleh hasil daripada lawatan pemetaan isu yang telah dijalankan di empat kawasan parlimen di Zon Timur pada tahun 2024 telah mendedahkan pelbagai masalah mendesak, mengetengahkan cabaran sosial dan geografi yang tersendiri. Penyalahgunaan dadah kekal menjadi kebimbangan utama yang telah diburukkan lagi oleh keterbatasan peluang pekerjaan terutamanya dalam kalangan belia. Situasi ini membawa kepada pelbagai masalah sosial dan kesukaran ekonomi. Selain daripada itu, peningkatan kos sara hidup dan kenaikan perbelanjaan input pertanian telah memberi tekanan tambahan kepada had perbelanjaan keluarga dan menjejaskan golongan petani secara signifikan. Di samping itu, cabaran pendidikan dalam komuniti Orang Asli, termasuk kadar literasi di dalam kalangan orang dewasa yang rendah dan isu keciciran sekolah melibatkan kanak-kanak Orang Asli, menghalang keupayaan mereka untuk menyesuaikan diri dengan perubahan sosial moden. Bagi menangani cabaran-cabaran yang kompleks ini ia memerlukan pendekatan yang pelbagai.

Kerajaan perlu menyediakan dana bagi program rehabilitasi yang mantap dan mempertimbangkan kerjasama dengan rakan – rakan strategik bagi membendung isu penyalahgunaan dadah yang semakin berleluasa. Selain daripada itu, mengukuhkan kawalan sempadan juga penting untuk membendung penyeludupan dadah, di samping pelaksanaan pendidikan pencegahan yang komprehensif dan menarik yang menyasarkan golongan belia.

Bagi menangani isu peluang pekerjaan, kerajaan perlu melihat kepada penciptaan pekerjaan melalui menarik minat pelaburan dengan mempromosikan latihan vokasional yang selaras dengan keperluan pasaran dan menyokong aktiviti keusahawanan melalui akses kepada modal dan bimbingan. Di samping itu, penyediaan polisi yang mengurangkan inflasi menyediakan bantuan kewangan bersasar kepada keluarga kurang berkemampuan dan melabur dalam perumahan mampu milik adalah penting dalam mengurangkan beban kos sara hidup.

Seterusnya, bagi menangani halangan pendidikan di dalam komuniti Orang Asli memanggil keperluan bagi program yang sensitif budaya, meningkatkan latihan perguruan, memberi insentif kepada kehadiran sekolah dan inisiatif literasi di kalangan golongan dewasa dengan penglibatan aktif daripada pemimpin komuniti.

Lawatan pemetaan yang dijalankan pada tahun 2024 telah memperkasakan komuniti luar bandar di Zon Timur dengan menyediakan satu platform untuk mereka menyuarakan kebimbangan. Penyelesaian yang berasaskan komuniti yang selaras dengan matlamat SDG akan mempromosikan masa depan yang lebih stabil, saksama dan makmur. Dapatan kajian juga menggariskan keperluan bagi kerjasama dikalangan komuniti akar umbi, NGO, sektor kerajaan dan awam, pemantauan dan penilaian yang berterusan serta ketelusan dan akauntabiliti untuk memupuk kepercayaan dan menggalakkan kerjasama dan membina kerjasama yang utuh dan mempunyai impak yang berkekalan.

PROJEK SOLUSI

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sejumlah 50 projek telah dilaksanakan di Zon Timur (Jadual 4.2). Projek-projek ini dirancang khusus untuk menangani cabaran-cabaran tempatan yang telah dikenal pasti semasa lawatan pemetaan isu.

Pelaksanaan projek terbahagi kepada beberapa fasa. Fasa 1 (2024) melibatkan pengenalan 14 projek di Kuala Krau, Pekan, Ketereh dan Hulu Terengganu. Fasa 2 (2023) pula menyumbang sebanyak 10 projek, manakala Fasa 3 (2022) menyaksikan pelaksanaan 12 projek merentasi pelbagai kawasan parlimen. Dalam usaha meningkatkan peluang ekonomi, lapan projek penjanaan pendapatan (IG) telah dilancarkan. Selain daripada itu, enam pusat pembelajaran komuniti (CLC) ditubuhkan di lima kawasan parlimen bagi meningkatkan aspek pendidikan, latihan dan pembangunan kapasiti.

Secara kolektif, projek-projek ini memberi impak positif kepada 2,812 penerima manfaat di ketiga-tiga negeri. Di parlimen Kemaman, sebuah program kesedaran dadah yang melibatkan pelajar sekolah menengah, kaunselor dari 20 buah sekolah, dan pegawai kesihatan, mencatatkan penerimaan yang amat luas dengan penyertaan seramai 993 orang.

Jadual 4.2 Rakan Solusi dan Penerima Manfaat mengikut Kawasan Parlimen di Zon Timur

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1 (2024)	Kuala Krau	Pahang	3	25
	Pekan		4	53
	Ketereh	Kelantan	3	51
	Hulu Terengganu	Terengganu	4	70
Fasa 2 (2023)	Raub	Pahang	2	32
	Rantau Panjang	Kelantan	2	30
	Tanah Merah		2	225
	Kemaman	Terengganu	2	1,066
	Kuala Nerus		2	20
Fasa 3 (2022)	Bera	Pahang	2	100
	Kuantan		2	175
	Paya Besar		2	120
	Gua Musang	Kelantan	2	350
	Kuala Krai		2	30
	Setiu	Terengganu	2	32

Penjanaan Pendapatan (IG) (2024)	Bentong	Pahang	1	10
	Bera		1	10
	Kuantan		1	15
	Temerloh		1	10
	Pasir Puteh	Kelantan	1	10
	Tumpat		1	10
	Kemaman	Terengganu	1	13
	Kuala Nerus		1	10
Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) (2024)	Cameron Highlands	Pahang	1	20
	Indera Mahkota		1	25
	Kuantan		1	200
	Kemaman	Terengganu	2	90
	Setiu		1	10
JUMLAH KESELURUHAN			50	2,812

Projek Solusi berdasarkan Zon Timur berdasarkan Tema SDG

Pihak APPGM-SDG dengan rakan solusi telah memacu 50 projek yang transformatif di negeri Pahang, Terengganu dan Kelantan merentasi tema ekonomi, sosial dan alam sekitar (Jadual 4.3). Negeri Pahang dengan 22 projek yang berfokus kepada kemahiran menjana pendapatan seperti penternakan ayam dan itik, pertanian, ekopelancongan dan pemasaran digital. Negeri Terengganu mempunyai 15 projek yang dibahagikan antara usaha sosial dan ekonomi, di samping inisiatif pemulihan karang yang mempromosikan pemuliharaan marin dan perikanan lestari. Negeri Kelantan telah menjalankan 13 projek yang khusus kepada program sosial yang mengetengahkan golongan belia seperti pencegahan dadah, sukan, seni, dan pemeliharaan warisan.

Jadual 4.3 Projek Solusi di Zon Timur berdasarkan Tema SDG

Tema	Ekonomi	Sosial	Alam Sekitar	Jumlah
Bil. Projek	25	24	1	50

Kumpulan Sasaran bagi Projek Solusi di Zon Timur

Projek solusi di Zon Timur akan melibatkan pelbagai penerima manfaat dengan penekanan diberikan terhadap penglibatan belia dan keterangkuman merentasi komuniti yang kurang diketengah. Pendekatan ini mencerminkan komitmen terhadap penglibatan komuniti yang menyeluruh dan sokongan kepada golongan terpinggir.

Kumpulan Sasaran:

Kanak-kanak, pemimpin komuniti, golongan petani, nelayan, usahawan mikro, orang asli (suku kaum batek), orang kelainan upaya (OKU), wanita (termasuk suri rumah, ibu tunggal dan wanita pencari nafkah utama keluarga), penduduk kampung dan golongan belia.

Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran di Zon Timur

Jadual 4.4 memberikan gambaran keseluruhan mengenai 50 rakan solusi berdasarkan jenis pendaftaran mereka. Kebanyakannya (23 entiti) berdaftar dengan Pendaftar Pertubuhan (ROS), diikuti oleh 13 entiti yang berdaftar dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM). Sebanyak lima entiti pula berdaftar dengan Pendaftar Belia (ROY), manakala empat entiti adalah terdiri daripada Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK). Keunikan penglibatan ialah dari tiga cawangan Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) dan dua koperasi yang turut serta sebagai rakan solusi.

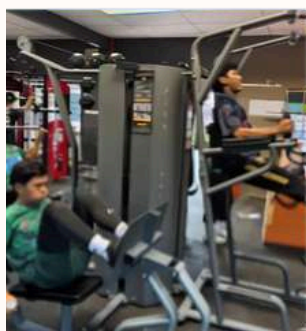
Jadual 4.4 Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran

Jenis Pendaftaran	Bil. Organisasi
Pendaftar Pertubuhan (ROS)	23
Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)	13
Pendaftar Pertubuhan Belia (ROY)	5
Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK)	4
Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK)	3
Koperasi	2
JUMLAH	50

KISAH TUMPUAN DAN AMALAN TERBAIK**Kisah 1****Permulaan Impak: Klinik Bola Sepak Lestari Untuk Bawah 19 Tahun**

Projek pusat pembelajaran komuniti (CLC) yang dijalankan di parlimen Kemaman, Terengganu telah dijalankan oleh rakan solusi, Merry Land Events & Services. Projek ini melibatkan 60 orang belia yang berumur 16 hingga 21 tahun dari Kampung Mak Cili, Chukai, Kemaman, Terengganu. Kumpulan belia ini dibahagikan kepada dua pasukan bola iaitu 30 lelaki dan 30 perempuan. Projek ini bertujuan untuk menyokong pembangunan individu belia melalui latihan bola sepak.

Pasukan Belati Lestari United dan Belati Lestari City, telah bersaing dalam beberapa kejohanan termasuk MCS Weekend League All Stars. Dalam kejohanan tersebut, Belati Lestari United telah menentang beberapa pasukan terbaik liga dan berjaya muncul sebagai pemenang. Acara ini bukan sahaja mempamerkan kemahiran kesukanan mereka, malah turut memupuk semangat berpasukan, persahabatan, dan sokongan satu sama lain yang kukuh dalam kalangan peserta.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

Projek berasaskan ekonomi memainkan peranan yang penting dalam menjana peluang pekerjaan serta merancakkan Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK), menambah baik infrastruktur dan memacu inovasi. Inisiatif ini menyumbang kepada pengurangan kadar kemiskinan, perluasan pasaran dan pengukuhan kestabilan kewangan, seterusnya memacu pertumbuhan ekonomi secara menyeluruh dan meningkatkan taraf hidup.

Projek berfokus kepada tema sosial pula menggalakkan pembangunan komuniti, kemajuan ekonomi dan kelestarian alam sekitar. Projek-projek ini meningkatkan kesejahteraan melalui penyediaan perkhidmatan kesihatan, pendidikan dan keterangkuman di samping menggalakkan inovasi dan penglibatan sivik dalam kalangan masyarakat.

Manakala projek berkaitan alam sekitar memajukan kelestarian dengan memulihara sumber semula jadi, mengurangkan pencemaran dan memerangi perubahan iklim. Inisiatif ini meningkatkan biodiversiti, kesihatan awam dan mempromosikan inovasi mesra alam, seterusnya membina masa depan yang lebih sihat dan lestari.

CABARAN

- **Faktor Cuaca dan Alam Sekitar**

Musim monsun pada bulan November hingga Mac menyebabkan kelewatan projek akibat hujan lebat, banjir dan angin kuat.

- **Adaptasi Teknologi dan Digitalisasi**

Terdapat kadar penerimaan yang perlahan terhadap perisian pengurusan projek, automasi, dan alatan digital dalam pelaksanaan projek-projek tertentu.

- **Kekurangan Tenaga Mahir**

Terdapat kekurangan tenaga mahir professional kerana mereka lebih memilih kawasan bandar seperti Kuala Lumpur, Pulau Pinang dan Johor mencipta jurang kemahiran.

HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Membangunkan Bakat dan Tenaga Kerja Tempatan**

Melabur dalam latihan vokasional dan pembangunan kemahiran untuk melatih serta meningkatkan kemahiran tenaga kerja tempatan, khususnya golongan belia.

- **Memperkasakan Penglibatan Komuniti**

Menjajarkan projek dengan nilai budaya penerima manfaat dan memastikan hasil projek tersebut akan menciptakan pekerjaan, kemahiran dan pembangunan komuniti.

PROJEK SOLUSI FASA 1

KURSUS KEMAHIRAN GUNTING RAMBUT WANITA

Kawasan Parlimen

Kuala Krau, Pahang

Rakan Solusi

Sheikha Lubna Resources

Dana

RM40,000

AKADEMI GUNTING RAMBUT (ACADEMY BARBER)

Kawasan Parlimen

Kuala Krau, Pahang

Rakan Solusi

Munjiah Creative Enterprise

Dana

RM40,000

PEMERKASAAN EKONOMI B40 MELALUI KEMAHIRAN URUTAN DAN SPA BERGERAK

Kawasan Parlimen

Kuala Krau, Pahang

Rakan Solusi

Rimbun Baiduri Solution

Dana

RM40,000

TANAMAN KONTAN & PISANG JPKK KG. TG. MEDANG HULU

Kawasan Parlimen

Pekan, Pahang

Rakan Solusi

JPKK Kampung Tanjung Medang Hulu

Dana

RM30,000

KUIH BAHULU GULUNG JPKK DARA CHINI

Kawasan Parlimen

Pekan, Pahang

Rakan Solusi

JPKK Perumahan Dara Chini

Dana

RM30,000

TANAMAN CILI SECARA BERKELOMPOK SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Pekan, Pahang

Rakan Solusi

JPKK Kampung Bentan Nyior Manis

Dana

RM30,000

TANAMAN KACANG TANAH

Kawasan Parlimen

Pekan, Pahang

Rakan Solusi

JPKK Kampung Tanjung Pulau Manis

Dana

RM30,000

PEMBANGUNAN & LATIHAN BOLA TAMPAR

Kawasan Parlimen

Ketereh, Kelantan

Rakan Solusi

Kelab Veteran Kor Armor DiRaja Kelantan

Dana

RM40,000.00

PEMBANGUNAN & LATIHAN SENI KEBUDAYAAN & WARISAN DIKIR BARAT

Kawasan Parlimen

Ketereh, Kelantan

Rakan Solusi

Pertubuhan Angkatan Muda Timur

Dana

RM40,000.00

PROJEK KEMAHIRAN JAHITAN PAKAIAN

Kawasan Parlimen

Ketereh, Kelantan

Rakan Solusi

Kelab Sahabat Wanita Kadok

Dana

RM40,000.00

CBT KALANG RENGAS

Kawasan Parlimen

Hulu Terengganu, Terengganu

Rakan Solusi

Kelab Belia Kampung Gunung (KBKG)

Dana

RM30,000

CAPACITY BUILDING ON ROBOTICS FOR STUDENTS THROUGH SAHUT TECH-UP LAB

Kawasan Parlimen

Hulu Terengganu, Terengganu

Rakan Solusi

Persatuan Ibu Bapa dan Guru Sek Men Sains Hulu Terengganu

Dana

RM30,000

PEMBANGUNAN HAB DIGITAL-STEM MAKER UNTUK MURID MELALUI INISIATIF STEM QBEST

Kawasan Parlimen

Hulu Terengganu, Terengganu

Rakan Solusi

Persatuan Ibu Bapa dan Guru Sekolah Kebangsaan Kuala Berang

Dana

RM30,000

PEMBUATAN PRODUK MAKANAN IKS

Kawasan Parlimen

Hulu Terengganu, Terengganu

Rakan Solusi

Koperasi Felda Tersat Ajil Hulu Terengganu Berhad

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 2

DIGITAL MARKETING

Kawasan Parlimen

Raub, Pahang

Rakan Solusi

Eka Jaya Marketing

Dana

RM30,000

KLINIK HOKI 2024/2025 LELAKI DAN PEREMPUAN BAWAH 18 TAHUN

Kawasan Parlimen

Raub, Pahang

Rakan Solusi

Majlis Belia India Malaysia Negeri Pahang (MIYC)

Dana

RM30,000

#LEBIHBAIKCEGAH 2.0

Kawasan Parlimen

Rantau Panjang, Kelantan

Rakan SolusiKelab Belia Kampung Baru
Pak Hussin (NGO)**Dana**

RM30,000

PROJEK PEMBELAJARAN SILAT BERSAMA BELIA

Kawasan Parlimen

Rantau Panjang, Kelantan

Rakan SolusiPersatuan Seni Silat Sekebun
Malaysia**Dana**

RM30,000

PENCEGAHAN DADAH DALAM KAWASAN
PARLIMEN TANAH MERAH #LEBIH BAIK CEGA -
KOMUNITI/SEKOLAH BEBAS DADAH**Kawasan Parlimen**

Tanah Merah, Kelantan

Rakan SolusiMajlis Belia Jajahan Tanah
Merah**Dana**

RM30,000

PROGRAM JANA PENDAPATAN MELALUI
PENTERNAKAN AYAM PENELUR**Kawasan Parlimen**

Tanah Merah, Kelantan

Rakan SolusiBumi Barakah Agro
Enterprise**Dana**

RM30,000

PROGRAM SKIM LENCANA ANTIDADAH (SLAD)

Kawasan Parlimen

Kemaman, Terengganu

Rakan SolusiJawatankuasa Pemulihan
Dadah Daerah Kemaman**Dana**

RM30,000

MEMBASMI BUTA HURUF 2.0

Kawasan Parlimen

Kemaman, Terengganu

Rakan SolusiPersatuan Ibubapa dan Guru
(PIBG) SK Bukit Kuang**Dana**

RM30,000

PULIHARA SENI & TEKNIK TARIAN TRADISIONAL
MELAYU CILIK**Kawasan Parlimen**

Kuala Nerus, Terengganu

Rakan Solusi

Lambo Sari Resources

Dana

RM30,000

PEMULIHARAAN BATIK TERENGGANU MELALUI
KOMUNITI JAHITAN KRAF**Kawasan Parlimen**

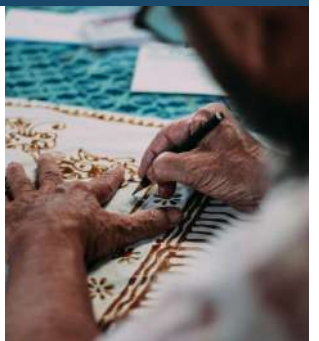
Kuala Nerus, Terengganu

Rakan Solusi

CikNing Craft

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 3

PROGRAM INTERVENSI LITERASI

Kawasan Parlimen

Bera, Pahang

Rakan Solusi

Persatuan Belia (MBFM)
Felda Bukit Kepayang

Dana

RM30,000

PROGRAM CELIK MEMBACA

Kawasan Parlimen

Bera, Pahang

Rakan Solusi

Persatuan Ibu Bapa – Guru
(PIBG) SK (FELDA) Triang 3

Dana

RM30,000

PROGRAM PEMERKASAAN USAHAWAN MIKRO B40 MELALUI LATIHAN PEMASARAN DIGITAL DAN BIMBINGAN

Kawasan Parlimen

Kuantan, Pahang

Rakan Solusi

Persatuan Wanita Inspirasi
Kuantan

Dana

RM30,000

MENINGKATKAN KEHADIRAN & MINAT PELAJAR TERHADAP STEM MELALUI DIGITALISASI PEMBELAJARAN

Kawasan Parlimen

Kuantan, Pahang

Rakan Solusi

Pertubuhan Penduduk Bunut
Rendang Kuantan

Dana

RM30,000

PROGRAM PENGUPAYAAN DIGITAL PEMIMPIN KOMUNITI MELALUI LATIHAN DIGITAL, TEKNOLOGI MAKLUMAT DAN KOMUNIKASI (ICT) DAN BIMBINGAN

Kawasan Parlimen

Paya Besar, Pahang

Rakan Solusi

Pertubuhan Ekonomi Madani
Pahang

Dana

RM30,000

PEMERKASAAN BELIA MELALUI KEPIMPINAN KOMUNITI

Kawasan Parlimen

Paya Besar, Pahang

Rakan Solusi

Teja Center

Dana

RM30,000

MEMBASMI BUTA HURUF DI KALANGAN KANAK- KANAK 8-12 TAHUN MASYARAKAT OA KAUM BATEK

Kawasan Parlimen

Gua Musang, Kelantan

Rakan Solusi

Persatuan Ibu Bapa dan Guru
(PIBG)

Dana

RM30,000

PENCEGAHAN DADAH DALAM KAWASAN PARLIMEN GUA MUSANG #LEBIH BAIK CEGAH – KOMUNITI / SEKOLAH BEBAS DADAH

Kawasan Parlimen

Gua Musang, Kelantan

Rakan Solusi

Jawatankuasa Pemulihan
Dadah Daerah Gua Musang

Dana

RM30,000

SERUMPUN KUALA KRAI EAGLE RANCH

Kawasan Parlimen

Kuala Krai, Kelantan

Rakan Solusi

Pertubuhan Serumpun Lestari Negeri Kelantan

Dana

RM30,000

USAHAWAN DINAMIK

Kawasan Parlimen

Kuala Krai, Kelantan

Rakan Solusi

Majlis Belia Jajahan Kuala Krai

Dana

RM30,000

PENTERNAKAN AYAM KAMPUNG

Kawasan Parlimen

Setiu, Terengganu

Rakan Solusi

Pertubuhan Sahabat Komuniti Sejahtera DUN Langkap, Setiu Terengganu

Dana

RM30,000

PENGUPAYAAN IBU TUNGGAL YANG MENGUSAHAKAN
PERNIAGAAN KECIL DENGAN KEMAHIRAN PENGHASILAN
PRODUK, PENGURUSAN KEWANGAN DAN ILMU PENUBUHAN
KOPERASI**Kawasan Parlimen**

Setiu, Terengganu

Rakan Solusi

Persatuan Prihatin Wanita Setiu Terengganu

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI PENJANA PENDAPATAN

AESTHETIC WITH KALAI'S

Kawasan Parlimen

Bentong, Pahang

Rakan Solusi

Kalais Bridal & Beauty

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN DAN KIOSK IKAN SANGKAR

Kawasan Parlimen

Bera, Pahang

Rakan Solusi

Persatuan Penternak Ikan Sangkar Paya Panjang

Dana

RM40,000

PROGRAM PEMERKASAAN USHAWAN MIKRO B40
MELALUI PENGAJARAN KEMAHIRAN DAN
LATIHAN PEMASARAN DIGITAL DAN BIMBINGAN**Kawasan Parlimen**

Kuantan, Pahang

Rakan Solusi

Persatuan Pusat Perkhidmatan Cahaya Biru Kuantan

Dana

RM40,000

PROGRAM PEMERKASAAN WANITA DARI
KUMPULAN B40 (MAKE - UP CLASS)**Kawasan Parlimen**

Temerloh, Pahang

Rakan Solusi

Pertubuhan Kejayaan Wanita India Pahang

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AYAM ORGANIK

Kawasan Parlimen
Pasir Puteh, Kelantan

Rakan Solusi
Sufi Aireez Enterprise

Dana
RM40,000

PROGRAM MENJANA PENDAPATAN DARI DAPUR "FROM KITCHEN TO INCOME"

Kawasan Parlimen
Tumpat, Kelantan

Rakan Solusi
Kelab Patriotisme Kelantan

Dana
RM40,000

KOMUNITI TANI: PROJEK TERNAKAN AYAM DAN PENGHASILAN MAKANAN TERNAKAN BERKUALITI

Kawasan Parlimen
Kemaman, Terengganu

Rakan Solusi
Koperasi Kampung Dadong Berhad

Dana
RM40,000

BENGKEL JAHITAN 2.0

Kawasan Parlimen
Kuala Nerus, Terengganu

Rakan Solusi
Kelab Kebajikan Hawa Lestari Terengganu (KHALISH)

Dana
RM40,000

PROJEK SOLUSI PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI

ESSENTIAL COMPUTER SKILLS FOR STUDENTS A COMMUNITY LEARNING CENTER INITIATIVE

Kawasan Parlimen
Cameron Highland, Pahang

Rakan Solusi
PA Kaharian Enterprise

Dana
RM40,000

KELAS BAHASA ISYARAT AL QURAN

Kawasan Parlimen
Indera Mahkota, Pahang

Rakan Solusi
Persatuan Orang Pekak Pahang

Dana
RM40,000

MATHS & SCIENCE CLASS FOR SMK SG SOI & TJG LUMPUR

Kawasan Parlimen
Kuantan, Pahang

Rakan Solusi
KP Multi Services

Dana
RM40,000

KICKOFF FOR IMPACT: SUSTAINABLE FOOTBALL CLINIC FOR UNDER 19 YOUTH THROUGH FOOTBALL COACHING, FUTURE LEARNING AND TEAM BUILDING IN KEMAMAN

Kawasan Parlimen
Kemaman, Terengganu

Rakan Solusi
Merry Land Events & Services

Dana
RM40,000

RESILIENCE PHILANTROPISTS

Kawasan Parlimen

Kemaman, Terengganu

Rakan Solusi

Jawatankuasa Pemulihan
Dadah Daerah Kemaman
Bersama AADK Kemaman

Dana

RM40,000

MYCORAL COMMUNITY LEARNING CENTRE

Kawasan Parlimen

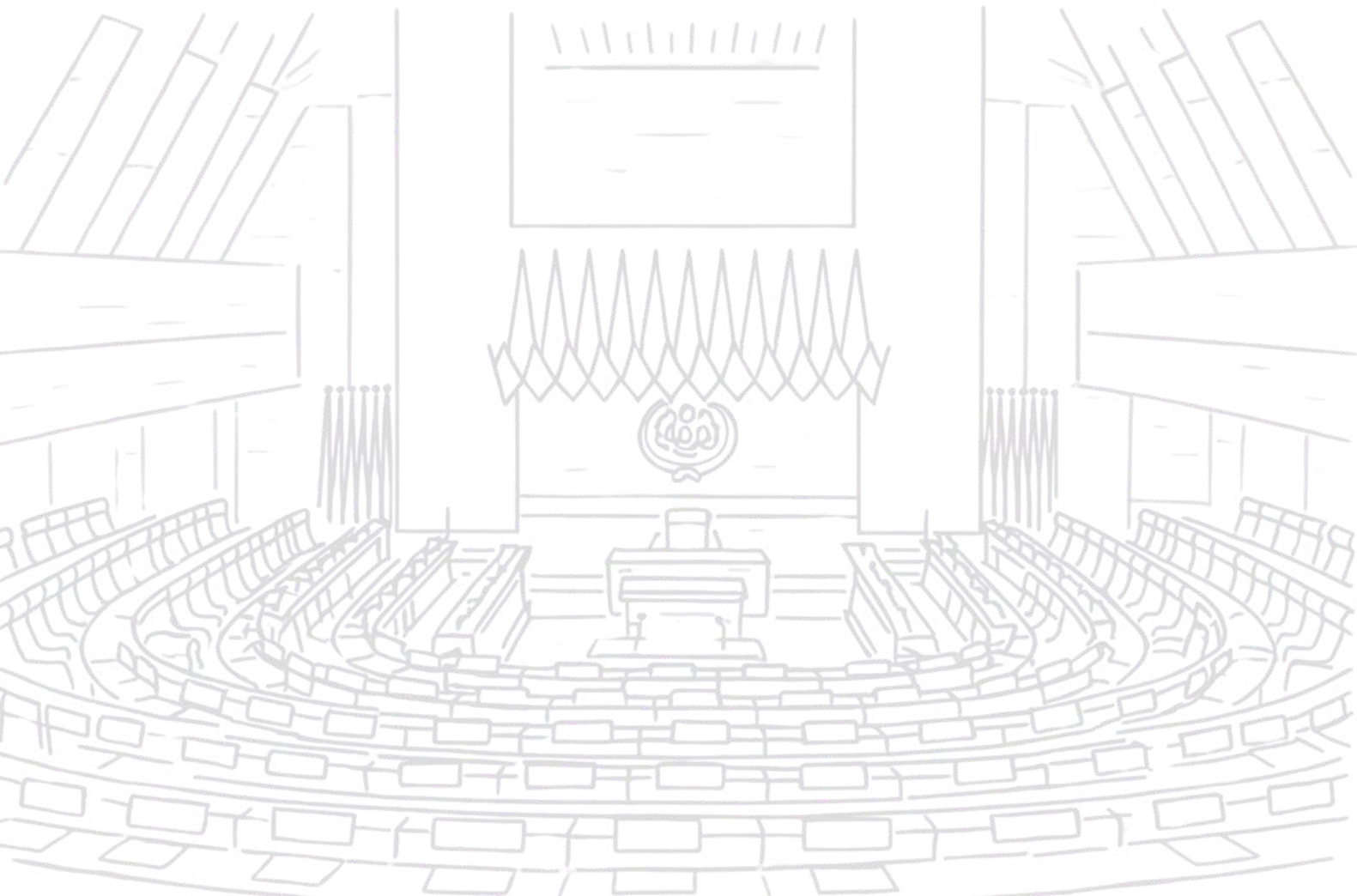
Setiu, Terengganu

Rakan Solusi

Management and Science
University

Dana

RM40,000

PROJEK KETERJAMINAN MAKANAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 30 projek keterjaminan makanan telah dilaksanakan di Zon Timur yang merangkumi negeri Pahang, Kelantan dan Terengganu. Pelaksanaan projek ini dibahagikan kepada dua fasa, di mana Fasa 1 merangkumi 21 projek manakala Fasa 2 terdiri daripada 9 projek (Jadual 4.5). Pahang mendahului dengan pelaksanaan 16 projek, diikuti oleh Terengganu dengan 10 projek, dan Kelantan dengan empat projek. Secara keseluruhan, projek-projek ini telah melibatkan 311 penerima manfaat di ketiga-tiga negeri tersebut.

Jadual 4.5 Projek Keterjaminan Makanan dan Penerima Manfaat berdasarkan Kawasan Parlimen di Zon Timur

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1	Bentong	Pahang	1	10
	Bera		1	10
	Jerantut		2	24
	Kuantan		3	30
	Pekan		2	20
	Rompin		1	10
	Gua Musang	Kelantan	1	10
	Kuala Krai		1	10
	Tanah Merah		1	10
	Besut	Terengganu	1	15
	Dungun		3	30
	Hulu Terengganu		1	10
	Kuala Terengganu		1	10
	Setiu		2	22
Fasa 2	Kuantan	Pahang	4	40
	Paya Besar		1	10
	Pekan		1	10
	Pasir Mas	Kelantan	1	10
	Besut	Terengganu	1	10
	Dungun		1	10
JUMLAH KESELURUHAN			30	311

Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Timur

Jadual 4.6 menunjukkan jenis-jenis projek keterjaminan makanan atau pertanian yang telah dilaksanakan di Zon Timur. Kebanyakan projek ini tertumpu kepada pertanian moden dan penternakan terutamanya di negeri Pahang dan Terengganu. Kaedah pertanian ini menjadi pilihan utama disebabkan oleh kewujudan kawasan hijau yang luas dan sesuai untuk aktiviti pertanian serta penternakan. Sebilangan projek pula mengguna pakai teknik pertanian konvensional. Walaubagaimanapun, terdapat kadar penerimaan yang rendah terhadap pertanian bersepadu dan penanaman cendawan. Manakala, pertanian organik merupakan kaedah yang paling kurang diamalkan dengan hanya satu projek sahaja yang melaksanakannya.

Jadual 4.6 Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Timur

Jenis Pertanian	Bil. Projek
Pertanian Moden Mengurangkan kebergantungan kepada kaedah tradisional yang menggunakan kaedah tanah melalui penggunaan sistem atau teknologi seperti kaedah fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak.	10
Pertanian Penternakan Latihan dan pengkhususan: Pembiakan dan pengurusan penternakan bagi pengeluaran mampan hasil daging, susu dan produk lain-lain	10
Pertanian Tradisional Latihan dan pengkhususan: Kaedah pertanian tradisional berasaskan tanah	5
Pertanian Bersepadu Latihan dan pengkhususan: Menggabungkan pelbagai aktiviti pertanian di dalam satu sistem pertanian.	2
Penanaman Cendawan Latihan dan pengkhususan: Menanam pelbagai jenis cendawan	2
Pertanian Organik Latihan dan pengkhususan: Mengusahakan tanaman tanpa menggunakan racun perosak atau baja sintetik.	1
JUMLAH	30

Kumpulan Sasaran Projek Keterjaminan Makanan di Zon Timur

Projek-projek keterjaminan makanan di Zon Timur telah memberi manfaat kepada beberapa kumpulan sasaran yang pelbagai yang merangkumi pelbagai segmen masyarakat, dari golongan belia hingga ke orang kelainan upaya dan pesara.

Kumpulan Sasaran:

Lelaki, Orang Asli, Orang Kelainan Upaya, Pesara, Guru, Wanita (termasuk golongan ibu tunggal) dan Belia.

Kajian Kes 1**Penternakan Ayam Secara Ternak Lepas**

Penternakan ayam kampung secara ternak lepas membolehkan ayam bergerak bebas di kawasan luar tanpa dikurung dalam sangkar atau reban yang tertutup. Good Growers PLT merupakan sebuah organisasi yang telah ditubuhkan pada 31 Mac 2022 dengan visi untuk memberi manfaat kepada komuniti Orang Asli di Kampung Sungai Lebak, Bentong, Pahang.

Projek ini telah melibatkan 10 orang peserta Orang Asli yang terdiri daripada golongan belia, wanita dan ibu tunggal. Semua peserta bertanggungjawab untuk menguruskan ayam bermula dari peringkat anak ayam sehingga matang di satu lokasi yang sama, sekali gus membolehkan mereka memperoleh kemahiran dan pengalaman yang berharga.

Pihak Good Growers telah berjaya menternak 500 ekor ayam kampung secara ternak lepas di setiap pusingan dalam kawasan berpagar seluas kira-kira 15,000 kaki persegi. Kandang berpagar di semua sisi ini membolehkan ayam berkeliaran secara bebas sambil melindungi mereka daripada pemangsa seperti anjing liar, ular dan helang. Kaedah ini juga menggalakkan kesihatan ayam yang lebih baik dengan mengurangkan pendedahan kepada penyakit yang biasa berlaku di reban tradisional.

Memperkasakan Komuniti Melalui Perkongsian Pengetahuan

Rakan solusi telah melatih semua peserta berkenaan aspek utama dalam penternakan ayam termasuk penghasilan makanan ayam sendiri, proses fermentasi, pembinaan reban, pemasangan pagar dan jaring, serta langkah-langkah keselamatan seperti pemasangan CCTV dan pagar elektrik. Peserta diajar cara menternak ayam dari peringkat anak ayam sehari sehingga tempoh penuaian. Setiap kitaran melibatkan 500 anak ayam dengan perancangan enam kitaran. Kawasan penternakan disanitasi dan dikuarantin selama dua minggu antara setiap kitaran sebelum kumpulan ayam seterusnya diperkenalkan.

Bahan-bahan bagi memproses makanan ayam ternakan buatan sendiri dikategorikan kepada biji-bijian atau bijirin, dedak, protein berasaskan daging, protein berasaskan tumbuhan, mineral dan rumput. Bahan-bahan khusus termasuk jagung, gandum, sekoi, sorgum, dedak padi, serbuk ikan, cacing, serangga, kacang soya, bijan, arang, kulit kerang, kulit telur, rumput napier, daun kelur, serta pelbagai buah-buahan dan sayur-sayuran. SP

Peserta turut menerima bimbingan dalam pemasaran dan logistik. Pada suku pertama 2023, Good Growers bekerjasama dengan Vocational Training Opportunity Centre (VTOC) untuk menganjurkan program keusahawanan bagi wanita Orang Asli dari Bentong.

Rangkaian dan Penuaian Hasil

Para peserta telah berjaya membina rangkaian bekalan dan jualan bagi bahan mentah serta pembelian berkumpulan dari kawasan Ipoh, Kuala Lumpur dan Bentong. Projek penternakan ayam kampung secara ternak bebas ini telah menjana anggaran pendapatan sebanyak RM39,375 daripada hasil tuaian 1,575 kg ayam. Penternakan ayam kampung secara ternak bebas dilihat sebagai alternatif yang lebih berperikemanusiaan dan lestari berbanding kaedah tradisional. Penyediaan ruang luar yang selamat dan sesuai adalah penting untuk kesejahteraan ayam.

Projek ini bukan sahaja telah meningkatkan taraf hidup peserta Orang Asli dengan menyediakan peluang pendapatan yang mampan, malah turut memperkasa mereka dengan kemahiran berharga, meningkatkan keyakinan diri, dan mengukuhkan daya tahan komuniti.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Pemilihan Tanaman adalah Penting**

Pemilihan tanaman yang tepat berdasarkan jenis tanah, iklim dan permintaan pasaran meningkatkan keuntungan. Kawasan pantai timur menghadapi banjir besar secara tahunan pada setiap hujung tahun yang menjejaskan tanaman dan ternakan petani. Petani perlu merancang pemilihan tanaman dengan teliti untuk lebih menyesuaikan diri dengan keadaan tempatan dan corak cuaca.

- **Strategi Pembiakan**

Pembiakan terpilih meningkatkan produktiviti dan daya tahan penyakit. Ia membantu mengimbangi kualiti makanan dan mengoptimumkan pertumbuhan serta kos pengeluaran ternakan. Pelupusan sisa yang betul dan pengomposan juga meningkatkan kebersihan ladang serta kesihatan alam sekitar.

- **Jalanan Pasaran**

Membina hubungan yang kukuh bersama pembeli bagi memastikan pendapatan yang stabil dan mengurangkan kebergantungan kepada orang tengah. Perancangan yang berkesan untuk pengendalian lepas tuai, pembungkusan, dan strategi jualan akan memaksimumkan keuntungan.

CABARAN

- **Perubahan Cuaca dan Iklim**

Cuaca yang tidak menentu, kemarau dan banjir telah memberi impak kepada hasil tanaman. Perubahan iklim yang membawa risiko yang serius terhadap kawasan pantai timur seperti peningkatan paras air laut, kekerapan banjir dan kerosakan akibat rebut serta potensi kehilangan ekosistem perairan pantai dengan kawasan pertanian perairan pantai paling terdedah.

- **Komitmen Peserta**

Sebahagian peserta mempunyai komitmen lain seperti pekerjaan, keluarga, atau pendidikan yang menghadkan ketersediaan mereka. Sebahagian peserta juga berasa terbeban tanpa pengalaman atau latihan yang mencukupi.

- **Kekurangan Pengetahuan dan Teknologi Moden**

Terdapat banyak petani berskala kecil yang bergantung kepada teknik tradisional mengurangkan kecekapan. Petani berskala kecil ini kurang peluang dan pendedahan terhadap pengetahuan pertanian moden yang diperlukan untuk mengikuti teknik dan amalan terkini.

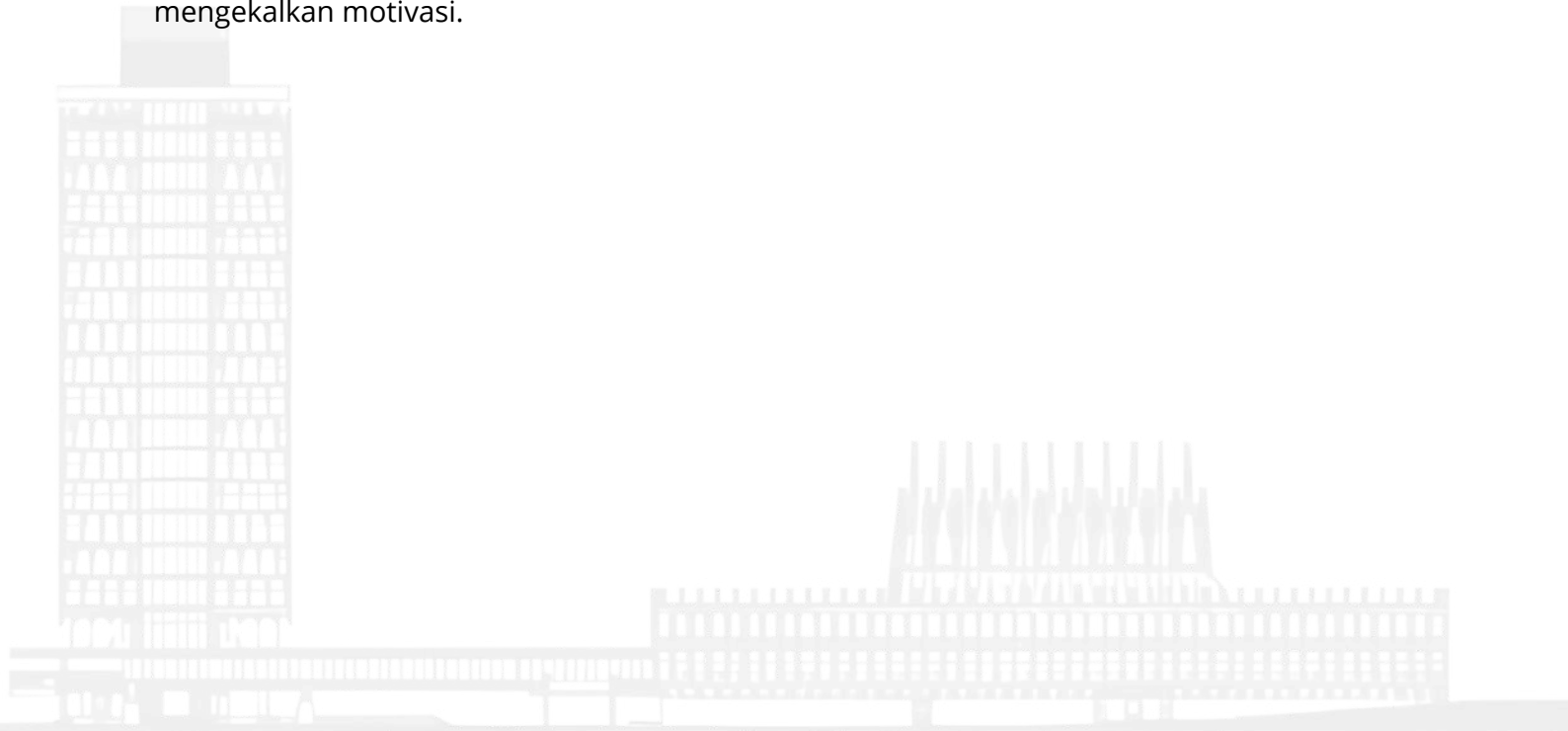
HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Latihan Secara Tetap dan Pembangunan Kapasiti**

Menjalankan bengkel untuk menambah baik kemahiran pengurusan pertanian dan penternakan. Bengkel ini akan melibatkan semua peserta membolehkan mereka untuk memulakan projek kebun atau penternakan mereka tersendiri pada masa hadapan.

- **Penglibatan Komuniti**

Menggalakkan kerjasama dan berkongsi pembuatan keputusan untuk menggalakkan pemilikan. Menggalakkan kerja berpasukan dan perkongsian dalam membuat keputusan untuk memupuk rasa pemilikan. Mengagihkan tugas secara khusus bagi meningkatkan kebertanggungjawapan serta menyediakan insentif kewangan atau bukan kewangan bagi mengekalkan motivasi.

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 1

PROJEK PERTANIAN BERSEPADU KOMUNITI JANDA BAIK

Kawasan Parlimen

Bentong

Rakan Solusi

Ajktiv Enterprise

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AYAM KAMPUNG KACUK

Kawasan Parlimen

Bera

Rakan Solusi

Persatuan Semelai Pahang

Dana

RM40,000

KEBUN LESTARI KOMUNITI KG BAHARU

Kawasan Parlimen

Jerantut

Rakan Solusi

Kebun Belakang Enterprise

Dana

RM40,000

PENANAMAN TEMBIKAI SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Jerantut

Rakan Solusi

Khairul Azuan Trading

Dana

RM40,000

PROJEK AYAM GAJAH ORGANIK & MAKANAN ORGANIK (MAGGOT)

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

Bina Moden Enterprise

Dana

RM40,000

TERNAKAN ASUHAN BENIH IKAN PATIN

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

Serandu Aquaponic System Sdn.Bhd.

Dana

RM40,000

PENANAMAN SECARA HIDROPONIK STRUKTUR LINDUNGAN HUJAN (GREEN HOUSE) & SISTEM HIDROPONIK NFT SERTA NURSERY POKOK HIASAN

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

Insaff Training Management And Consultancy

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AYAM PENELUR DAN LALAT ASKAR HITAM (BSF) SEBAGAI MAKANAN ALTERNATIF TERNAKAN.

Kawasan Parlimen

Pekan

Rakan Solusi

SEEDS Malaysia

Dana

RM40,000

PERTANIAN FERTIGASI CILIBARA

Kawasan Parlimen

Pekan

Rakan Solusi

Prodigy Dynamic Solution

Dana

RM40,000

EMPOWERING INDIGENOUS COMMUNITIES THROUGH SUSTAINABLE MUSHROOM FARMING

Kawasan Parlimen

Rompin

Rakan Solusi

Persatuan Aspirasi Lestari

Dana

RM40,000

PROJEK TANAMAN LABU MANIS

Kawasan Parlimen

Gua Musang

Rakan Solusi

Pertubuhan Generasi Kedua Kesedar (G2K)

Dana

RM40,000

AYAM KAMPUNG KOMERSIAL BERASASKAN ORGANIK

Kawasan Parlimen

Kuala Krai

Rakan Solusi

SpeedGlamz AutoSpa & Detailing

Dana

RM40,000

PROJEK PENTERNAKAN UNGGAS KOMUNITI MAMPAN

Kawasan Parlimen

Tanah Merah

Rakan Solusi

Yayasan Kebajikan Muslim (MyFundAction)

Dana

RM40,000

PROJEK AKUAPONIK KOMUNITI UNTUK PERTANIAN SAYUR DAN IKAN TEMPATAN ORGANIK MAMPAN

Kawasan Parlimen

Besut

Rakan Solusi

Fakulti Biosumber Dan Industri Makanan, Universiti Sultan Zainal

Dana

RM40,000

PEMBAIKAN CENDAWAN TIRAM SECARA BERKELOMPOK

Kawasan Parlimen

Dungun

Rakan Solusi

The Nightfury Global Trading

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN BIRI-BIRI BAGI PENGGALAKAN PERTUMBUHAN HAIWAN RUMINAN

Kawasan Parlimen

Dungun

Rakan Solusi

SAS Business

Dana

RM40,000

PENANAMAN SAYUR KAILAN MENGGUNAKAN KAEDAH NUTRIEN FILM TECHNIQUE (NFT) - HIDROPONIK

Kawasan Parlimen

Dungun

Rakan Solusi

Mzbella enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK TANAMAN BAWANG SECARA FERTIGASI MEJA

Kawasan Parlimen

Hulu Terengganu

Rakan Solusi

HNWK Global Resources

Dana

RM40,000

PROJEK AKUAPONIK - INTEGRASI ANTARA PENTERNAKAN IKAN DAN PENANAMAN SAYURAN ORGANIK

Kawasan Parlimen

Kuala Terengganu

Rakan Solusi

Mercu Sinaran Enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK TANAMAN SAYURAN HIDROPONIK - MEMBANGUN KOMUNITI SIHAT DAN BEKERJA

Kawasan Parlimen

Setiu

Rakan Solusi

DIY Hydroponic Agrofarm

Dana

RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 2

KEBUN KOMUNITI TANAMAN CILI BARA F1 SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

NUUR SINAR HAJJAT ENTERPRISE

Dana

RM40,000

PROJEK CILIBARA DAN CILI SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

KP MULTI SERVICES

Dana

RM40,000

PROJEK TERNAKAN KAMBING KOMITED

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

KOMITED Malaysia

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AYAM KAMPUNG KACUK - TANAMAN AZOLLA SEBAGAI ALTERNATIF SUMBER MAKANAN AYAM DAN PEMBEKALAN MESIN PROSES AYAM.

Kawasan Parlimen

Kuantan

Rakan Solusi

Mariyal Resources

Dana

RM40,000

KEBUN SAYUR DAN CILI BARA IKRAM SRI AL AMIN

Kawasan Parlimen

Paya Besar

Rakan Solusi

PERTUBUHAN IKRAM MALAYSIA
CAWANGAN PAHANG (SEKOLAH RENDAH
ISLAM AL-AMIN PAYA BESAR)

Dana

RM40,000

RUMPUT MINYAK, JAGUNG DAN KETUM AYAM SEBAGAI SUMBER KETERJAMINAN MAKANAN TERNAKAN

Kawasan Parlimen

Pekan

Rakan Solusi

Atoi Ahmad Maju

Dana

RM40,000

PROJEK TERNAKAN AYAM PENELUR

Kawasan Parlimen

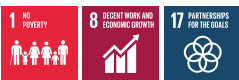
Pasir Mas

Rakan Solusi

Nurul Nasuha Bte Mohd Jani

Dana

RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN DAN KESEJAHTERAAN KOMUNITI BESUT MELALUI PERTANIAN BERSEPADU: PENGHASILAN PELET MAKANAN TERNAKAN DARIPADA TUMBUHAN AKUATIK AZOLLA DAN PENTERNAKAN IKAN KELI

Kawasan Parlimen

Besut

Rakan Solusi

Fakulti Biosumber Dan Industri
Makanan, Universiti Sultan Zainal
Abidin (UNISZA)

Dana

RM40,000

BAHAGIAN 5

PENYETEMPATAN SDG DI ZON TENGAH

- **Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024**
- **Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama**
- **Projek Solusi**
- **Projek Keterjaminan Makanan**

AHLI PARLIMEN YANG TELAH TERLIBAT DALAM GERAK KERJA APPGM-SDG PADA TAHUN 2024: ZON TENGAH

YB Datuk Muslimin Yahaya
P093 Sungai Besar, Selangor
(PN-BERSATU)

YB Kapten Dato' Dr.
Zulkafperi Hanapi
P095 Tanjong Karang, Selangor
(Pembangkang)

YB Tuan Haji Azli Yusof
P108 Shah Alam, Selangor
(PH-AMANAH)

YB Dr. Hajah Halimah Ali
P109 Kapar, Selangor
(PN-PAS)

YB Tuan Ganabatirau
Veraman
P110 Klang, Selangor
(PH-DAP)

YB Tuan Prabakaran
M Parameswaran
P115 Batu, Kuala Lumpur
(PH-PKR)

YB Dato' Seri Dr. Wan Azizah
Dr. Wan Ismail
P124 Bandar Tun Razak, Kuala Lumpur
(PH-PKR)

LAWATAN PEMETAAN ISU DAN DAPATAN KAJIAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, pihak APPGM-SDG telah menjalankan lawatan pemetaan di tujuh kawasan parlimen di Zon Tengah seperti Parlimen Kapar, Klang, Tanjung Karang, Sungai Besar dan Shah Alam di negeri Selangor, Parlimen Batu dan Bandar Tun Razak di Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur (Jadual 5.1).

Pelbagai kumpulan sasaran telah terlibat ketika lawatan tapak. Ini adalah termasuk guru, pekerja sosial yang menjaga golongan warga emas dan individu dengan keperluan istimewa, orang kelainan upaya, petani bandar, agrikultur dan penternak lembu, nelayan, golongan belia, golongan bekerja, komuniti B40 dan miskin tegar, agensi kerajaan, peniaga dan penjaja, usahawan sosial dan perniagaan, sektor swasta, komuniti etnik terpilih, komuniti tempatan dan persatuan penduduk Cina, komuniti perkampungan tempatan dan perkampungan Cina, NGO dan pertubuhan masyarakat sivil, penduduk bandar, komuniti pelarian dan tanpa kerakyatan, wanita dan ibu tunggal serta pemimpin tempatan termasuk ketua kampung masing-masing (ketua kampung dan penghulu).

Pihak APPGM-SDG telah bekerjasama dengan pejabat daerah di Selangor dan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL) untuk mengadakan sesi dialog antara agensi. Kerajaan di peringkat daerah dan pihak berkuasa tempatan telah dijemput untuk memberikan maklum balas terhadap isu yang telah dikenalpasti ketika gerak kerja pemetaan isu. Sesi dialog telah dilaksanakan bagi parlimen Shah Alam, Tanjung Karang, Batu, Bandar Tun Razak dan Sungai Besar. Walaubagaimanapun, dialog antara agensi bagi parlimen Kapar dan Klang tidak dijalankan.

Jadual 5.1 Lawatan Pemetaan Isu bagi Kawasan Parlimen di Zon Tengah

Bil.	Kawasan Parlimen	Mesyuarat Awalan	Tarikh Lawatan Tapak	Dialog Antara Agensi (IAD)	Pengerusi IAD
1	Kapar	9 Nov 2023	18 – 21 Dis 2023	-	-
2	Klang	4 Dis 2023	17 – 20 Feb 2024	-	-
3	Shah Alam	20 Dis 2023	24 – 25 Feb 2024	1 Ogs 2024	Penghulu mewakili Pegawai Daerah
4	Tanjong Karang	19 Jan 2024	26 – 28 Feb 2024	14 Mac 2024	Ketua Penolong Pegawai Daerah
5	Batu	8 Jan 2024	2 – 4 & 7 Mac 2024	13 Feb 2025	APPGM-SDG (Fasilitator)
6	Bandar Tun Razak	23 Nov 2023	19 – 21 Apr 2024	13 Feb 2025	APPGM-SDG (Fasilitator)
7	Sungai Besar	19 Mac 2024	26 – 28 Apr 2024	30 Mei 2024	Penolong Pegawai Daerah

DAPATAN UTAMA

Meskipun setiap kawasan parlimen mempunyai isu khusus tersendiri dan konteks, beberapa isu utama berulang kali berlaku di kesemua tujuh kawasan parlimen di Zon Tengah tanpa mengira latar belakang, kumpulan sasaran dan hierarki sosial. Mengikut rangka kerja SDG, isu ini dikelaskan mengikut dimensi sosial, ekonomi dan alam sekitar. Bahagian ini akan menegaskan isu-isu berikut yang berlaku di seluruh tujuh kawasan parlimen.

■ Isu Sosial Utama

Di Zon Tengah, kekurangan akses maklumat berkenaan bantuan sosial masih menjadi isu yang kritikal yang diburukkan lagi dengan proses birokrasi yang pelbagai. Sebagai contoh, di parlimen Sungai Besar, golongan warga emas menghadapi halangan birokrasi ketika mencari sokongan bantuan kewangan dan sosial. Hal ini juga dilihat di kalangan warga emas di parlimen Klang mempunyai kesukaran untuk mengakses informasi yang telah disebarkan di dalam talian dan sosial media. Isu ini juga telah dikenalpasti berlaku di dalam komuniti lain juga.

Di parlimen Tanjong Karang, wanita dan ibu tunggal melaporkan kekurangan maklumat berkenaan sokongan sosial, kesukaran dalam proses permohonan dan mendapatkan maklum balas daripada pihak berkuasa yang relevan. Situasi ini kebiasannya melibatkan bantuan kebajikan daripada Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) dan bantuan eKasih. Sebagai tambahan, golongan nelayan di parlimen Tanjong Karang telah melaporkan bahawa geran dan bantuan kewangan bagi golongan nelayan tidak diterima oleh mereka.

Komuniti berbangsa India yang menetap di perumahan flat di Kapar mengalami pengalaman yang sama dalam akses perkhidmatan yang terhad kepada informasi dan bantuan sosial. Isu ini tidak terhad kepada golongan yang khusus berdasarkan umur dan pekerjaan tetapi juga telah memberi impak kepada komuniti berdasarkan kelas sosioekonomi. Sebagai contoh, golongan B40 dan miskin tegar di parlimen Klang yang kurang pendedahan tentang maklumat dan bantuan yang disediakan oleh kerajaan.

Meskipun isu kekurangan maklumat dan halangan birokrasi terhadap bantuan kebajikan boleh dianalisis berdasarkan lokaliti dan kumpulan, proses ini dilihat berulang dan bertindih. Isu ini juga secara asasnya dikaitkan dengan kekurangan akses atau kesedaran maklumat mengenai program dan bantuan kebajikan kerajaan.

Di Bandar Tun Razak, sebagai contoh tatacara yang samar telah menyukarkan seorang yang kelainan upaya dan ibu tunggal bagi akses sokongan sosial. Mereka juga telah terlibat dengan kategori etnik dan pekerjaan, termasuk golongan B40, keusahawanan mikro dan kecil dan golongan komuniti India dan Cina.

Antara isu utama yang telah dikenalpasti merentasi kawasan parlimen di Zon Tengah dan secara kebangsaan adalah pengecualian sosial dan gangguan dalam kalangan masyarakat rentan dan berisiko tinggi. Hal ini telah menggalakkan isu penyalahgunaan dadah dan bahan terlarang, penggunaan vape di dalam kalangan remaja, lumba haram dan kecurian.

Isu penyalahgunaan dadah semakin berleluasa dikalangan belia di parlimen Sungai Besar dan Tanjong Karang telah memberi impak kepada komuniti tempatan juga. Kewujudan pangkalan di Tanjong Karang menggalakkan pergerakan barangan dan tenaga kerja yang

menjadi punca kepada masalah ini. Di parlimen Kapar, penduduk tempatan, golongan belia dan komuniti B40 juga telah terkesan dengan penyalahgunaan dadah.

Di parlimen Klang, penyalahgunaan dadah berlaku di dalam kalangan komuniti berisiko tinggi termasuk komuniti B40, penduduk daripada kelas bekerja dan penduduk di flat perumahan kos rendah. Penduduk tempatan melaporkan penagih dadah kerap berbalik dan kembali ke pusat rehabilitasi setelah dibebaskan. Isu sosial ini telah menggalakkan isu lain seperti kecurian. Penyalahgunaan dadah tidak terhad kepada kawasan di negeri Selangor. Bagi parlimen Batu, Kuala Lumpur isu ini telah timbul dan akan menjejaskan penduduk di perumahan kos rendah dan komuniti secara umum.

Penyalahgunaan bahan melibatkan ganja, ketum dan “mushroom” juga telah dilaporkan terutamanya dikalangan komuniti tempatan dan belia di Shah Alam. Aktiviti vape dikalangan remaja dan anak muda bawah umur merupakan kerisauan yang semakin membimbangkan di parlimen Tanjong Karang dan Sungai Besar dimana pelajar sekolah dilaporkan menggunakan alatan vape.

Aktiviti lumba haram merupakan antara isu yang telah ditengahkan terutamanya di kawasan parlimen Sungai Besar dan Tanjong Karang. Komuniti di Kampung Delek dan Kampung Sungai Udang di parlimen Kapar telah melaporkan peningkatan aktiviti lumba haram di kawasan perkampungan mereka.

Pengasingan sosial dan aktiviti kacau ganggu sering kali melibatkan gabungan tingkah laku anti sosial termasuk penyalahgunaan alkohol, ketagihan dadah, gengsterisme, kecurian dan merokok. Di Bandar Tun Razak, tingkah laku anti sosial ini sering melibatkan golongan belia, pelajar, komuniti B40 dan komuniti India.

■ Isu Ekonomi Utama

Isu ekonomi yang kerap dikenalpasti di seluruh kawasan parlimen di Zon Tengah adalah peluang akses ekonomi dan pendapatan yang terhad. Di parlimen Kapar, golongan nelayan menghadapi kesukaran untuk mendapatkan pendapatan yang tetap ekoran keadaan cuaca yang tidak menentu, stok ikan yang semakin menurun dan pencemaran yang secara tidak langsung mengganggu hasil tangkapan. Cabaran ini tidak terhad kepada golongan nelayan sahaja tetapi golongan belia, golongan bekerja dan kumpulan B40 juga terkesan. Di parlimen Klang, meskipun terdapat peluang pekerjaan, gaji yang ditawarkan adalah tidak setara dengan kelulusan dan kebanyakan peluang pekerjaan menawarkan gaji sebanyak RM1,500 setiap bulan yang tidak mencukupi untuk menampung kos sara hidup yang semakin meningkat. Isu ini terutamanya kerap berlaku di kawasan bandar dimana taraf hidup tinggi memerlukan pendapatan yang lebih besar.

Pekerjaan yang baik, pekerjaan yang tetap merupakan satu keperluan yang kritikal. Di parlimen Batu, golongan belia banyak terlibat di dalam gig ekonomi yang tidak mempunyai jaminan kerja dan tidak memerlukan sebarang kelulusan formal. Isu pengangguran juga merupakan isu mendesak terutamanya dikalangan budak sekolah menengah di Sungai Besar yang tidak berjaya mencari pekerjaan berpotensi untuk terjebak dengan tindakan dan gejala sosial. Di parlimen Tanjong Karang, peluang pekerjaan yang tidak mencukupi dan gaji yang tidak setimpal untuk menampung perbelanjaan harian yang semakin meningkat telah menggalakkan migrasi dalam kalangan belia, wanita dan penduduk tempatan ke bandar – bandar yang lebih besar seperti Shah Alam bagi mencari peluang yang lebih baik.

Persaingan antara warga tempatan dan warga asing bagi sumber ekonomi merupakan satu isu yang utama telah dilaporkan di parlimen Sungai Besar, Shah Alam, Batu dan Bandar Tun Razak. Di parlimen Sungai Besar, majikan lebih cenderung untuk mengambil warga asing kerana mereka lebih sanggup bekerja dengan kadar upah yang lebih rendah yang secara tidak langsung merugikan golongan belia. Di parlimen Shah Alam, sejumlah besar penjual warga asing telah mendominasi perniagaan tempatan yang telah memberi kesan secara negatif terhadap mata pencarian komuniti india tempatan. Keadaan yang sama juga dikenalpasti di parlimen Batu dan Bandar Tun Razak dimana terdapat persaingan yang tinggi diantara komuniti tempatan dan perniagaan warga asing yang mengurangkan harga secara agresif.

Peningkatan kos sara hidup merupakan kebimbangan yang merebak mencerminkan trend negara. Hal ini telah dilaporkan oleh komuniti tempatan di Sungai Besar, Tanjong Karang, Batu dan Bandar Tun Razak. Isu ini memberi impak kepada secara umum termasuk penduduk tempatan, peniaga, keusahawanan, golongan bekerja, belia, komuniti B40 dan warga emas.

■ Isu Utama Alam Sekitar

Terdapat banyak isu alam sekitar yang timbul merentasi kawasan parlimen di Zon Tengah kerana penyelenggaraan yang tidak sempurna dan sistem pengurusan sampah dan sisa pepejal di kawasan kampung, pasar dan bazar dan kawasan flat kos rendah.

Di parlimen Kapar, kelemahan sistem pengurusan sampah dan pusat pembuangan sampah merupakan satu isu yang kritikal. Terutamanya, hasil sisa buangan kilang yang berhampiran dengan kawasan perumahan membawa risiko kesihatan. Komuniti yang terjejas adalah termasuk penduduk kampung di Sungai Serdang, golongan warga emas, kanak – kanak dan kumpulan rentan. Penduduk di sekitar Lorong Alhambra juga menghadapi isu kutipan sampah yang tidak tetap menyebabkan pencemaran bau dan menarik perhatian haiwan liar.

Hal yang serupa juga dilihat berlaku dengan isu kekurangan pusat pembuangan sampah di parlimen Klang telah menyebabkan kawasan tersebut menjadi pusat pembiakan nyamuk Aedes yang telah memberi impak secara negatif terhadap tahap kesihatan penduduk di kawasan perumahan flat, kanak – kanak dan warga emas. Di parlimen Shah Alam, kekurangan tong sampah di kawasan pasar telah menjejaskan peniaga dan penjaja kecil dan penduduk di Kampung Padang Jawa 1 dan 2 melaporkan kebimbangan yang serupa.

Kawasan pasar dan flat kos rendah memerlukan sistem pengurusan dan pembuangan sisa sampah yang sistematik. Selain daripada kawasan parlimen Shah Alam, peniaga dan usahawan kecil di parlimen Batu juga terjejas dengan kekurangan pusat lupusan sampah. Penduduk tempatan di kawasan perumahan awam seperti di Seri Kelantan menghadapi kesukaran untuk melupuskan sampah dengan betul kerana ketiadaan mekanisme pelupusan sampah. Hal ini telah menimbulkan isu berkaitan kebersihan, sanitasi dan pencemaran.

Adalah penting ditegaskan bahawa pengumpulan sampah dan sisa pepejal bermula daripada pengurusan sampah dan penyelenggaraan sistem pembuangan yang tidak mencukupi serta tabiat pembuangan sampah komuniti setempat. Aktiviti pembuangan sampah ke dalam kolam takungan air di Bandar Tun Razak telah menjadikan tempat

berikut sebagai sebuah kawasan pengumpulan sampah. Jabatan Saliran dan Pengairan (JPS) tempatan terpaksa menjalankan aktiviti pembersihan berkali-kali bagi membersihkan sampah di kawasan tadahan.

Masalah banjir yang disebabkan oleh sistem perparitan dan saluran yang lemah dan infrastruktur merupakan isu yang tersendiri. Di parlimen Kapar, isu kekerapan banjir telah memberi impak kepada penduduk di Lorong Alhambra dan Kampung Delek adalah kerana saluran air dan lurang yang tidak diselenggara dan saluran perparitan yang terlalu kecil untuk menampung jumlah air yang tinggi. Isu banjir kilat juga dilaporkan berlaku di Tanjong Karang akibat isu yang sama.

Di parlimen Shah Alam, penduduk Pangsapuri Sunway Sinar menghadapi isu air melimpah dan isu banjir akibat sistem perparitan yang kecil. Hal ini adalah kerana pembangunan berdekatan telah menyebabkan isu limpahan air dari kawasan yang tinggi ke kawasan yang rendah dimana Sunway Sinar terletak. Kampung Kuantan juga menghadapi isu yang sama iaitu infrastruktur yang tidak mencukupi telah menyumbang kepada isu banjir dan limpahan air.

Isu sistem perparitan yang kecil dan pembangunan yang tidak terurus telah menyebabkan isu banjir kilat kerap berlaku di keseluruhan zon tengah. Di parlimen Batu, isu banjir kesan daripada infrastruktur yang tidak mencukupi yang memberi impak kepada kumpulan rentan seperti komuniti B40 dan penduduk tempatan.

Pembangunan tanpa penilaian menyeluruh terhadap landskap sedia ada merupakan satu lagi punca berlakunya masalah banjir. Pembangunan MRT, menyebabkan banjir kilat di zon pasar Taman Million, mengganggu mata pencarian peniaga kecil. Di Bandar Tun Razak, pembangunan yang tidak terancang dan infrastruktur perparitan yang lemah mengakibatkan banjir kilat yang menjejaskan pelajar sekolah dan masyarakat setempat. Di Klang, laluan saluran dan pembangunan yang tidak teratur menyebabkan banjir kilat sering berlaku. Kawasan Keriang Sakat merupakan kawasan di mana penyelenggaraan saluran yang diabaikan menyebabkan banjir ketika hujan lebat. Penduduk Pangsapuri Taman Kem juga sering menghadapi banjir berikutan pengurusan infrastruktur dan mekanisme perparitan yang tidak mencukupi.

KISAH - KISAH TUMPUAN

Kisah 1**Dilema Petani Tanjung Karang:
Perjuangan di Sebalik Sawah Nan Hijau**

Pengalaman hidup masyarakat di seluruh kawasan parlimen ini menyerlahkan kepentingan dan kesan atau kekurangan aspek pembangunan mampan ke atas kehidupan seharian. Di parlimen Tanjung Karang, golongan pesawah menghadapi kesusahan berterusan akibat kenaikan kos pengeluaran yang menjejaskan kehidupan mereka. Isu kos baja, racun perosak dan buruh adalah isu yang berterusan mereka hadapi. Selain daripada itu, mereka kini menghadapi kesan perubahan iklim yang mengakibatkan cuaca tidak menentu yang telah menjejaskan hasil padi mereka.

Belia di kawasan bandar Bandar Tun Razak yang terletak di Kuala Lumpur juga menghadapi kesusahan yang kritikal. Hari-hari mereka dipenuhi dengan ironi meskipun mereka mempunyai peluang pekerjaan, isu pendapatan yang bermaruah mereka diburukkan lagi dengan isu kekurangan kemahiran dan kepakaran. Keadaan hidup mereka menggambarkan bagaimana mereka terperangkap dalam kemiskinan antara generasi di mana generasi pertama, kedua dan ketiga, datuk nenek, ibu bapa dan anak-anak tinggal di bawah satu bumbung.

Kisah sebegini, bukan sahaja menceritakan naratif sosial dan ekonomi. Mereka juga menceritakan bahaya dan masalah alam sekitar. Pembangunan berlebihan adalah cerita yang berterusan dan dengan itu, mimpi ngeri berlakunya masalah banjir. Penduduk Kampung Padang Jawa dan Kampung Kuantan di kawasan DUN Shah Alam, tidak dapat berehat akibat kerisauan setiap hari.

Sama ada di bandar atau di luar bandar, sama ada dalam persekitaran konkrit atau kehijauan dan persekitaran alam semula jadi, dari Shah Alam ke Tanjung Karang ke Bandar Tun Razak, setiap kebimbangan dan isu mempunyai wajah manusia yang menghadapinya dan kesan sepanjang hayat. Namun begitu, harapan dan tindakan, tidak pernah berhenti hadir. Melalui SDG dan inisiatif APPGM-SDG bersama rakan kongsinya, daripada Ahli Parlimen kepada kumpulan dan komuniti masyarakat sivil, kepada agensi kerajaan dan penggubal dasar dan ahli akademik, usaha untuk memastikan tiada sesiapa yang ketinggalan adalah tidak berkesudahan dan terus dilaksanakan.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

Pihak APPGM-SDG telah memperhatikan inisiatif daripada komuniti dan usaha komuniti-NGO-kerajaan untuk menangani cabaran ini. Kerja dan projek yang berterusan APPGM-SDG laksanakan untuk memberikan sokongan dan pemerkasaan kepada komuniti yang terjejas.

Di antara beberapa inisiatif yang telah diambil melalui pendekatan kerjasama ini termasuk pelaksanaan program dan projek yang telah memberi ruang kepada golongan kumpulan rentan untuk menjalankan aktiviti keusahawanan. Golongan kumpulan rentan ini terdiri daripada golongan ibu tunggal dan belia. Projek ini berfokus untuk menangani isu berkaitan matlamat SDG 1 (Sifar Kemiskinan), SDG 2 (Sifar Kelaparan), SDG 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi) dan SDG 10 (Mengurangkan Ketidaksamaan). Meskipun inisiatif ini tidak memberi peluang kepada komuniti ini mengatasi isu yang lebih sistemik dan perubahan yang memerlukan perhatian kebangsaan, golongan komuniti ini terus menyumbang kepada usaha mengurangkan kemiskinan secara berterusan.

Inisiatif lain juga merangkumi perkongsian dan penyertaan dimana langkah pertama adalah membina kesedaran terhadap isu sosial dikalangan komuniti setempat dan kedua penglibatan antara komuniti setempat dan agensi tempatan serta pihak berkuasa tempatan. Pelaksanaan ini secara tidak langsung menggalakkan amalan matlamat SDG 1 (Sifar Kemiskinan), SDG 3 (Kesihatan dan Kesejahteraan yang Baik), SDG 4 (Pendidikan yang Berkualiti) dan SDG 11 (Bandar dan Komuniti Mampan). Kumpulan dan komuniti tempatan seperti komuniti kejiranan dan penduduk di perumahan kos rendah, komuniti B40 dan warga emas telah menerima manfaat daripada projek ini.

Seterusnya, program pemerkasaan juga inisiatif yang perlu diberi perhatian. Program pemerkasaan secara tidak langsung telah memberi impak yang positif kepada komuniti rentan dan penduduk setempat dengan membina kebolehan, kemahiran dan juga latihan kepimpinan. Hal ini menggalakkan golongan belia, kanak-kanak dan kumpulan yang mempunyai minat tersendiri seperti usahawan, peniaga dan petani bandar dan luar bandar untuk memupuk potensi dan aspirasi mereka. Pelaksanaan program tuisyen dan bengkel pendidikan adalah contoh program yang telah dilaksanakan. Inisiatif di peringkat akar umbi ini telah menggalakkan pelaksanaan SDG 1 (Sifar Kemiskinan), SDG 2 (Sifar Kelaparan), SDG 3 (Kesihatan dan Kesejahteraan yang Baik), SDG 4 (Pendidikan yang Berkualiti), SDG 17 (Perkongsian pelbagai Pihak Berkepentingan) dan lain - lain.

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

Cabaran yang telah dihadapi oleh komuniti di kawasan ini adalah melibatkan infrastruktur, kemudahan asas dan penyampaian perkhidmatan. Hal ini melihat kepada matlamat SDG 11 yang berfokus untuk mencapai bandar dan komuniti mampan. Isu ini juga melibatkan matlamat SDG 1 yang berfokus untuk menangani keadaan kemiskinan. Serta SDG 8 yang berfokus kepada penyediaan kerja yang baik dan pembangunan ekono dan matlamat SDG 10 untuk mengurangkan jurang ketidaksamaan kekal menjadi fokus utama. Matlamat SDG 4 yang berkaitan pendidikan yang berkualiti, bersama dengan matlamat SDG 3 yang berfokus kepada kesihatan dan kesejahteraan yang baik juga kekal relevan.

Di atas semua itu, salah satu cabaran dan keperluan yang paling jelas dalam kalangan masyarakat setempat adalah pemupukan perkongsian. Ini termasuk kerjasama komuniti-kerajaan atau kerjasama awam-swasta-komuniti. Bagi merealisasikan matlamat ini pelaksanaan SDG 17 adalah penting.

Sebagaimana usaha yang telah dijalankan oleh pihak APPGM-SDG di lokaliti tempatan bersama komuniti adalah penting untuk ditekankan bahawa dengan sokongan dan peluang yang betul golongan komuniti ini mampu mengatasi cabaran peribadi dan komuniti dan isu setempat. Hal ini dapat dilihat berlaku dalam semua komuniti tanpa mengambil kira latar belakang dan orientasi komuniti. Perkongsian dan pemerksaan komuniti tempatan membentuk asas rangka kerja APPGM-SDG dan pendekatan kepada penyetempatan SDG, melalui komuniti ini rangka tindakan dan dapat dihayati, dialami dan dilaksanakan.

PROJEK SOLUSI

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 59 projek telah dijalankan di Zon Tengah di kawasan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur dan Selangor (Jadual 5.2). Inisiatif ini telah dilaksanakan dengan kerjasama rakan solusi dengan sokongan ahli parlimen, agensi kerajaan, badan – badan NGO, ketua komuniti dan penerima manfaat. Projek solusi yang dipacu oleh komuniti sebagai usaha yang berterusan untuk mengatasi cabaran tempatan dan memberi impak kepada 1,148 penerima manfaat.

Fasa 1 (2024) telah memberikan 23 projek di seluruh tujuh kawasan parlimen. Fasa 2 (2023) sebanyak 5 projek di seluruh tiga kawasan parlimen dan Fasa 3 (2022), 2 projek telah dilaksanakan di kawasan parlimen. Sebanyak 16 projek penjanaaan pendapatan (IG) telah dilaksanakan. Projek Pusat Pembelajaran (CLC) telah dilaksanakan di lapan kawasan parlimen sebagai pendidikan, latihan dan pusat pembangunan kapasiti.

Jadual 5.2 Projek Solusi dan Penerima Manfaat berdasarkan Kawasan Parlimen di Zon Tengah

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1 (2024)	Kapar	Selangor	3	35
	Klang		3	42
	Shah Alam		4	55
	Sungai Besar		4	45
	Tanjong Karang		4	50
	Bandar Tun Razak	WP Kuala Lumpur	3	175
	Batu		3	50
Fasa 2 (2023)	Ampang	Selangor	2	50
	Kuala Langat		2	25
	Kepong	WP Kuala Lumpur	2	20
Fasa 3 (2022)	Sungai Buloh	Selangor	2	45
	Cheras	WP Kuala Lumpur	2	20
Penjanaaan Pendapatan (IG) (2024)	Gombak	Selangor	1	10
	Hulu Langat		1	10
	Hulu Selangor		1	10
	Klang		1	12

	Kota Raja		1	10
	Kuala Langat		1	10
	Kuala Selangor		1	12
	Petaling Jaya		2	20
	Subang		1	12
	Sungai Buloh		1	10
	Batu	WP Kuala Lumpur	1	15
	Setiawangsa		2	20
	Titiwangsa		1	10
	Wangsa Maju		1	10
Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) (2024)	Hulu Langat	Selangor	1	20
	Kapar		1	25
	Kuala Langat		2	189
	Puchong		1	20
	Sepang		1	15
	Subang		1	50
	Tanjong Karang		1	30
	Segambut		1	25
JUMLAH KESELURUHAN			59	1,157

Projek Solusi Berdasarkan Zon Tengah berdasarkan Tema SDG

Di Zon Tengah, pihak APPGM-SDG telah melaksanakan 59 projek merentasi tema ekonomi, sosial dan alam sekitar untuk menangani cabaran tempatan dan memandu penyelesaian yang mampan (Jadual 5.3). Secara majoritinya 38 projek yang menumpukan terhadap pemerkasaan ekonomi melalui penajaan pendapatan, keusahawanaan dan pembangunan kemahiran, membina komuniti bagi membina pendapatan mampan. Sebanyak 19 projek sosial yang menegaskan pemerkasaan komuniti, pendidikan dan pembangunan kapasiti termasuk penubuhan 9 Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) merentasi tujuh kawasan parlimen untuk mempertingkatkan akses kepada kemahiran dan pengetahuan. Dua projek alam sekitar yang bertujuan untuk mempromosikan kemampanan dan amalan mesra alam. Secara keseluruhan, inisiatif ini telah menyumbang kepada pertumbuhan sosio-ekonomi jangka panjang dan kesedaran alam sekitar di kawasan ini.

Jadual 5.3 Projek Solusi di Zon Tengah berdasarkan Negeri dan Tema SDG

Tema	Ekonomi	Sosial	Alam Sekitar	Jumlah
Bil. Projek	38	19	2	59

Kumpulan Sasaran Projek Solusi di Zon Tengah

Kumpulan sasaran yang terlibat melalui 59 projek solusi di Zon Tengah termasuk kanak – kanak terutamanya kumpulan yang memerlukan sokongan akademi, golongan wanita yang terdiri daripada ibu tunggal dan wanita B40, golongan belia, golongan penganggur, lelaki, orang kelainan upaya dan orang asli. Projek ini menunjukkan pendekatan yang inklusif di dalam penglibatan komuniti.

Kumpulan Sasaran:

Kanak – Kanak, Lelaki, Orang Asli, Orang Kelainan Upaya, Golongan Wanita (termasuk ibut tunggal dan golongan wanita B40 dan golongan belia.

Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran di Zon Tengah

Jadual 5.4 menunjukkan 53 rakan solusi dan jenis organisasi yang terlibat dalam melaksanakan projek solusi di Zon Tengah. Pecahannya adalah termasuk 22 entiti berdaftar di bawah Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM), diikuti dengan 21 organisasi berdaftar dibawah Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS). Terdapat 4 perniagaan berdaftar dan 2 organisasi berdaftar dibawah Pendaftar Pertubuhan Belia (ROY). Tiga Persatuan Ibu Bapa dan Guru (PIBG) yang terlibat. Satu entiti yang berdaftar dengan Suruhanjaya Koperasi Malaysia (SKM).

Jadual 5.4 Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran

Jenis Pendaftaran	Bil. Organisasi
Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)	22
Pendaftar Pertubuhan (ROS)	21
Pendaftaran Perniagaan (ROB)	4
Pendaftar Pertubuhan Belia (ROY)	2
Persatuan Ibu Bapa dan Guru (PIBG)	3
Suruhanjaya Koperasi Malaysia (SKM)	1
JUMLAH	53

KISAH TUMPUAN DAN AMALAN TERBAIK

Kisah 1

Glazcraft – Mengguna Semula Sisa Kaca Kepada Produk

Impactlution Sdn. Bhd. merupakan satu firma perunding ESG dengan kerjasama pihak APPGM-SDG untuk menjalankan projek GlazCraft dalam memperkasakan 20 wanita daripada flat Tapak Maha Komuniti Rukun Tetangga di Petaling Jaya dan Kelab Ibu Tunggal Sri Serdang di Puchong. Inisiatif selama satu tahun yang berfokus untuk kitar

semula sisa kaca kepada produk yang boleh dipasarkan serta menyediakan peluang pendapatan sambil menangani kebimbangan berkenaan alam sekitar. Diterajui oleh pengurus projek, golongan wanita ini menerima latihan perniagaan bagi pembangunan produk, jualan produk, pengurusan kewangan dan pemasaran digital. Mereka telah mendapat pengalaman secara terus dengan menjual produk mereka di program awam, mendapatkan pesanan yang besar dan belajar pengurusan jangkaan pelanggan dan cabaran penghasilan produk. Meskipun terdapat cabaran pada permulaan dengan dokumentasi dan pembatalan pesanan, peserta akhirnya menerima falsafah Waste-to-Wealth, melabur semula keuntungan ke dalam perniagaan mereka dan mengembangkan rangkaian mereka. Kejayaan mereka membawa mereka menjadi jurulatih dan mencari peluang lebih lanjut, menarik minat komuniti baharu dan badan kerajaan serta mengukuhkan impak berkekalan projek.

Kisah 2

Bantuan Teknologi Aktiviti Boleh Suai Bagi Kanak – Kanak Palsi Serebrum

Projek CPreneur: Mencipta kemungkinan bersama barang dagangan oleh Gabungan Anak-Anak Palsi Serebrum (GAPS) yang mengajar tujuh individu dengan palsi serebrum dan tiga penjaga dengan kemahiran penting dalam mereka produk, literasi kewangan dan keusahawanan. Dalam tempoh empat bulan, peserta telah belajar untuk menggunakan mesin,

mencipta produk dagangan yang boleh diubah suai serta penjenamaan dan konsep pemasaran. Melalui kaedah pembelajaran ubah suai dan pembelajaran berasaskan permainan, mereka telah mengatasi cabaran kognitif dan fizikal untuk membina model perniagaan dan membentangkan projek mereka. Inisiatif ini bukan sahaja melengkapkan mereka dengan kemahiran teknikal tetapi juga menggalakkan keyakinan, kerjasama dan semangat kemasyarakatan serta memperkasakan mereka untuk menceburi peluang pekerjaan yang kreatif.

Kisah 3

Pembangunan Kemahiran Elektrik Belia Kasih Bukit Beruntung

Bengkel pendawaian elektrik fasa 1 ialah program selama 21 minggu yang direka untuk melatih peserta dalam pemasangan elektrik. Hal ini termasuk penggunaan alatan yang betul, pemilihan bahan pendawaian dan prosedur keselamatan. Peserta juga belajar melukis plan pendawaian skematik untuk merancang sistem elektrik rumah dengan berkesan. Peserta turut dibimbing menyusun portfolio pembelajaran bagi pentauliahan dan pensijilan oleh Jabatan Pembangunan Kemahiran (JPK)

Komponen kemahiran utama adalah melibatkan pemasangan pendawaian elektrik di rumah Orang Asli di Sungai Jang, Kerling memberikan mereka pengalaman praktikal yang secara tidak langsung memberi manfaat kepada komuniti. Bengkel ini telah berjaya melengkapkan peserta dengan pengetahuan asas berkenaan elektrik, kemahiran pendawaian di rumah, kebolehan menyelesaikan masalah dan penyelenggaraan dan perancangan projek. Selain daripada itu, projek ini memupuk kerja berkumpulan dan kemahiran komunikasi.

Cabaran adalah termasuk memperoleh tempat latihan yang sesuai yang diselesaikan dengan ubah suai guna kawasan tempat letak kenderaan kepada ruang bengkel dan mendapatkan kepercayaan peserta yang telah menggalakkan penglibatan secara terus dengan bantuan daripada Pengasih Malaysia, peserta yang layak telah dipilih. Isu yang berulang di dalam kalangan beberapa peserta telah ditangani melalui usaha penglibatan semula, memastikan penyertaan berterusan mereka dan kejayaan keseluruhan program.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Pembangunan yang Holistik dan Inklusif adalah Penting**

Bekerja dengan pasukan yang pelbagai julat daripada kelompok pelajar, wanita, belia, banduan, orang kelainan upaya, orang kampung dan usahawan yang telah menunjukkan program yang telah disesuaikan mengikut keperluan adalah lebih efektif berbanding pendekatan yang umum. Intervensi yang khusus dan inklusif berdasarkan keperluan komuniti menunjukkan hasil yang lebih baik dalam pendidikan, pemerkasaan ekonomi dan kesejahteraan sosial.

- **Kerjasama Strategik Mempertingkatkan Kemampanan**

Kerjasama dengan pelbagai pihak berkepentingan termasuk perniagaan, organisasi akar umbi dan universiti adalah penting untuk memastikan projek yang memberi impak. Setiap rakan kongsi memainkan peranan yang penting sebagai contoh perniagaan memandu inisiatif ekonomi, badan NGO memperkasakan program sosial dan universiti menyumbang kepada penyelidikan dan inovasi. Kerjasama ini menjadikan projek berskala, mampan dan responsif terhadap cabaran komuniti yang berkembang.

- **Menyeimbangkan Pertubuhan Ekonomi dan Kebajikan Sosial**

Pelaksanaan 19 projek berasaskan sosial dan 38 projek berasaskan ekonomi menunjukkan kepentingan pembangunan komuniti yang mampan adalah lebih daripada sokongan kebajikan. Program pemerkasaan ekonomi seperti latihan keusahawan dan usahawan agro melengkapkan penerima manfaat dengan kemahiran menjana pendapatan mengurangkan kebergantungan kepada bantuan dengan mengintegrasikan kebajikan sosial dan pertumbuhan ekonomi dapat memupuk masyarakat yang berdikari.

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Keperluan Pelbagai Memerlukan Penyelesaian yang Disesuaikan**

Melibatkan diri dengan pelbagai kumpulan sasaran seperti pelajar, belia, wanita, banduan dan orang kelainan upaya memerlukan intervensi yang disesuaikan. Menangani cabaran yang unik secara berkesan memerlukan kepakaran khusus dan sumber yang mencukupi yang tidak selalu tersedia, membawa kepada impak yang tidak konsisten.

- **Mengekalkan Kerjasama Pelbagai Sektor**

Kerjasama bersama perniagaan, organisasi akar umbi dan institusi akademik telah terbukti bermanfaat, tetapi mengekalkan penglibatan jangka panjang adalah mencabar. Perbezaan dalam keutamaan, kekangan sumber dan mendapatkan pembiayaan berterusan memerlukan penyelarasan strategik untuk memastikan penyertaan yang berterusan dan komitmen bersama.

- **Menyeimbangkan Kebajikan Sosial dengan Pemerkasaan Ekonomi**

Menguruskan inisiatif pembangunan sosial dan ekonomi secara serentak telah menunjukkan cabaran kemampanan. Meskipun, projek berasaskan ekonomi melengkapkan penerima manfaat dengan peluang pendapatan jangka panjang, masih ramai memerlukan latihan yang berterusan, sokongan kewangan atau akses pasaran untuk mencapai mampu diri. Memastikan kesinambungan inisiatif kebajikan sosial tanpa menjejaskan pertumbuhan ekonomi untuk memastikan tindakan halus mengekalkan keseimbangan.

PROJEK SOLUSI FASA 1

PROJEK PEMBANGUNAN USAHAWAN DIGITAL

Kawasan Parlimen

Kapar, Selangor

Rakan Solusi

Yayasan Pembangunan Komuniti dan Sosio Ekonomi Malaysia

Dana

RM40,000

KURSUS ASAS PENYEDIAAN PES MASAKAN DAN PENGHASILAN MAKANAN

Kawasan Parlimen

Kapar, Selangor

Rakan Solusi

KOPERASI USAHAWAN EKONOMI KAPAR BERHAD

Dana

RM40,000

KURSUS KEMAHIRAN PENCIPTAAN KONTEN DIGITAL DAN PENJENAMAAN TIKTOK

Kawasan Parlimen

Kapar, Selangor

Rakan Solusi

PERTUBUHAN KAPAR PRIHATIN

Dana

RM40,000

PROJECT TUTTI FRATELLI (SEMUA INSAN BERSAUDARA)

Kawasan Parlimen

Klang, Selangor

Rakan Solusi

Bulan Sabit Merah Malaysia Daerah Klang

Dana

RM40,000

EXPERT IN PHOTOGRAPHY

Kawasan Parlimen

Klang, Selangor

Rakan Solusi

MS WORLD TRADE

Dana

RM40,000

LEARN & EARN - CCTV TRAINING

Kawasan Parlimen

Klang, Selangor

Rakan Solusi

Benchmark Property Management Sdn Bhd

Dana

RM40,000

12 SIRI BENGKEL WANITA BIJAK, CELIK DIGITAL

Kawasan Parlimen

Shah Alam, Selangor

Rakan Solusi

Persatuan Jaringan Insan

Dana

RM40,000

PENJANAAN EKONOMI SECARA DIGITAL

Kawasan Parlimen

Shah Alam, Selangor

Rakan Solusi

Thousand D Resources

Dana

RM40,000

PROGRAM IKHTIAR PASCA BANJIR KELUARGA MADANI 2024

Kawasan Parlimen
Shah Alam, Selangor

Rakan Solusi
Pertubuhan Amal Prihatin Ehsan
Dana
RM40,000

PROJEK PENANAMAN BAKAU PERSISIR PANTAI SUNGAI HAJI DORAN

Kawasan Parlimen
Sungai Besar, Selangor

Rakan Solusi
KELAB BELIA KOMUNITI SUNGAI HAJI DORANI
Dana
RM40,000

MENTERNAK IKAN KELI DALAM KANVAS

Kawasan Parlimen
Sungai Besar, Selangor

Rakan Solusi
AQUA STAY ENTERPRISE

Dana
RM40,000

MEMPERKASAKAN PENGURUSAN HOME STAY

Kawasan Parlimen
Sungai Besar, Selangor

Rakan Solusi
Persatuan Desa Permai Prihatin

Dana
RM40,000

KELAS TUISYEN SPM

Kawasan Parlimen
Sungai Besar, Selangor

Rakan Solusi
PIBG SMK Sungai Besar

Dana
RM40,000

PROJEK PENGEMBANGAN KEMAHIRAN DAN KERJAYA

Kawasan Parlimen
Tanjong Karang, Selangor

Rakan Solusi
KELAB SUKAN DAN KEBAJIKAN AADK

Dana
RM40,000

BENGKEL ASAS MEMBAIKI KASUT & SPA KASUT

Kawasan Parlimen
Tanjong Karang, Selangor

Rakan Solusi
Pertubuhan Pedagang dan Peniaga kebangsaan Malaysia (PERDANA)

Dana
RM40,000

KELAS DANDANAN RAMBUT

Kawasan Parlimen
Tanjong Karang, Selangor

Rakan Solusi
Pertubuhan Amal Mutiara Hati

Dana
RM40,000

BENGKEL PEMBUATAN BELACAN

Kawasan Parlimen
Tanjong Karang, Selangor

Rakan Solusi
Pertubuhan Peduli dan Amal
Selangor (PEDAS)

Dana
RM40,000

KESEDARAN KITAR SEMULA KOMUNITI MADANI

Kawasan Parlimen
Bandar Tun Razak,
Kuala Lumpur
Rakan Solusi
TRY WHEELZ ENTERPRISE

Dana
RM40,000

CREATIVE TECHPRENEUR BOOTCAMP

Kawasan Parlimen
Bandar Tun Razak,
Kuala Lumpur

Rakan Solusi
VINK VENTURES SDN BHD

Dana
RM40,000

BRAIN BOOSTERS ADVENTURES IN LOGIC AND STRATEGY

Kawasan Parlimen
Batu, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
BRIGHTLINK COMMUNICATION

Dana
RM40,000

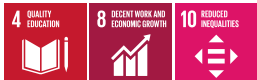

ESPORT CAREER : MASTERING MOBILE GAMING FOR INCOME

Kawasan Parlimen
Batu, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
Quantum Events Enterprise

Dana
RM40,000

MASTERING THE ART OF EVENT PLANNING: INCOME GENERATION FOR WOMEN

Kawasan Parlimen
Batu, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
WIN WEALTH ADVISORY
SDN. BHD

Dana
RM40,000

PROJEK SOLUSI FASA 2

MANGROVES RESTORATION PROJECT 2024-2025

Kawasan Parlimen
Kuala Langat, Selangor

Rakan Solusi
Junior Chamber International Kuala
Lumpur Mandarin

Dana
RM30,000

TAILORING SKILLS DEVELOPMENT FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS

Kawasan Parlimen
Kuala Langat, Selangor

Rakan Solusi
SRI FASHION & TAILORING

Dana
RM30,000

PEMANTAPAN BENGKEL JAHITAN KEPONG

Kawasan Parlimen
Kepong, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
Persatuan Sosio Ekonomi Dan
Alam Sekitar (PERSEAS)
Dana
RM30,000

KURSUS MEMBAIKI KOMPUTER

Kawasan Parlimen
Kepong, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
Persatuan Minda Mahir
Interaktif Selangor
Dana
RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 3

INNOVATING THE FUTURE EDUCATIONAL EMPOWERMENT FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

Kawasan Parlimen
Sungai Buloh, Selangor

Rakan Solusi
ST Design Hub

Dana
RM30,000

DRONE VISION WORKSHOP

Kawasan Parlimen
Cheras, Selangor

Rakan Solusi
Global Master Services

Dana
RM30,000

KURSUS BAKERI

Kawasan Parlimen
Cheras, Selangor

Rakan Solusi
Persatuan Kebajikan Wawasan
Rasional Selangor

Dana
RM30,000

PROJEK SOLUSI PENJANA PENDAPATAN

SMALL BUSINESS DIGITALIZATION FOR B40 DEVELOPMENT

Kawasan Parlimen

Gombak, Selangor

Rakan Solusi

Sociolytics Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

DIGITAL MARKETING MASTERY FOR SME'S

Kawasan Parlimen

Hulu Langat, Selangor

Rakan Solusi

Devnet Global Resources

Dana

RM40,000

PEMBANGUNAN KEMAHIRAN ELEKTRIK BELIA KASIH BUKIT BERUNTUNG

Kawasan Parlimen

Hulu Selangor, Selangor

Rakan Solusi

Beringin Natural Farm

Dana

RM40,000

EMPOWERING COMMUNITIES THROUGH YOGA-BASED INCOME VENTURES

Kawasan Parlimen

Klang, Selangor

Rakan Solusi

Malaysia Vinaya Organisation

Dana

RM40,000

CREATIVE MOBILE VIDEO PRODUCTION & MARKETING

Kawasan Parlimen

Kota Raja, Selangor

Rakan Solusi

JomList Digital PLT

Dana

RM40,000

NEEKAH ESSENCE PROJECT

Kawasan Parlimen

Kuala Langat, Selangor

Rakan Solusi

Nurul Fardus Venture

Dana

RM40,000

QUICK BAKES: MASTERING ESSENTIALS IN BAKING

Kawasan Parlimen

Kuala Selangor, Selangor

Rakan Solusi

Unique 85 Enterprise

Dana

RM40,000

CLAYPRENEUR: SHAPING SUCCESSFUL ART INDUSTRY

Kawasan Parlimen

Petaling Jaya, Selangor

Rakan Solusi

Coco Zen Sdn Bhd

Dana

RM40,000

SPECIAL EFFECTS, CINEMATIC & FANTASY MAKEUP ENTREPRENUERSHIP TRAINING

Kawasan Parlimen
Petaling Jaya, Selangor

Rakan Solusi
Arena Eduinfo (M) Sdn Bhd

Dana
RM40,000

MASTER CLASS IN SAREE DRAPING WITH PRE- PLEATING + BASIC HAIRDO

Kawasan Parlimen
Subang, Selangor

Rakan Solusi
DM Beauty Empire

Dana
RM40,000

GLAMOUR MASTERY: TRANSFORMATIVE MAKEUP ARTISTRY

Kawasan Parlimen
Sungai Buloh, Selangor

Rakan Solusi
Laya Resources

Dana
RM40,000

DIGITAL MARKETING FOR WOMEN ENTREPRENEUR

Kawasan Parlimen
Batu, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
TORONTO PREP ACADEMY

Dana
RM40,000

A JOURNEY TO EXCELLENCE NAIL CARE SERVICES

Kawasan Parlimen
Setiawangsa, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
TG Resources Academy

Dana
RM40,000

EMPOWER YOUR BEAUTY JOURNEY

Kawasan Parlimen
Setiawangsa, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
Tivaraa Make Up Artistry

Dana
RM40,000

KURSUS MAKANAN BEKU (FROZEN FOOD COURSE)

Kawasan Parlimen
Titiwangsa, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
Persatuan Kebajikan Sejiwa
Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur

Dana
RM40,000

MOBILE CAR WASH CONVENIENT, ECO-FRIENDLY AUTOMOTIVE CARE

Kawasan Parlimen
Wangsa Maju, Kuala Lumpur

Rakan Solusi
GG Lucky Car Park Management

Dana
RM40,000

PROJEK SOLUSI PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI

HAPPY YOGA, HAPPY LIFE

Kawasan Parlimen

Hulu Langat, Selangor

Rakan Solusi

Skanthas World Network

Dana

RM40,000

BOLA SEPAK U14 PBK

Kawasan Parlimen

Kapar, Selangor

Rakan Solusi

Persatuan Bola Sepak Kapar

Dana

RM40,000

SPORTS AND STEM SUBJECTS FOR LEVEL 2

Kawasan Parlimen

Kuala Langat, Selangor

Rakan Solusi

Persatuan Ibu Bapa & Guru, SK Methodist Banting

Dana

RM40,000

STEPS TO TRAIN A CERTIFIED SILAMBAM TRAINER

Kawasan Parlimen

Kuala Langat, Selangor

Rakan Solusi

Persatuan Silambam Daerah Kuala Langat

Dana

RM40,000

AUTISM CAREGIVERS BASIC TRAINING

Kawasan Parlimen

Puchong, Selangor

Rakan Solusi

Pertubuhan Sayang Malaysia

Dana

RM40,000

TECHNOLOGY-ASSISTED ADAPTIVE COOKING FOR CP

Kawasan Parlimen

Sepang, Selangor

Rakan Solusi

Gabungan Anak-Anak Palsi Serebrum (GAPS)

Dana

RM40,000

HOPE COMMUNITY LEARNING CENTRE

Kawasan Parlimen

Subang Jaya, Selangor

Rakan Solusi

Project Hope Welfare Association

Dana

RM40,000

PROGRAM LITERASI BAHASA DI SMART CLASSROOM

Kawasan Parlimen

Tanjong Karang, Selangor

Rakan Solusi

Sekolah Jenis Kebangsaan (Tamil) Ghandiji Parit 4

Dana

RM40,000

ENHANCING LEARNING, BUILDING CONFIDENCE FOR B40 STUDENTS

Kawasan Parlimen

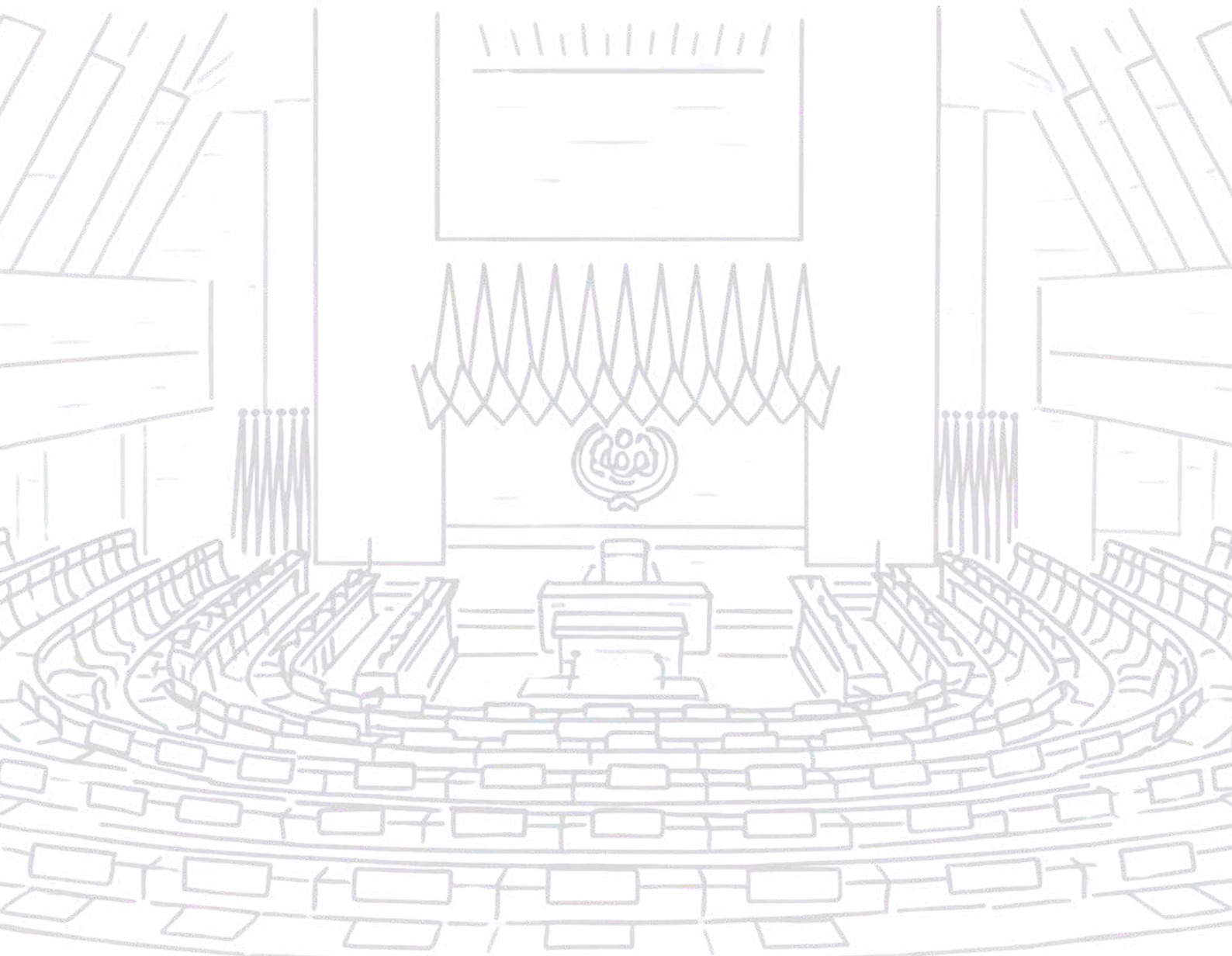
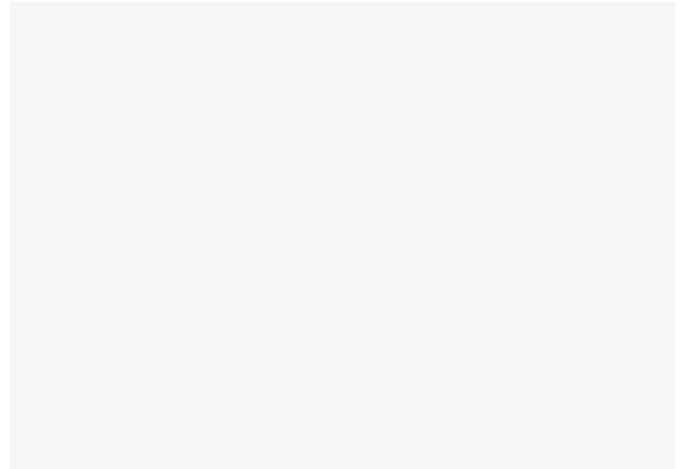
Segambut, Kuala Lumpur

Rakan Solusi

SCHOLARS DESTINY
ACADEMY

Dana

RM40,000

PROJEK KETERJAMINAN MAKANAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Di Zon Tengah, sebanyak 25 projek keterjaminan makanan dilaksanakan yang memberi impak kepada 264 penerima manfaat (Jadual 5.5). Fasa 1 terdiri daripada 16 projek dan fasa 2 mempunyai 9 projek. Di Kuala Lumpur, parlimen Pandan mempunyai dua projek fasa 1 dan parlimen Batu mempunyai satu projek fasa 2. Di Selangor, parlimen Sepang mempunyai empat projek dan tiga projek di parlimen Bangi dan Sungai Buloh. Parlimen Gombak dan parlimen Hulu Langat mempunyai dua projek setiap satu. Parlimen Damansara, Kapar, Kota Raja, Kuala Langat, Kuala Selangor, Selayang, Shah Alam dan Sungai Besar mempunyai satu projek setiap satu.

Jadual 5.5 Projek Keterjaminan Makanan berdasarkan Kawasan Parlimen di Zon Tengah

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1	Bangi	Selangor	1	10
	Damansara		1	10
	Gombak		1	10
	Hulu Langat		2	22
	Kota Raja		1	12
	Kuala Selangor		1	12
	Selayang		1	10
	Sepang		3	23
	Sungai Besar		1	10
	Sungai Buloh		2	25
	Pandan	WP Kuala Lumpur	2	20
Fasa 2	Bangi	Selangor	2	20
	Gombak		1	10
	Kapar		1	10
	Kuala Langat		1	10
	Sepang		1	15
	Shah Alam		1	10
	Sungai Buloh		1	15
	Batu	WP Kuala Lumpur	1	10
Jumlah Keseluruhan			25	264

Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Tengah

Sebanyak lapan projek menggunakan teknik pertanian secara konvensional yang merupakan kaedah pertanian yang paling banyak diamalkan (Jadual 5.6). Kaedah pertanian secara organik sebanyak tujuh projek, enam projek dijalankan menggunakan teknik pertanian moden yang menggabungkan fertigasi dan hidroponik. Selain daripada itu, tiga projek menjalankan projek pembiakan haiwan dan satu projek menjalankan model pertanian bersepadu yang mempromosikan pendekatan pelbagai terhadap aktiviti pertanian. Pembahagian ini menekankan keseimbangan dalam teknik pertanian secara tradisional dan inovatif yang menyokong kemampanan dan produktiviti. Penanaman sayur-sayuran menjadi tumpuan utama dalam kebanyakan projek seperti penanaman cili, nanas, tembikai batu dan pembiakan lalat askar hitam (BSF), penternakan ayam dan lebah.

Jadual 5.6 Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Tengah

Jenis Pertanian	Bil. Projek
Pertanian Tradisional Latihan dan pengkhususan: Kaedah pertanian tradisional berasaskan tanah.	8
Pertanian Organik Latihan dan pengkhususan: Mengusahakan tanaman tanpa menggunakan racun perosak atau baja sintetik.	7
Pertanian Moden Mengurangkan kebergantungan kepada kaedah tradisional yang menggunakan kaedah tanah melalui penggunaan sistem atau teknologi seperti kaedah fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak.	6
Pertanian Penternakan Latihan dan pengkhususan: Pembiakan dan pengurusan penternakan bagi pengeluaran mampan hasil daging, susu dan produk lain-lain.	3
Pertanian Bersepadu Latihan dan pengkhususan: Menggabungkan pelbagai aktiviti pertanian di dalam satu sistem pertanian.	1
JUMLAH	25

Kumpulan Sasaran Projek Keterjaminan Makanan di Zon Tengah

Sebanyak 25 projek keterjaminan makanan telah memberi manfaat kepada pelbagai kumpulan sasaran seperti warga emas, petani, lelaki, Orang Asli, orang kelainan upaya, komuniti PPR, wanita (termasuk ibu tunggal) dan belia. Inisiatif disokong dengan produktiviti pertanian, mempromosikan keterangkuman penduduk luar bandar dan bandar serta menggalakkan penglibatan belia dalam sektor pertanian makanan.

Kumpulan Sasaran:

Warga emas, Petani, Lelaki, Orang Asli, Komuniti PPR, Orang Kelainan Upaya, Pesara, Wanita (termasuk ibu tunggal) dan Belia.

Kajian Kes 1**Penanaman Sayur Secara Moden Berkelompok**

Projek Hati Emas telah memperkenalkan kepada peserta teknik pertanian moden dan organik disamping menggalakkan sifat kekitaan di dalam komuniti menerusi aktiviti berkumpulan. Sebanyak 15 peserta telah terlibat di dalam projek ini yang menekankan penghasilan produk yang berkualiti tinggi dan mampan yang selaras dengan matlamat SDG ke 2 (Sifar Kebuluran). Penyelaras projek ini menekankan bahawa projek ini bertujuan untuk mempromosikan kemampan pertanian organik yang selamat untuk dimakan dan mengurangkan pencemaran. Beliau telah melihat bahawa projek ini telah memupuk peserta yang berkomitmen tinggi serta bersemangat untuk produk mereka dipasarkan.

Fasa 1 projek ini telah mencapai kejayaan yang besar dengan penghasilan 262.5 kg sayur – sayuran seperti kangkong dan bayam merah. Produk ini dijual dengan harga RM8 per kilo dan menjana pendapatan sebanyak RM140 pada setiap peserta. Produk ini dijual di gerai – gerai makan dan koperasi dan sebahagian daripada hasil ini didermakan kepada golongan yang kurang bernasib baik sebagai salah satu usaha projek ini memberi bantuan.

Teknik Pertanian Mampan

Projek Hati Emas ini dijalankan menggunakan teknik pertanian organik yang menggunakan baja dan kawalan perosak semula jadi. Baja semula jadi yang digunakan adalah hasil campuran kunyit, air, minyak dan air yang digunakan didapatkan daripada telaga membuktikan komitmen mereka terhadap usaha yang mampan dan penjagaan alam sekitar.

Projek ini juga mengekalkan kesihatan tanah melalui penggiliran tanaman bagi memastikan tanah kekal subur. Setiap hasil tanaman akan dituai sehingga tiga kitaran sahaja bagi mengurangkan keperluan penanaman berulang yang akan memendekkan kitaran pengeluaran kepada tiga ke tujuh hari yang memberi impak kepada kecekapan masa dan sumber. Di samping itu, jumlah batas juga telah ditingkatkan kepada 51 batas secara tidak langsung mengembangkan kapasiti projek untuk menanam lebih banyak produk dan membolehkan peserta projek untuk menikmati sayur – sayuran segar setiap hari.

Menuai Pertumbuhan: Impak Ekonomi Dan Peluang Masa Depan

Daripada aspek ekonomi, projek hati emas telah menunjukkan potensi yang besar. Pada bulan November 2023 hingga Julai 2024 projek ini telah menjana pendapatan sebanyak RM15,000 dengan hasil tuaian sayur - sayuran 1,700 kg. Hasil pendapatan ini adalah penting sebagai sokongan kewangan bagi peserta projek. Projek ini kini sedang mencari cara untuk mempelbagaikan saluran jualan termasuk jualan secara terus bagi memastikan hasil jualan yang lebih tinggi.

Fasa 2 projek ini akan menambah baik daya maju ekonomi dengan menumpukan kepada hasil tanaman yang boleh dijual pada harga yang lebih tinggi seperti sayur kailan dan bayam belang. Projek ini juga mula mengaplikasikan kawalan perosak berstruktur dengan latihan daripada pakar dari Universiti Putra Malaysia (UPM). Projek ini juga akan melihat untuk menjalinkan hubungan dengan badan kerajaan seperti Jabatan Pertanian untuk mendapatkan sijil MyGAP. Aktiviti penjualan anak benih juga akan diperkenalkan sebagai satu inisiatif penajaan pendapatan yang baharu.

Projek Hati Emas ini bukan sekadar satu usaha pertanian, ia adalah satu model pertanian dimana pertanian mampan dapat meningkatkan komuniti dari segi ekonomi, sosial dan ekonomi. Peserta yang komited dan perancangan yang kukuh bagi pertumbuhan, projek ini berada pada kedudukan yang baik untuk kejayaan selanjutnya bagi fasa seterusnya.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Kebolehsesuaian dalam Pertanian Bandar dan Luar Bandar**

Salah satu cabaran pertanian adalah ruang yang terhad, oleh itu kebanyakan projek telah melaksanakan teknik pertanian moden seperti hidroponik dan fertigasi. Hal ini secara tidak langsung telah menunjukkan kepentingan teknik pertanian boleh suai terhadap ruang yang memudahkan pelaksanaan pertanian bandar.

- **Pilihan untuk Penanaman Sayur**

Penanaman sayur masih menjadi pilihan utama dalam aktiviti pertanian, terutamanya dalam kalangan komuniti. Hal ini menggariskan keperluan bagi sayur – sayuran segar, produk tanaman setempat dan menegaskan peranan komuniti dalam memperkasakan keterjaminan makanan.

- **Peningkatan Minat dalam Aktiviti Pertanian Organik**

Terdapat peningkatan dalam pelaksanaan praktik organik dalam aktiviti pertanian seperti penggunaan kompos organik dan baja organik, menunjukkan kesedaran terhadap aktiviti pertanian mampan dan kelebihan pertanian yang bebas bahan kimia.

CABARAN

- **Akses Pasaran dan Persaingan**

Petani yang berskala kecil mengalami kesukaran di dalam akses pasaran kerana persaingan bersama jenama besar dan pasar raya. Hal ini secara tidak langsung mengehendkan penjualan bagi penggunaan penduduk setempat.

- **Kekangan Teknikal dan Alam Sekitar**

Teknik pertanian moden meskipun menjimatkan ruang memerlukan sokongan teknikal, penyelenggaraan dan pelaburan kewangan. Cuaca yang tidak menentu dan kawalan perosak menjadi cabaran utama kerana kekurangan kepakaran di dalam kalangan komuniti.

HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Memperkasakan Sokongan dan Latihan Teknikal**

Menyediakan bimbingan yang berterusan bagi teknik pertanian moden, penyelenggaraan dan kawalan perosak dapat membantu komuniti menguruskan kebun mereka secara berkesan dan mampan.

- **Membina Strategi Akses Pasaran Tempatan**

Menggalakkan petani berskala kecil untuk menubuhkan koperasi memanfaatkan projek pertanian yang disokong oleh komuniti dan meneroka jualan secara terus yang akan meningkatkan daya saing dan meningkatkan keuntungan.

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 1

PENANAMAN SAYURAN DAN HERBA BERNUTRISI DAN SEGAR MENGGUNAKAN KAEDAH ORGANIK DAN KOMPOS UNTUK KETERJAMINAN DAN KESELAMATAN MAKANAN

Kawasan Parlimen
Bangi

Rakan Solusi
Universiti Kebangsaan
Malaysia

Dana
RM40,000

SUSTAINABLE DAMANSARA COMMUNITY URBAN FARMING

Kawasan Parlimen
Damansara

Rakan Solusi
Perbadanan Pengurusan Sri
Damansara Courts

Dana
RM40,000

PROJEK PENANAMAN SAYUR-SAYURAN OLEH KOMUNITI OKU PEMBELAJARAN

Kawasan Parlimen
Hulu Langat

Rakan Solusi
Universiti Malaya

Dana
RM40,000

PERTANIAN SERAI MEMBANGUN POTENSI DESA

Kawasan Parlimen
Hulu Langat

Rakan Solusi
MDK Pallet Enterprise

Dana
RM40,000

PROJEK KEBUN KOMUNITI NENAS ORGANIK MD2

Kawasan Parlimen
Kota Raja

Rakan Solusi
Persatuan Penduduk Residensi
Tanjung Penawar

Dana
RM40,000

PENANAMAN BENDI DAN CILI SECARA FERTIGASI DALAM POLIBEG

Kawasan Parlimen
Kuala Selangor

Rakan Solusi
Home Made Farm

Dana
RM40,000

PEMBANGUNAN EKONOMI MELALUI PENANAMAN MORINGA DI POSITIVE LIVING COMMUNITY

Kawasan Parlimen
Selayang

Rakan Solusi
Hugourtree PLT (Pertubuhan
Pengasah Pokok)

Dana
RM40,000

EMPOWERING COMMUNITIES ON ORGANIC FARMING AND RESOURCE MANAGEMENT

Kawasan Parlimen
Sepang

Rakan Solusi
Mypure Herbs

Dana
RM40,000

I WHISPER TO THE EARTH

Kawasan Parlimen

Sepang

Rakan Solusi

Tani Noka Sdn Bhd

Dana

RM40,000

PROJEK TERNAKAN AYAM PENELUR

Kawasan Parlimen

Sungai Besar

Rakan Solusi

DMT Enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK PERTANIAN PERINTIS HIJAU ANAK-ANAK
ISTIMEWA - TANAMAN TEMBIKAI FASA 2**Kawasan Parlimen**

Sungai Buloh

Rakan SolusiPertubuhan Pemulihan Dalam
Komuniti Sinar Harapan (PPDK)**Dana**

RM40,000

FERTIGASI CILI PADI KOMUNITI KG SAUJANA
UTAMA**Kawasan Parlimen**

Sungai Buloh

Rakan Solusi

BERINGIN NATURAL FARM

Dana

RM40,000

PENGHASILAN SAYURAN ORGANIK, KOMPOS
DAN BAJA ORGANIK**Kawasan Parlimen**

Pandan

Rakan Solusi

Telecompetence Academy

Dana

RM40,000

PROGRAM TANAMAN TERUNG ORGANIK DALAM
RUMAH HIJAU SECARA MESRA ALAM**Kawasan Parlimen**

Pandan

Rakan SolusiPertubuhan Kebun Ceria Indah
Kuala Lumpur**Dana**

RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 2

PENANAMAN SAYURAN DAN CILI BARA SECARA SISTEM MINI
FERTIGASI DAN PENGHASILAN PRODUK HILIRAN TAMAN
BOTANI BANGI UKM - MEMPERKASA PENDAPATAN ISI
RUMAH WANITA BERDIKARI**Kawasan Parlimen**

Bangi

Rakan SolusiUniversiti Kebangsaan
Malaysia**Dana**

RM40,000

PROJEK HATI EMAS 2.0 PENANAMAN SAYUR
SECARA MODEN BERKELOMPOK**Kawasan Parlimen**

Bangi

Rakan SolusiPertubuhan Amal dan
Kebajikan Insaniah Selangor**Dana**

RM40,000

PENGHASILAN BUAH DAN KEREPEK PERIA KATAK ORGANIK

Kawasan Parlimen
Gombak

Rakan Solusi
The Trustees of Malaysian Institute of Sustainable Agriculture (MISA)

Dana
RM40,000

PENANAMAN ROCK MELON DAN HALIA SECARA FERTIGASI BERTINGKAT

Kawasan Parlimen
Kapar

Rakan Solusi
Muza Fresh Agro Enterprise

Dana
RM40,000

PROGRAM KEBUN KOMUNITI MENGGUNAKAN TEKNIK MODERN FARMING FASA 2

Kawasan Parlimen
Kuala Langat

Rakan Solusi
Suraby Enterprise

Dana
RM40,000

PROJEK LESTARI EKONOMI KEBUNITI BUKIT CHANGGANG 2.0: MERDEKA TELUR & SAYUR

Kawasan Parlimen
Sepang

Rakan Solusi
TT Organics

Dana
RM40,000

KEBUN KOMUNITI PANGSAPURI ANGGERIK FASA II

Kawasan Parlimen
Shah Alam

Rakan Solusi
Akar Umbi Global

Dana
RM40,000

PENTERNAKAN LEBAH MADU KELULUT DI KAWASAN KEBUN BANDAR, BAYU DAMANSARA

Kawasan Parlimen
Sungai Buloh

Rakan Solusi
Persatuan Penduduk Bayu Damansara

Dana
RM40,000

LESTARI PPR BATU MUDA FASA II

Kawasan Parlimen
Batu

Rakan Solusi
Urbanest Sdn. Bhd.

Dana
RM40,000

BAHAGIAN 6

PENYETEMPATAN SDG DI ZON SELATAN

- **Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024**
- **Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama**
- **Projek Solusi**
- **Projek Keterjaminan Makanan**

AHLI PARLIMEN YANG TERLIBAT DALAM GERAK KERJA APPGM-SDG PADA TAHUN 2024: ZON SELATAN

YB Dato' Haji Adnan
Haji Abu Hassan
**P129 Kuala Pilah,
Negeri Sembilan**
(BN-UMNO)

YAB Dato' Seri Utama Haji
Aminuddin Harun
**P132 Port Dickson,
Negeri Sembilan**
(PH-PKR)

YB Tan Sri Dato' Haji
Mahiaddin Md Yasin
P143 Pagoh, Johor
(PN-BERSATU)

YB Tuan Syed Ibrahim
Syed Noh
P144 Ledang, Johor
(PH-PKR)

LAWATAN PEMETAAN ISU DAN DAPATAN UTAMA

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, pihak APPGM-SDG telah menjalankan lawatan pemetaan isu di empat kawasan parlimen di seluruh zon Selatan iaitu di parlimen Kuala Pilah, Ledang, Pagoh dan Port Dickson (Jadual 6.1). Komuniti yang telah terlibat dalam kerja lapangan ini adalah termasuklah golongan ibu tunggal, golongan belia, mangsa banjir, nelayan, orang asli, pusat pemulihan dalam komuniti (PPDK), golongan penternak, Komuniti Cina, Komuniti India, FELDA, FELCRA dan pemimpin masyarakat.

Proses pemetaan ini disokong oleh pusat sokongan, pegawai daerah dan agensi kerajaan termasuklah Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM), Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA), Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS), Jabatan Perkhidmatan Veterinar (JPV) dan Pegawai Pendidikan Daerah (PPD).

Jadual 6.1 Lawatan Pemetaan Isu ke Kawasan Parlimen di Zon Selatan

Bil.	Kawasan Parlimen	Mesyuarat Awalan	Tarikh Lawatan Tapak	Dialog Antara Agensi (IAD)	Pengerusi IAD
1	Ledang	2 Jul 2024	27 – 29 Jul 2024	23 Sept 2024	Pegawai Daerah
2	Pagoh	21 Nov 2023	22 – 24 Jun 2024	16 Jul 2024	Ketua Penolong Pegawai Daerah
3	Kuala Pilah	9 Jan 2024	20 – 22 Jan 2024	16 Feb 2024	Pegawai Daerah
4	Port Dickson	15 Dis 2023	4 – 6 Feb 2024	4 Mac 2024	Pegawai Daerah dan Ketua Menteri

DAPATAN UTAMA

■ Isu Sosial Utama

Isu sosial yang diutamakan yang dikenalpasti adalah isu infrastruktur dan kemudahan asas yang tidak mencukupi, keciciran pelajaran dalam kalangan komuniti B40, hak pemilikan tanah orang asli, akses kepada air bersih dan terawat, bekalan perumahan yang tidak mencukupi serta penyalahgunaan dadah dan vape. Kebimbangan ini telah digariskan di keempat-empat kawasan parlimen iaitu parlimen Kuala Pilah, Port Dickson, Ledang dan Pagoh.

Penemuan awal mendapati bahawa golongan belia sentiasa dikaitkan dengan isu kemahiran yang terhad, sikap memilih pekerjaan, peluang pekerjaan yang terhad dan penyalahgunaan bahan terlarang. Faktor ini telah mempengaruhi penyertaan dan pembangunan belia dikalangan komuniti mereka.

Golongan belia merupakan aset yang penting bagi pembangunan negara, terdapat keperluan yang mendesak untuk memperkasakan serta mengangkat potensi belia. Antaranya adalah dengan mewujudkan peluang pekerjaan yang produktif dan beretika untuk semua, selaras dengan matlamat SDG 8 (Pekerjaan yang Layak dan Pertumbuhan Ekonomi). Menjamin akses kepada pendidikan yang inklusif, saksama dan berkualiti menyokong matlamat SDG 4 (Pendidikan yang Berkualiti). Menggalakkan penyertaan belia dalam proses membuat keputusan melalui institusi yang inklusif menyumbang kepada matlamat SDG 16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi Kukuh), manakala memastikan peluang yang sama rata untuk semua, terutamanya belia terpinggir, adalah sejajar dengan matlamat SDG 10 (Mengurangkan Ketidaksamaan).

■ Isu Ekonomi Utama

Isu utama dalam aspek ekonomi adalah berkenaan kebimbangan berkenaan peningkatan kos sara hidup, kesukaran mendapatkan lesen menangkap ikan, kenaikan perbelanjaan dalam bidang pertanian dan penternakan serta tekanan terhadap usahawan kecil tempatan. Peningkatan kos sara hidup memberi kesan yang ketara khususnya kepada komuniti B40 di kawasan luar bandar dan bandar. Komuniti yang terkesan kesan daripada isu ini adalah termasuk komuniti penternak ayam di Terachi (Kuala Pilah), ibu tunggal di Kuala Pilah, penduduk Permatang Pasir dan komuniti India di parlimen Port Dickson serta nelayan sungai di Pengkalan Kempas (Port Dickson) dan Jeti Gerisik (Pagoh).

Beban diterukkan lagi dengan peningkatan harga barang keperluan asas seperti makanan, petrol dan utiliti yang berterusan. Golongan petani dan penternak berdepan dengan peningkatan kos pengeluaran disebabkan harga baja, racun dan mesin yang tinggi. Cabaran ini telah memburukkan dan melebarkan lagi jurang ketidaksamarataan sekali gus menjejaskan kualiti hidup komuniti setempat.

Subsidi yang bersasar bagi pembelian keperluan asas seperti makanan, petrol dan elektrik kepada golongan B40 dan M20 selaras dengan matlamat SDG 1 (Tiada Kemiskinan) dan SDG 10 (Mengurangkan Ketidaksamaan), keutamaan juga perlu diberikan kepada peningkatan kemahiran dan pembinaan daya tahan. Sebagai contoh, menggalakkan pertanian komuniti dan pertanian bandar sebagai sumber makanan dan pendapatan alternatif adalah sejajar dengan matlamat SDG 2 (Sifar Kebuluran) dan SDG 11 (Bandar dan Komuniti Mampan).

■ Isu Alam Sekitar Utama

Cabaran alam sekitar di empat kawasan parlimen termasuklah konflik haiwan liar, isu banjir dan pengurusan sisa pepejal. Isu banjir adalah isu yang berulang di kawasan seperti Panjang Lebar, Geylang, Jelutong (Kuala Pilah) dan Taman Linggi Idaman (Port Dickson). Hal ini berlaku kesan daripada perubahan iklim, keadaan tanah yang berpaya, penerokaan hutan di kawasan berhampiran, ketiadaan langkah mitigasi banjir dan kedudukan kawasan yang berdekatan dengan sungai seperti Sungai Linggi. Banjir berlaku dua hingga tiga kali setahun dan memberi kesan yang serius kepada penduduk setempat. Kerosakan yang berlaku adalah secara ekstensif termasuk seperti kehilangan rumah dan harta benda, gangguan terhadap rutin harian seperti aspek pendidikan dan pekerjaan, peningkatan risiko kesihatan akibat penyakit bawaan air, kerosakan tanaman serta aktiviti pertanian terjejas.

Komuniti telah mencadangkan beberapa langkah untuk meningkatkan keselamatan termasuk sistem amaran awal banjir yang menyeluruh, kemudahan dan kapasiti pusat pemindahan sementara yang dipertingkat, serta penambahbaikan saluran dan pembetulan

di kawasan berisiko tinggi. Kawalan banjir yang berkesan untuk mengurangkan penularan penyakit bawaan air dan melindungi kesihatan awam, menyokong matlamat SDG 3 (Kesihatan dan Kesejahteraan yang Baik). Melindungi sistem air dan sanitasi daripada pencemaran banjir bagi memastikan air bersih selari dengan matlamat SDG 6 (Air Bersih dan Sanitasi). Penyesuaian kepada perubahan iklim melalui pengurusan banjir yang proaktif menyumbang kepada SDG 13 (Tindakan Iklim).

KISAH – KISAH TUMPUAN

Kisah 1

Pembangunan Sosio – Ekonomi Orang Asli Di Kuala Pilah

Pembangunan sosio-ekonomi dan infrastruktur komuniti Orang Asli di Kampung Orang Asli Guntur dan Chergun, dua kampung yang terletak bersebelahan di DUN Juasseh, merupakan satu kisah yang tidak diketengahkan. Majoriti penduduknya terdiri daripada suku kaum Semai yang mengamalkan pelbagai agama termasuk agama Islam dan Kristian dan tetap mengekalkan adat tradisi mereka. Aktiviti ekonomi mereka banyak bergantung kepada hasil hutan, pendapatan harian daripada kerja buruh di ladang kelapa sawit serta pekerjaan dalam sektor swasta.

Beberapa isu yang memberi impak kepada kualiti hidup dan progres sosio-ekonomi mereka termasuklah status pemilikan tanah orang asli yang tidak jelas, peluang pekerjaan yang terhad, kesukaran mendapatkan permit untuk memasuki hutan, permintaan pasaran yang terhad bagi orang asli dan peratusan keciciran sekolah menengah yang tinggi. Cabaran infrastruktur termasuklah kekurangan fasiliti asas dan infrastruktur seperti sumber air, elektrik, jambatan, ketiadaan pencahayaan jalan dan penyelenggaraan jambatan yang teruk.

Bagi menangani isu-isu ini, ia memerlukan kesediaan masyarakat Orang Asli sendiri serta kerjasama daripada pelbagai pihak berkepentingan untuk memastikan pembangunan yang saksama tanpa mengira kaum atau agama. Cadangan utama adalah termasuk menambah baik penyediaan infrastruktur, memastikan bekalan air bersih yang berterusan, menyediakan latihan kemahiran yang dapat menjana pendapatan sambil memelihara warisan budaya mereka, serta menggalakkan kanak-kanak Orang Asli dan ibu bapa mereka untuk meneruskan pendidikan. Usaha untuk membina daya tahan dan menyokong komuniti ini dalam jangka masa pendek, sederhana dan panjang memerlukan penglibatan pelbagai pihak bagi meningkatkan kualiti hidup mereka ke arah masa depan yang inklusif dan mampan.

Kisah 2

Melawat Destinasi Bersejarah Di Bukit Kepong, Pagoh

Muzium Sejarah Bukit Kepong merupakan destinasi pelancongan bersejarah yang mempunyai nilai budaya yang tinggi dalam sejarah Malaysia, khususnya berkaitan dengan perjuangan menentang penjajahan British dan serangan komunis ke atas balai polis Bukit Kepong pada 13 Februari 1950 selepas Perang Dunia Kedua.

Namun begitu, tapak ini kurang mendapat sambutan pengunjung atas pelbagai faktor seperti promosi yang terhad dan kurang berkesan, lokasi yang terpencil, kekurangan infrastruktur, pembangunan kawasan yang perlahan, kejadian banjir yang kerap, penglibatan komuniti setempat yang rendah, persaingan dengan destinasi lain, tiada penganjuran acara dan aktiviti serta kurangnya pendidikan sejarah.

Bagi menangani cabaran ini ia memerlukan kerjasama antara kerajaan tempatan, agensi pelancongan dan komuniti setempat untuk membangunkan dan mengaplikasikan strategi yang lebih efektif. Mempertingkatkan promosi, menambah baik infrastruktur, menganjurkan program dan meningkatkan penglibatan ekonomi adalah penting untuk menghidupkan semula Bukit Kepong dan memperkukuh kedudukannya sebagai destinasi pelancongan bersejarah yang signifikan.

PENGAJARAN YANG DIPELAJARI

Pemetaan isu bersama komuniti adalah penting untuk memahami cabaran yang mereka hadapi. Proses ini membantu untuk mengenal pasti isu kritikal seperti kemiskinan, pendidikan, kesihatan dan alam sekitar. Proses ini juga penting bagi memastikan penglibatan komuniti, membolehkan suara dan pengalaman mereka didengar, memupuk rasa pemilikan dan komitmen mencari penyelesaian.

Selain daripada itu, proses ini meningkatkan kerjasama dan rangkaian di kalangan NGO, organisasi kerajaan dan sektor swasta. Kerjasama seperti ini adalah penting untuk menangani isu secara kolektif dan menilai keberkesanan intervensi yang telah dilaksanakan. Susulan pemetaan isu, langkah seterusnya adalah merancang tindakan atau projek yang melibatkan semua pihak berkepentingan bagi mencari penyelesaian bagi masalah yang telah dikenal pasti.

Terdapat beberapa isu yang perlu diberi perhatian adalah keciciran dalam pendidikan ianya memberi kesan bukan sahaja kepada individu tetapi juga kepada masyarakat dengan mengehadkan peluang pada masa hadapan. Langkah-langkah yang disarankan adalah termasuk pelaksanaan program bantuan kewangan, sokongan psikologi kepada pelajar serta penambahbaikan kemudahan dan infrastruktur di kawasan luar bandar atau kurang berkemampuan bagi memudahkan akses kepada pendidikan.

Hal ini adalah selaras dengan matlamat SDG 4 (Pendidikan Berkualiti) yang menekankan kepentingan pendidikan yang inklusif, saksama dan peluang pembelajaran sepanjang hayat untuk semua. Usaha perlu ditumpukan kepada penghapusan pengecualian dalam pendidikan dan memastikan pendidikan dapat diakses oleh semua lapisan masyarakat.

CABARAN

Berdasarkan gerak kerja yang telah dijalankan di empat kawasan parlimen, terdapat beberapa cabaran berkaitan matlamat SDG yang telah dikenalpasti. Isu utama adalah kekangan kos dalam menangani isu banjir terutamanya di Padang Lebar, Jelutong dan Jerajak di Kuala Pilah dan Taman Linggi Idaman di parlimen Port Dickson.

Cabaran lain adalah kekeliruan komuniti dalam peranan – peranan agensi dalam menguruskan ancaman seperti tapak sulaiman liar di Kg Orang Asli Guntur, Chergun, Linggi di Port Dickson dan FELDA Seri Jaya. Tamabahan lagi, mendapatkan lesen perikanan yang sah adalah sukar bagi nelayan tempatan di Jeti Gerisik, Pagoh dan Parit Karang, Tangkak.

Golongan belia turut menghadapi cabaran seperti kekurangan kemahiran dan kadar keciciran sekolah yang tinggi dikalangan pelajar yang daripada komuniti terpinggir dan Orang Asli di Guntur, Chergun, Kuala Pilah serta Bukit Kepong, Port Dickson. Menangani isu-isu ini adalah penting untuk memastikan pembangunan mampan di kawasan-kawasan tersebut.

HALA TUJU MASA HADAPAN

Inisiatif yang penting mestilah berfokus terhadap program pembersihan sungai serta kesiapsiagaan dan pengurusan bencana, khususnya berkaitan banjir. Program berkaitan dengan penjanaaan pendapatan dan pemasaran digital juga penting untuk meningkatkan kemahiran dan kualiti hidup ibu tunggal dan golongan belia. Selain itu, semakan semula Akta Perikanan adalah penting untuk menangani isu penangkapan ikan secara haram, mengatasi isu menangkap hasil perikanan secara berlebihan, menguatkan penguatkuasaan dan pemantauan, serta menambah baik biosekuriti dan kawal selia aktiviti akuakultur demi kesejahteraan nelayan dan komuniti yang terlibat.

Bagi mencapai pembangunan yang seimbang dan mampan, kerjasama antara semua pihak berkepentingan adalah amat penting untuk menangani isu ekonomi, alam sekitar dan sosial yang telah dikenal pasti. Ini termasuk perancangan teliti bagi zon pertanian, perumahan dan perkhidmatan seperti yang diperhatikan di Zon Selatan.

PROJEK SOLUSI

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 43 projek telah dilaksanakan di Zon Selatan iaitu di Negeri Sembilan, Melaka dan Johor (Jadual 6.2). Rakan solusi yang telah bekerjasama adalah daripada agensi kerajaan, pertubuhan bukan kerajaan (NGO), pemimpin komuniti dan komuniti akar umbi telah berusaha menangani cabaran setempat, merangsang peluang ekonomi dan memupuk kesejahteraan komuniti melalui inisiatif yang dipacu oleh komuniti ini.

Fasa 1 (2024) menampilkan 12 projek yang dilaksanakan di empat kawasan parlimen, dengan tiga projek bagi setiap kawasan. Fasa 2 (2023) mempunyai 10 projek yang dilaksanakan di lima kawasan parlimen. Enam projek telah diteruskan ke Fasa 3 (2022). Sembilan projek Penjanaaan Pendapatan (IG) telah dilaksanakan dengan tumpuan kepada keusahawanan dan pembangunan kemahiran. Enam Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) telah diwujudkan dan berfungsi sebagai pusat sokongan pendidikan, latihan dan pembangunan kapasiti di peringkat tempatan. Secara keseluruhannya, sebanyak 1,477 penerima manfaat telah menerima manfaat daripada projek ini.

Jadual 6.2 Projek Solusi dan Penerima Manfaat mengikut Kawasan Parlimen di Zon Selatan

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1 (2024)	Kuala Pilah	Negeri Sembilan	3	515
	Port Dickson		3	170
	Ledang	Johor	3	30
	Pagoh		3	39
Fasa 2 (2023)	Masjid Tanah	Melaka	2	55
	Jelevu	Negeri Sembilan	2	45
	Mersing	Johor	2	20
	Kluang		2	50
	Pontian		2	25
Fasa 3 (2022)	Tangga Batu	Melaka	2	22
	Tampin	Negeri Sembilan	2	20
	Tebrau	Johor	2	140
Penjanaaan Pendapatan (IG, 2024)	Jelevu	Negeri Sembilan	1	10
	Port Dickson		1	10

	Seremban	Johor	1	10
	Bakri		1	10
	Batu Pahat		1	12
	Pagoh		1	10
	Pulai		2	27
	Simpang Renggam		1	10
Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC, 2024)	Tangga Batu	Melaka	1	20
	Rembau	Negeri Sembilan	1	80
	Seremban		1	20
	Kluang	Johor	1	100
	Muar		1	15
	Tangkak		1	12
JUMLAH KESELURUHAN			43	1477

Projek Solusi di Zon Selatan berdasarkan Tema SDG

Sebanyak 43 projek solusi telah dilaksanakan di Zon Selatan yang terdiri daripada 25 projek bertemakan ekonomi yang berfokus kepada keusahawanan pertanian, pemasaran digital dan koperasi (Jadual 6.3). 18 projek adalah bertemakan sosial yang berfokus kepada menambah baik pendidikan, penjagaan kesihatan, pembangunan belia dan kebajikan. Projek-projek ini telah menyumbang kepada peningkatan kesejahteraan komuniti, pengukuhan daya tahan komuniti serta menangani keperluan mendesak. Pada tahun 2024, tiada projek bertemakan alam sekitar yang dilaksanakan memandangkan keperluan sosioekonomi adalah lebih mendesak pada waktu tersebut.

Jadual 6.3 Projek Solusi di Kawasan Zon Selatan berdasarkan Tema SDG

Tema	Ekonomi	Sosial	Alam Sekitar	Jumlah
Bil. Projek	25	18	0	43

Kumpulan Sasaran bagi Projek Solusi di Zon Selatan

Kumpulan sasaran yang disokong melalui projek-projek ini mencerminkan penekanan terhadap elemen keterangkuman dan daya tahan. Sebagai contoh, golongan belia dan pelajar telah dilibatkan melalui program pendidikan, latihan kemahiran dan pembangunan kepimpinan. Menariknya dengan sokongan pihak berkepentingan yang relevan, banduan turut diberi peluang melalui projek latihan kemahiran. Inisiatif ini bertujuan untuk mengurangkan kadar pengulangan jenayah (*recidivism*) dengan meningkatkan kemahiran mereka, membina keyakinan diri serta membuka peluang untuk proses integrasi semula ke dalam masyarakat dan menyumbang secara positif.

Kumpulan Sasaran:

Usahawan Mikro, Orang Kelainan Upaya, Banduan, Pelajar Sekolah, Penduduk Kampung, Wanita (termasuk Ibu Tunggal) dan golongan belia.

Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran di Zon Selatan

Rangkaian rakan solusi yang pelbagai merangkumi 17 entiti berdaftar dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) dan 17 organisasi lain yang berdaftar dengan Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS) (Jadual 6.4). Hal ini, menunjukkan penglibatan kuat sektor swasta dan perusahaan sosial dalam inisiatif ekonomi dan pembangunan kemahiran yang mendorong penglibatan akar umbi. Kerjasama dengan tiga universiti telah menyumbang kepada input akademik dan inovasi. Dua entiti yang berdaftar sebagai pertubuhan belia dan dua Jawatankuasa Pembangunan dan Keselamatan Kampung (JPKK) turut menyokong inisiatif pemerkasaan belia dan pembangunan luar bandar. Sebuah persatuan sukan berdaftar dan sebuah koperasi juga terlibat dalam pelaksanaan projek.

Jadual 6.4 Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran

Jenis Pendaftaran	Bil. Organisasi
Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)	17
Pendaftar Pertubuhan (ROS)	17
Universiti	3
Pendaftar Pertubuhan Belia (eROY)	2
Jawatankuasa Pembangunan dan Keselamatan Kampung (JPKK)	2
Pendaftaran Persatuan Sukan Secara Elektronik (eROSA)	1
Suruhanjaya Koperasi Malaysia (SKM)	1
JUMLAH KESELURUHAN	43

KISAH TUMPUAN DAN AMALAN TERBAIK**Kisah 1****Membina Masa Depan Belia – Memperkasa Belia Melalui Latihan 101 Kemahiran Barista**

Program Barista 101 di Bakri, Johor anjuran Das Gluck Industries telah melatih sepuluh belia kurang berkemampuan dalam kemahiran barista, sejajar dengan perkembangan pesat industri kopi di Malaysia. Program ini menggabungkan teknik penyediaan kopi beserta bengkel pengurusan perniagaan dan kewangan bagi membekalkan peserta dengan kemahiran untuk memasuki pasaran kerja atau memulakan perniagaan sendiri. Setiap peserta turut menerima mesin espresso dan pengisar kopi untuk membolehkan mereka mengaplikasikan kemahiran yang dipelajari secara praktikal.

Walaupun berdepan cabaran dalam menguasai kemahiran teknikal dan pengurusan kewangan, sokongan daripada jurulatih yang berdedikasi dan rakan sebaya telah membantu para peserta mengatasi halangan serta membina keyakinan diri. Menjelang Oktober 2024, kesemua sepuluh peserta telah menamatkan latihan. Ada yang memulakan perniagaan gerai kopi bergerak, manakala yang lain berjaya mendapat pekerjaan di kafe. Program ini turut memupuk semangat komuniti yang kukuh, menggalakkan kerjasama dan pembelajaran berterusan.

Das Gluck Industries merancang untuk menyediakan sokongan pasca latihan selama enam bulan bagi memastikan kejayaan jangka panjang para peserta. Program Barista 101 telah mengubah kehidupan dengan membuka peluang kerjaya, sekali gus membuktikan bahawa latihan vokasional yang mudah diakses mampu memperkasa individu yang bersemangat dan berdaya usaha.

Kisah 2

Menyemai Harapan – Pertanian Hidroponik Untuk Belia

Projek Menyemai Benih Harapan di Tenggaraoh, Mersing sedang membentuk generasi baharu usahawan pertanian. Seramai sepuluh peserta muda dari sebuah politeknik telah menyertai inisiatif ini yang menyediakan latihan secara praktikal dalam pertanian hidroponik moden dengan sokongan Sayur Kita Asia yang merupakan sebuah syarikat pertanian mampan. Projek ini turut menekankan tanggungjawab terhadap alam sekitar melalui prinsip 3R – kurangkan, guna semula dan kitar semula (*reduce, reuse and recycle*). Para peserta turut dibekalkan dengan rumah hijau, peralatan serta pengetahuan teknikal bagi mengurangkan halangan menceburi bidang pertanian.

Di samping pembangunan kemahiran individu, projek ini turut mempromosikan keselamatan makanan dan kelestarian ekonomi. Kaedah hidroponik bagi menghasilkan sayur-sayuran segar tanpa racun perosak mengurangkan kebergantungan kepada teknik pertanian tradisional yang menghakis tanah dan menggunakan air secara berlebihan. Program yang disusun rapi ini turut merangkumi bimbingan berterusan, yang memupuk komitmen terhadap pengeluaran makanan yang bertanggungjawab.

Projek ini bukan sekadar projek pertanian, Menyemai Benih Harapan merupakan satu gerakan ke arah komuniti yang berdikari dan peka terhadap alam sekitar. Dengan merapatkan jurang antara belia dan pertanian moden, inisiatif ini melahirkan tenaga kerja yang bersedia menangani cabaran keselamatan makanan melalui penyelesaian yang inovatif, menguntungkan dan berteraskan komuniti. Para petani muda ini bukan sahaja menanam hasil tanaman, malah membentuk masa depan pertanian yang mampan.

Kisah 3

Memperkasakan Belia Melalui Sukan Bola Sepak

Projek Pemerkasaan Belia Melalui Sukan Bola Sepak di Rembau, Negeri Sembilan telah mengubah kehidupan 80 orang belia yang berusia antara 7 hingga 18 tahun yang meminati sukan bola sepak. Dikendalikan oleh NS Maan FC dengan sokongan jurulatih bertaualiah, inisiatif ini memberi tumpuan kepada kecergasan fizikal, kemahiran teknikal dan ketahanan mental. Selain daripada bola sepak, program ini turut merangkumi pendidikan akademik dan pembangunan diri termasuk kemahiran hidup asas yang penting.

Projek ini telah memupuk perpaduan komuniti melalui kerjasama dengan pihak sekolah, keluarga dan penaja bagi memastikan peluang yang sama rata bagi semua golongan belia. Dengan kemudahan latihan khusus di Paroi, latihan yang tersusun dan bimbingan berterusan telah menyemai nilai disiplin, semangat berpasukan dan ketabahan, sekali gus memperkasakan peserta untuk menjadi contoh teladan di dalam dan di luar padang.

Impak inisiatif ini turut meluas kepada komuniti setempat dengan menggalakkan gaya hidup aktif dan amalan mesra alam. Penyertaan dalam kejohanan yang kompetitif telah meningkatkan kemahiran pemain dan membuka peluang ke arah kerjaya dalam bidang sukan. Dengan menyemai bakat muda, projek ini membina asas bagi melahirkan bintang bola sepak masa depan, membangkitkan semangat kebanggaan komuniti dan membuktikan bahawa pembangunan akar umbi mampu merealisasikan impian.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Pembangunan yang Holistik dan Inklusif adalah Penting**

Penglibatan kumpulan yang pelbagai termasuk golongan pelajar, wanita, belia, banduan, OKU, penduduk kampung dan usahawan telah menunjukkan bahawa program yang disesuaikan lebih berkesan berbanding pendekatan satu untuk semua. Intervensi yang dirangka mengikut keperluan dalam bidang pendidikan, pemerkasaan ekonomi dan kesejahteraan sosial mampu menggalakkan penyertaan yang lebih menyeluruh serta memberi impak yang berkekalan.

- **Perkongsian Strategik Meningkatkan Kemampanan**

Kerjasama dengan pelbagai rakan solusi merangkumi sektor perniagaan, organisasi di peringkat akar umbi dan institusi pengajian tinggi, telah memainkan peranan yang penting. Setiap rakan solusi menyumbang kepada kekuatan tersendiri, sekali gus memastikan projek yang dilaksanakan berskala, lestari dan responsif terhadap keperluan komuniti.

- **Pertumbuhan Ekonomi dan Kesejahteraan Sosial Perlu Bergerak Seiring**

Menyeimbangkan projek sosial dan ekonomi membuktikan bahawa pembangunan memerlukan sokongan kebajikan serta pemeraksanaan ekonomi. Latihan keusahawanan dan keusahawanan pertanian telah membekalkan penerima manfaat dengan kemahiran untuk menjana pendapatan jangka panjang, sekali gus membentuk komuniti yang berdaya tahan dan mampu berdikari.

CABARAN

- **Keperluan yang Pelbagai Memerlukan Penyelesaian yang Khusus**

Menyokong kumpulan yang pelbagai dengan cabaran tersendiri adalah sesuatu yang rumit. Kekangan dari segi sumber atau kepakaran boleh mewujudkan jurang dalam keberkesanan impak.

- **Kelestarian Perkongsian Rentas Sektor**

Mengekalkan kerjasama jangka panjang merentasi pelbagai sektor yang mempunyai matlamat berbeza memerlukan penyelarasan berterusan, pembiayaan yang mencukupi serta penglibatan aktif pihak berkepentingan.

- **Mengimbangi Kebajikan Sosial dengan Pemeraksanaan Ekonomi**

Memastikan kelestarian projek ekonomi sambil meneruskan sokongan sosial merupakan satu cabaran. Sebahagian penerima manfaat memerlukan bimbingan yang berterusan, bantuan kewangan atau akses kepada pasaran bagi mencapai tahap berdikari.

HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Pembangunan Program Bersasar dan Pembangunan Kapasiti**

Penggunaan strategi berasaskan data dan maklum balas komuniti akan memperkemarkan pelaksanaan intervensi. Latihan kepada fasilitator tempatan dapat meningkatkan keberkesanan pelaksanaan dan impak program.

- **Memperkukuh Perkongsian dan Pengumpulan Sumber**

Memformalkan kerangka kerjasama dan meneroka sumber pembiayaan alternatif seperti perusahaan sosial dan pelaburan impak akan mengurangkan kebergantungan kepada bantuan.

- **Memperkukuh Kemampanan Ekonomi**

Pengkhususan terhadap hubungan pasaran, pendigitalan dan bimbingan serta sokongan pasca latihan seperti rangkaian kerjasama dan pembiayaan permulaan akan membantu penerima manfaat membina sumber pendapatan yang mampan.

PROJEK SOLUSI FASA 1

ANTIDRUGS STREET FIGHTER - LEBIH BAIK CEGAH

Kawasan Parlimen

Kuala Pilah, N9

Rakan Solusi

Jawatankuasa Pemulihan Dadah Daerah Kuala Pilah

Dana

RM40,000

NAIKTARAF SALURAN PAIP AIR BUKIT KE TEMPAT KEDIAMAN PENDUDUK KAMPUNG DAN PENJAGAAN HAL EHWA! MASYARAKAT ORANG ASLI KAMPUNG GUNTUR

Kawasan Parlimen

Kuala Pilah, N9

Rakan Solusi

JPKKOA Kampung Guntur

Dana

RM40,000

PUSAT PEMBANGUNAN BELIA LINGGI (SUKAN DAN REKREASI)

Kawasan Parlimen

Port Dickson, N9

Rakan Solusi

Persatuan Perancang Generasi Baru

Dana

RM40,000

PEMBIAKAN IKAN AIR TAWAR MENGGUNAKAN SISTEM BIOFLOK

Kawasan Parlimen

Port Dickson, N9

Rakan Solusi

Pertubuhan Amal Kebajikan Kasih Keluarga

Dana

RM40,000

PROGRAM MENJANA PENDAPATAN DAN PERNIAGAAN MELALUI KEMAHIRAN PEMBUATAN PRODUK MAKANAN KOMERSIAL

Kawasan Parlimen

Port Dickson, N9

Rakan Solusi

Pertubuhan Mysayang Malaysia

Dana

RM40,000

PROJEK FERTIGASI TERUNG

Kawasan Parlimen

Ledang, Johor

Rakan Solusi

JPKK Kg. Parit Babok

Dana

RM40,000

PROJEK PENGHASILAN BEG KITAR SEMULA

Kawasan Parlimen

Ledang, Johor

Rakan Solusi

Pertubuhan Wanita Sejiwa Tangkak (SEJIWA)

Dana

RM40,000

PROJEK PENGHASILAN MAKANAN PENTERNAKAN

Kawasan Parlimen

Ledang, Johor

Rakan Solusi

Persatuan Penduduk Muhibah Ledang

Dana

RM40,000

KELAS JAHITAN PDK LENGA

Kawasan Parlimen
Pagoh, Johor

Rakan Solusi
Pertubuhan Kebajikan Pemulihan
Dalam Komuniti (PDK) Lenga
Dana
RM40,000

JEJAK AGROPRENEUR MODEN BELIA (JEAMY)

Kawasan Parlimen
Pagoh, Johor

Rakan Solusi
Majlis Belia Daerah Muar
Dana
RM40,000

PROJEK SOLUSI FASA 2

JUARA PERMATA SPM / SKILL UP FASA 2

Kawasan Parlimen
Masjid Tanah, Melaka

Rakan Solusi
Pertubuhan Islam Kebajikan
Insan Rohani (PIKIR)
Dana
RM30,000

CCTV INSTALLATION AND MAINTAINANCE

Kawasan Parlimen
Masjid Tanah, Melaka

Rakan Solusi
PERSATUAN BINA MAHIR
Dana
RM30,000

PROJEK PENGUKUHAN KOMUNITI HOMESTAY

Kawasan Parlimen
Jelebu, N9

Rakan Solusi
ATO A Enterprise

Dana
RM30,000

FOUNDATION IN ROBOTICS FOR JUNIORS

Kawasan Parlimen
Jelebu, N9

Rakan Solusi
DAENAX IT Services

Dana
RM30,000

PROJEK FERTIGASI INKLUSIF

Kawasan Parlimen
Mersing, Johor

Rakan Solusi
Acidsara Enterprise

Dana
RM30,000

NURTURING SOWED SEEDS

Kawasan Parlimen
Mersing, Johor

Rakan Solusi
Sayur Kita Asia Sdn Bhd

Dana
RM30,000

HOPE LITERACY PROGRAM

Kawasan Parlimen

Kluang, Johor

Rakan SolusiPertubuhan Kebajikan Eden Kluang,
Johor (Eden Welfare Charity Society
Kluang, Johor)**Dana**

RM30,000

KELAS BIMBINGAN TINGKATAN 6

Kawasan Parlimen

Kluang, Johor

Rakan Solusi

TGS MULTI RESOURCES

Dana

RM30,000

MEMPERKASAKAN BUDAYA DAN EKONOMI
DALAM PERSILATAN BERSAMA KOMUNITI**Kawasan Parlimen**

Pontian, Johor

Rakan Solusi

KELAB JEJAK ORANG MUDA

Dana

RM30,000

PROJEK IKS DAN KRAFTANGAN KUMPULAN
WANITA PARIT MASTAR 5, BENUT PONTIAN**Kawasan Parlimen**

Pontian, Johor

Rakan Solusi

FOZIYAH MHW ENTERPRISE

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 3

AYUH STUDY! KITA STEADY!

Kawasan Parlimen

Tangga Batu, Melaka

Rakan SolusiPertubuhan Sejahtera Rakyat
Negeri Melaka**Dana**

RM30,000

CADANGAN MEWUJUDKAN PERNIAGAAN TEMPAT
PERMAINAN ALL-TERRAIN VEHICLES (ATV) DAN
PENYEWAAN ALL-TERRAIN VEHICLES (ATV)**Kawasan Parlimen**

Tangga Batu, Melaka

Rakan SolusiKoperasi Kampung Paya
Luboh Melaka Berhad**Dana**

RM30,000

MYBEAUTY SKILLS – PHASE 3

Kawasan Parlimen

Tampin, N9

Rakan Solusi

Rathi Beauty Care & Bridal Ent

Dana

RM30,000

DIGITAL MARKETING FOR YOUTHS

Kawasan Parlimen

Tampin, N9

Rakan SolusiPersatuan Kebajikan Madani
Murni Selangor**Dana**

RM30,000

ROBOT GO TO SCHOOLS

Kawasan Parlimen

Tebrau, Johor

Rakan Solusi

UiTM Technoventure Sdn Bhd

Dana

RM30,000

IOT GO TO SCHOOLS

Kawasan Parlimen

Tebrau, Johor

Rakan Solusi

Pengajian Kejuruteraan Elektrik, Kolej Kejuruteraan, UiTM, Cawangan Johor - UiTM Technoventure Sdn. Bhd.

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI PENJANA PENDAPATAN

THE BEAUTY WORLD

Kawasan Parlimen

Jelebu, N9

Rakan Solusi

Persatuan Sosial dan Harmoni Masyarakat Kuala Klawang

Dana

RM40,000

KEMAHIRAN SERVIS PENDINGIN HAWA

Kawasan Parlimen

Seremban, Negeri Sembilan

Rakan Solusi

Right Track Education Sdn Bhd

Dana

RM40,000

TRANSFORMING B40 WOMEN THROUGH BEAUTY CAREER

Kawasan Parlimen

Teluk Kemang, N9

Rakan Solusi

D&A VISION VENTURE

Dana

RM40,000

BARISTA 101

Kawasan Parlimen

Bakri, Johor

Rakan Solusi

Das Gluck Industries

Dana

RM40,000

BENGKEL KEUSAHAWANAN MEMBAIKI DAN SERVIS KOMPUTER

Kawasan Parlimen

Pagoh, Johor

Rakan Solusi

Falah Ghina

Dana

RM40,000

BAKE WITH HER - "MENYOKONG INISIATIF PASTRI, MENGUBAH KERJAYA UNTUK WANITA"

Kawasan Parlimen

Pulai, Johor

Rakan Solusi

SRIISHAAN CAKEHOUSE

Dana

RM40,000

LATIHAN PROFESIONAL DALAM PENYENGGARAAN KOMPUTER DAN RANGKAIAN

Kawasan Parlimen

Pulai, Johor

Rakan Solusi

Sunlance Development

Dana

RM40,000

PROJEK AKUAGRO DAN TERNAKAN KELULUT

Kawasan Parlimen

Simpang Renggam, Johor

Rakan Solusi

KAWASAN RUKUN
TETANGGA (KRT) RENGAM

Dana

RM40,000

PROJEK SOLUSI PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI

PUSAT KESIHATAN MENTAL "PENYAYANG"

Kawasan Parlimen

Tangga Batu, Melaka

Rakan Solusi

Kelab GPM Melakaa

Dana

RM40,000

EMPOWERING THE YOUTHS THROUGH FOOTBALL

Kawasan Parlimen

Rembau, N9

Rakan Solusi

Kelab Bolasepak NS Maan

Dana

RM40,000

FUTURE CALIPH CENTER

Kawasan Parlimen

Seremban, N9

Rakan Solusi

UNIVERSITI POLY-TECH
MALAYSIA

Dana

RM40,000

PASAR AWAM COMMUNITY HUB

Kawasan Parlimen

Kluang, Johor

Rakan Solusi

Brand Butter Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PROGRAM KECEMERLANGAN STPM

Kawasan Parlimen

Muar, Johor

Rakan Solusi

IK MULTI RESOURCES

Dana

RM40,000

GURU-COOL

Kawasan Parlimen

Tangkak, Johor

Rakan Solusi

TJUP Global Printing in
Collaboration with Persatuan
Siswasah Negeri Johor

Dana

RM40,000

PROJEK KETERJAMINAN MAKANAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Di Zon Selatan, sebanyak 17 projek keterjaminan makanan telah dilaksanakan dalam dua fasa merangkumi Negeri Sembilan, Melaka dan Johor. Ini terdiri daripada 9 projek di bawah Fasa 1 dan 8 projek di bawah Fasa 2, dengan jumlah keseluruhan 180 penerima manfaat (Jadual 6.5). Di Negeri Sembilan, dua projek telah dijalankan di Jempol dan Jelevu. Melaka mencatatkan lapan projek keseluruhan, iaitu empat di Jasin, dua di Alor Gajah dan satu di Kota Melaka dan Masjid Tanah. Manakala di Johor, tujuh projek telah dilaksanakan di mana satu projek di parlimen Batu Pahat, Iskandar Puteri, Muar, Pagoh dan Simpang Renggam, serta dua projek di Ledang.

Jadual 6.5 Projek Keterjaminan Makanan mengikut Kawasan Parlimen di Zon Selatan

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1	Jempol	Negeri Sembilan	1	10
	Alor Gajah	Melaka	1	10
	Kota Melaka		1	10
	Jasin		3	30
	Batu Pahat	Johor	1	10
	Pagoh		1	15
	Simpang Renggam		1	10
Fasa 2	Jelevu	Negeri Sembilan	1	10
	Alor Gajah	Melaka	1	10
	Masjid Tanah		1	10
	Jasin	Johor	1	10
	Iskandar Puteri		1	15
	Ledang		2	20
	Muar		1	10
JUMLAH KESELURUHAN			17	180

Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Zon Selatan

Sebanyak 17 projek pertanian telah dijalankan (Jadual 6.6). Pertanian moden dan ternakan merangkumi tujuh dan dua projek. Dua projek penanaman cendawan turut dijalankan, diikuti dengan tiga projek pertanian integrasi. Pertanian konvensional, pertanian organik dan penanaman padi masing-masing mempunyai satu projek.

Jadual 6.6 Jenis projek Keterjaminan Makanan di Zon Selatan

Jenis Pertanian	Bil. Projek
Pertanian Moden Mengurangkan kebergantungan kepada kaedah tradisional yang menggunakan kaedah tanah melalui penggunaan sistem atau teknologi seperti kaedah fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak.	7
Pertanian Penternakan Latihan dan pengkhususan: Pembiakan dan pengurusan penternakan bagi pengeluaran mampan hasil daging, susu dan produk lain-lain	2
Penanaman Cendawan Latihan dan pengkhususan: Menanam pelbagai jenis cendawan	2
Pertanian Bersepadu Latihan dan pengkhususan: Menggabungkan pelbagai aktiviti pertanian di dalam satu sistem pertanian.	3
Pertanian Tradisional Latihan dan pengkhususan: Kaedah pertanian tradisional berasaskan tanah	1
Pertanian Organik Latihan dan pengkhususan: Mengusahakan tanaman tanpa menggunakan racun perosak atau baja sintetik.	1
Penanaman Padi Latihan dan pengkhususan: Meningkatkan pengeluaran beras tempatan disamping memelihara amalan budaya.	1
JUMLAH	17

Kumpulan Sasaran bagi Projek Keterjaminan Makanan di Zon Selatan

Pelbagai kumpulan penerima manfaat telah terlibat dan disokong melalui projek keterjaminan makanan ini. Pendekatan inklusif telah digunakan bagi melibatkan komuniti yang berpendapatan rendah, warga emas, petani, pelajar, ibu tunggal dan lain-lain.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Warga Emas, Golongan Petani, Lelaki, Pesara, Pelajar Sekolah, Penganggur, Wanita (termasuk ibu tunggal) dan Belia.

Kajian Kes 1

Penanaman Serai Dan Penternakan Ayam

Agrofarm Rengit merupakan inisiatif pertanian berasaskan komuniti di bawah pihak APPGM-SDG di Batu Pahat, Johor. Diuruskan oleh NNM Industries, projek selama empat bulan ni diikuti dengan enam bulan pemantauan, menggabungkan penanaman serai dan penternakan ayam bagi meningkatkan keselamatan makanan dan taraf hidup komuniti luar bandar.

Integrasi Teknologi bagi Melindungi Ladang

Bagi melindungi tanaman daripada pencerobohan hidupan liar yang kerap, pagar elektrik berkuasa solar setinggi empat kaki dengan tiga lapisan dawai telah dipasang. Langkah ini berjaya menghalang kemasukan haiwan liar dan melindungi tanaman sekali gus membuktikan keberkesanan penggunaan teknologi dalam mengurangkan kerugian hasil tanaman.

Peningkatan Kemahiran Petani dalam Pemasaran Digital

Satu bengkel berkaitan penjenamaan, pemasaran digital dan jualan dalam talian telah diadakan untuk petani. Latihan ini menekankan kepentingan pembungkusan, penceritaan dan penggunaan platform media sosial seperti Facebook dan Instagram. Walaupun peserta memperoleh maklumat yang berguna, tahap literasi digital yang rendah dalam kalangan sesetengah peserta juga menjadi satu kekangan sekali gus menunjukkan keperluan untuk latihan praktikal yang lebih mendalam bagi memperluaskan capaian pasaran.

Literasi Kewangan dan Pengurusan Perniagaan

Golongan petani telah menerima latihan simpan kira, cukai dan perbankan perniagaan yang menguruskan kewangan mereka secara lebih tersusun. Walaubagaimanapun, salah tanggapan mengenai cukai dan keengganan untuk membuka akaun perniagaan masih menjadi cabaran, sekali gus menunjukkan keperluan terhadap bimbingan kewangan secara berterusan.

Penyediaan Ladang dan Pencegahan Penyakit

Projek ini telah menternak 300 ekor ayam kampung hibrid dalam sistem pertanian berintegrasi dengan para petani menyediakan reban dan stesen air terlebih dahulu. Walaupun hasil awal menunjukkan perkembangan positif, masalah berkaitan pengurusan penyakit dan pemakanan mula timbul. Jabatan Veterinar telah memberikan panduan, namun latihan berterusan dalam pengurusan kesihatan dan biosekuriti adalah penting untuk bagi memastikan kejayaan jangka panjang. Sokongan veterinar yang berterusan serta platform perkongsian ilmu dalam kalangan komuniti disarankan bagi membantu petani mengurus risiko dan mengelakkan kerugian ternakan.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Kepentingan Pengurusan Tanah yang Mampan**

Perancangan guna tanah yang berkesan, penggiliran tanaman dan pengurusan perosak secara integrasi adalah penting bagi memastikan produktiviti yang mampan. Pengurusan tanah yang lemah boleh menyebabkan hasil tanaman merosot dan peningkatan kos pengeluaran.

- **Penglibatan Komuniti dan Perkongsian Pengetahuan Meningkatkan Kemampanan**

Kerjasama yang aktif dikalangan petani menerusi penubuhan koperasi, memupuk perkongsian pengetahuan, kumpulan pemasaran dan pembelian secara borong mengurangkan kos operasi dan menyumbang kepada kejayaan projek.

- **Strategi Ketahanan Iklim adalah Penting**

Penggabungan tanaman tahan kemarau, kaedah tadahan air dan teknik pertanian pintar iklim membantu petani menyesuaikan diri dengan cuaca yang tidak menentu sambil mengekalkan produktiviti.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Akses Pasaran dan Penentuan Harga yang Adil**

Akses pasaran dan penentuan harga yang adil masih menjadi cabaran utama bagi petani. Kebanyakan petani bergantung kepada orang tengah yang biasanya menawarkan harga yang rendah dan memacu kepada keuntungan yang rendah kepada petani. Kekurangan kemahiran dalam jualan secara langsung, penjenamaan dan pemasaran secara digital menyekat sampaiian pasaran.

- **Pengurusan Penyakit dan Biosekuriti**

Pengurusan penyakit dan biosekuriti merupakan satu kebimbangan yang berlarutan. Pengurusan penyakit dan biosekuriti adalah kebimbangan yang berlarutan. Cabaran dalam mengekalkan kebersihan, memantau kesihatan haiwan dan mendapatkan perkhidmatan veterinar yang mampu milik mengancam kemampuan aktiviti penternakan.

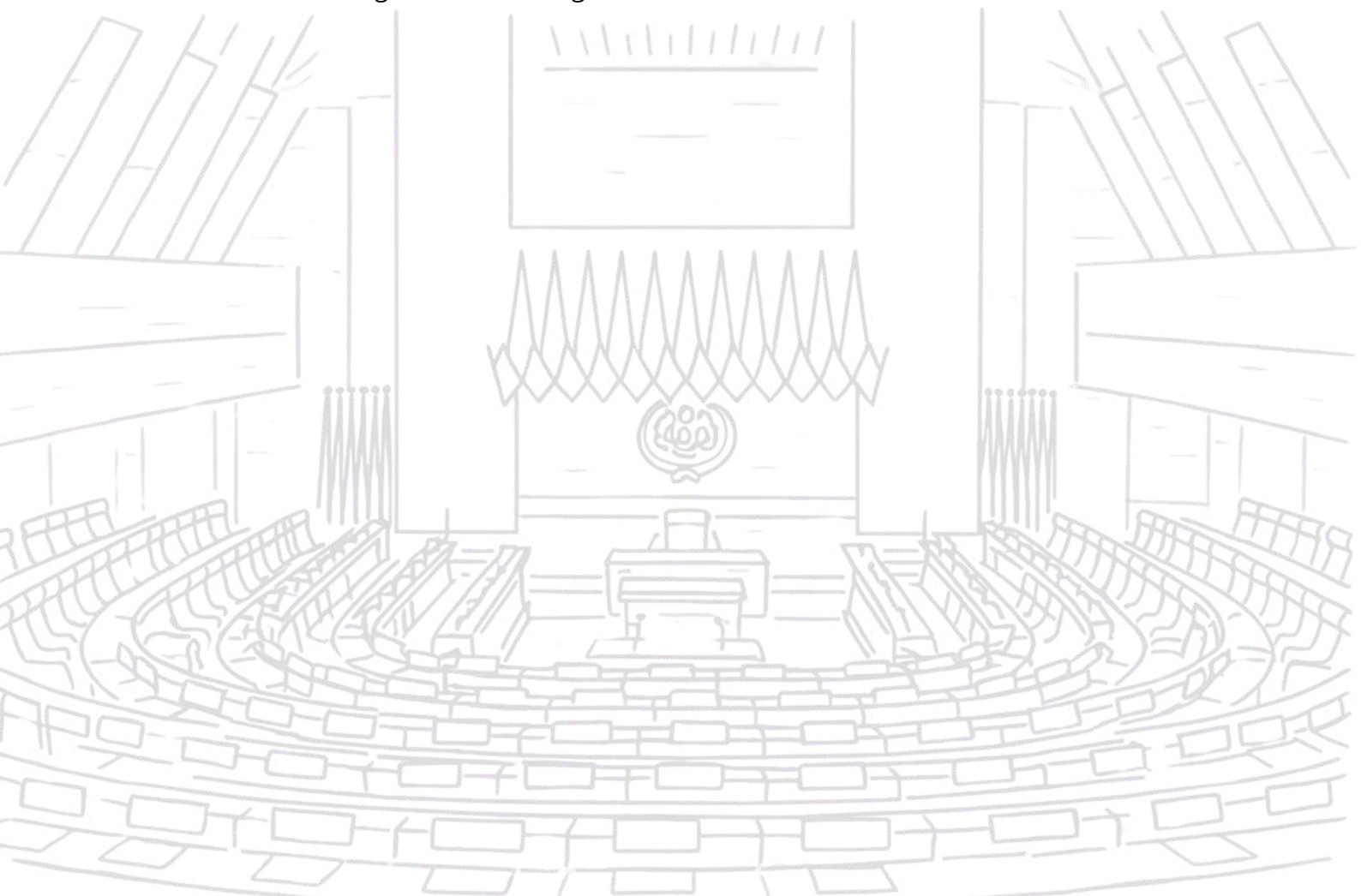
HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Memperkasakan Rantaian Pasaran dan Penghasilan Nilai Tambah**

Menubuhkan saluran jualan secara terus kepada pelanggan seperti pasar petani, platform dalam talian dan program pertanian yang disokong oleh komuniti akan menambah baik harga dan mengurangkan kebergantungan kepada orang tengah.

- **Mempertingkatkan Pengurusan Penyakit dan Latihan Biosekuriti**

Melaksanakan amalan kebersihan yang tegas, menambah baik struktur perumahan dan standard biosekuriti komuniti secara menyeluruh akan terus mengurangkan kerugian ternakan dan meningkatkan keuntungan.

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 1

HAB AGROPOLIS: PEMERKASAAN EKOSISTEM PERTANIAN WARGA JEMPOL

Kawasan Parlimen

Jempol

Rakan Solusi

MYCELIA RESOURCES (KEBUN KITA)

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN PINTAR IKAN AIR TAWAR

Kawasan Parlimen

Alor Gajah

Rakan Solusi

PHANTER ENTERPRISE

Dana

RM40,000

GREENEDU FARM THROUGH ORGANIC FARMING

Kawasan Parlimen

Kota Melaka

Rakan Solusi

YAYASAN TAIWAN BUDDHIST TZU-CHI MALAYSIA

Dana

RM40,000

PROJEK PENTERNAKAN KELULUT

Kawasan Parlimen

Jasin

Rakan Solusi

KELULUT MAK LANG KELUBEE

Dana

RM40,000

PENGUSAHAAN CENDAWAN TIRAM KELABU

Kawasan Parlimen

Jasin

Rakan Solusi

SINARAN USAHA JAYA SDN. BHD

Dana

RM40,000

PENANAMAN TERUNG SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Jasin

Rakan Solusi

AGRO TECH TVET ACADEMY SDN. BHD.

Dana

RM40,000

RENGIT AGROFARM

Kawasan Parlimen

Batu Pahat

Rakan Solusi

NNM Industries

Dana

RM40,000

PROJEK AKUAPONIK RAS- PENANAMAN SAYURAN HIDROPONIK DAN PENTERNAKAN IKAN AIR TAWAR

Kawasan Parlimen

Pagoh

Rakan Solusi

Yayasan Kesuma Budi

Dana

RM40,000

PENANAMAN TEBU TELUR SECARA BERKELOMPOK

Kawasan Parlimen

Simpang Renggam

Rakan Solusi

KOPERASI KOMUNITI KAMPUNG
ULU BENUT BERHAD

Dana

RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 2

KEBUNITI IKAN BERKELOMPOK HANYA DIPASOH

Kawasan Parlimen

Jelebu

Rakan Solusi

ATO A ENTERPRISE

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN & PEMBIAKAN AYAM KAMPUNG SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen

Alor Gajah

Rakan Solusi

KHAIRIS AIRCOND &
ELECTRICAL SERVICES

Dana

RM40,000

FERTIGASI & MINI NURSERY

Kawasan Parlimen

Masjid Tanah

Rakan Solusi

FARA ORGANIC

Dana

RM40,000

HIDROPONIK PINTAR: MEMANFAATKAN TEKNOLOGI UNTUK MEMAKSIMUMKAN KECEKAPAN DAN HASIL PENGELUARAN SAYURAN

Kawasan Parlimen

Jasin

Rakan Solusi

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA,
CAWANGAN MELAKA, KAMPUS
JASIN

Dana

RM40,000

HIDROPONIK SECARA ORGANIK @ SIREH PARK

Kawasan Parlimen

Iskandar Puteri

Rakan Solusi

KELAB SUKAN DAN
REKREASI UEM SUNRISE

Dana

RM40,000

LEDANG - KEBUN KOMUNITI WANITA TANGKAK (WOMEN'S PARTICIPATION IN FOOD CROP PRODUCTION)

Kawasan Parlimen

Ledang

Rakan Solusi

MALAYSIAN AGROECOLOGICAL SOCIETY
FOR SUSTAINABLE RESOURCE
INTENSIFICATION (SRI-MAS)

Dana

RM40,000

PERTANIAN INTEGRASI AKUAPONIK DAN SAYUR ORGANIK KEBUN RAKYAT

Kawasan Parlimen

Ledang

Rakan Solusi

PERTUBUHAN ALAM SEKITAR
SEJAHTERA MALAYSIA (GRASS
MALAYSIA)

Dana
RM40,000

L.I.F.E (LEARNING-INNOVATION-FOOD-ENVIRONMENT) TANAMAN CENDAWAN KANOP

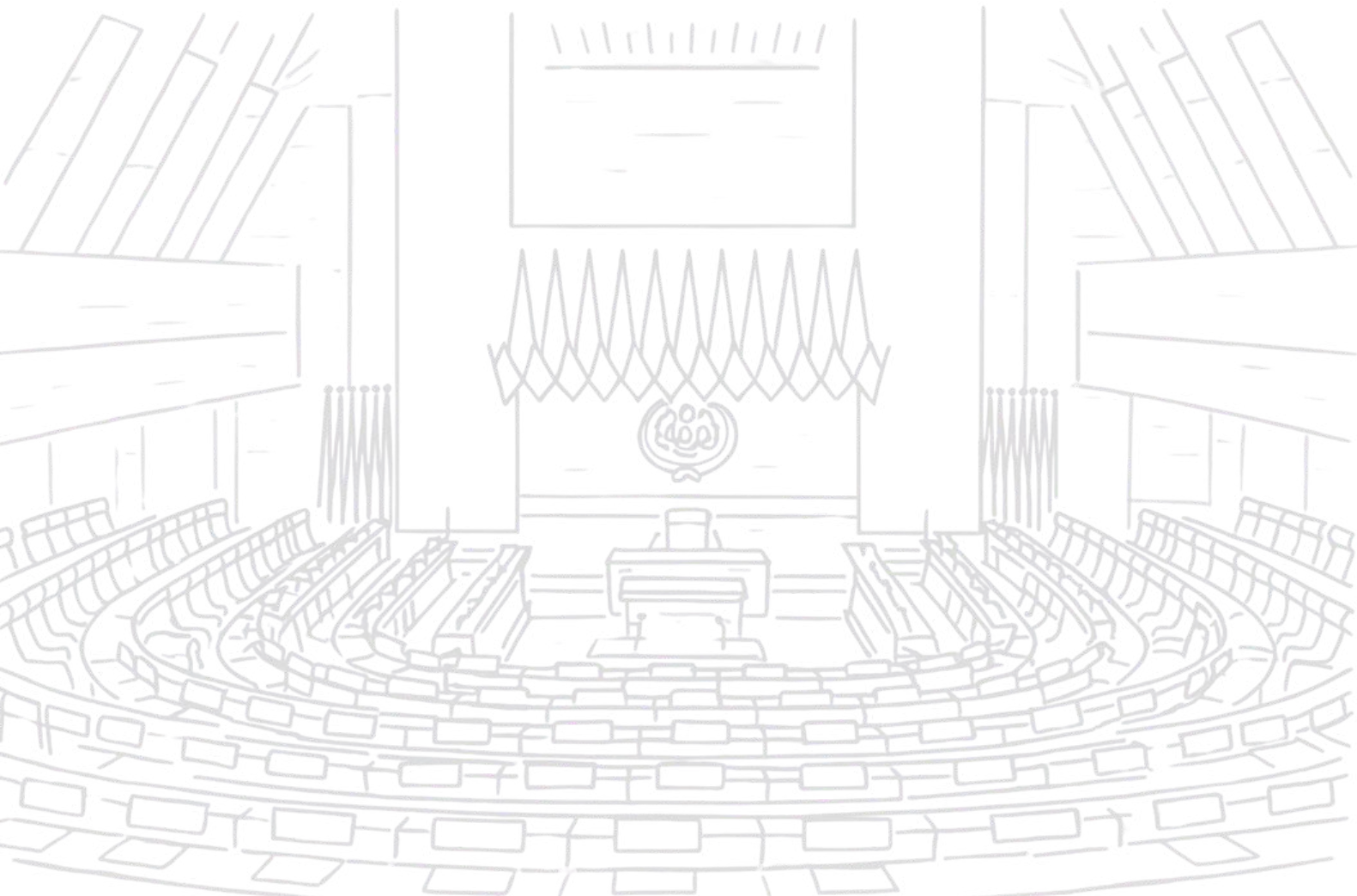
Kawasan Parlimen

Muar

Rakan Solusi

NNM INDUSTRIES

Dana
RM40,000

BAHAGIAN 7

PENYETEMPATAN SDG DI WILAYAH SARAWAK

- **Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024**
- **Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama**
- **Projek Solusi**
- **Projek Keterjaminan Makanan**

AHLI PARLIMEN YANG TERLIBAT DALAM GERAK KERJA APPGM-SDG PADA TAHUN 2024: WILAYAH SARAWAK

YB Tuan Mordi Anak Bimol
P192 Mas Gading, Sarawak
(PH-DAP)

YB Dato Hajjah Hanifah Hajar
Taib
P213 Mukah, Sarawak
(GPS-PRS)

YB Dato Lukanisman
Awang Sauni
P218 Sibuti, Sarawak
(GPS-PBB)

LAWATAN PEMETAAN ISU DAN DAPATAN UTAMA

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, Pejabat APPGM-SDG Wilayah Sarawak telah melakukan lawatan pemetaan ke tiga kawasan parlimen iaitu Parlimen Mas Gading di Barat Daya Sarawak, Parlimen Mukah di kawasan Tengah Sarawak dan Parlimen Sibuti di kawasan Zon Pantai Utara (Jadual 7.1).

Wilayah Sarawak merupakan salah satu wilayah yang mempunyai aspek ekologi dan budaya yang berbagai di Malaysia yang menampilkan pembangunan rupa bumi berdasarkan pemecahan ruang, kerumitan tadbir urus dan kepelbagaian sosio-persekitaran. Ketiga-tiga kawasan parlimen ini merupakan rumah bagi profil geografi dan komposisi demografi yang berbeza yang mencerminkan pelbagai pengalaman pembangunan komuniti pendalaman, pesisir pantai dan pinggir bandar.

Proses pemetaan isu ini menggunakan kaedah penglibatan dan etnografi termasuk menjalankan sesi perbincangan kumpulan berfokus (FGD), sesi FGD mini, sesi dialog awam (*town hall*) dan sesi temubual bersama informan utama merentasi 49 komuniti dengan sokongan pegawai pusat khidmat ahli parlimen. Pendekatan kualitatif ini mengutamakan pengetahuan konteks tempatan, pengalaman hidup dan diagnostik berasaskan komuniti yang meletakkan penduduk luar bandar dan separa luar bandar sebagai aktor yang berada di tengah-tengah untuk memikirkan semula garis bentuk pembangunan saksama. Hasil dapatan mendedahkan realiti kehidupan di kawasan pendalaman dan pinggir bandar wilayah Sarawak yang mempunyai keistimewaan tersendiri berdasarkan aspirasi dan perjuangan, daya tahan dan kekangan. Golongan komuniti telah menyusuri pembangunan dengan kuat, proses rundingan, dibentuk dengan infrastruktur yang tidak mencukupi, kerentanan ekologi dan kewujudan institusi yang tidak tetap.

Jadual 7.1 Lawatan Pemetaan Isu ke Kawasan Parlimen di Sarawak

Bil.	Kawasan Parlimen	Mesyuarat Awalan	Tarikh Lawatan Tapak	Dialog Antara Agensi (IAD)	Pengerusi Sesi IAD
1	Mas Gading	21 Nov 2023	22 – 25 Feb 2024; 15 - 19 Mac 2024	4 Sep 2024	APPGM-SDG
2	Mukah	23 Nov 2023	27 Apr 2024 – 1 Mei 2024; 20 Mei 2024	21 Mei 2024	Timbalan Residen Mukah dan APPGM-SDG (Pengerusi Bersama)
3	Sibuti	25 Jun 2024	9 - 12 Ogs 2024; 22 – 23 Ogs 2024	7 Nov 2024	APPGM-SDG

DAPATAN UTAMA**■ Isu Sosial Utama: Ketidakseimbangan Pembangunan dan Jurang Kemudahan Infrastruktur**

Analisis perbandingan di tiga kawasan parlimen iaitu Parlimen Mas Gading, Parlimen Mukah dan Parlimen Sibuti yang terletak di kawasan yang berbeza di wilayah Sarawak yang menunjukkan terdapat perkongsian cabaran yang sistemik seperti ketidakseimbangan dan capaian yang lemah terhadap perkhidmatan asas. Terdapat banyak kumpulan komuniti pendalaman yang terpaksa bergantung kepada sumber air alternatif seperti tadahan air hujan dan sistem air graviti akibat kelewatan penyediaan infrastruktur saliran air bersih.

Meskipun kerajaan negeri telah menyediakan langkah sementara bagi mengatasi ini dengan memperkenalkan Sumber Air Alternatif Sarawak (SAWAS) yang akan berfungsi sebagai penyelesaian sementara bukan penyelesaian yang berstruktur bagi tempoh jangka masa panjang. Ketersediaan infrastruktur yang terhad secara tidak langsung telah menunjukkan ketidakseimbangan pembangunan secara mendalam yang dibentuk oleh polisi berasaskan polisi yang secara tidak langsung tidak meletakkan keutamaan terhadap kawasan yang mempunyai jumlah penduduk yang tidak tertumpu secara geografi. Hal ini secara tidak langsung menjadi pembatasan rangka kerja kebangsaan.

Pemecahan polisi berdasarkan persekutuan dan agensi negeri menjadi salah satu punca isu ini kerana perbezaan mandat dan pelaksanaan membawa kepada jurang perkhidmatan. Akses kepada kemudahan seperti bekalan air bersih, bekalan elektrik dan capaian digital yang berkualiti bergantung kepada akses jalan perhubungan. Dimana jika tiada kemudahan jalan perhubungan, kerja-kerja perkhidmatan sukar dilaksanakan menjadikan komuniti yang terpinggir ini semakin ketinggalan akibat dipencilkan dan kesukaran untuk mendapatkan perkhidmatan asas akibat rintangan yang dinyatakan.

Hal ini secara tidak langsung menekankan keperluan rangka kerja spatial yang adil terutamanya dari aspek perancangan pembangunan yang melihat kepada kepentingan penyampaian perkhidmatan infrastruktur dan membezakan hak dan keperluan pembangunan bagi penduduk yang tinggal merentasi pelbagai bentuk muka bumi. Kemudahan infrastruktur ini tidak terhad kepada penyampaian penyelenggaraan sahaja, ia juga merupakan *index of institutional recognition*. Pencapaian matlamat SDG 6 (Air Bersih dan Sanitasi), SDG 3 (Kesihatan dan Kesejahteraan yang Baik) dan SDG 11 (Bandar dan Komuniti yang Mampan) yang menunjukkan terdapat keperluan untuk menangani ketidaksamaan ini dan menerapkan ekuiti dalam perancangan dan peruntukan sumber.

■ Isu Ekonomi Utama: Informal, Pekerjaan berasaskan Jantina dan Pemisahan Luar Bandar

Merentasi tiga kawasan parlimen ini Parlimen Mas Gading, Parlimen Mukah dan Parlimen Sibuti, penglibatan ekonomi dibentuk menerusi struktur yang asimetri dan mobiliti menaik yang terhad.

Di Parlimen Mas Gading, komuniti yang tinggal di sempadan seperti di Biawak dan Seriki sejak dari dahulu telah terlibat dalam aktiviti ekonomi yang informal, aktiviti rangkaian perdagangan berdasarkan hubungan kekeluargaan yang mengaburkan sempadan negeri serta menjalankan aktiviti ekonomi moral sebagai timbal balik. Walaubagaimanapun, protokol perundangan telah mengganggu pertukaran rentas sempadan yang

mengkategorikan aktiviti ini sebagai aktiviti haram. Hal ini secara tidak langsung telah menjenayahkan aktiviti ekonomi sara hidup yang telah dijalankan sejak dari dahulu dan memperkasakan model ekonomi yang tertumpu kepada negeri yang meminggirkan aktiviti sara hidup dan perdagangan tempatan. Akibatnya, peniaga kecil menghadapi isu kekurangan modal atau sambungan, mempunyai pilihan ekonomi yang sempit dan menghadapi kesukaran untuk memasuki sistem pasaran formal.

Di Parlimen Mukah, komuniti pribumi Iban dan Melanau sangat bergantung pada aktiviti penanaman sagu (mulong) yang merupakan amalan daripada budaya yang bagaimanapun menghadapi ketidakstabilan harga pasaran dan sokongan infrastruktur yang lemah. Ketiadaan industri hiliran berstruktur atau rangkaian pasaran yang boleh dipercayai, menyukarkan ramai pekebun kecil ke dalam kitaran sara diri tanpa peluang nilai tambah yang ketara.

Manakalan di Parlimen Sibuti, wanita Bakam yang tinggal di kawasan pesisir pantai dan separa bandar kebanyakannya tinggal di penempatan tidak formal atau kawasan setinggan, memainkan peranan yang kritikal tetapi sering tidak diiktiraf dalam mengekalkan ekonomi isi rumah melalui aktiviti perdagangan makanan laut dan jualan hasil mengikut musim. Semasa musim tengkujuh, hasil marin akan merosot mengakibatkan kerugian pendapatan mendadak dengan beberapa alternatif yang berdaya maju. Sesetengahnya mendapat manfaat daripada program pembiayaan mikro di bawah Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM), namun kebanyakannya masih dikecualikan secara struktur kerana jangkauan terhad, kelegapan birokrasi atau kekurangan dokumentasi yang formal.

Pemisahan belia daripada sektor tradisional, terutamanya daripada aktiviti pertanian, adalah kebimbangan yang semakin meningkat. Di Parlimen Mas Gading, aktiviti pertanian dilihat tidak menguntungkan dan tidak sesuai dengan aspirasi belia, yang lebih suka pekerjaan perkhidmatan. Belia di parlimen Mukah dan Sibuti juga menekankan akses yang terhad kepada modal, tanah dan latihan sebagai penghalang kepada aktiviti keusahawanan dan melakukan inovasi pertanian.

Aktiviti ekopelancongan yang sering dipromosikan sebagai salah satu laluan pembangunan yang mampan kurang berjaya dalam memenuhi prinsipnya. Aktiviti yang kerap menerima dorongan daripada, inisiatif ini tidak mempunyai pemilikan, latihan atau pelaburan semula tempatan. Meskipun dengan niat untuk mengubah ekonomi luar bandar, aktiviti ekopelancongan dilihat berisiko mengekalkan ketidaksamaan, memberi manfaat kepada orang luar sambil membebankan masyarakat tempatan dengan jangkaan hospitaliti tanpa sokongan yang mencukupi.

Landskap ekonomi di kawasan parlimen ini telah membuktikan ketidaksamaan pembangunan fizikal yang jelas dimana ekonomi di kawasan pendalaman bukan kekurangan aktiviti tetapi kekurangan pengenalan daripada institusi, pelaburan strategik dan tiada reka bentuk yang inklusif. Sebagai usaha mendepankan matlamat SDG 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi) dan SDG 5 (Kesaksamaan Jantina) memerlukan penyelarasan semula model pembangunan yang melihat kembali metrik pasaran dan ekonomi hidup bagi mereka yang secara sejarah dikecualikan daripada struktur formal. Ini termasuk memasukkan suara masyarakat ke dalam proses perancangan, mengiktiraf sumbangan buruh tidak formal dan melengkapkan belia dan wanita luar bandar dengan alat dan autonomi untuk membentuk masa depan ekonomi mereka sendiri.

■ Isu Alam Sekitar Utama: Risiko Alam Sekitar dan Had Pembangunan Berasaskan Kemudahan Infrastruktur

Aspek alam sekitar atau persekitaran tidak sahaja berfungsi sebagai latar belakang namun sebagai penentu aktif di dalam kerentanan dan kebolehan adaptasi. Perubahan corak iklim, perubahan air laut dan peningkatan banjir telah menjejaskan kestabilan ekosistem tempatan. Konflik manusia-hidupan liar yang semakin meningkat, terutamanya melibatkan buaya, menimbulkan risiko baharu kepada mata pencarian sungai dan nelayan. Geografi kawasan paya atau kawasan yang mudah terhakis telah mengehadkan lagi pengembangan infrastruktur lazim.

Gabungan dinamik ini, ketidaksamaan dalam akses dan pendedahan kepada risiko alam sekitar menjadi ketidakpastian struktur dalam membentuk daya tahan masyarakat. Menanganinya memerlukan pendekatan holistik, sensitif tempat yang mengintegrasikan keadilan spatial, penyesuaian alam sekitar dan pengetahuan tempatan ke dalam perancangan pembangunan. SDG 1 (Tiada Kemiskinan), SDG 10 (Mengurangkan Ketidaksamaan) dan SDG 13 (Tindakan Iklim) khususnya, menawarkan rangka kerja global yang berguna, namun, realisasi tempatan bergantung pada mengiktiraf realiti bersilang ini dalam dasar serantau.

Kemerosotan alam sekitar merupakan kebimbangan yang ketara, terutamanya di kawasan pantai dan sungai. Penduduk Kuala Sibuti dan Jebungan melaporkan tentang penghakisan pinggir pantai, perubahan air laut dan hakisan tanah perkuburan dan tapak budaya dalam menceritakan kesan meluas ketidakstabilan alam sekitar terhadap sistem ekologi dan identiti komuniti. Di parlimen Mas Gading, banjir yang berulang telah menjejaskan aktiviti penanaman padi, akuakultur dan infrastruktur pedalaman, meningkatkan ketidaktentuan ekonomi dan mengancam keterjaminan makanan.

Isu ini juga secara tidak langsung telah mencerminkan proses yang terkumpul lama yang dibentuk oleh kebolehubahan semula jadi dan rangka kerja tadbir urus alam sekitar semasa. Tanggapan tempatan, berasaskan pengetahuan masyarakat dan amalan penyesuaian, masih kurang digunakan dalam dasar formal tetapi diiktiraf oleh agensi tempatan di tiga kawasan pilihan raya. Memajukan matlamat SDG 13 (Tindakan Iklim) di Sarawak memerlukan penyesuaian teknikal dan integrasi bermakna pengetahuan ekologi peribumi dan luar bandar ke dalam proses perancangan di peringkat negeri.

PERKONGSIAN KISAH - KISAH TUMPUAN

Kisah 1

Kekecewaan di Sempadan – Pusat Penjaja Biawak Tidak Aktif

Pusat Penjaja Biawak yang dibina berhampiran sempadan Sarawak-Kalimantan menggambarkan ketidakselarasan pembangunan antara infrastruktur dan faedah kepada komuniti secara berterusan. Dibina bagi memacu pertumbuhan ekonomi tempatan, pusat penjaja ini juga disokong oleh sumbangan masyarakat dari aspek tanah dan tenaga buruh dengan harapan ia akan merasmikan perdagangan rentas sempadan dan meningkatkan hasil mata pencarian. Namun pada hari ini, sebahagian besar pusat itu tidak aktif disebabkan oleh bidang kuasa yang tidak jelas serta penguatkuasaan kastam yang tidak konsisten dan kekurangan rangka kerja dasar yang menyokong aktiviti ini. Bagi kebanyakan penduduk tempatan hal ini mengecewakan, selain daripada kegagalan pentadbiran, ia juga menunjukkan pembangunan yang tidak menggambarkan realiti tempatan yang sebenar.

Jurang antara visi dan pelaksanaan mendedahkan ketegangan kritikal seperti penyampaian infrastruktur tanpa mekanisme untuk jangka masa panjang atau sokongan institusi. Penduduk telah memilih untuk meletakkan jawatan yang mencerminkan keletihan dengan perancangan yang didorong oleh luaran yang gagal menerapkan penyertaan di luar perundingan awal daripada menunjukkan kemarahan. Pusat penjaja menjadi peringatan tentang apa yang mungkin berlaku jika dialog yang berterusan, kerjasama merentas agensi dan dasar yang koheren diwujudkan pada awalnya. Bagi mencapai SDG 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi) dan SDG 11 (Bandar dan Komuniti yang Mampan) ia memerlukan pemikiran semula pembangunan sebagai proses perhubungan dan berulang dengan komuniti sebagai pengarang bersama kemampunan dan bukan penyumbang sumber semata-mata.

Kisah 2

Kisah Pengadaptasian – Kemudahan Infrastruktur yang Tidak Tentu dan Ketakjaminan Bekalan Air

Di Mukah, ketidakamanan air menjangkau kawasan terpencil dan pinggir bandar, mendedahkan ketidakkonsistenan sistemik dalam penyampaian dan penyelenggaraan infrastruktur. Di Nanga Baoh, penduduk kekurangan air paip yang boleh dipercayai selama bertahun-tahun, bergantung kepada air sungai yang tidak dirawat, penuaian hujan atau membeli bekalan botol yang mahal. Perubahan bermusim memburukkan akses di tempat-tempat seperti Rumah Sindong, mewujudkan kitaran kesukaran bagi keluarga rentan. Walaupun menghadapi cabaran ini, komuniti telah membangunkan rutin penyesuaian di sekitar kawasan penyimpanan air, penapisan dan akses bersama ini merupakan strategi kolektif yang lahir daripada keperluan. Strategi mengatasi atau contoh "daya tahan vernakular" ini harus menjadi pengganti kepada perkhidmatan awam yang boleh dipercayai.

Malah di Kampung Tellian yang terletak di kawasan pinggir bandar berhampiran dengan pejabat pentadbiran peringkat daerah, kerosakan pam air dan pembaikan yang telah tertangguh berterusan berminggu-minggu. Meskipun terletak berdekatan dengan tadbir urus, penduduk merasakan isu ini tidak diambil berat menggariskan ketidaksamaan spatial dan institusi yang responsif. Ini menegaskan model pembangunan yang berfokus kepada penyediaan infrastruktur dan bukannya kelestarian penggunaan kemudahan.

Menangani SDG 6 (Air Bersih dan Sanitasi) memerlukan bukan sahaja pengembangan infrastruktur tetapi memastikan penyelenggaraan yang saksama, tadbir urus setempat dan penyertaan masyarakat yang bermakna. Di parlimen Mukah, akses air bukan hanya mengenai paip, ia adalah mengenai pengiktirafan, kemasukan dan kemahuan politik untuk mengubah aktiviti harian menjadi perancangan bagi tempoh jangka panjang.

Kisah 3

Pasang Surut Kehidupan Komuniti Nelayan dan Daya Tahan Gender di Kuala Sibuti dan Bakam

Di kawasan pesisir pantai di Kuala Sibuti dan Bakam, lautan bukan sahaja sebagai sumber mata pencarian tetapi sebagai satu identiti. Pekerjaan sebagai nelayan tidak terhad kepada golongan lelaki atau bot ia juga merupakan satu kebiasaan komuniti yang bergantung kepada pengetahuan antara generasi, kerja berasaskan jantina dan ritma musim yang rumit. Perubahan alam sekitar telah menyebabkan hakisan pantai yang secara tidak langsung menyebabkan paras laut yang sukar diramal dan hasil tangkapan yang tidak tentu. Penerobosan air laut telah menjejaskan sumber air tawar, hakisan di pesisir pantai telah merosakkan jeti dan kehilangan paya bakau yang telah mengganggu ritma tradisional. Golongan nelayan telah beradaptasi dengan berkongsi bot dan menjadualkan perjalanan mereka dan bergantung kepada rangkaian komuniti untuk memaklumkan apabila hasil laut rendah atau sikit dan menggantikannya dengan aktiviti pertanian dan pekerjaan tidak formal di darat.

Golongan wanita di Bakam memainkan peranan yang penting dalam proses penjualan produk makanan laut seperti mencuci, memproses dan menjual. Ketika musim monsun dimana aktiviti perikanan tidak dapat dijalankan ramai beralih ke aktiviti menjual makanan atau pekerjaan sementara. Meskipun terdapat aspirasi bagi pendigitalan atau penerokaan ekopelancongan, kesalinghubungan yang lemah dan kekurangan tunjuk ajar daripada mentor juga mengehadkan kemajuan menyebabkan komuniti ini tertinggal dari kredit, polisi dan pengiktirafan ekonomi.

Komuniti yang beradaptasi ini telah menunjukkan jantina, daya tahan kerjasama bermula daripada pengetahuan alam sekitar dan ikatan sosial. Walaubagaimanapun, ketahanan ini menutupi pengecualian berterusan dan ancaman ekologi. Untuk memenuhi SDG 5 (Kesaksamaan Jantina), 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi), 13 (Tindakan Iklim) dan 14 (Kehidupan Di Bawah Air), dasar ini mesti bergerak melangkaui penyesuaian dari atas ke bawah kepada strategi yang dicipta bersama yang mengiktiraf nelayan sebagai perancang dan pengurus. Komuniti ini memerlukan iringan melalui infrastruktur, akses, pengiktirafan dan perkongsian pengarang masa depan mereka.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

Aktiviti pemetaan ini mendedahkan pembangunan yang tidak sekata di wilayah Sarawak dalam hasil material, akses kepada peluang, suara dan pengiktirafan institusi. Isu utama bukan sahaja terletak pada kekurangan infrastruktur atau sumber kewangan yang terhad tetapi penglibatan dan perwakilan masyarakat luar bandar dan orang asli yang berpecah-belah dan tidak konsisten dalam wacana pembangunan. Komuniti ini sering dirujuk tetapi dikecualikan daripada pengaruh dan kekal terpinggir dalam membuat keputusan. Tiga pengajaran utama muncul seperti di bawah.

Pertama, infrastruktur mestilah inklusif dalam aspek jangkauan dan makna, memperluaskan akses fizikal dan mengesahkan keterlihatan dan nilai penduduk luar bandar. SDG 9 (Industri, Inovasi dan Infrastruktur) dan SDG 11 (Bandar dan Komuniti Mampan) memerlukan infrastruktur yang saksama, sensitif terhadap konteks tempatan dan penyertaan dalam perancangan.

Kedua, perancangan mesti berpandukan keadilan spatial untuk mengelakkan pengecualian sistemik akibat keterpencilan geografi dan kepadatan penduduk yang rendah. Pembangunan berasaskan penduduk, walaupun cekap, sering meminggirkan komuniti yang lebih kecil dan berselerak. Menjajarkan dengan SDG 10 (Pengurangan Ketidaksamaan) dan SDG 16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Teguh) adalah penting dalam memastikan akses yang saksama kepada tadbir urus dan sumber tanpa mengira geografi.

Ketiga, penyesuaian yang berjaya dalam daya tahan iklim, keterjaminan mata pencarian atau perpaduan sosial bergantung kepada penerapan pengetahuan tempatan dan kapasiti komuniti dalam perancangan dan pelaksanaan. Memajukan SDG 13 (Tindakan Iklim), SDG 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi) dan SDG 5 (Kesaksamaan Jantina) memerlukan rangka kerja dasar untuk bergerak melangkaui model penyampaian teknokratik ke arah pengeluaran bersama laluan pembangunan yang inklusif.

Secara ringkas, masa depan pembangunan luar bandar di Sarawak bergantung bukan semata-mata pada membina lebih banyak tetapi pada mendengar dengan lebih mendalam, merancang dengan lebih saksama dan mentadbir secara hubungan.

CABARAN

Pembangunan landskap kawasan pendalaman dan pinggir bandar wilayah Sarawak dibentuk oleh cabaran struktur dan sistemik yang berterusan. Merentasi kawasan parlimen Mas Gading, Mukah dan Sibuti, ketidaksamaan spatial terus berlaku dengan pengagihan perkhidmatan awam yang tidak seimbang terutamanya akses kepada perkhidmatan kesihatan, air bersih dan terawat, pendidikan dan keterhubungan. Jurang ini hasil daripada strategi pembangunan bertumpu yang tidak mementingkan geografi pinggir.

Pemecahan institusi adalah satu lagi halangan utama. Agensi tempatan beroperasi secara silo sektoral, menghadkan penyelarasan antara agensi dan memperlahankan masa tindak balas. Komuniti yang mengambil bahagian dalam perundingan menggambarkan penglibatan ini sebagai berepisod, ekstraktif atau terputus daripada proses perancangan sebenar. Ini membawa kepada kelesuan perwakilan dan mengurangkan kepercayaan dalam mekanisme rasmi.

Cabaran seterusnya terletak pada ketidaktampakan sistem tidak formal yang mengekalkan kehidupan seharian. Sumbangan ekonomi golongan wanita, inisiatif yang dipimpin belia dan amalan alam sekitar secara adat adalah penting namun kekal penting dalam dialog perancangan arus perdana. Kesan berganda risiko persekitaran, terutamanya hakisan pantai, banjir, dan kepelbagaian iklim, juga mencabar keupayaan negara untuk perancangan jangka panjang yang adaptif. Apabila bahaya alam sekitar semakin meningkat, begitu juga keadaan kehidupan yang tidak menentu dan penempatan di seluruh wilayah ini.

Sumbangan ekonomi wanita, inisiatif dipimpin belia, dan amalan persekitaran adat adalah penting, namun kekal di pinggiran dalam perbincangan perancangan arus perdana. Kesan berganda risiko persekitaran, terutamanya hakisan pantai, banjir, dan kepelbagaian iklim, juga mencabar keupayaan negara untuk perancangan jangka panjang yang adaptif. Apabila bahaya persekitaran semakin meningkat, begitu juga dengan kerentanan mata pencarian dan penempatan di seluruh wilayah ini.

HALA TUJU MASA HADAPAN

Menangani cabaran ini memerlukan peralihan ke arah penggubalan dasar responsif ruang yang mengutamakan ekuiti, penyetempatan dan kerjasama antara sektor. Penyepaduan SDG ke dalam rangka kerja perancangan tempatan Sarawak memerlukan lebih daripada penjajaran untuk transformasi dalam cara pembangunan difahami, dilaksanakan dan dikekalkan dari semasa ke semasa.

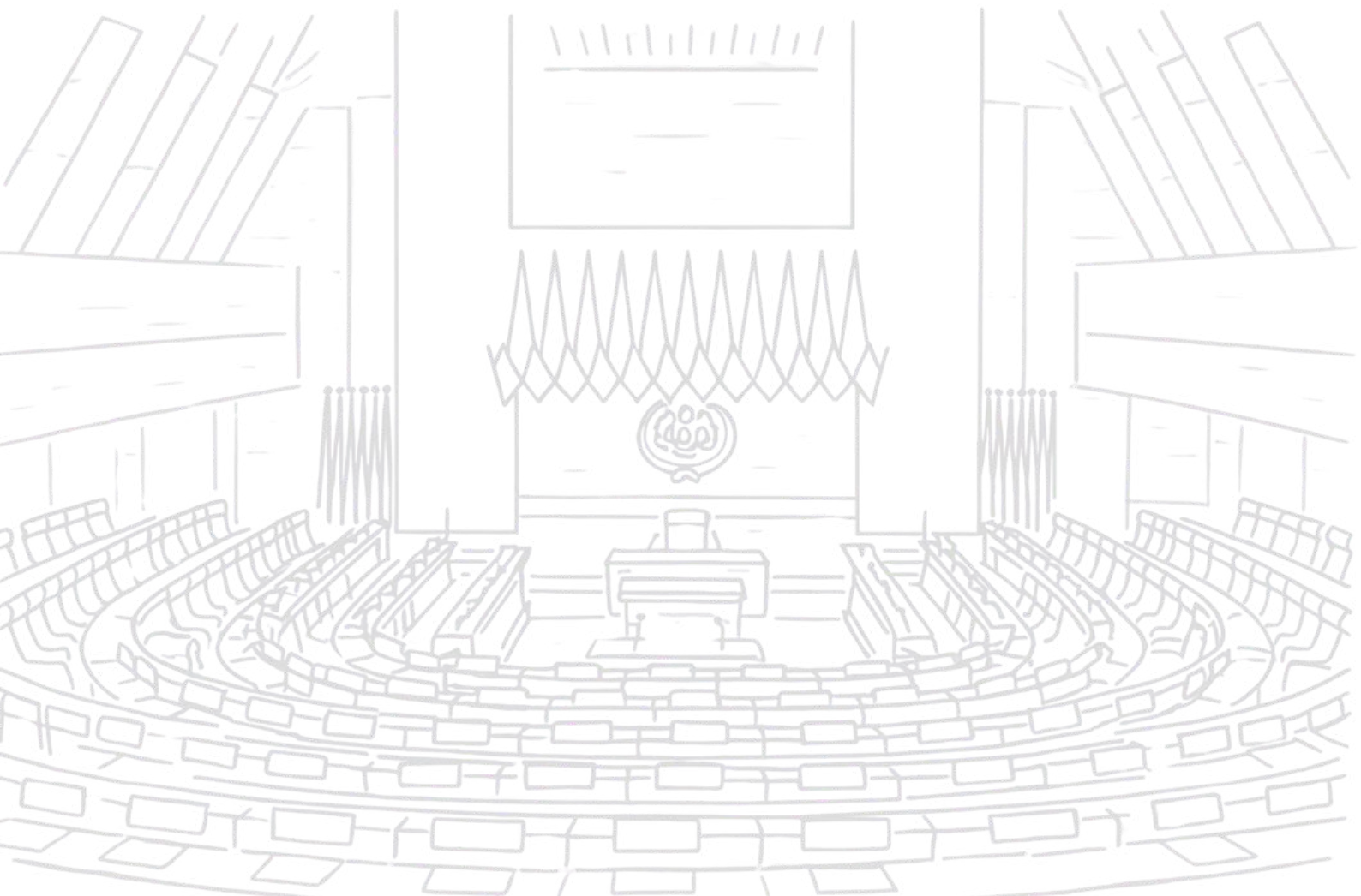
Bagi mengurangkan ketidaksamaan spatial, perancang bandar mesti beralih daripada pendekatan berpusat, satu saiz untuk semua kepada proses terpencar, penyertaan dan didorong data yang menyumbang kepada kepadatan penduduk, kelemahan ekologi, kebolehcapaian geografi dan kepelbagaian sosiobudaya. SDG 10 (Ketaksamaan Mengurangkan), SDG 11 (Bandar dan Komuniti Mampan) dan SDG 16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi yang Teguh) adalah teras kepada strategi masa depan yang menghargai kaedah berasaskan tempat dan penglibatan rakyat.

Program Strategi Pembangunan Pasca-COVID Negeri 2030 (PCDS 2030) menyediakan platform penting bagi memajukan anjakan ini. PCDS 2030 menekankan keterangkuman, kelestarian alam sekitar dan transformasi ekonomi melalui pendekatan masyarakat secara keseluruhan. Bagi mengukuhkan prinsip keadilan spatial dalam pelaksanaan PCDS 2030, khususnya di kawasan luar bandar dan menghadapi kekurangan sumber, Sarawak boleh memastikan tiada komuniti yang ketinggalan dalam peralihan yang lebih luas ke arah negeri berpendapatan tinggi dan berdaya tahan.

Ini termasuk menyelaraskan teras ekonomi, sosial dan alam sekitar PCDS 2030 dengan penunjuk SDG untuk memastikan pemantauan yang koheren, pelaburan yang disasarkan dalam infrastruktur luar bandar dan pantai serta pembinaan kapasiti bersepadu untuk pelaku peringkat tempatan. Ia juga mewujudkan persekitaran yang membolehkan wanita dan belia mengambil bahagian dalam tadbir urus dan kepimpinan ekonomi yang secara langsung sejajar dengan matlamat SDG 5 (Kesaksamaan Jantina) dan SDG 8 (Pekerjaan yang Sesuai dan Pertumbuhan Ekonomi).

Akhirnya, pembangunan inklusif di Sarawak akan direalisasikan melalui penutupan jurang infrastruktur bersama-sama dengan pengiktirafan dan penginstitutionan keupayaan, pengetahuan dan aspirasi masyarakat luar bandar. Pembangunan yang bersifat penyertaan, adaptif dan berteraskan tempatan akan menjadi teras untuk merealisasikan cita - cita bagi dasar SDG dan visi transformatif yang telah ditetapkan dalam PCDS 2030.

PROJEK SOLUSI

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 37 projek solusi telah dijalankan di Sarawak merentasi pelbagai kawasan parlimen (Jadual 7.2). Projek solusi ini direka sebagai solusi yang dipacu oleh komuniti yang disesuaikan untuk menangani isu yang telah dikenalpasti di wilayah ini.

Sembilan projek Fasa 1 dilaksanakan setiap tiga di parlimen Mas Gading, Mukah dan Sibuti. Projek ini dijalankan untuk menangani isu utama yang telah dikenalpasti melalui keperluan komuniti, keadaan sosio-ekonomi dan keutamaan pembangunan. Fasa 2 diteruskan daripada projek tahun 2023 yang menunjukkan kemajuan yang penting. Parlimen Julau, Miri, Puncak Borneo dan Saratok yang menjalankan dua projek setiap satu menjadikan jumlah lapan projek. Sebanyak 12 projek telah maju ke Fasa 3 dengan dua projek merentasi enam kawasan parlimen. Empat projek penjanaan pendapatan (*Income Generation, IG*), setiap satu telah dilaksanakan di parlimen Miri, Mukah, Sri Aman dan Stampin. Empat Pusat Pembelajaran Komuniti (*Community Learning Centre, CLC*) telah ditubuhkan sebagai hub tempatan bagi pembangunan kemahiran, pembelajaran sepanjang hayat dan aktiviti komuniti dengan setiap satu projek dijalankan di parlimen Batang Lupa, Batang Sadong, Kota Samarahan dan Miri.

Projek ini secara kolektif telah memberi impak kepada 1,207 penerima manfaat dengan capaian tertinggi di parlimen Mukah, Miri dan Mas Gading. Hal ini adalah boleh disandarkan kepada program kesedaran komuniti berkenaan SDG dan projek pemeriksaan kesihatan di sekolah dan komuniti.

Jadual 7.2 Projek Solusi dan Penerima Manfaat berdasarkan Kawasan Parlimen di Sarawak

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1 (2024)	Mas Gading	3	193
	Mukah	3	322
	Sibuti	3	50
Fasa 2 (2023)	Julau	2	30
	Miri	2	250
	Puncak Borneo	2	35
	Saratok	2	51
Fasa 3 (2022)	Baram	2	20
	Betong	2	25

Fasa 3 (2022)	Igan	2	20
	Kota Samarahan	2	25
	Serian	2	30
	Tanjung Manis	2	40
Penjanaaan Pendapatan (IG) (2024)	Miri	1	15
	Mukah	1	10
	Sri Aman	1	15
	Stampin	1	10
Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) (2024)	Batang Lupar	1	20
	Batang Sadong	1	10
	Kota Samarahan	1	16
	Miri	1	20
JUMLAH KESELURUHAN		37	1,207

Projek Solusi di Sarawak Berdasarkan Tema SDG

Sebanyak 37 projek yang mempunyai tema ekonomi, sosial dan alam sekitar (Jadual 7.3). Majoriti projek adalah berfokus kepada tema pembangunan ekonomi sebanyak 24 projek termasuk projek keusahawanan, pembangunan kemahiran, pemasaran digital, pertanian dan ekopelancongan yang menegaskan kebudayaan warisan melalui industri kreatif. 11 projek sosial yang menegaskan pemeraksanaan belia, mendepankan komuniti, pemeliharaan kebudayaan dan sokongan pendidikal bagi kumpulan yang terpinggir. Dua projek alam sekitar yang bertumpu kepada perlindungan hidupan liar dan pemuliharaan ekosistem sungai yang melibatkan pemulihan habitat dan program yang dipimpin oleh komuniti.

Jadual 7.3 Projek Solusi di Sarawak berdasarkan Tema SDG

Tema	Ekonomi	Sosial	Alam Sekitar	Jumlah
Bil. Projek	24	11	2	37

Kumpulan Sasaran Projek Solusi di Sarawak

37 projek solusi berdasarkan komuniti di Sarawak terlibat dengan pelbagai komuniti sasaran dalam memastikan impak kepada komuniti yang meluas. Ini adalah terdiri daripada komuniti B40 ke golongan penternak, nelayan, pelajar sekolah dan penganggur.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Penternak, Warga Emas, Nelayan, Lelaki, Usahawan Mikro, Pelajar Sekolah, Penganggur, Wanita (termasuk suri rumah dan ibu tunggal) dan golongan belia.

Rakan Solusi Berdasarkan Jenis Pendaftaran di Sarawak

Jadual 7.4 menunjukkan rakan solusi yang menjalankan projek rakan solusi pada tahun 2024. Sepuluh organisasi telah berdaftar dengan Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS) diikuti dengan tujuh entiti yang berdaftar dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM). Lima rakan solusi yang terlibat merupakan Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK). Dua merupakan perusahaan berdaftar dan dua berdaftar dengan Pendaftaran Pertubuhan Belia (ROY). Dua koperasi dan dua Pusat Khidmat Rakyat dan Yayasan juga telah terlibat.

Jadual 7.4 Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran

Jenis Pendaftaran	Bil. Organisasi
Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS)	10
Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)	7
Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK)	5
Jabatan Pendaftaran Perniagaan (ROB)	4
Pendaftaran Pertubuhan Belia (ROY)	2
Suruhanjaya Koperasi Malaysia (SKM)	2
Pusat Khidmat Rakyat	2
Yayasan	1
JUMLAH	33

KISAH TUMPUAN DAN AMALAN TERBAIK

Kisah 1

Kraftangan Borneo Simanggang

Matlamat Projek Kraftangan Borneo Simanggang adalah untuk menangani cabaran utama di dalam sektor kraf termasuk ketiadaan persatuan yang kukuh, rangkaian pemasaran yang terhad dan kekurangan inovasi dalam pengeluaran kraf dalam kalangan masyarakat di Sri Aman. Projek ini secara khusus menyasarkan individu yang kurang bernasib baik, kumpulan berpendapatan rendah dan usahawan kraf.

Salah satu kejayaan projek ini adalah penubuhan Persatuan Pengusaha yang menjadi satu platform bagi kerjasama dan perkongsian pengetahuan. Bagi memperkasakan peserta, projek ini menawarkan latihan asas di dalam pengurusan kewangan, fotografi produk dan pemasaran digital. Kemahiran ini memainkan peranan yang penting dalam membantu peserta meningkatkan kewujudan pasaran dan ketampakan peserta.

Projek ini juga mempunyai beberapa siri bengkel amali untuk menambahbaik kebolehan kraftangan peserta. Bengkel ini meliputi latihan pembuatan aksesori manik seperti gelang, rantai dan Tango Iban moden (hiasan manik yang dipakai di leher atau dada), Baju Kuas (baju baldi yang dihiasi labuci, lazimnya dipakai oleh suku Iban Balau Sri Aman), Selampai (selendang) dan teknik menganyam bakul. Selain daripada meningkatkan kemahiran praktikal, bengkel ini memupuk kreativiti dan inovasi, membolehkan peserta mereka bentuk produk yang mencerminkan trend sezaman sambil mengekalkan warisan budaya mereka.

Kisah 2

Kebudayaan dan Tarian Masyarakat Melanau

Pengaruh budaya pop global, sosial media dan hiburan moden, belia pada zaman ini semakin menjauh daripada warisan budaya mereka menjadikan pelbagai tarian asli tradisional semakin dilupakan. Menyedari cabaran ini, JKKK Kg Serdeng telah memulakan projek untuk menghubungkan semula belia dengan warisan budaya Melanau mereka. Inisiatif itu melibatkan 20 belia dari kawasan parlimen Tanjung Manis melalui satu siri sesi latihan berstruktur yang direka untuk mendalami pemahaman dan menghayati tradisi Melanau.

Dibimbing oleh guru tarian bertauliah dari Mukah, sesi tersebut menyediakan pendidikan menyeluruh tentang adat, tradisi dan bentuk tarian tradisional Melanau. Para peserta mula-mula diperkenalkan dengan asas-asas budaya Melanau, termasuk sejarah, pakaian tradisional, makanan dan adat resam. Mereka kemudiannya menerima latihan amali dalam tarian tradisional Melanau dan tarian gabungan kreatif (Tarian Kreatif Rampaian), mempelajari pelbagai gaya tarian, termasuk tarian pembukaan, tarian tradisional Melanau dan tarian gabungan kreatif.

Selain daripada menguasai teknik tarian, program ini juga membantu peserta untuk meningkatkan keyakinan peserta dalam melakukan persembahan melalui latihan harian dan raptai. Tambahan lagi, kumpulan peserta ini menggalakkan kemahiran asas seperti kerjasama, koordinasi dan disiplin dalam memperkayakan pengalaman pembelajaran.

Kisah 3

Pelaksanaan Sistem Pemuliharaan Ikan Tagang di Dapui, Tinjar Baram

Sungai Dapui menghadapi ancaman besar daripada penangkapan ikan yang berlebihan dan amalan penangkapan ikan haram yang mengakibatkan penurunan populasi hidupan liar dan kemerosotan alam sekitar. Untuk menangani isu ini, Jawatankuasa Pembangunan Sebum dengan sokongan daripada geran APPGM-SDG dan melaksanakan projek Sistem Pemuliharaan Tagang untuk memulihkan dan melindungi ekosistem sungai.

Projek itu dijalankan dalam empat fasa termasuk penilaian tapak, mendapatkan permit dan kelulusan undang-undang, mengadakan bengkel komuniti, meningkatkan kesedaran melalui kempen dan menyediakan program latihan mengenai amalan perikanan mampan.

Selain daripada itu, zon larangan memancing yang ditetapkan telah diwujudkan dan ditandakan dengan papan tanda yang jelas dan halangan fizikal untuk menguatkuasakan usaha pemuliharaan.

Projek Tagang di Dapui ini telah pun menunjukkan hasil yang memberangsangkan dalam melindungi stok ikan tempatan, khususnya melalui pengenalan Zon Merah, di mana semua aktiviti menangkap ikan adalah dilarang sama sekali. Pendekatan pemuliharaan ini sejajar dengan tabiat pemijahan semula jadi spesies ikan tempatan, membolehkan mereka membiak dengan selamat tanpa gangguan. Hasilnya, populasi spesies ikan asli seperti Empurau, Semah, Kaloi, dan Adong telah mula meningkat dengan ketara di kawasan tersebut.

Laluan air yang dahulu menjadi laluan penangkapan ikan secara berlebihan menunjukkan tanda-tanda awal peremajaan dengan kepadatan ikan yang semakin meningkat dan keadaan terkawal mengehadkan pemangsa dan penangkapan ikan berlebihan. Nelayan tempatan juga telah melaporkan penampakan ikan juvana, seterusnya mengesahkan kesan positif sistem Tagang dalam menghidupkan semula ekosistem Sungai Dapui.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEHI

- **Komitmen dan Kebolehsesuaian Rakan Solusi**

Dedikasi yang tidak berbelah bahagi daripada rakan solusi memainkan peranan yang penting dalam memastikan kejayaan pelaksanaan projek. Meskipun menghadapi keadaan cuaca yang tidak menentu dan keadaan yang tidak terjangka, mereka kekal komited terhadap tanggungjawab mereka.

- **Penyertaan dan Daya Tahan Komuniti**

Daya tahan yang ditonjolkan oleh penerima manfaat merupakan sebab utama kejayaan pelaksanaan projek. Terdapat ramai peserta yang terlibat secara aktif dalam projek dan kekal berdedikasi meskipun mempunyai cabaran individu dan persekitaran. Kesanggupan untuk belajar, adaptasi dan menyumbang ditekankan dalam kepentingan pemilikan tempatan dan pemerkasaan dalam mengekalkan impak jangka masa panjang.

- **Kemampuan dan Pemindahan Pengetahuan**

Kepentingan pemindahan kepentingan dan pembangunan kemahiran dalam memastikan kewujudan kemampuan jangka panjang. Program latihan dan peluang bimbingan memainkan peranan yang penting dalam memperkasakan komuniti, menyediakan mereka dengan kepakaran dan kemahiran yang diperlukan.

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Cabaran Berkaitan Cuaca: Musim Hujan dan Banjir**

Musim hujan dan banjir merupakan cabaran yang utama dalam pelaksanaan projek menyebabkan kesukaran dalam menjalankan aktiviti luar dan kelewatan. Cabaran ini menegaskan keperluan perancangan luar jangka dan mengurangkan risiko berkaitan cuaca dalam projek pada masa akan datang.

- **Adaptasi Keperluan Digital dan Teknologi**

Rakan solusi yang kurang celik teknologi menghadapi kesukaran dalam menyesuaikan diri dengan alatan digital dan memenuhi keperluan projek. Oleh itu, tugas seperti menyediakan laporan, menyerahkan dokumentasi projek dan menggunakan platform digital terbukti mencabar bagi rakan solusi. Hal ini, menekankan keperluan untuk latihan literasi digital yang disasarkan bagi menyokong rakan solusi dalam memenuhi keperluan dokumentasi dengan lebih cekap.

PROJEK SOLUSI FASA 1

WELLNESS CHAMPION PROGRAM

Kawasan Parlimen

Mas Gading

Rakan Solusi

Addiction Prevention
Treatment and Rehabilitation

Dana

RM30,000

COMMUNITY-BASED TOURISM BUNG ORAD HIKING TRAIL

Kawasan Parlimen

Mas Gading

Rakan Solusi

Jawatankuasa Pembangunan
Gunung Orad

Dana

RM45, 000

PROGRAM MEMASAK (KATERING)

Kawasan Parlimen

Mas Gading

Rakan Solusi

Eqnis Bakery Cafe

Dana

RM40,000

SUDUT SDG MUKAH DI PUSAT KHIDMAT P213 MUKAH

Kawasan Parlimen

Mukah

Rakan Solusi

Pusat Khidmat Masyarakat
P.213 Mukah

Dana

RM40,000

PROJEK PENANAMAN HALIA SECARA FERTIGASI (KG .TELLIAN)

Kawasan Parlimen

Mukah

Rakan Solusi

NRP Production & Services
Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PATHWAYS

Kawasan Parlimen

Mukah

Rakan Solusi

The Culture Capital Sdn Bhd

Dana

RM40,000

COMMUNITES THAT CARE: PROGRAM FOR YOUTH EMPOWERMENT IN SIBUTI

Kawasan Parlimen

Sibuti

Rakan Solusi

Pertubuhan Pencegahan
Rawatan dan Pemulihan
Ketagihan (OAPTAR)

Dana

RM40,000

KEUSAHAWANAN PRODUK MAKANAN BERASAKAN HASILAN LAUT

Kawasan Parlimen

Sibuti

Rakan Solusi

NY Enterprise

Dana

RM40,000

BELIA AKTIF, MASA DEPAN PRODUKTIF

Kawasan Parlimen

Sibuti

Rakan Solusi

JKKK Kampung Muhibbah Niah

Dana

RM40,000

PROJEK SOLUSI FASA 2

KURSUS PENGURUSAN PENANAMAN KELAPA SAWIT FASA 2

Kawasan Parlimen

Julau

Rakan Solusi

Pusat Khidmat Parlimen P.209
Julau

Dana

RM30,000

PEMASANGAN LAMPU SOLAR TEPI JALAN

Kawasan Parlimen

Julau

Rakan Solusi

Kelab Belia Pekan Pakan

Dana

RM30,000

VISION FOR THE FUTURE: FREE CHECK-UPS AND SPECTACLES FOR STUDENTS AND COMMUNITIES IN MIRI

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

Persatuan Kebajikan
Pembangunan Komuniti Miri

Dana

RM30,000

HEALTH FOR ALL

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

CCEP Foundation

Dana

RM30,000

COMMUNITY ECO TOURISM / KAYAKING PROJECTS PUNCAK BORNEO

Kawasan Parlimen

Puncak Borneo

Rakan Solusi

Persatuan Indah Makmur

Dana

RM30,000

EXPLORING KAYAK ACTIVITY POTENTIAL IN PUNCAK BORNEO

Kawasan Parlimen

Puncak Borneo

Rakan Solusi

Persatuan Kebudayaan dan Warisan Puncak Borneo

Dana

RM30,000

MEMPERKASAKAN WANITA RUMAH PANJANG KUCHUN JABEY MENERUSI KRAFTANGAN TRADISIONAL

Kawasan Parlimen

Saratok

Rakan Solusi

JKKK Rumah Panjang Jabey Kabong

Dana

RM30,000

TENUNAN MEMPERKASAKAN GOLONGAN WANITA RH. MAWAT BRATONG ATAS ROBAN SARAWAK

Kawasan Parlimen

Saratok

Rakan Solusi

Koperasi Pengusaha Kraftangan Bratong Maju Roban Saratok Berhad

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 3

IMPLEMENTATION OF THE TAGANG FISH CONSERVATION SYSTEM IN DAPUI, TINJAR BARAM, MIRI DIVISION, SARAWAK

Kawasan Parlimen

Baram

Rakan Solusi

Sebup Development Committee (SDC)

Dana

RM30,000

IMPLEMENTATION OF THE KULONG LONG TAA WILDLIFE HAVEN: A SANCTUARY FOR BIODIVERSITY IN DAPUI

Kawasan Parlimen

Baram

Rakan Solusi

Ulu Tinjar Area Development Committee (UTADC)

Dana

RM30,000

PERTANIAN MODEN SISTEM FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Betong

Rakan Solusi

Multiskills Training Centre

Dana

RM30,000

SCALE-UP PERNIAGAAN MELALUI PENGURUSAN KEWANGAN & PEMASARAN DIGITAL (SUPEWANG) 3.0

Kawasan Parlimen

Betong

Rakan Solusi

Ibrandium Digital Marketing Solutions in Collaboration with Kelab Belia Perkasa Stapok (YESSarawak)

Dana

RM30,000

TERNAKAN AYAM KAMPUNG

Kawasan Parlimen

Igan

Rakan Solusi

Zarith Balqish Enterprise

Dana

RM30,000

PROJEK TERNAKAN ITIK

Kawasan Parlimen

Igan

Rakan Solusi

A.Z Supply & Resources

Dana

RM30,000

HANDICRAFT DEVELOPMENT SERIES: ADVANCED SKILL ENHANCEMENT (LEVEL 3)

Kawasan Parlimen

Kota Samarahan

Rakan Solusi

Sarawak Dayak Iban Association (SADIA)

Dana

RM30,000

PROGRAM KEMAHIRAN GUNTING RAMBUT KOMUNITI MADANI KOTA SAMARAHAN

Kawasan Parlimen

Kota Samarahan

Rakan Solusi

Persatuan Belia Samarahan

Dana

RM30,000

BRANDING BEYOND THE BOX: A JOURNEY IN PACKAGING DESIGN & STORYTELLING

Kawasan Parlimen

Serian

Rakan Solusi

Carya Kolektif Sdn Bhd

Dana

RM30,000

YOUTH EMPOWERMENT FOR FUTURE GROWTH

Kawasan Parlimen

Serian

Rakan Solusi

Met Pabasa Sdn. Bhd.

Dana

RM30,000

KEBUDAYAAN DAN TARIAN MASYARAKAT MELANAU

Kawasan Parlimen

Tanjung Manis

Rakan Solusi

Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung, Kampung Serdeng

Dana

RM30,000

PEMROSESAN MEE KUNING

Kawasan Parlimen

Tanjung Manis

Rakan Solusi

Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung, Kampung Serdeng

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI PENJANA PENDAPATAN

STARTING FROM SCRATCH: CREATING OPPORTUNITIES FOR YOUTH TO BUILD THEIR OWN FUTURE

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

Persatuan Rakan Sebaya Shi Dai

Dana

RM40,000

PROJEK PEMROSESAN MAKANAN TRADISIONAL SAGO KAUM MELANAU

Kawasan Parlimen

Mukah

Rakan Solusi

NRP Production & Services Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

KRAFTANGAN BORNEO SIMANGGANG

Kawasan Parlimen

Sri Aman

Rakan Solusi

Syarikat Subhi Urusniaga

Dana

RM40,000

WOMEN EMPOWERMENT: UPCYCLED TEXTILE PRODUCTS

Kawasan Parlimen

Stampin

Rakan Solusi

Green Science and Technology Association, Malaysia

Dana

RM40,000

PROJEK SOLUSI PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI

BELIA UNGGUL KOMUNITI UTUH DAN TEGUH

Kawasan Parlimen

Batang Lupar

Rakan Solusi

Megah Armada Sdn Bhd

Dana

RM40,000

COMMUNITY LEARNING CENTER - SONGKET WEAVING

Kawasan Parlimen

Batang Sadong

Rakan Solusi

Kelab Belia Kreatif Gedong

Dana

RM40,000

PEMULIHARAAN ORKID DAN PEMBANGUNAN EKONOMI: MENANAM ORKID ASLI SARAWAK UNTUK INOVASI FARMASEUTIKAL, KULINARI DAN KOSMETIK

Kawasan Parlimen

Kota Samarahan

Rakan Solusi

Koperasi Orkid Sarawak Berhad- Kota Samarahan

Dana

RM40,000

PROVIDING FREE TUTORING FOR POOR STUDENTS

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

Persatuan Kebajikan Pembangunan Komuniti Miri

Dana

RM40,000

PROJEK KETERJAMINAN MAKANAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 31 projek keterjaminan makanan telah dilaksanakan di pelbagai kawasan parlimen di Sarawak yang melibatkan 358 penerima manfaat. Ini terdiri daripada 22 projek di bawah Fasa 1 dan 9 projek di bawah Fasa 2 (Jadual 7.5). Sebanyak 8 projek direkodkan di Bahagian Sibu (Julau, Selangau dan Sibu), 5 di Bahagian Kuching (Kuching, Mas Gading, Petra Jaya dan Santubong) dan 5 lagi di Bahagian Miri (Baram, Miria dan Sibuti). Empat projek telah dilaksanakan di Bahagian Serian (Puncak Borneo dan Serian). Bahagian Betong (Batang Sadong dan Saratok) dan Bahagian Mukah (Mukah) dengan 3 projek di setiap bahagian. Dua projek telah dijalankan di Bahagian Kapit (Hulu Rajang dan Kapit) dan Bahagian Bintulu (Bintulu) mempunyai satu projek.

Jadual 7.5 Senarai projek keterjaminan makanan mengikut kawasan parlimen di Sarawak

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1	Batang Sadong	1	10
	Bintulu	1	10
	Hulu Rajang	1	10
	Julau	2	30
	Bandar Kuching	1	10
	Mas Gading	2	20
	Miri	3	38
	Mukah	1	10
	Puncak Borneo	2	22
	Santubong	1	15
	Saratok	1	15
	Selangau	3	30
	Serian	1	10
	Sibu	1	10
	Sibuti	1	10
Fasa 2	Baram	1	10
	Batang Sadong	1	10

Fasa 2	Julau	1	15
	Kapit	1	10
	Mukah	2	25
	Petra Jaya	1	10
	Puncak Borneo	1	16
	Selangau	1	12
JUMLAH KESELURUHAN		31	358

Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Sarawak

Jadual 7.6 menunjukkan pengagihan pelbagai kaedah pertanian yang dijalankan dalam projek keterjaminan makanan di Sarawak. Kaedah pertanian moden dijalankan secara meluas, sebanyak 12 projek telah dijalankan dengan kaedah fertigasi menjadi kaedah yang paling umum sebanyak sembilan projek diikuti dengan kaedah hidroponik (2 projek) dan akuaponik (1 projek). Disusuli kaedah pertanian organik dan pertanian bersepadu, setiap satu telah menjalankan tujuh projek. Tiga projek adalah projek penternakan yang menyumbang kepada keterjaminan makanan melalui pengeluaran haiwan. Manakala, pertanian tradisional dan penanaman cendawan masing – masing satu projek.

Jadual 7.6 Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Sarawak

Jenis Pertanian	Bil. Projek
Pertanian Moden Mengurangkan kebergantungan kepada kaedah tradisional yang menggunakan kaedah tanah melalui penggunaan sistem atau teknologi seperti kaedah fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak.	12
Pertanian Organik Latihan dan pengkhususan: Mengusahakan tanaman tanpa menggunakan racun perosak atau baja sintetik.	7
Pertanian Bersepadu Latihan dan pengkhususan: Menggabungkan pelbagai aktiviti pertanian di dalam satu sistem pertanian.	7
Pertanian Penternakan Latihan dan pengkhususan: Pembiakan dan pengurusan penternakan bagi pengeluaran mampan hasil daging, susu dan produk lain-lain	3
Pertanian Tradisional Latihan dan pengkhususan: Kaedah pertanian tradisional berasaskan tanah	1
Penanaman Cendawan Latihan dan pengkhususan: Menanam pelbagai jenis cendawan	1
JUMLAH	31

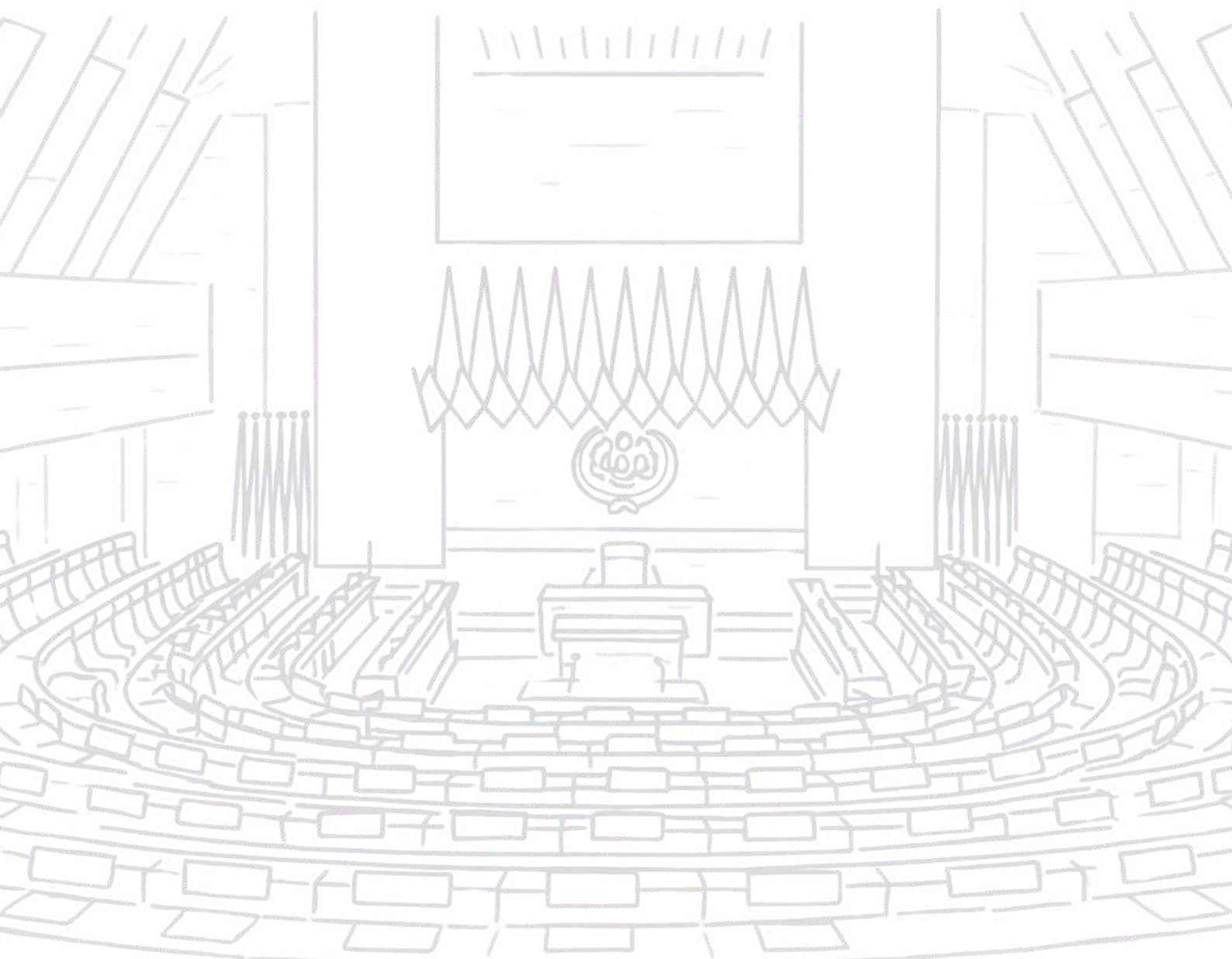

Kumpulan Sasaran bagi Projek Keterjaminan Makanan di Sarawak

Pelbagai kumpulan sasaran menerima manfaat daripada 31 projek keterjaminan makanan yang telah dilaksanakan di Sarawak memastikan penglibatan komuniti secara meluas dan berimpak. Bagi aspek jantina, golongan wanita merupakan penerima manfaat utama. Komuniti orang asli mempunyai penglibatan yang paling tinggi. Komuniti berpendapatan rendah, golongan kelainan upaya dan warga emas turut menerima manfaat daripada projek ini.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Komuniti Cina, Warga Emas, Petani, Komuniti India, Komuniti Melayu, Lelaki, Orang Asal (Iban, Bidayuh, Melanau, Kayan, Kenyah dsb), Orang Kelainan Upaya, Pesara, Wanita (termasuk suri rumah dan ibu tunggal) dan golongan belia.

Kajian Kes 1

Pertanian Bersepadu Sayuran Jenis Buahan Secara Organik

Pertanian organik merupakan kategori kedua terbesar projek keterjaminan makanan pada tahun 2024 yang mencerminkan permintaan yang semakin meningkat untuk hasil bebas bahan kimia dan lestari yang memelihara kesihatan tanah dan biodiversiti. Contoh yang ketara ialah projek Pertanian Bersepadu Sayuran Jenis Buahan Secara Organik di Julau. Di sini, petani Dayak telah mengamalkan amalan pertanian yang mesra alam bagi menanam sayur-sayuran dan mengambil pengetahuan pertanian tradisional untuk menghasilkan baja organik. Penyepaduan ini telah menghasilkan manfaat terhadap alam sekitar dan ekonomi.

Projek ini secara langsung menyokong matlamat SDG 2 (Sifar Kebuluran), khususnya Sasaran 2.4, dengan meningkatkan pengeluaran tanaman, khususnya Dayak Timun (Timun Dayak), jagung dan cili bagi memastikan bekalan makanan yang mencukupi dan berkualiti tinggi untuk masyarakat setempat. Menggunakan baja organik dan pengurusan perosak semulajadi menggalakkan hasil yang lebih sihat, lebih berdaya tahan, mengurangkan pergantungan bahan kimia dan mengukuhkan keselamatan makanan.

Selama empat bulan, para peserta diajar cara menghasilkan baja organik, menanam sayur-sayuran organik dan menguruskan tanah dan perosak menggunakan kaedah semula jadi. Mereka berpuas hati dan teruja dengan kemajuan projek dan tidak sabar-sabar untuk mengaplikasikan pengetahuan yang diperoleh. Selain itu, peserta membangunkan kesedaran yang lebih mendalam tentang faedah pertanian organik dan kesan berbahaya daripada penggunaan bahan kimia. Ini membentuk kesedaran yang lebih besar tentang alam sekitar dan kesihatan.

Seorang peserta, Puan Minda telah memanfaatkan penggunaan sebidang tanah kecilnya untuk menanam Timun Dayak, Ensabi (sayur sawi Sarawak) dan limau kasturi secara organik. Komitmennya menghasilkan produk berkualiti tinggi, yang dipenuhi permintaan tinggi dalam komuniti tempatannya. Hasil jualannya sebanyak 20kg Timun Dayak, 60kg Ensabi, dan 50kg limau kasturi berjaya memperoleh pulangan sebanyak RM1,000 dalam masa sebulan. Usaha beliau menjadi contoh bagi pertanian mesra alam yang menyumbang kepada pemuliharaan alam sekitar dan pengeluaran makanan yang mampan.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEHI

- **Komitmen Rakan Solusi**

Dedikasi dan ketabahan rakan solusi adalah penting bagi kejayaan projek. Walaupun menghadapi cabaran seperti cuaca buruk dan halangan yang tidak dijangka, mereka tetap komited dan boleh menyesuaikan diri serta memastikan projek berada di landasan yang betul dan memberi manfaat kepada masyarakat.

- **Daya Tahan Komuniti dan Penglibatan Aktif**

Ketahanan dan sifat proaktif penerima manfaat merupakan penyumbang utama kepada kejayaan. Ramai penerima manfaat yang terlibat secara aktif dalam aktiviti pertanian dan latihan menunjukkan komitmen dan ketabahan mereka meskipun menghadapi cabaran. Kesediaan mereka untuk belajar dan menyesuaikan diri memupuk sifat pemilikan dan memastikan kemampunan projek.

- **Penekanan Terhadap Kaedah Pertanian Moden**

Projek keterjaminan makanan sebahagian besarnya merangkumi teknik pertanian moden. Fertigasi telah diterima pakai secara meluas dan meningkatkan kecekapan sumber, hasil tanaman dan kemampunan. Ini mencerminkan pengiktirafan yang semakin meningkat terhadap kaedah pertanian lanjutan dalam menangani isu keterjaminan makanan.

CABARAN

- **Cabaran Berkaitan Cuaca: Musim Hujan dan Banjir**

Hujan lebat dan banjir telah mengganggu pelaksanaan projek dan melambatkan kemajuan projek. Projek penanaman tanaman dan penternakan akan terjejas terutamanya menyebabkan kemerosotan dalam pengurusan pengeluaran dan sumber.

- **Kesukaran dalam Mendapatkan Bahan dan Benih yang Mampu Milik**

Akses kepada benih yang berkualiti dan bahan keperluan asas atau alatan pada harga mampu milik adalah mencabar terutamanya di kawasan pendalaman. Rakan solusi perlu menempuh jarak yang jauh atau melakukan pesanan dalam talian bagi mendapatkan peralatan tersebut menyebabkan kelewatan projek.

- **Adaptasi Kepada Keperluan Digital dan Teknologi**

Sebahagian rakan solusi menghadapi kesukaran dalam menyesuaikan diri dengan alatan digital dan platform. Oleh itu, tugas seperti penyediaan laporan dan menggunakan sistem dalam talian mencabar bagi komuniti yang mempunyai kecekapan digital yang terhad.

HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Pelaksanaan Langkah Mitigasi Musim Banjir**

Melihat dari pengalaman dalam pengurusan situasi banjir, rakan solusi dan penerima manfaat digalakkan untuk melaksanakan langkah-langkah proaktif seperti meninggikan batas, menambah baik sistem saliran, struktur pembendungan air dan tempat perlindungan perlindungan bagi melindungi tanaman dan ternakan. Mewujudkan pelan kontingensi bagi kejadian cuaca ekstrem juga akan membantu untuk kesediaan yang lebih baik.

- **Menyediakan Latihan Komprehensif Literasi Digital bagi Rakan Solusi**

Melengkapkan rakan solusi dengan kemahiran literasi digital yang diperlukan bagi memastikan dokumentasi yang cekap, kebolehan navigasi platform digital dan penggarisaran proses laporan.

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 1

ECONOMIC EMPOWERMENT THROUGH MULTI-CROPPING OF CHILLI & BANANAS

Kawasan Parlimen

Batang Sadong

Rakan Solusi

Vanilla Impact Story Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

INTERGRASI PENTERNAKAN ITIK PENELOR DENGAN PENANAMAN UBI SAGO

Kawasan Parlimen

Bintulu

Rakan Solusi

Tujuh Simfoni Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN IKAN DALAM KOLAM DAN PENANAMAN TERONG ASAM

Kawasan Parlimen

Hulu Rajang

Rakan Solusi

Society for Rights of Indigenous Peoples of Sarawak

Dana

RM40,000

PERTANIAN BERSEPADU SAYURAN JENIS BUAH SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen

Julau

Rakan Solusi

JRS Supplies and Services

Dana

RM40,000

MINI AQUAPONIK RAS (RECIRCULATING AQUAPONIC SYSTEM)

Kawasan Parlimen

Julau

Rakan Solusi

Persatuan Kebajikan Petani Maju Jaya Sibü

Dana

RM40,000

PEMBANGUNAN EKONOMI MELALUI TANAMAN HIDROPONIK

Kawasan Parlimen

Bandar Kuching

Rakan Solusi

Persatuan Kebajikan Megah Sarawak

Dana

RM40,000

MEMPROMOSIKAN AGROEKOLOGI: MENINGKATKAN KEMAMPAKAN ALAM SEKITAR DAN PELUANG REZEKI UNTUK KOMUNITI

Kawasan Parlimen

Mas Gading

Rakan Solusi

Fly Technology Agriculture Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PENANAMAN HALIA BENTONG SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen

Mas Gading

Rakan Solusi

Koperasi Kemajuan Singai Bau Berhad (KoSingai)

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN & PEMASARAN HASIL TERNAKAN KAMBING

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

Eranaa Enterprise

Dana

RM40,000

TANAMAN HERBA KESIHATAN -SACHI INCHI, BUNGA KANTAN PEGAGA, POKOK HERBA DAN PEMROSESAN BAJA KOMPOS DARI KOTORAN HAIWAN DAN BUANGAN DAPUR

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

Persatuan Melanau Miri

Dana

RM40,000

PENANAMAN PUCUK MANIS ORGANIK SECARA KOMERSIAL

Kawasan Parlimen

Miri

Rakan Solusi

Cahaya Keleju Enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK PENANAMAN JAGUNG DAN TERNAKAN AYAM KAMPUNG TULEN

Kawasan Parlimen

Mukah

Rakan Solusi

Ujat bin Kadir (NRP Production & Services Sdn. Bhd.)

Dana

RM40,000

SARAWAK LIBERICA REFINEMENT PROJECT WITH ALLELOPATHY INTERCROPPING

Kawasan Parlimen

Puncak Borneo

Rakan Solusi

Earthlings Coffee Workshop Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

TRANSFORMASI PERTANIAN LESTARI & MAMPAN

Kawasan Parlimen

Puncak Borneo

Rakan Solusi

Morganic Farm

Dana

RM40,000

ORGANIC GINGER FARMING

Kawasan Parlimen

Santubong

Rakan Solusi

Pertubuhan Pembangunan Komuniti Tokum

Dana

RM40,000

PROJEK PENANAMAN CILI DAN HALIA SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen

Saratok

Rakan Solusi

NRP Production & Services

Dana

RM40,000

ROCK MELON CULTIVATION USING FERTIGATION AND HYDROPONICS

Kawasan Parlimen
Selangau

Rakan Solusi
Gemilang Singaraja Sdn. Bhd.

Dana
RM40,000

PENANAMAN CILI SECARA FERTIGASI - PASAI SIONG HILIR

Kawasan Parlimen
Selangau

Rakan Solusi
Gemilang Singaraja Sdn. Bhd.

Dana
RM40,000

TANAMAN FERTIGASI CILI-FASA 1

Kawasan Parlimen
Selangau

Rakan Solusi
Syarikat Diamond Jue

Dana
RM40,000

PENGKORMESIALAN PENTERNAKAN AYAM KAMPUNG ORGANIK

Kawasan Parlimen
Serian

Rakan Solusi
Persatuan Warisan Terabai Kenyalang Negeri Sarawak (Terabai Kenyalang Heritage Association of Sarawak (TKHAS))

Dana
RM40,000

PROJEK PENANAMAN SAYUR SALAD SECARA HIDROPONIK

Kawasan Parlimen
Sibu

Rakan Solusi
Pertubuhan Kebajikan Ekonomi Bumiputera Sibu (PERKEB)

Dana
RM40,000

TERNAKKAN AYAM KAMPUNG SECARA INTENSIF BERINTEGRASI DENGAN TANAMAN JAGUNG SEBAGAI MAKANAN AYAM

Kawasan Parlimen
Sibuti

Rakan Solusi
Royal Innergy Enterprise

Dana
RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 2

PENTERNAKAN IKAN KELI DALAM KOLAM

Kawasan Parlimen
Baram

Rakan Solusi
Persatuan Asal Harapan

Dana
RM40,000

CULTIVATION OF CHILI, GINGER AND BANANAS BY INTEGRATED/MULTI-CROPPING FARMING METHODS

Kawasan Parlimen
Batang Sadong

Rakan Solusi
Ecovative Enterprise

Dana
RM40,000

PERTANIAN CENDAWAN FASA 2

Kawasan Parlimen
Julau

Rakan Solusi
Persatuan Komuniti Ruyak
Seremba Julau

Dana
RM40,000

SISTEM TANAMAN FERTIGASI CILI FASA 2

Kawasan Parlimen
Kapit

Rakan Solusi
Kuasa Utama Electrical Works

Dana
RM40,000

PROJEK PENANAMAN HALIA SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen
Mukah

Rakan Solusi
NRP Production & Services
Sdn. Bhd.

Dana
RM40,000

TANAMAN FERTIGASI CILI FASA 2

Kawasan Parlimen
Mukah

Rakan Solusi
SJU Agro Farm PLT

Dana
RM40,000

TANAMAN FERTIGASI CILI MERAH

Kawasan Parlimen
Petra Jaya

Rakan Solusi
Syarikat Mahsyur Jati

Dana
RM40,000

ECONOMIC EMPOWERMENT THROUGH INTEGRATED FARMING OF TERUNG ASAM, ROSELLE, SERAI & TAPIOCA CULTIVATION

Kawasan Parlimen
Puncak Borneo

Rakan Solusi
Kairos Community Centre

Dana
RM40,000

PERTANIAN MODEN SECARA FERTIGASI - FASA 2

Kawasan Parlimen
Selangau

Rakan Solusi
Syarikat Permata Umang

Dana
RM40,000

BAHAGIAN 8

PENYETEMPATAN SDG DI WILAYAH SABAH

- **Ahli Parlimen Yang Telah Terlibat Dalam Gerak Kerja Tahun 2024**
- **Lawatan Pemetaan Isu dan Dapatan Utama**
- **Projek Solusi**
- **Projek Keterjaminan Makanan**

AHLI PARLIMEN YANG TERLIBAT DALAM GERAK KERJA APPGM-SDG PADA TAHUN 2024: WILAYAH SABAH

YB Datuk Wetrom Bahanda
P168 Kota Marudu, Sabah
(KDM)

YYB Datuk Matbali Musah
P178 Sipitang, Sabah
(GRS)

YB Datuk Seri Panglima
Moktar Radin
P187 Kinabatangan, Sabah
(BN-UMNO)

LAWATAN TAPAK DAN DAPATAN KAJIAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, lawatan pemetaan isu di negeri Sabah telah dijalankan di tiga kawasan parlimen iaitu di parlimen Kinabatangan, Sipitang dan Kota Marudu (Jadual 8.1). Perbincangan kumpulan berfokus ini telah melibatkan pelbagai kumpulan sasaran termasuklah komuniti pulau, golongan wanita, pelajar, kanak-kanak, belia dan ibu tunggal di kawasan luar bandar, petani dan nelayan berskala kecil, komuniti pesisir pantai dan tebing sungai serta mereka yang tinggal di kawasan pedalaman.

Semasa lawatan pemetaan isu, wakil daripada agensi-agensi di negeri Sabah seperti Institut Kajian Pembangunan (IDS) dan Pusat Ekonomi Kreatif dan Inovasi Sabah (SCENIC) telah terlibat sebagai pakar rujuk di Kota Marudu dan Kinabatangan. Seorang pembukh daripada Sekretariat Sabah Maju Jaya (SSMJ) yang juga pemegang taruh utama di negeri Sabah, turut menyertai lawatan dan sesi perbincangan kumpulan berfokus (FGD) di Kota Marudu.

Jadual 8.1 Lawatan Pemetaan Isu ke Kawasan Parlimen di Sabah

Bil.	Kawasan Parlimen	Mesyuarat Awalan	Tarikh Lawatan Tapak	Dialog Antara Agensi (IAD)	Pengerusi Sesi IAD
1	Kinabatangan	9 Nov 2023	23 - 25 Feb 2024	18 Mac 2024	Penolong Pegawai Daerah
2	Sipitang	27 Nov 2023	19 - 22 Apr 2024	26 Apr 2024	Penolong Pegawai Daerah
3	Kota Marudu	7 Nov 2023	4 - 7 Mei 2024	8 Mei 2024	Penolong Pegawai Daerah

DAPATAN UTAMA

Hasil dapatan kajian dari gerak kerja pemetaan isu bagi tahun 2024 ke parlimen Kinabatangan, Sipitang dan Kota Marudu telah menunjukkan pelbagai cabaran geografi dan sosio-ekonomi yang ketara dihadapi oleh komuniti setempat. Cabaran-cabaran yang telah dikenalpasti ini meliputi isu berkaitan infrastruktur, pendidikan, peluang ekonomi, pengurusan banjir dan pengurusan sisa.

■ Isu Sosial Utama

Komuniti luar bandar di kawasan-kawasan parlimen ini berdepan dengan pelbagai isu sosial kesan daripada penyediaan infrastruktur dan utiliti yang tidak begitu memuaskan. Di parlimen Kota Marudu, jalan raya dan jambatan yang rosak atau tidak diselenggara dengan baik telah menjejaskan hubungan sosial dan sistem pengangkutan. Ketiadaan sekolah di kawasan yang berdekatan telah memaksa pelajar untuk menempuh perjalanan jauh demi mendapatkan akses pendidikan, sekali gus menyumbang kepada peningkatan kadar keciciran pendidikan khususnya dalam kalangan keluarga yang berpendapatan rendah yang tidak mampu menanggung kos pengangkutan harian.

Pilihan pengangkutan yang ada di kawasan itu juga terhad dan liputan telekomunikasi yang lemah juga secara tidak langsung telah menjejaskan komuniti ini serta menghalang keterhubungan digital di kawasan berkenaan.

■ Isu Ekonomi Utama

Daripada perspektif ekonomi, komuniti luar bandar masih bergantung kepada sektor asas yang berskala kecil seperti aktiviti pertanian, perikanan dan perniagaan. Pertumbuhan ekonomi turut terjejas akibat daripada penyediaan infrastruktur yang lemah yang telah menjejaskan ke salinghubungan. Di kawasan luar bandar Kinabatangan, keadaan jalan yang teruk dan liputan telekomunikasi yang tidak stabil telah menghadkan peluang bagi menjana pendapatan, terutamanya bagi wanita dan ibu tunggal. Bekalan air dan elektrik yang tidak konsisten turut menjejaskan aktiviti kehidupan harian dan menghadkan produktiviti ekonomi dengan ramai penduduk masih bergantung kepada pertanian sara diri.

■ Isu Alam Sekitar Utama

Isu utama berkaitan alam sekitar yang telah menjejaskan komuniti yang tinggal di kawasan rendah dan pesisir pantai termasuklah isu banjir dan pengurusan sisa yang lemah. Di Sipitang, komuniti nelayan sering berdepan dengan isu banjir setiap kali musim tengkujuh pada hujung tahun. Walaupun begitu, disebabkan perubahan iklim, corak banjir kini menjadi semakin tidak menentu. Walaupun terdapat usaha daripada agensi berkaitan, kekangan dana telah menyebabkan isu banjir berulang ini sukar ditangani secara menyeluruh. Selain daripada itu, kelemahan dalam sistem pengurusan sisa dan ketiadaan sistem kutipan sampah yang teratur telah menyebabkan penduduk membuang sampah ke dalam sungai, sekali gus mencetuskan pencemaran dan risiko kesihatan.

KISAH – KISAH TUMPUAN

Kisah 1

Projek Penambahbaikan Jambatan Gantung Kg Tambun Kota Marudu, Sabah

Kota Marudu dikenali oleh faktor geografinya yang dipenuhi dengan pelbagai jaringan sungai menghadapi cabaran dalam aspek ketersampaian. Kebimbangan ini turut ditekankan oleh ahli parlimen Kota Marudu, YB Datuk Wetrom Bahanda.

Sepanjang lawatan tapak bersama pegawai daripada Pusat Khidmat Rakyat Parlimen P.168 Kota Marudu telah memeriksa beberapa jambatan di Kg. Tambun, Kg. Menggaris Laut dan Kg. Bavanggazo yang terletak berhampiran pekan yang didapati memerlukan pembaikan dengan kadar segera. Sebuah jambatan gantung yang digunakan setiap hari oleh murid sekolah berada dalam keadaan yang amat daif (Rajah 8.1). Ini hanyalah salah satu daripada banyak jambatan uzur yang perlu dibaik pulih di kawasan luar bandar Sabah.

Penduduk di Kg. Samparita, Kg. Tagibang, Kg. Menggaris Laut dan Kg. Bavanggazo telah melaporkan isu berkenaan infrastruktur yang berlarutan sejak sekian lama, khususnya jambatan gantung, jambatan sungai dan jambatan kayu yang semakin uzur dan rapuh serta mudah dinaiki air ketika berlakunya banjir. Keadaan ini secara tidak langsung mengancam keselamatan penduduk yang bergantung kepada jambatan-jambatan ini untuk ke sekolah, ke pekan dan ke pasar. Ia turut menjejaskan aktiviti ekonomi seperti pengangkutan hasil pertanian. Penyediaan infrastruktur yang mencukupi dan selamat untuk diguna akan meningkatkan keterhubungan fizikal kawasan ini. Sebagai bentuk sokongan praktikal, komuniti-komuniti ini telah dibantu dalam membaiki pulih jambatan yang daif (Rajah 8.1)

Rajah 8.1. (Kiri) Jambatan sebelum dibaik pulih. (Kanan) Salah satu jambatan gantung di Kg. Tambun yang telah dibaiki melalui projek solusi APPGM-SDG (Fasa 1).

Meskipun kerja-kerja membaiki pulih jambatan merupakan penyelesaian bagi jangka masa pendek untuk memudahkan akses pelajar kepada pendidikan serta menyokong pembangunan ekonomi dan kehidupan harian komuniti luar bandar, adalah disarankan agar jambatan-jambatan ini dinaik taraf menggunakan bahan yang lebih tahan lama seperti keluli atau konkrit dan bukan lagi kayu atau struktur sementara. Meskipun kos pembaikan adalah lebih tinggi, pendekatan ini selari dengan matlamat SDG 9 yang menekankan pembinaan infrastruktur yang berdaya tahan, menggalakkan keterangkuman dan menyokong pembangunan sosial, terutamanya di kawasan luar bandar dan pedalaman Sabah yang sangat memerlukan infrastruktur yang selamat dan mencukupi.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

Meskipun negeri Sabah mempunyai potensi sumber semula jadi yang luas mereka berdepan dengan cabaran dalam merealisasikan pertumbuhan ekonomi secara menyeluruh. Keadaan geografi yang unik telah melebarkan jurang pembangunan dan ketidakseimbangan sosioekonomi antara kawasan bandar dan luar bandar. Isu berkenaan penyediaan dan penyelenggaraan infrastruktur kekal sebagai isu utama di mana penambahbaikan infrastruktur yang disediakan di kawasan luar bandar dapat mengurangkan isu ekonomi, sosial dan alam sekitar.

Laporan pemetaan isu juga telah memberikan penekanan terhadap kepentingan infrastruktur (aset fizikal dan matlamat berkaitan perkhidmatan) yang sejajar dengan lima Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) iaitu matlamat SDG 6 (Air Bersih dan Sanitasi), SDG 7 (Tenaga Mampu Milik dan Bersih), SDG 9 (Industri, Inovasi dan Infrastruktur), SDG 11 (Bandar dan Komuniti Mampan) dan SDG 12 (Penggunaan dan Pengeluaran yang Bertanggungjawab). Satu kajian menyeluruh berkaitan keperluan infrastruktur, utiliti dan telekomunikasi adalah penting bagi membangunkan penyelesaian yang lebih berkesan dan sistematik. Ini adalah untuk menyokong komuniti luar bandar dan pedalaman dengan lebih baik dalam jangka masa panjang.

CABARAN DAN HALA TUJU MASA HADAPAN

Komuniti di parlimen Kinabatangan, Sipitang dan Kota Marudu menghadapi cabaran yang besar seperti kemudahan infrastruktur yang lemah, akses yang terhad kepada perkhidmatan asas dan ekonomi yang tidak stabil. Perkampungan di kawasan ini mengalami isu yang mengganggu aktiviti kehidupan harian seperti keterhubungan jalan raya yang tidak mencukupi, bekalan elektrik dan telekomunikasi yang tidak andal serta bekalan air bersih dan sanitasi. Isu berkaitan aspek sosial juga mengancam kestabilan komuniti seperti isu keciciran sekolah, migrasi belia dan penyalahgunaan dadah. Kebergantungan penuh terhadap aktiviti pertanian dan perikanan tanpa alternatif yang mampan secara tidak langsung meningkatkan kerentanan terhadap perubahan ekonomi dan alam sekitar meneruskan lagi kemiskinan dan ketidakseimbangan.

Tindakan yang berfokus yang selari dengan matlamat SDG adalah penting. Pelaburan dalam kemudahan infrastruktur yang berdaya tahan (SDG 9), Air bersih dan sanitasi (SDG 6), Pendidikan (SDG 4) dan Penjagaan Kesihatan (SDG 3) adalah asas untuk memperbaiki kualiti hidup. Pemberdayaan ekonomi (SDG 8), keterangkuman sosial (SDG 10) dan institusi yang kukuh (SDG 16) juga penting untuk kemajuan bagi tempoh jangka panjang.

Kemiskinan tegar menjadi penyumbang kepada peningkatan kadar keciciran apabila keupayaan kewangan yang rendah memaksa sesetengah keluarga menarik anak keluar dari sekolah. Bagi menangani isu ini ia memerlukan pemerkasaan ekonomi luar bandar dengan kemahiran alternatif, menambah baik kemudahan infrastruktur di sekolah dan memperkasakan kerjasama antara kerajaan, NGO dan komuniti tempatan untuk memupuk ketahanan, pertumbuhan ekonomi dan keadilan sosial di Sabah.

PROJEK SOLUSI

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, pihak APPGM-SDG telah menjalankan 40 projek solusi di seluruh negeri Sabah yang berfokus kepada pembangunan mampan dan ketahanan komuniti (Jadual 8.2). Inisiatif ini direka untuk menangani cabaran tempatan yang telah dikenalpasti semasa lawatan pemetaan isu.

10 projek Fasa 1 (2024) dilaksanakan di parlimen Kinabatangan, Kota Marudu dan Sipitang yang berfokus terhadap keperluan tempatan. Sebanyak 18 projek Fasa 2 (2023) dan Fasa 3 (2022) di beberapa daerah yang berfokus kepada pembangunan kemahiran, kemampunan dan meneruskan usaha kesinambungan daripada projek terdahulu. Di samping itu, empat projek penjanaan pendapatan (*income generation*, IG) telah dilaksanakan di parlimen Kota Marudu, Lahad Datu dan Sepanggar yang bertujuan untuk mempertingkatkan peluang ekonomi bersama lapan pusat pembelajaran komuniti (*Community Learning Center*, CLC) yang telah ditubuhkan di tujuh kawasan parlimen yang berfokus pada pendidikan, latihan dan pembangunan kapasiti. Projek ini telah memberi impak kepada 771 penerima manfaat.

Jadual 8.2 Rakan Solusi dan Penerima Manfaat berdasarkan Kawasan Parlimen di Sabah

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1 (2024)	Kinabatangan	4	105
	Kota Marudu	3	50
	Sipitang	3	35
Fasa 2 (2023)	Beluran	1	25
	Kudat	2	27
	Pensiangan	1	65
	Ranau	2	20
	Sandakan	2	70
Fasa 3 (2022)	Beaufort	2	130
	Kalabakan	2	20
	Keningau	2	25
	Lahad Datu	2	20
	Tenom	2	40

Penjanaaan Pendapatan (IG) (2024)	Kota Marudu	1	10
	Lahad Datu	1	35
	Sepanggar	2	10
Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) (2024)	Keningau	1	14
	Kota Belud	1	10
	Kota Marudu	1	15
	Penampang	1	35
	Putatan	1	10
	Sepanggar	2	105
	Tawau	1	50
TOTAL		40	771

Projek Solusi di Sabah berdasrkan Tema SDG

Di wilayah Sabah, pihak APPGM-SDG telah berjaya menjalankan 40 projek pada tahun 2024 merentasi tema ekonomi, sosial dan alam sekitar bagi mendepankan agenda pembangunan mampan (Jadual 8.3). Sepuluh projek yang dijalankan berfokus kepada aspek ekonomi yang bertujuan untuk meningkatkan penjanaaan pendapatan, menggalakkan aktiviti keusahawanan dan memupuk pembangunan kemahiran. Majoriti projek sebanyak iaitu sebanyak 28 projek merupakan inisiatif bagi tema sosial yang menekankan pemerksaan komuniti, pendidikan, pembangunan kapasiti dan meningkatkan akses kepada perkhidmatan asa. Dua projek dengan tema alam sekitar untuk mempromosikan kemampanan dan amalan mesra alam sekitar (*eco-friendly*), meningkatkan kesedaran alam sekitar. Secara bersama, inisiatif – inisiatif ini menyokong kemajuan jangka panjang sosio-ekonomi dan pemeliharaan alam sekitar di rantau ini.

Jadual 8.3 Projek Solusi di Sabah berdasarkan Tema SDG

Tema	Ekonomi	Sosial	Alam Sekitar	Jumlah
Bil. Projek	10	28	2	40

Kumpulan Sasaran bagi Projek Solusi di Sabah

40 projek solusi yang berasaskan komuniti di Sabah telah melibatkan kumpulan sasaran yang besar. Ini adalah termasuk komuniti berpendapatan rendah, warga emas, golongan petani, nelayan, orang kelainan upaya, wanita dan belia. Hal ini dapat dilihat dengan pendekatan yang inklusif dalam penglibatan dan menyokong komuniti setempat.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Penternak, Ketua Komuniti, Warga Emas, Petani, Nelayan, Lelaki, Usahawan Kecil, Orang Kelainan Upaya, Pelajar Sekolah, Penganggur, Penduduk Kampung, Wanita (termasuk Suri Rumah dan Ibu Tunggal) dan golongan Belia.

Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran di Sabah

Jadual 8.4 menunjukkan gambaran keseluruhan rakan solusi berdasarkan jenis pendaftaran yang memandu inisiatif projek solusi berasaskan komuniti di Sabah. Sepuluh organisasi telah berdaftar di bawah Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM) dan sepuluh lagi di bawah Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS). Tujuh pihak berkuasa tempatan (PBT) turut terlibat dalam inisiatif ini sebagai rakan solusi. Enam organisasi merupakan perniagaan berdaftar, tiga berdaftar dengan Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Belia (ROY), manakala dua lagi merupakan institusi pengajian tinggi (IPT). Beberapa organisasi mengendalikan lebih daripada satu projek berdasarkan kepakaran dan keupayaan mereka yang telah terbukti dalam projek sebelum ini. Setiap projek diselia oleh seorang individu yang khusus bagi memastikan penyelarasan dan pelaksanaan yang berkesan.

Jadual 8.4 Rakan Solusi berdasarkan Jenis Pendaftaran

Jenis Pendaftaran	Bil. Organisasi
Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)	10
Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia (ROS)	10
Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)	7
Jabatan Pendaftaran Perniagaan (ROB)	6
Pendaftaran Pertubuhan Belia (ROY)	3
Universiti	2
JUMLAH	38

KISAH TUMPUAN DAN AMALAN TERBAIK**Kisah 1****Memperkasakan Wanita Melalui Kemahiran Penjagaan Kulit Secara Kecil – Kecil (Artisanal)**

Program “Memperkasakan Suri Rumah dan Warga Emas B40 dengan Kemahiran Penjagaan Kulit secara Kecil – kecilan bagi Menjana Pendapatan Mampan” yang dijalankan di Sepanggar dijalankan oleh rakan solusi Healing Essence Enterprise (Oupus Organics) dibawah APPGM-SDG. Projek ini dijalankan untuk melatih 10 wanita yang terpinggir dengan kemahiran menjana pendapatan yang mampan selama tiga bulan yang berfokus terhadap penghasilan produk penjagaan muka artisanal, pembuatan lilin, penjenamaan dan pemasaran digital menggunakan Canva.

Kejayaan utama adalah semua peserta berjaya memperoleh lesen perniagaan, menggalakan mereka untuk memulakan perniagaan dan akses kepada bantuan kewangan. Hasil jualan daripada 30 lilin aromaterapi yang dihasilkan semasa musim natal telah mengesahkan permintaan pasaran dan meransang semangat peserta. Meskipun mereka berhadapan dengan cabaran pemasaran digital, bimbingan secara langsung telah membantu proses pembelajaran mereka serta memperkasa mereka dengan kemahiran untuk menguasai dunia digital.

Kisah 2

Akses Kepada Bekalan Air Yang Mampan Dan Pemerksaan Komuniti Kreatif

Komuniti Kg Tagibang, Kota Marudu telah berdepan dengan cabaran yang berterusan dalam mendapatkan akses kepada air bersih yang menjejaskan kehidupan harian dan kestabilan ekonomi. Bagi mengatasi isu ini, Projek Air Graviti Kg Tagibang yang dilaksanakan oleh Pangrok Sulap di bawah APPGM-SDG telah membina sistem bekalan air menggunakan kaedah graviti sebagai satu penyelesaian lestari yang dipacu oleh komuniti.

Sepanjang tempoh empat bulan, lebih 30 penduduk kampung terlibat secara aktif dalam pembinaan dan penyelenggaraan sistem tersebut, sekali gus memastikan kebolehupayaan jangka panjang projek. Selain kerja-kerja infrastruktur, bengkel kreatif seperti cetakan kayu (*woodcut printmaking*) dan pembuatan seruling telah memberikan ruang mengekspresi seni kepada penduduk serta membuka peluang untuk menangani cabaran komuniti yang lebih luas seperti ketidakstabilan ekonomi dan perpaduan sosial. Bengkel-bengkel ini telah membantu komuniti mengenal pasti peluang baharu untuk penjana pendapatan, di samping memupuk rasa tanggungjawab bersama dan pemilikan terhadap projek yang dijalankan.

Kejayaan inisiatif ini bukan sahaja terhad kepada penyediaan air bersih, malah turut mengukuhkan struktur kepimpinan serta memperkenalkan amalan pengurusan mampan bagi penyelenggaraan berterusan. Bengkel-bengkel kreatif yang dijalankan turut memperkasa penggiat seni tempatan, mewujudkan sumber pendapatan baharu dan meluaskan lagi impak projek. Dengan penglibatan komuniti yang berterusan dalam aktiviti-aktiviti ini, projek ini berpotensi untuk berkembang, menawarkan lebih banyak peluang berasaskan kemahiran serta menyokong kelestarian jangka panjang sistem bekalan air dan program komuniti yang lebih luas.

Kisah 3

Daripada Dewan Ke Hub

- Usaha Yang Dipacu Komuniti Untuk Membina Pusat Pembelajaran

Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) di Kampung Madsiang, Penampang dengan tajuk “Transformasi Dewan Komuniti Madsiang kepada Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) dengan Infrastruktur Tahan Banjir” yang dijalankan oleh rakan solusi Moyog Innovation House dibawah APPGM-SDG. Sepanjang empat bulan, 15 penerima manfaat termasuk usahawan tempatan dan belia telah memanfaatkan penggunaan pusat CLC ini yang dilengkapi dengan fasiliti sistem bekalan elektrik, pendingin hawa, komputer, mesin cetak dan projector bagi memupuk pembelajaran dan aktiviti ekonomi. Pusat CLC ini juga menjadi pusat latihan kemahiran bagi pemprosesan produk, pemasaran digital dan keusahawanan, mencipta peluang menjana pendapatan. Meskipun terdapat isu kelewatan pembayaran peruntukan dan gangguan pemasangan akibat cuaca, projek ini berjaya mewujudkan ruang yang mampan, kondusif dan berfungsi.

Pencapaian utama projek ini adalah termasuk kutipan dana yang diketuai oleh komuniti sendiri, penajaan swasta daripada PayNet, sokongan daripada sebuah kuari tempatan bagi kerja-kerja tambakan tanah, serta kutipan dana awam (*crowdfunding*) untuk memperbaiki bangunan sedia ada mencerminkan semangat daya tahan dan kerjasama komuniti. Rancangan pengembangan CLC ini merangkumi penawaran program tuisyen, ruang sewaan untuk acara komuniti serta penubuhan Pusat Pemprosesan Komuniti bagi pembangunan produk pertanian dan barangan artisanal.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Setiap Komuniti Mempunyai Isu Teras yang Unik**

Melalui penglibatan secara langsung, jelas bahawa setiap komuniti menghadapi masalah teras yang berbeza dan perlu dikenal pasti terlebih dahulu sebelum sebarang penyelesaian dilaksanakan. Tanpa pemahaman ini, projek berisiko gagal memenuhi keperluan sebenar masyarakat.

- **Peningkatan Kos Material telah Menjejaskan Pelaksanaan Projek**

Peningkatan kos bahan binaan bagi Pusat Pembelajaran Komuniti (CLC) yang sebahagian besarnya berpunca daripada perbelanjaan pengangkutan yang tinggi di kawasan pedalaman, menekankan keperluan untuk perancangan bajet yang lebih baik dan pemilihan sumber yang lebih menjimatkan kos bagi memastikan kemampunan projek.

- **Mementingkan Keselamatan Semasa Lawatan Tapak**

Keselamatan menjadi keutamaan semasa melawat kawasan terpencil. Sifat lokasi luar bandar dan kawasan yang tidak mempunyai kemudahan asas yang sukar dijangka memerlukan penilaian risiko yang teliti serta perancangan logistik yang rapi bagi melindungi rakan solusi (SP) dan pasukan projek.

CABARAN DAN HULU TUJU MASA HADAPAN

- **Cabaran Iklim dan Gangguan Cuaca**

Banjir yang teruk dan kerap di parlimen Beaufort, Sandakan, Ranau, Kota Belud, Keningau dan Pensiangan telah mengganggu pelaksanaan projek. Cuaca yang tidak terjangka akan menyebabkan kelewatan, aksed yang terhad dan kesukaran untuk beroperasi. Pelan luar jangka dan projek yang mempunyai garis masa yang fleksibel adalah penting untuk mengurangkan gangguan berkaitan cuaca dan menangani perkara yang tidak terjangka.

- **Kelewatan Pembayaran Peruntukan**

Pembayaran peruntukan yang lewat melambatkan kemajuan projek yang merendahkan moral rakan solusi untuk melengkapkan projek. Meningkatkan ketelusan dan komunikasi berkaitan peruntukan yang diberikan mengikut jadual adalah penting dalam memastikan kemajuan projek.

- **Cabaran Logistik dan Jarak Perjalanan di Sabah**

Keluasan dan bentuk muka bumi di negeri Sabah yang mencabar meningkatkan masa perjalanan antara tapak projek dan kos pelaksanaan sekali gus memberi tekanan kepada bajet dan garis masa projek, terutamanya di kawasan pedalaman. Pelaksanaan latihan praktikal secara serentak dapat mengoptimumkan masa dan kos logistik. Namun begitu, fleksibiliti adalah amat penting bagi memenuhi keperluan khusus setiap projek dan memastikan projek kekal boleh diakses serta berkesan untuk para peserta.

PROJEK SOLUSI FASA 1

PELANCONGAN BERASASKAN KOMUNITI (COMMUNITY BASED TOURISM-CBT)

Kawasan Parlimen

Kinabatangan

Rakan Solusi

Persatuan Eksplorasi
Pelancongan Sabah (PES)

Dana

RM40,000

KOMUNITI BEBAS DADAH DAN BERDAYA MAJU

Kawasan Parlimen

Kinabatangan

Rakan Solusi

Kelab Belia Kampung Sri Manis

Dana

RM40,000

C.U.R.I.O.U.S SABAH (CHALLENGE, UNDERSTAND, RE-INVENT, OPTIMISE, UNVEIL STEAM)

Kawasan Parlimen

Kinabatangan

Rakan Solusi

Learnado EdTech PLT

Dana

RM20,000

PROGRAM PENCEGAHAN KEBAKARAN & PEMBAHAGIAN ALAT PEMADAM API KOMUNITI

Kawasan Parlimen

Kinabatangan

Rakan Solusi

Rozamrie Fire Rescue Sdn. Bhd.

Dana

RM30,000

ENHANCING DIGITAL LITERACY AMONG PRIMARY 6 STUDENTS AT SK MAGANDAI, KOTA MARUDU AND PRELIMINARY STUDY ON EDUCATION CONSTRAINT IN RURAL AREA

Kawasan Parlimen

Kota Marudu

Rakan Solusi

IDS Consultancy Services
Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PROJEK AIR GRAVITI KG. TAGIBANG

Kawasan Parlimen

Kota Marudu

Rakan Solusi

Tonomon Enterprise

Dana

RM50,000

PROJEK PENAMBAHBAIKAN JAMBATAN GANTUNG KG TAMBUN KOTA MARUDU, SABAH

Kawasan Parlimen

Kota Marudu

Rakan Solusi

Persatuan Mesra Infra Sabah

Dana

RM30,000

PROGRAM PEMBANGUNAN DIRI DAN KEMAHIRAN UNTUK IBU TUNGGAL: MOTIVASI, KRAFTANGAN TRADISIONAL, DAN PEMBUATAN KEK & BISKUT

Kawasan Parlimen

Sipitang

Rakan Solusi

Persatuan Ibu Tunggal Daerah
Sipitang

Dana

RM30,000

PROGRAM PENAMBAHBAIKAN JAMBATAN & KURSUS EKONOMI SURU RUMAH

Kawasan Parlimen

Sipitang

Rakan Solusi

Pertubuhan Kemanusiaan

Projek D'Bayu Sabah

Dana

RM40,000

PROGRAM PENAMBAHBAIKAN JETI DAN MOTIVASI PELAJAR

Kawasan Parlimen

Sipitang

Rakan Solusi

Tonomon Enterprise

Dana

RM50,000

PROJEK SOLUSI FASA 2

PROJEK NILAI TAMBAH SELISIP EMAS BELURAN

Kawasan Parlimen

Beluran

Rakan Solusi

The Radu Company

Dana

RM30,000

MENAIK TARAF KOLAM TADAHAN AIR

Kawasan Parlimen

Kudat

Rakan Solusi

Legasi Agromart

Dana

RM30,000

PROGRAM TRANSFORMASI PENDIDIKAN: MEMPERKASA PELAJAR DAN MEMPERBAIKI INFRASTRUKTUR

Kawasan Parlimen

Kudat

Rakan Solusi

Mudah Laksana Enterprise

Dana

RM30,000

LESTARI BUDAYA MELALUI PEMBANGUNAN BAKAT INSAN: INOVASI DAN PEMBUDAYAAN WARNA BATIK BOTANIK

Kawasan Parlimen

Pensiangan

Rakan Solusi

UNI YS Sdn. Bhd.

Dana

RM30,000

PROGRAM PENAMBAHBAIKAN JAMBATAN & KURSUS EKONOMI SURU RUMAH

Kawasan Parlimen

Ranau

Rakan Solusi

Persatuan Pelancongan Ulu Sugut Ranau (Ustar)

Dana

RM30,000

PROJEK TRANSFORMASI SUMBER AIR GRAVITI KG MARAKAU RANAU

Kawasan Parlimen

Ranau

Rakan Solusi

Tyra Enterprise

Dana

RM30,000

PROGRAM CAKNA WANITA MEMBANGUNKAN PRODUK KONFERENSI & MAKANAN

Kawasan Parlimen
Sandakan

Rakan Solusi
Elfawealth Legacy Sdn. Bhd.

Dana
RM30,000

BENGKEL JAHITAN TUALA WANITA UNTUK WANITA DAN REMAJA PEREMPUAN B40 KAMPUNG TINUSA 2.0

Kawasan Parlimen
Sandakan

Rakan Solusi
Kelab Belia Gerakan Bandar
Sandakan (GBS)

Dana
RM30,000

PROJEK SOLUSI FASA 3

PROJEK PEMBANGUNAN BELIA MAMPAN & BERPRESTASI TINGGI FASA 3

Kawasan Parlimen
Beaufort

Rakan Solusi
Persatuan Suara Belia
Beaufort

Dana
RM30,000

PROJEK PENAMBAHBAIKAN TAMAN REKREASI BUKIT BENDERA LEMBAH PADAS, BEAUFORT

Kawasan Parlimen
Beaufort

Rakan Solusi
Kelab Belia Transformasi Kg.
Melati, Beaufort

Dana
RM30,000

PROGRAM SENSORI KIDSLAB UNTUK MENGENDALIKAN KANAK-KANAK GDD (GLOBAL DELAY DEVELOPMENT PASCA COVID)

Kawasan Parlimen
Kalabakan

Rakan Solusi
BCM EDU Consultant

Dana
RM30,000

BAKERY TRAINING YOUTH EMPOWERMENT

Kawasan Parlimen
Keningau

Rakan Solusi
Universiti Malaysia Sabah

Dana
RM30,000

PEMROSESAN MAKANAN BERASASKAN PISANG DAN UBI

Kawasan Parlimen
Keningau

Rakan Solusi
Persatuan Kepimpinan &
Pemeriksaan & Pembangunan
Wanita Sabah (LEAD)

Dana
RM30,000

PROGRAM PEMBANGUNAN KEMAHIRAN MAMPAN BELIA DUN TUNGKU, LAHAD DATU SABAH

Kawasan Parlimen
Lahad Datu

Rakan Solusi
Pertubuhan Pembangunan
Minda Insan Sabah

Dana
RM30,000

PEMERKASAAN BAKAT DIGITAL DI SEKTOR PERINDUSTRIAN EKONOMI BERASASKAN IT BAGI KALANGAN BELIA PENDALAMAN PEKAN KUNAK, SABAH

Kawasan Parlimen

Lahad Datu

Rakan Solusi

E-SKY Enterprise

Dana

RM30,000

MERMOYSPRENEUR TENOM

Kawasan Parlimen

Tenom

Rakan Solusi

Exclusive Creation

Dana

RM30,000

FASA 3 : PEMBANGUNAN PRODUK PEMASARAN DAN R&D

Kawasan Parlimen

Tenom, Sabah

Rakan Solusi

Elfawealth Legacy Sdn. Bhd.

Dana

RM30,000

PROJEK SOLUSI PENJANA PENDAPATAN

LATIHAN PENINGKATAN KEMAHIRAN KERJA

Kawasan Parlimen

Kota Marudu, Sabah

Rakan Solusi

Bina Teraju Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PENINGKATAN KEMAHIRAN DAN PEMERKASAAN EKONOMI

Kawasan Parlimen

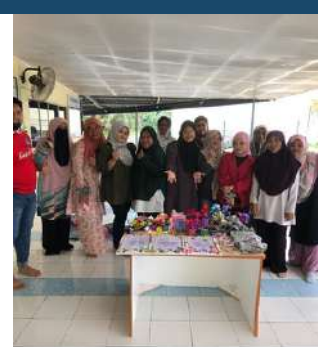
Lahad Datu

Rakan Solusi

Kelab Belia Dinamik
Kampung Ulu Madai

Dana

RM40,000

EMPOWERING B40 HOUSEWIVES AND ELDERLY WOMEN WITH ARTISANAL SKINCARE SKILLS FOR SUSTAINABLE INCOME GENERATION

Kawasan Parlimen

Sepangar

Rakan Solusi

Healing Essence Enterprise

Dana

RM40,000

SENI PEMBUATAN KRAF BATIK

Kawasan Parlimen

Sepangar

Rakan Solusi

Give 1 For Two Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PROJEK SOLUSI PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI

PEMBANGUNAN PUSAT LATIHAN KOMUNITI DALAM KEPELBAGAIAAN AKTIVITI PERTANIAN

Kawasan Parlimen

Keningau, Sabah

Rakan Solusi

Bestprestige Educare Malaysia Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PEMBANGUNAN DAN LATIHAN PEMANTAPAN SUKAN BOLA JARING DAERAH KOTA BELUD

Kawasan Parlimen

Kota Belud, Sabah

Rakan Solusi

Persatuan Ziarah Qaseh Wanita Sabah (Zeqwa)

Dana

RM40,000

PROJEK PEMBANGUNAN PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI KAMPUNG TONSOM

Kawasan Parlimen

Kota Marudu, Sabah

Rakan Solusi

Perusahaan Farni

Dana

RM40,000

TRANSFORMASI BALAIRAYA MADSIANG MENJADI MADSIANG COMMUNITY LEARNING CENTRE DENGAN PENAMBAHBAIKAN INFRASTRUKTUR BANJIR

Kawasan Parlimen

Penampang, Sabah

Rakan Solusi

Moyog Innovation House

Dana

RM40,000

CRAFTING TOMORROW (CTHUB)

Kawasan Parlimen

Putatan, Sabah

Rakan Solusi

Pertubuhan Usahawan Teknologi Pantai Barat Sabah

Dana

RM40,000

PUSAT PEMBELAJARAN KOMUNITI HIJAU KAMPUNG KEPAYAN BARU: KITAR SEMULA DAN PENGHASILAN SEMULA PLASTIK

Kawasan Parlimen

Sepanggar, Sabah

Rakan Solusi

LJD Corporation

Dana

RM40,000

PEMBANGUNAN PUSAT LATIHAN TERAPI HUTAN /MAKMAL TERAPI HUTAN (MTH)

Kawasan Parlimen

Sepanggar, Sabah

Rakan Solusi

Tanah Permai Enterprise

Dana

RM40,000

PROJEK KETERJAMINAN MAKANAN

GAMBARAN KESELURUHAN

Pada tahun 2024, sebanyak 42 projek keselamatan makanan telah dilaksanakan di Sabah dalam dua fasa dengan 29 projek di bawah Fasa 1 dan 13 projek di bawah Fasa 2, keseluruhan projek ini telah memberi manfaat kepada seramai 459 orang penerima (Jadual 8.5).

Sebanyak 18 projek telah dijalankan di bahagian Pantai Barat (Papar, Penampang, Tuaran, Kota Belud, Ranau dan Sepanggar) dan 12 projek di Bahagian Pedalaman (Beaufort, Sipitang, Tenom, Keningau dan Pensiangan). Baki 12 projek pula diagihkan di bahagian-bahagian berikut: Bahagian parlimen Kudat (Kudat dan Kota Marudu), Bahagian parlimen Tawau (Tawau, Lahad Datu, Semporna dan Kalabakan) dan Bahagian parlimen Sandakan (Sandakan dan Kinabatangan).

Jadual 8.5 Projek Keterjaminan Makanan mengikut Kawasan Parlimen di Sabah

Jenis Projek	Kawasan Parlimen	Bil. Projek	Bil. Penerima Manfaat
Fasa 1	Beaufort	1	10
	Kalabakan	1	10
	Keningau	4	43
	Kinabatangan	1	10
	Kota Belud	5	57
	Kota Marudu	2	24
	Lahad Datu	2	20
	Menggatal	1	10
	Papar	2	23
	Penampang	1	10
	Pensiangan	1	10
	Ranau	1	10
	Semporna	2	20
	Sipitang	2	25
	Tawau	1	10
	Tenom	1	15
	Tuaran	1	10

Fasa 2	Keningau	2	23
	Kota Belud	1	10
	Kota Marudu	1	10
	Kudat	1	10
	Penampang	2	22
	Pensiangan	1	10
	Ranau	1	10
	Sandakan	1	10
	Tuaran	3	37
TOTAL		42	459

Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Sabah

Projek pertanian atau keterjaminan makanan di Sabah telah mengutamakan kemampanan dan amalan pertanian yang pelbagai untuk memperkasakan petani tempatan dan mempromosikan keterjaminan makanan. Jadual 8.6 menunjukkan pertanian bersepadu sebagai pendekatan yang paling dipilih, menggabungkan hasil tanaman, ternakan dan akuakultur bagi kecekapan dan kemampanan. Teknik pertanian organik adalah antara teknik yang mendapat sambutan tinggi yang mencerminkan kesedaran yang semakin meningkat terhadap kesihatan dan cara penanaman serta penjagaan tanah. Penternakan terus menarik minat kerana ia membekalkan sumber protein yang penting. Peralihan ke arah kaedah mesra alam dan berasaskan teknologi turut ketara melalui keutamaan terhadap pertanian moden. Sebagai makanan ruji, penanaman padi menerima tahap minat yang sederhana. Pertanian tradisional dan penanaman cendawan pula mencatatkan kadar pelaksanaan yang rendah menunjukkan kecenderungan lebih kepada kaedah inovatif dan mesra alam.

Jadual 8.6 Jenis Projek Keterjaminan Makanan di Sabah

Jenis Pertanian	Bil. Projek
Pertanian Bersepadu Latihan dan pengkhususan: Menggabungkan pelbagai aktiviti pertanian di dalam satu sistem pertanian.	10
Pertanian Organik Latihan dan pengkhususan: Mengusahakan tanaman tanpa menggunakan racun perosak atau baja sintetik.	9
Pertanian Penternakan Latihan dan pengkhususan: Pembiakan dan pengurusan penternakan bagi pengeluaran mampan hasil daging, susu dan produk lain-lain	9
Pertanian Moden Mengurangkan kebergantungan kepada kaedah tradisional yang menggunakan kaedah tanah melalui penggunaan sistem atau teknologi seperti kaedah fertigasi, hidroponik, akuaponik dan pertanian menegak.	7
Penanaman Padi Latihan dan pengkhususan: Mempertingkatkan hasil padi tempatan disamping mengekalkan amalan budaya.	5
Pertanian Tradisional Latihan dan pengkhususan: Kaedah pertanian tradisional berasaskan tanah	1
Penanaman Cendawan Latihan dan pengkhususan: Menanam pelbagai jenis cendawan	1
JUMLAH	42

Kumpulan Sasaran Projek Keterjaminan Makanan di Sabah

42 projek keterjaminan makanan yang dijalankan di Sabah merentasi pelbagai kumpulan sasaran yang bertumpu kepada cabaran nilai pemakanan dan ekonomi. Melalui projek ini kumpulan sasaran daripada komuniti B40, warga emas, golongan petani, komuniti orang asal, lelaki, wanita, penganggur dan belia yang mempunyai peluang untuk terlibat dalam inisiatif keterjaminan makanan dan meningkatkan kemahiran pertanian.

Kumpulan Sasaran:

Komuniti B40, Warga Emas, Petani, Lelaki, Orang Asal (Etnik Dusun, Kadazan, Bajau dan sebagainya), Penganggur, Wanita (termasuk Ibu Tunggal) dan Belia.

Kajian Kes 1

Makmal Sosial (Pertanian Organik)

Terletak jauh di dalam Banjaran Crocker, Kg Kuyungon merupakan sebuah perkampungan yang dibentuk oleh tradisi. Golongan petani disini bergantung kepada aktiviti pertanian sara diri secara traditional, bekerja keras sepanjang tahun sambil berdepan dengan cuaca yang tidak menentu dan hasil tuaian yang berubah-ubah. Namun, di sebalik bukit-bukau menghijau dan lembah yang diselubungi kabus, perubahan mula menjelma. Satu inisiatif transformatif yang dikenali sebagai Makmal Sosial hadir, berusaha merapatkan jurang antara tradisi dan inovasi yang membawa harapan baharu menerusi teknik pertanian moden, teknologi rumah hijau serta visi ke arah pertanian mampan.

Pada tahun 2022, Fasa 1 projek ini telah melihat pembinaan 10 rumah hijau mencipta persekitaran yang boleh dikawal untuk mengoptimumkan perkembangan tanaman dan mengurangkan risiko alam sekitar. Inovasi ini secara tidak langsung telah merangsang hasil tanaman dengan setiap rumah hijau menjana RM1,200 hingga RM2,000 bagi setiap kitaran penanaman. Hal ini merupakan satu pengubah keadaan bagi keluarga yang bergelut dalam dalam ekonomi yang tidak stabil.

Daripada kejayaan ini, projek ini dikembangkan dalam Fasa 2 dengan penambahan sebanyak 20 rumah hijau dengan setiap satu berukuran 25 kali 30 kaki. Golongan petani kini boleh menanam dua jenis hasil tanaman secara berselang, memastikan pengeluaran berterusan dan pendapatan yang lebih stabil. Lebih daripada sekadar projek pertanian, Makmal Sosial menjadi simbol daya tahan dan kemajuan di samping melindungi alam sekitar sambil menjamin sumber rezeki penduduk.

Apabila matahari terbenam di sebalik rumah hijau dan tanaman yang semakin subur, Kg Kuyungon berdiri sebagai bukti kehebatan perubahan apabila tradisi menerima inovasi. Dengan perancangan untuk memperkenalkan teknik pertanian yang lebih maju dan memperkukuh penglibatan komuniti, kampung ini kini bukan lagi sekadar bertahan tetapi terus berkembang maju, menerajui usaha ke arah pertanian mampan dan pemerasaan ekonomi setempat.

PENGAJARAN YANG DIPEROLEH

- **Cabaran Menjelaskan Peruntukan**

Projek pertanian di Sabah menghadapi kos operasi yang tinggi ekoran kos peralatan yang tinggi, kos perjalanan dan pembekal yang terhad. Peruntukan sebanyak RM40,000 adalah tidak cukup, menggariskan keperluan untuk pelarasan peruntukan yang khusus terhadap wilayah. Kelewatan dalam penghantaran laporan memberi impak terhadap pembayaran peruntukan, menggariskan kepentingan menambah baik dokumen dan dokumen pengesahan kewangan. Sistem pelaporan yang fleksibel akan meningkatkan ketelusan tanpa mengganggu kemajuan projek.

- **Meningkatkan Kecekapan Kos dan Pengurusan Sumber**

Memperkasakan penyelarasan antara pihak berkepentingan termasuk agensi kerajaan dan NGO dapat meningkatkan kecekapan kos dan pengurusan sumber. Menggunapakai strategi yang cekap kos seperti pertanian secara kerjasama dan perkongsian peralatan adalah digalakkan untuk menguruskan kos yang tinggi.

- **Latihan dan Menambahbaik Kesediaan Bencana**

Memperkasakan kesediaan bencana menerusi penambahbaikan logistic dan sistem amaran awal boleh mengurangkan gangguan banjir. Latihan kepada petani dalam amalan mampan dan memupuk kerjasama bersama pihak berkepentingan akan meningkatkan keterjaminan makanan dan keselamatan aktiviti pertanian di Sabah.

CHALLENGES

- **Keadaan Cuaca yang Tidak Diramal**

Keadaan cuaca yang sukar diramal memberi cabaran yang besar terhadap projek keterjaminan makanan, terutamanya dalam aktiviti pertanian. Pada tahun 2024, negeri ini menghadapi isu banjir yang serius terutamanya pada musim monsun timur laut yang berlaku pada bulan November 2023 hingga awal tahun 2024. Banjir ini telah menyebabkan ribuan penduduk terpaksa dipindahkan dan telah mengganggu aktiviti pertanian.

Aktiviti banjir akan menyebabkan tanah menjadi terlalu lembap, mengganggu aktiviti penanaman dan jadual penuaian dan peningkatan penyakit hasil tanaman dan haiwan perosak. Keadaan ini menyebabkan kelewatan projek, terutamanya semasa musim hujan, tanaman menjadi rosak dan menjadikan tanah tidak sesuai untuk diusahakan. Selain itu, peserta menghadapi kesukaran untuk mengakses kawasan yang terjejas, sekali gus melambatkan pelaksanaan projek dan menjejaskan produktiviti serta kemajuan keseluruhan.

- **Kos Pertanian yang Tinggi di Sabah**

Kos peralatan dan input pertanian di negeri Sabah adalah jauh lebih mahal berbanding di Semenanjung Malaysia disebabkan oleh kos pengangkutan yang tinggi, kebergantungan kepada import dan kekurangan pembekal tempatan. Keadaan ini menjadi cabaran utama kepada para petani yang terpaksa menanggung kos tinggi bagi mendapatkan peralatan asas, jentera, baja dan racun perosak. Selain daripada itu, ketiadaan pengedar berskala besar memaksa petani bergantung kepada orang tengah yang mengenakan caj tambahan, sekali gus menjadikan pelaburan dalam pertanian semakin mahal. Akibatnya, petani berskala kecil sukar untuk memiliki peralatan yang diperlukan yang seterusnya menghadkan produktiviti dan keupayaan mereka untuk mengamalkan kaedah pertanian moden.

Mengambil kira kos pelaksanaan yang tinggi ini, peruntukan sebanyak RM40,000 bagi setiap projek di negeri Sabah adalah tidak mencukupi. Jumlah dana yang diberikan hanya mampu menampung sumber yang lebih sedikit berbanding di Semenanjung Malaysia, sekali gus menghadkan pelaburan dalam peralatan moden dan kaedah pertanian mampan. Disebabkan kos operasi yang tinggi dan sokongan kewangan yang terhad, ramai petani berdepan kesukaran untuk mengekalkan keuntungan dan mengembangkan perniagaan mereka. Keadaan ini akhirnya menjejaskan produktiviti pertanian jangka panjang dan keselamatan makanan di rantau ini, sekali gus menekankan keperluan kepada penambahan peruntukan dan mekanisme sokongan yang lebih baik.

- **Cabaran dalam Penghantaran Laporan**

Penyediaan dan penghantaran laporan secara tepat pada masanya masih merupakan satu cabaran. Walaupun beberapa projek telah berjaya dilaksanakan di lapangan, proses pelaporan sering mengalami kelewatan disebabkan kekurangan tenaga kerja, dokumentasi yang tidak konsisten dan kesukaran dalam mengumpul data yang tepat. Kelewatan ini telah memberi kesan langsung terhadap penyaluran dana projek seterusnya memandangkan pembayaran peruntukan kewangan adalah bergantung kepada penghantaran laporan kemajuan bulanan yang tepat pada waktunya. Laporan-laporan ini diperlukan bagi memastikan ketelusan dan akauntabiliti pelaksanaan projek namun sebarang kelewatan boleh menjejaskan aliran dana dan melambatkan pelaksanaan projek.

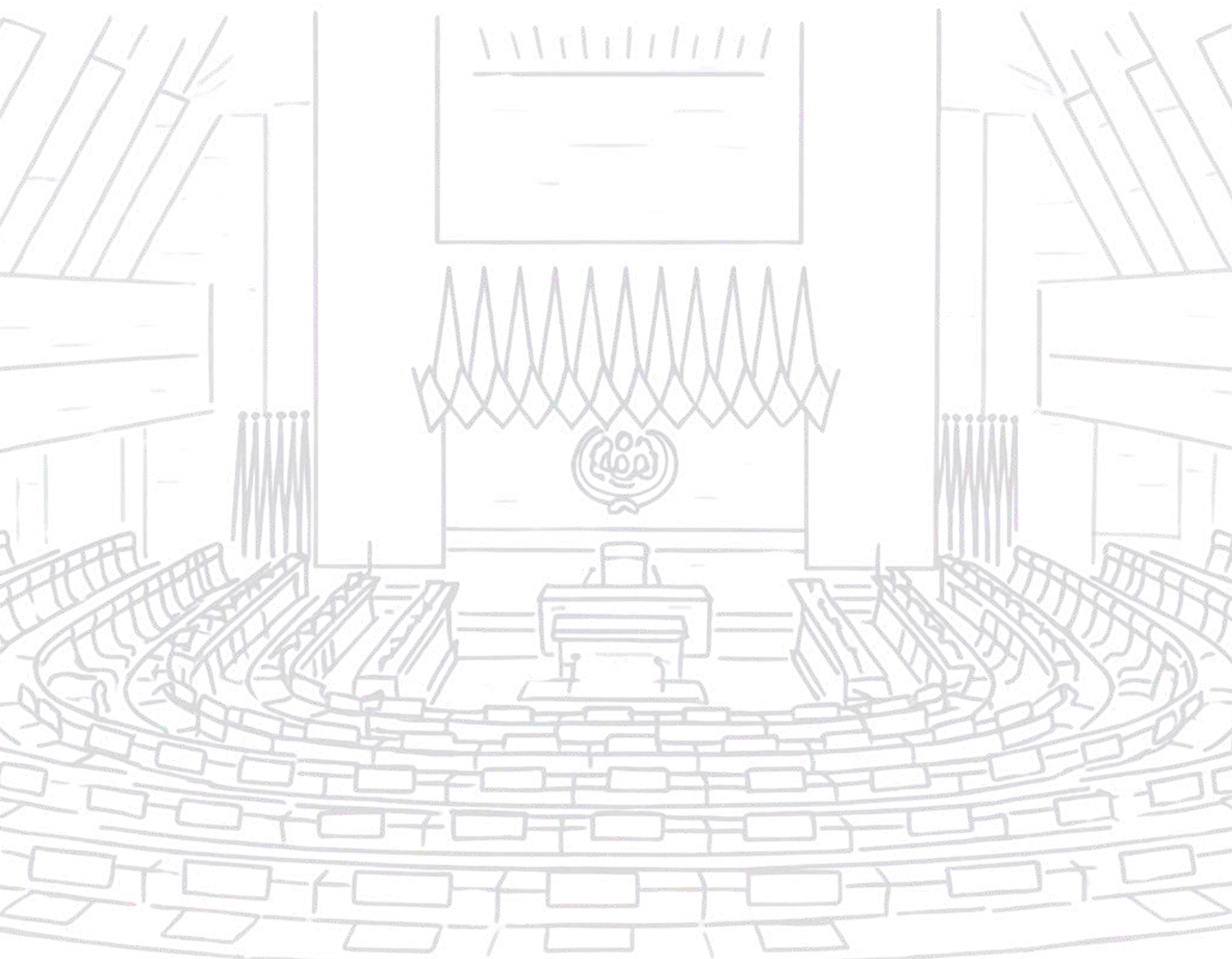
HALA TUJU MASA HADAPAN

- **Memperkasakan Sokongan Kewangan dan Kecekapan Kos**

Bagi memastikan kemampunan projek pertanian di Sabah meskipun kos yang tinggi, pihak APPGM-SDG perlu mengambil kira meningkatkan sokongan kewangan dan melaraskan peruntukan yang diperuntukkan merefleksi perbandingan harga serantau. Rakan solusi harus mempertingkatkan pengurusan kos dan perancangan strategik bagi mengoptimumkan pemerolehan, mempromosikan perkongsian peralatan dan menggalakkan pertanian secara kerjasama bagi mengurangkan perbelanjaan. Memperkasakan dokumen rekod dan laporan kewangan akan menambah baik ketelusan dan penggunaan peruntukan.

- **Membina Ekosistem Usahasama bagi Pertanian Mampan**

Membina ekosistem yang kukuh dengan pertanian persatuan, agensi kerajaan dan pelatih yang mahir adalah penting untuk mengurangkan kos dan meningkatkan kemampunan. Perkongsian ini telah membolehkan perkongsian sumber, sokongan teknikal, pembelian secara pukal dan pembangunan kapasiti. Hal ini secara tidak langsung mengurangkan kebergantungan kepada perkhidmatan luar yang mahal. Kerjasama ini secara tidak langsung dapat meningkatkan penyelarasan, menjajarkan inisiatif dan membuka peluang untuk peruntukan bersama, meransang kecekapan kos, menjamin keterjaminan makanan bagi tempoh jangka masa panjang dan kestabilan ekonomi bagi golongan petani di Sabah.

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 1

PENTERNAKAN ITIK PENELUR

Kawasan Parlimen

Beaufort

Rakan Solusi

Kebun Kita

Dana

RM40,000

INOVASI PENANAMAN BAWANG MERAH BENIH MARDI UNTUK MENGHASILKAN PRODUK BAWANG GORENG KOMUNITI SETEMPAT

Kawasan Parlimen

Kalabakan

Rakan Solusi

Yu Kee Suppliers

Dana

RM40,000

PENANAMAN STEVIA, LIMAU KASTURI DAN PUDINA ORGANIK MENGGUNAKAN TANAH

Kawasan Parlimen

Keningau

Rakan Solusi

Maila Helen Dawalis

Dana

RM40,000

PEMBANGUNAN EKONOMI BELIA MELALUI AKTIVITI AKUAPONIK SECARA BERKELOMPOK

Kawasan Parlimen

Keningau

Rakan Solusi

Best Sabah Education

Dana

RM40,000

DEMI SEKARUNG PADI TAMBUNAN

Kawasan Parlimen

Keningau

Rakan Solusi

Kelab Belia Kampung Lubong

Dana

RM40,000

PENANAMAN PADI SAWAH SECARA HIDROPHONIK

Kawasan Parlimen

Keningau

Rakan Solusi

Jawatan Kuasa Kemajuan Dan Keselamatan Kampung Timbou, Tambunan, Sabah, Malaysia.

Dana

RM40,000

PROJEK TANAMAN CENDAWAN TIRAM

Kawasan Parlimen

Kinabatangan

Rakan Solusi

Q SURERICH

Dana

RM40,000

PENANAMAN SAYURAN SECARA ORGANIK MENGGUNAKAN APLIKASI BIOTEKNOLOGI

Kawasan Parlimen

Kota Belud

Rakan Solusi

BIOPERT Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN *USA BULLFROG* (KATAK LEMBU) SECARA BERKELOMPOK

Kawasan Parlimen

Kota Belud

Rakan Solusi

Persatuan Pelancongan Taginambur
Kota Belud (Taginambur Tourism
Association) (TAGTA)

Dana

RM40,000

FOOD ALWAYS IN THE HOUSE (GABUNGAN TANAMAN PADI DAN TANAMAN JAGUNG UNTUK BUAT BAJA TERNAKAN AYAM)

Kawasan Parlimen

Kota Belud

Rakan Solusi

Faith Farms

Dana

RM40,000

TANAMAN LADA HINGGA BERJAYA

Kawasan Parlimen

Kota Belud

Rakan Solusi

Koperasi Pelancongan Tagal
Kampung Lingkubang

Dana

RM40,000

SUSTAINABLE PADDY FARMING IN SABAH: TARGETED TRAINING AND CAPACITY BUILDING FOR TRADITIONAL HEIRLOOM RICE FARMERS

Kawasan Parlimen

Kota Belud

Rakan Solusi

IDS Consultancy Services
Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN IKAN TILAPIA DENGAN KAEDAH BIOFLOK DAN KUASA TENAGA SOLAR

Kawasan Parlimen

Kota Marudu

Rakan Solusi

DD Horizons Sdn. Bhd.

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AYAM PEDAGING

Kawasan Parlimen

Kota Marudu

Rakan Solusi

LEXWINABEL

Dana

RM40,000

PENANAMAN CILI DAN TOMATO SECARA ORGANIK DAN MENGHASILKAN BAJA ORGANIK DARI SISA BUANGAN HASILAN LAUT

Kawasan Parlimen

Lahad Datu

Rakan Solusi

Koperasi Komuniti
Cenderawasih Sabah Berhad

Dana

RM40,000

TERNAKAN LESTARI LARVA BLACK SOLDIER FLY (BSF)

Kawasan Parlimen

Lahad Datu

Rakan Solusi

Koperasi Komuniti
Pelancongan Kunak Berhad

Dana

RM40,000

PENTERNAKAN AKUAKULTUR IKAN TILAPIA MERAH OREOCHROMIS NILOTICUS DALAM KOLAM POLY TANK

Kawasan Parlimen
Menggatal

Rakan Solusi
SNR Solution RIZQ

Dana
RM40,000

HYDROPONIC FARMING AT SENIOR HOME

Kawasan Parlimen
Papar

Rakan Solusi
Comfort Aged Care Group PLT

Dana
RM40,000

INOVASI PENANAMAN PADI DENGAN TEKNOLOGI DRONE DAN AMALAN AGROEKOLOGI

Kawasan Parlimen
Papar

Rakan Solusi
Farm Craft

Dana
RM40,000

MEMPERKASAKAN KOMUNITI MELALUI PENANAMAN DAN INOVASI ROSELLE / EMPOWERING COMMUNITIES THROUGH ROSELLE CULTIVATION AND INNOVATION

Kawasan Parlimen
Penampang

Rakan Solusi
Aurora Mutiara Enterprise

Dana
RM40,000

PENTERNAKAN AYAM PEDAGING-AYAM JAGUNG

Kawasan Parlimen
Pensiangan

Rakan Solusi
Z'B Agrofood KMP

Dana
RM40,000

PENANAMAN LADA BARA DAN UBI JALAR SECARA TANAMAN INTEGRASI

Kawasan Parlimen
Ranau

Rakan Solusi
Persatuan Pengusaha Pisang Daerah Ranau (PTPR)

Dana
RM40,000

PROJEK PENANAMAN CILI PADI SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen
Semporna

Rakan Solusi
Persatuan Usahawan Semporna

Dana
RM40,000

LADANG PENGKULTURAN BERSEPADU (RUMPAI LAUT, LATOK DAN IKAN)

Kawasan Parlimen
Semporna

Rakan Solusi
South East Asia Treasure

Dana
RM40,000

PENTERNAKAN LEBAH KELULUT KOMUNITI KG. PEPOLOR (TRIGONA BEESTARI)

Kawasan Parlimen
Sipitang

Rakan Solusi
Hjawang Resources

Dana
RM40,000

PEMERKASAAN EKONOMI MENERUSI PERTANIAN HIDROPONIK

Kawasan Parlimen
Sipitang

Rakan Solusi
Kebun Komuniti Hydroponic
P.178 Sipitang

Dana
RM40,000

PROJEK PERTANIAN LESTARI: NURSERY ANAK POKOK HALIA DAN SERAI SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen
Tawau

Rakan Solusi
Koperasi Usahawan Wanita
Anak Tawau Berhad

Dana
RM40,000

KITCHEN GARDEN GOOD TRAINING

Kawasan Parlimen
Tenom

Rakan Solusi
NUR N KIE

Dana
RM40,000

KEBUN KOMUNITI PEMBUATAN KOMPOS DAN TANAMAN DALAI ORGANIK SABAH

Kawasan Parlimen
Tuaran

Rakan Solusi
Kadazan Dusun Language &
Cultural Centre

Dana
RM40,000

KETERJAMINAN MAKANAN FASA 2

SOCIAL LAB : PENANAMAN DAN PENGURUSAN TANAMAN SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen
Keningau

Rakan Solusi
Tumparak Sdn. Bhd.

Dana
RM40,000

SEED KEBUN KOMUNITI BINGKOR: ELEVATING HERB PRODUCTION THROUGH SOLAR AIR DRYER AND COMMUNITY EMPOWERMENT

Kawasan Parlimen
Keningau

Rakan Solusi
Association Of Sabah Social Entrepreneurs
& Eco Development / Persatuan
Pembangunan

Dana
RM40,000

KEBUN KOMUNITI TANAMAN FERTIGASI CILI BARA MUKIM PIRASAN FASA - 2.0

Kawasan Parlimen
Kota Belud

Rakan Solusi
Koperasi Waris Niaga Sabah
Berhad

Dana
RM40,000

PEMBANGUNAN EKONOMI MELALUI TANAMAN JAGUNG MANIS SECARA ORGANIK FASA 2

Kawasan Parlimen
Kota Marudu

Rakan Solusi
Borneo Fertilyst

Dana
RM40,000

PENANAMAN FERTIGASI SAYUR-SAYURAN DAN PENGHASILAN BAJA KOMPOS @ LEVFARMS

Kawasan Parlimen
Kudat

Rakan Solusi
Pertumbuhan Pendidikan dan
Kebajikan Projek LEV Sabah

Dana
RM40,000

PENANAMAN HERBA TEMPATAN SABAH SECARA ORGANIK

Kawasan Parlimen
Penampang

Rakan Solusi
Botanicals Sabah Sdn. Bhd.

Dana
RM40,000

PENAMBAHBAIKAN AQUAPONIK DENGAN PENAMBAHAN PERALATAN & PENAMBAHAN PENGETAHUAN TENTANG PENGURUSAN HAMA

Kawasan Parlimen
Penampang

Rakan Solusi
Tampasak Timpangoh Babagon
Tumoku (TATABA Tumoku)

Dana
RM40,000

PROJEK MENTERNAK AYAM KACUKAN, AYAM KAMPUNG DAN AYAM DAGING

Kawasan Parlimen
Tuaran

Rakan Solusi
Persatuan Kebajikan Prihatin
Pribumi Sabah (PRIBUMI)

Dana
RM40,000

PENGENALAN KEPADA SISTEM AKUAPONIK: GABUNGAN BUDIDAYA IKAN DAN PERTANIAN TANPA TANAH

Kawasan Parlimen
Pensiangan

Rakan Solusi
Trusmadi Farm Enterprise

Dana
RM40,000

PENANAMAN PADI BUKIT DALAM GREEN HOUSE SECARA FERTIGASI

Kawasan Parlimen
Ranau

Rakan Solusi
Kelab Belia Kampung Meridi, Ranau

Dana
RM40,000

EDIBLE GARDEN

Kawasan Parlimen
Sandakan

Rakan Solusi
Eko & Usahawan Sosial Sabah
(SEED)

Dana
RM40,000

SUSTAINABILITY COMMUNITY-BASED WELLNESS
TOURISM TOWARDS STINGLESS BEES FARMING

Kawasan Parlimen
Tuaran

Rakan Solusi
Marvhelly Pace A Voi Sdn.Bhd.

Dana
RM40,000

PENGEMBANGAN SEED BANK SEBAGAI
DESTINASI EDU TOURISM , SUMBER MAKANAN
DAN BIJI BENIH TEMPATAN

Kawasan Parlimen
Tuaran

Rakan Solusi
Kokoriu Enterprise

Dana
RM40,000

BAHAGIAN 9

PROGRAM BERASASKAN KAWASAN PARLIMEN

- **Bengkel Pembangunan Kapasiti ke Arah Kepimpinan SDG**
- **Program Berasaskan Kejiranan**
- **Membina Komuniti Inklusif (BIC)**
- **Kem Belia SDG**
- **Penilaian Impak Tahun 2023 (Kohort 3)**

BENGKEL PEMBANGUNAN KAPASITI KEARAH KEPIMPINAN SDG

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kearah Kepimpinan SDG merupakan salah satu inisiatif yang telah dijalankan oleh pihak APPGM-SDG dalam usaha menyetempatan SDG dan memacu kearah pembangunan mampan pada peringkat akar umbi. Pelaksanaan SDG yang berkesan memerlukan penglibatan daripada pelbagai pihak dan pelaksanaan bengkel ini telah menjuruskan komitmen nasional dan global kepada strategi di peringkat daerah.

Selari dengan prinsip SDG “Memastikan Tiada Siapa Ketinggalan” bengkel tersebut menyokong perbincangan yang inklusif yang melibatkan agensi kerajaan di peringkat daerah, ketua komuniti dan rakan solusi. Bengkel ini mendorong kerjasama untuk mengenalpasti kekangan setempat dan untuk mencadangkan solusi untuk menangani isu terdesak yang diperlukan oleh komuniti.

Perbincangan ini adalah berlandaskan daripada hasil kajian daripada Ketua Penyelidik APPGM-SDG bagi setiap parlimen, bagi memastikan keputusan yang dibuat adalah berdasarkan dapatan kajian. Maklum balas daripada sesi libat urus bersama agensi kerajaan peringkat daerah juga menentukan agenda bagi bengkel dan mempertingkatkan kerelavenannya dengan keperluan dan reality setempat.

Fokus utama adalah tertumpu kepada SDG 17 bagi mengukuhkan mekanisme pelaksanaan dan memperkasa Kerjasama. Bengkel ini menggariskan kerjasama pelbagai pihak berkepentingan dikalangan penjawat awam, masyarakat sivil, ahli akademik dan sektor swasta dan ianya secara tidak langsung mengiktiraf bahawa kemajuan kelestarian bergantung kepada kerjasama. Bengkel ini menguatkan usaha pembangunan kapasiti dan meletakkan asas untuk pendekatan bersepadu dan jangka panjang ke arah mencapai SDG di peringkat tempatan.

OBJEKTIF

Objektif utama pelaksanaan bengkel ini adalah:

- **Meningkatkan kesedaran dan kefahaman mengenai SDG 17:** Melengkapkan peserta dengan pengetahuan dan kepentingan SDG dan impak keatas perkara sosial, ekonomi dan alam sekitar. Ianya selari dengan usaha agensi kerajaan dan pemegang taruh ke arah intervensi yang lebih berkesan dan sasaran yang tepat.
- **Menggalakkan kerjasama antara agensi:** Menggalakkan kerjasama dikalangan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, NGO dan sektor swasta untuk memupuk tanggungjawab bersama, mengoptimumkan sumber dan membentuk penyelesaian yang holistik yang disesuaikan dengan keperluan setempat.
- **Mengenalpasti dan memperkasa pemimpin tempatan bagi menjayakan penyetempatan SDG:** Menyokong pemimpin tempatan, pegawai daerah dan pemimpin komuniti bagi menjayakan inisiatif SDG, memberi inspirasi kepada orang lain dan memacu kearah kesan yang lestari di peringkat akar umbi.

- Mengintegrasikan prinsip SDG ke dalam tadbir urus dan rangka kerja dasar: Mengintegrasikan nilai SDG ke dalam pembuatan keputusan seharian, tadbir urus, perancangan strategik dan rangka kerja dasar. Ianya akan melibatkan pengutamaan kelestarian, peningkatan kecekapan institusi, pembangunan komuniti dan pengurusan alam sekitar.

Secara keseluruhannya, objektif ini memupuk budaya mampan dengan memastikan SDG difahami dan dilaksanakan secara aktif di semua peringkat kerajaan dan di peringkat komuniti.

STRUKTUR BENGKEL DAN PELAKSANAAN

Struktur bengkel ini disusun berdasarkan tiga komponen utama ini:

Penyetempatan SDG

Sesi ini bertujuan bagi meningkatkan kesedaran, pemahaman dan pemerksaan komuniti terhadap SDG. Wakil agensi daerah diperkenalkan dengan sasaran dan indikator SDG. Bagi menyokong pelaksanaan setempat yang efektif, aktiviti pemetaan SDG dilakukan bagi:

- Mengenalpasti inisiatif dan aktiviti sedia ada yang dilaksanakan oleh setiap agensi.
- Menyelaraskan usaha-usaha ini dengan solusi kepada masalah setempat.
- Mengintegrasikan prinsip SDG dalam tatacara kerja harian dan proses membuat keputusan.

Perbincangan antara Agensi Dalam Menyelesaikan Isu Setempat

Sesi ini menggalakkan tanggungjawab bersama dan pemilikan kolektif dalam menangani isu komuniti melalui projek yang strategik dan inovatif. Perbincangan bertumpu kepada:

- Memperkukuh kerjasama antara agensi bagi membangunkan solusi yang praktikal untuk keangan setempat.
- Mengenalpasti pemimpin tempatan untuk memimpin inisiatif berkaitan SDG dikalangan komuniti.
- Memperkukuh prinsip kemampanan dalam tadbir urus dan sosial tempat kerja.

Menubuhkan Kumpulan Sokongan SDG dan Jangkauan Komuniti

Sesi yang terakhir menekankan pembentukan Kumpulan Sokongan SDG di peringkat Parlimen. Kumpulan ini berkhidmat sebagai Ikon Kepimpinan SDG, memainkan peranan dalam:

- Mempromosikan amalan terbaik di antara organisasi bagi menyokong penyetempatan SDG.
- Mengintegrasikan prinsip SDG ke dalam polisi organisasi dan aktiviti harian.
- Mengenalpasti dan menangani keangan komuniti berdasarkan SDG 17.

Sebagai satu tanda komitmen, agensi yang menyertai program ini akan berikrar sebagai tanda sokongan mereka kepada penyetempatan SDG, memperkukuh matlamat ke arah pembangunan yang inklusif dan mampan di peringkat daerah.

PEMBANGUNAN KAPASITI 2024 KE ARAH KEPIMPINAN SDG

Pada tahun 2024, sebanyak 22 program pembangunan kapasiti telah berjaya dilaksanakan yang melibatkan seramai 481 peserta daripada pelbagai agensi daerah, pemimpin tempatan dan rakan solusi di seluruh negara (Jadual 9.1). Bengkel ini telah menerima sokongan penuh daripada pejabat daerah dan tanah di setiap kawasan parlimen.

Secara keseluruhannya, sebanyak 30 bengkel telah dirancang pada awalnya, namun bagaimanapun lapan tidak menjadi kenyataan atas pelbagai faktor. Ianya adalah di Gerik (Perak), Batu dan Bandar Tun Razak (KL), Shah Alam, Kapar dan Klang (Selangor), Port Dickson (Negeri Sembilan) dan Kuala Krau (Pahang). Perbincangan susulan dan perancangan bersama akan diteruskan bagi memastikan bengkel selebihnya akan direalisasikan dengan jayanya pada masa terdekat.

Jadual 9.1 Bengkel Pembangunan Kapasiti Kearah Kepimpinan SDG yang Telah Dijalankan Pada Tahun 2024

Zon / Wilayah	Bil.	Kawasan Parlimen, Negeri	Agensi Kerjasama	Tarikh	Lokasi	Jumlah Peserta
Zon Utara	1	Bagan Serai, Perak	Pejabat Daerah dan Tanah Kerian	2 Jul 2024	Bukit Merah Laketown Resort, Perak	27
	2	Arau, Perlis	Jabatan Tanah dan Galian Negeri Perlis	11 Jul 2024	Brasmana Hotel, Kuala Kedah	25
	3	Langkawi, Kedah	Pejabat Daerah dan Tanah Langkawi	17 Jul 2024	Goldsands Hotel, Langkawi	16
	4	Tasek Gelugor, Penang	Pejabat Daerah dan Tanah Seberang Perai Utara	20 Ogs 2024	Bertam Resort, Penang	21
	5	Bayan Baru, Penang	Pejabat Daerah dan Tanah Barat Daya	22 Ogs 2024	Amari Hotel, Bayan Lepas	22
	6	Bukit Bendera, Penang	Pejabat Daerah dan Tanah Timur Laut	30 Sep 2024	Bayview Georgetown, Penang	17
	7	Pasir Salak, Perak	Pejabat Daerah dan Tanah Hilir Perak	2 Okt 2024	DoubleTree by Hilton, Perak	30
	8	Parit, Perak	Pejabat Daerah dan Tanah Perak Tengah	10 Okt 2024	DoubleTree by Hilton, Perak	15

Zon Timur	9	Pekan, Pahang	Pejabat Daerah dan Tanah Pekan	11 Jun 2024	AnCasa Royale Pekan, Pahang	33
	10	Ketereh, Kelantan	Pejabat Tanah dan Jajahan Kota Bharu	6 Ogs 2024	Ridel Hotel, Kota Bharu	17
	11	Hulu Terengganu, Terengganu	Pejabat Daerah dan Hulu Terengganu	8 Ogs 2024	Hotel Grand Puteri, Kuala Terengganu	9
Zon Tengah	12	Tanjong Karang, Selangor	Pejabat Daerah dan Tanah Kuala Selangor	16 Ogs 2024	De Palma Resort, Kuala Selangor	21
	13	Sungai Besar, Selangor	Pejabat Daerah dan Tanah Sabak Bernam	28 Ogs 2024	Grand Sabak Mini Convention Centre, Selangor	10
Zon Selatan	14	Kuala Pilah, Negeri Sembilan	Pejabat Daerah dan Tanah Kuala Pilah	20 Mei 2024	Melang Inn Hotel, Kuala Pilah	20
	15	Pagoh, Johor	Pejabat Tanah Muar	8 Okt 2024	Muar Traders Hotel, Johor	19
	16	Ledang, Johor	Pejabat Tanah Tangkak	8 Okt 2024	Muar Traders Hotel, Johor	16
Wilayah Sarawak	17	Mas Gading, Sarawak	Pejabat Residen Bahagian Kuching	14 Okt 2024	Pejabat Bomba Mas Gading, Sarawak	14
	18	Mukah, Sarawak	Pejabat Residen Bahagian Mukah	29 Okt 2024	Kingswood Resort, Mukah, Sarawak	15
	19	Sibuti, Sarawak	Pejabat Daerah Subis, Pejabat Daerah Kecil Niah	7 Nov 2024	Jinhold Hotel & Service Apartment, Miri, Sarawak	26
Wilayah Sabah	20	Kota Marudu, Sabah	Pejabat Daerah Kota Marudu	3 Sep 2024	Rajawali Homes, Langkon, Kota Marudu, Sabah	28
	21	Sipitang, Sabah	Pejabat Daerah Sipitang	5 Sep 2024	Motel & Rest House KAKA, Sipitang, Sabah	35
	22	Kinabatangan, Sabah	Pejabat Daerah Kinabatangan	9 Sep 2024	Koperasi Pelancongan Mukim Batu Puteh (KOPEL), Kinabatangan, Sabah	36
JUMLAH KESELURUHAN PESERTA						481

MAKLUM BALAS DARIPADA PESERTA

Secara amnya, kesemua peserta berpuas hati dengan program yang telah dijalankan. Maklum balas peserta adalah termasuk:

Agensi	Maklumbalas Peserta
Pegawai Pendidikan, Pejabat Pendidikan Daerah Kinabatangan	"....Sudah pasti Matlamat Pembangunan Mampan ini perlu diterapkan dlm skop kerja jabatan bagi memastikan pendidikan berkualiti dapat dinikmati oleh semua rakyat dan tidak ada yg akan tertinggal di belakang..."
Jurutera, Pejabat Daerah dan Tanah Kerian	"Memperbanyakkan program SDG dan diterapkan di kalangan pelajar sekolah."
Jabatan Perikanan Negeri Perak	"Bengkel ini amat baik dengan penglibatan semua agensi kerajaan dan NGO dalam mengenalpasti masalah rakyat dan cara penyelesaian."
Penghulu, Pejabat Daerah dan Tanah, Barat Daya	".... Program yang baik ini harus diteruskan bagi setiap penggal parlimen (PRU) atau setiap 5 tahun bagi mengenal pasti permasalahan masyarakat / komuniti yang terlepas pandang oleh wakil rakyat / Ahli Parlimen di kawasan terbabit tanpa mengira latar belakang politik. Bengkel ini perlu penglibatan bukan sahaja agensi kerajaan malah agensi swasta. Cadangan bengkel 2 hari 1 malam adalah terbaik supaya lebih banyak cadangan serta jalan penyelesaian dapat dikumpul. Data ini penting bagi melestarikan lagi komuniti ke arah pembangunan yang lebih baik di masa hadapan."
Penghulu, Pejabat Daerah dan Tanah, Barat Daya	"Program ini memerlukan masa yg cukup untuk berfikir secara tepat. Adalah lebih baik diadakan lebih daripada 1 hari dan bukan di tempat bertugas kerana peserta yg hadir terpaksa membuat tugas hakiki dan juga menghadiri program ini. Jadinya, peserta tidak fokus. Selain itu, tentatif program yg padat menyukarkan peserta memberi buah fikiran yg lengkap kerana kekangan masa"

PELAN HALA TUJU PADA MASA AKAN DATANG

Program Bengkel Pembangunan Kapasiti Kearah Kepimpinan SDG berjaya menyediakan platform yang berstruktur bagi kerjasama antara agensi, mempromosikan pendekatan yang kolektif bagi kekangan pembangunan setempat. Melalui program pembangunan kapasiti, perancangan strategik dan perkongsian maklumat dapat menekankan kepentingan pelaksanaan SDG berdasarkan koteks, dengan mengintegrasikan pembangunan lestari dalam tadbir urus dan rangka kerja dasar.

Bengkel ini menguatkan penglibatan pemegang taruh, memberi ruang kepada agensi Kerajaan, pemimpin komuniti dan rakan solusi untuk selari dengan usaha ke arah SDG. Peserta yang aktif dan positif menggambarkan komitmen yang semakin meningkat ke arah pembangunan lestari.

Bergerak ke hadapan, penubuhan kumpulan sokongan SDG akan menjadi kunci bagi memastikan kelangsungan dan kemajuan pada peringkat daerah dan komuniti. Bengkel susulan yang berkala dan mekanisme pemantauan adalah penting bagi memastikan penglibatan dan trak pengukuran bagi pencapaian SDG.

Kerjasama diantara sektor Kerajaan, swasta dan masyarakat sivil perlu dipertingkatkan bagi mengoptimumkan perkongsian sumber dan penyelesaian masalah yang kolektif. Memperluas inisiatif pembinaan kapasiti akan membekalkan pemimpin tempatan dengan Kemahiran untuk melaksanakan strategi yang sejajar dengan Matlamat Pembangunan Lestari secara efektif. Penggunaan platform digital untuk pertukaran pengetahuan, pemantauan data masa nyata dan komunikasi dengan pihak berkepentingan akan meningkatkan ketelusan dan akauntabiliti. Dengan menginstitusikan usaha-usaha ini dan menggalakkan inisiatif yang dipacu oleh belia dan komuniti, kemajuan yang lestari dan inklusif dapat dicapai.

PERKONGSIAN GAMBAR BAGI PROGRAM PEMBANGUNAN KAPASITI

Parlimen Tasek Gelugor (20 Ogos 2024 di Bertam Resort, Pulau Pinang)

Parlimen Ketereh (6 Ogos 2024 di Ridel Hotel, Kota Bharu, Kelantan)

Parlimen Sungai Besar (28 Ogos 2024 di Pusat Persidangan Mini Grand Sabak)

Parlimen Ledang (8 Oktober 2024 di Muar Traders Hotel, Johor)

Parlimen Mukah (29 Oktober 2024 di Kingwood Resort, Mukah, Sarawak)

Parlimen Kota Marudu (3 September di Rumah Rajawali, Langkon, Kota Marudu, Sabah)

PROGRAM BERTEMPATKAN DI KEJIRANAN

Program bertempatkan kejiranan ini merupakan aktiviti di peringkat akar umbi yang diadakan di peringkat kejiranan. Program ini adalah strategi yang memfokuskan pemerkasaan komuniti dan membina ketahanan, berusaha untuk mengatur dan menggerakkan kejiranan bagi memanfaatkan sumber yang tersedia secara berkesan demi kebaikan bersama melalui pendekatan yang kolektif dan sistematik. Visi program ini adalah untuk memperkasa komuniti dan memperkuat sokongan sosial di kalangan komuniti akar umbi secara holistik, kolektif, berkala dan sistematik melalui model transformasi sosial kejiranan.

Pada tahun 2024, Sebanyak 50 program telah dijalankan di 50 kawasan kejiranan di sekitar 42 kawasan parlimen seluruh negara. Program ini telah dilaksanakan di empat zon dan dua wilayah oleh organisasi yang berdaftar dengan Pendaftar Pertubuhan (ROS) dan mempunyai akaun bank. Berikut adalah kawasan kejiranan yang terlibat dan senarai pengurus mengikut zon.

Zon Utara (Perlis, Kedah, Penang dan Perak) melibatkan tiga belas kejiranan yang mengambil bahagian, jumlah tertinggi dalam semua zon. Zon ini termasuklah lapan kampung di Kawasan pinggir bandar atau luar bandar dan lima kawasan perumahan bandar (taman perumahan). Program ini dianjurkan oleh Jawatankuasa Kejiranan Setempat yang berdaftar termasuklah persatuan penduduk, rukun tetangga, jawatankuasa kampung (JKK) dan organisasi masyarakat sivil.

Zon Utara

Negeri	Kawasan Parlimen	Kejiranan	Penganjur / SP / Jawatankuasa
Perlis	Arau	Kg. Kebun Tok Arau	Pertubuhan Amal dan Kebajikan Rumah Lavendar Perlis
	Kangar	Taman Bukit Kubu	Pertubuhan Penduduk Taman Bukit Kubu Kuala Perlis
	Padang Besar	Kg. Mata Ayer	Dewan Perdagangan Islam Malaysia Perlis
Kedah	Baling	Kg. Charuk Bemban	Ana CB Enterprise
	Merbok	Kg. Kuala Sin	PIBG SK Kg. Kuala Sin
Penang	Batu Kawan	Flat Teluk Indah	Persatuan Perkasaan Sosial & Pembangunan Perusahaan Perai
		Kg. Main Road Perai	MPPK Perai
Perak	Taiping	Kg. Pokok Asam	Pertubuhan Kebajikan Masyarakat Marhaen Taiping
	Sungai Siput	Kg. Jaya Setia	JPKK Kg. Jaya Setia

	Tambun	Taman Chemor Idaman	KRT Taman Chemor Idaman
	Gopeng	Taman Gugusan Harmoni	KRT Taman Gugusan Pengkalan Harmoni
	Batu Gajah	Perumahan Jelapang Tbh	KRT Jelapang
	Parit Buntar	Kg. Sungai Betul Bawah	Persatuan Penduduk Kg. Parit Sungai Betul Bawah

Setakat 20 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Zon Pantai Timur (Pahang, Kelantan dan Terengganu) melibatkan sebelas kejiiran. Kebanyakannya terletak di Kawasan Taman Perumahan dan dua daripadanya merupakan menempatkan Felda. Program ini kebanyakannya digerakkan oleh NGO setempat dengan kerjasama komuniti setempat.

Zon Pantai Timur

Negeri	Kawasan Parlimen	Kejiiran	Penganjur / SP / Jawatankuasa
Pahang	Kuantan	Taman Berjaya Permai	Persatuan Wanita Inspirasi Kuantan
		Taman Sri Indrapura	Persatuan Kebajikan, Keselamatan dan Rekreasi Taman Sri Indrapura
		PPRS Pinggiran Putra	Masjid Al-Mukmin PPRS Pinggiran Putra
	Bentong	Felda Lurah Bilut	JKKKR Felda Lurah Bilut
	Temerloh	Taman Sri Layang	Persatuan Pembangunan Sosial Tenaga dan Ekonomi Masyarakat Malaysia
	Paya Besar	Taman Guru Sepakat	Persatuan Agro Kuantan
Kelantan	Tumpat	Kg. Baru Nelayan	Persatuan Warga Taman Seri Pantai, Tumpat
		Kg. Ana	Pertubuhan Cakna Wakaf Bharu
	Rantau Panjang	Taman Bakti	KRT Taman Bakti
	Gua Musang	Kesedar Paloh 1	Pertubuhan Generasi Kedua Kesedar (G2K)
Terengganu	Setiu	Felda Chalok Barat	Pertubuhan Sahabat Komuniti Sejahtera DUN Langkap, Setiu

Setakat 20 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Zon Tengah (Selangor dan WP Kuala Lumpur) meliputi lapan kejiiran. Ianya termasuklah dua Kampung Orang Asli di Selangor dan empat komuniti flat kos rendah di kedua-dua negeri. Jawatankuasa penganjur terdiri daripada NGO, JPKKOA dan rukun tetangga setempat.

Zon Tengah

Negeri	Kawasan Parlimen	Kejiiran	Penganjur / SP / Jawatankuasa
Selangor	Hulu Selangor	Kg Orang Asli (KOA) Pertak	Jawatankuasa Pembangunan dan Keselamatan Kg Orang Asli Pertak
		KOA Tun Razak	Beringin Natural Farm
	Petaling Jaya	Taman Dato Harun PJ	Persatuan Warisan Kraf Wanita
		Flat Petaling Utama, PJ	KRT Petaling Utama
	Gombak	Kg. Indian Settlement, Batu 8	Persatuan Penduduk Indian Settlement, Batu 8, Gombak
	Kapar	Taman Damai Kapar	KRT Taman Damai Kapar
WPKL	Lembah Pantai	PPR Sri Cempaka	NM Maniac Fitness & Recovery
	Batu	PPR Beringin	Pusat Bantuan Sentul

Setakat 20 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Di Zon Selatan (Negeri Sembilan, Melaka and Johor), lapan kejiiran telah terlibat di dalam program ini dan lima dari kawasan taman perumahan bandar dan tiga dari kawasan luar bandar (kawasan kampung). Program ini dijalankan oleh organisasi belia seperti Majlis Belia dan Angkatan Belia Islam Malaysia.

Zon Selatan

Negeri	Kawasan Parlimen	Kejiiran	Penganjur / SP / Jawatankuasa
Negeri Sembilan	Jempol	Taman Kasih Putera	Majlis Belia India Malaysia, Negeri Sembilan
Melaka	Alor Gajah	Kg. Paya Datuk	Kelab GPM Melaka
		Taman Angkasa Nuri	Angkatan Belia Islam Malaysia (ABIM) Melaka
Johor	Simpang Renggam	Kg. Ulu Benut	Pertubuhan Kebajikan Penggerak Amanah Simpang Renggam
	Mersing	Taman Sri Mersing	KRT 'D' Taman Sri Mersing

	Ledang	Taman Tangkak Jaya	TJUP Global Printing
	Pagoh	Kg. Melayu Panchor	Majlis Belia Daerah Muar (MBD)
	Iskandar Puteri	Bandar Baru Kangar Pulai	Persatuan Kebudayaan dan Sosial India Bandar Baru Kangar Pulai, Johor Bahru

Setakat 20 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Bagi wilayah Sarawak, empat program kejiaran telah dijalankan di empat kawasan parlimen yang menyertai. Rakan solusi tempatan yang terdiri daripada pelbagai NGO dan syarikat telah merancang dan menguruskan program ini.

Wilayah Sarawak

Negeri	Kawasan Parlimen	Kejiaran	Penganjur / SP / Jawatankuasa
Sarawak	Petra Jaya	PPR Taman Sri Wangi	Koperasi Ammar Kuching Berhad
	Julau	Kg. Daerah Pakan	Kelab Belia Pekan Pakan
	Lubok Antu	R/P Langkang Ili	Ogilvy & Keith Resource PLT
	Lanang	Taman Sibu Jaya	NRP Production & Services Sdn Bhd

Setakat 20 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Di wilayah Sabah, lima kejiaran telah terlibat di dalam program ini merentasi lima kawasan parlimen yang dianjurkan oleh NGO tempatan. Kebanyakannya merupakan dari kawasan kampung luar bandar yang mempunyai akses kepada jalan, dewan komuniti dan padang yang terhad.

Wilayah Sabah

Negeri	Kawasan Parlimen	Kejiaran	Penganjur / SP / Jawatankuasa
Sabah	Beaufort	Pekan Beaufort	Persatuan Suara Belia Beaufort
	Ranau	Kg. Mengkapoh	MACOP Enterprise
	Tenom	Kg. Tilis	PIBG SK Kg. Tilis
	Libaran	Kg. Batu Putih Baru	Persatuan Dakwatul Muslimah Sandakan
	Kalabakan	Kg. Kuala Merotai	Persatuan Wanita Kalabakan (PEWAKIL)

Setakat 20 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

PENDEKATAN TEMATIK

Setiap kejranaan perlu menganjurkan lima aktiviti yang selari dengan lima kunci tema menggunakan sumber setempat dan fasiliti. Temanya adalah, kepimpinan, keluarga, ekonomi, pembangunan anak-anak dan pembangunan belia.

Tema kepimpinan memfokuskan kepada usaha membina hubungan antara penduduk, pemimpin komuniti, wakil rakyat (Ahli Parlimen dan ADUN), pemimpin agama serta agensi kerajaan seperti polis, bomba, jabatan kesihatan, pejabat daerah, pihak berkuasa tempatan dan NGO. Aktiviti yang dijalankan mempromosikan kesihatan di kawasan kejranaan, pembangunan sosial, kehidupan yang harmoni dan kesatuan nasional.

Tema keluarga pula memfokuskan kepada memperkuat ikatan keluarga dan mempromosikan kehidupan yang inklusif. Program termasuklah ceramah daripada pakar kaunselor, penunjuk arah keatas pengurusan orang tua, sesi kesedaran kesihatan dan program keluarga kejranaan.

Dibawah tema ekonomi, penglibatan penduduk dalam bengkel dan latihan yang berkaitan dengan perniagaan berasaskan rumah dan berskala kecil, bimbingan mengenai pinjaman dan geran perniagaan, model koperasi, serta latihan keusahawanan bagi meningkatkan taraf hidup komuniti.

Tema pembangunan kanak-kanak merangkumi cabaran cabaran kehidupan moden termasuklah kesedaran mengenai penderaan seksual, ceramah motivasi untuk pelajar, semangat patriotism dan Kesihatan mental. Aktiviti termasuklah, kem dan ceramah oleh kaunselor dan pendidik. Aktiviti pembangunan belia memfokuskan kearah peluang pendidikan tinggi, pembangunan sumber manusia, latihan TVET, aktiviti sukan, keusahawanan, kesukarelawan dan penglibatan patriotism bagi memupuk warganegara mbelia yang berdaya saing dan berkebolehan.

Secara keseluruhannya, sebanyak 250 program telah berjaya dijalankan dan disertai lebih 38,000 peserta melibatkan semua peringkat usia. Inisiatif ini memupuk peningkatan penglibatan, mengukuhkan ikatan komuniti dan menggalakkan penglibatan yang aktif dalam pembaguan setempat. Setiap kejranaan menerima pembiayaan sebanyak RM25,000 dengan peruntukan RM 5,000 bagi setiap tema. Sebanyak RM1.25 juta telah diperuntukkan untuk menjalankan program berasaskan kejranaan ini.

IMPAK

Program kejranaan ini secara tidak langsung telah dapat mengukuhkan ikatan komuniti, memupuk penglibatan aktif dalam kalangan penduduk dan pemimpin tempatan. Ianya mempromosikan nilai Rukun Negara dan menyokong SDG 17, menggalakkan kehidupan harmoni dalam masyarakat berbilang budaya di Malaysia.

Melalui kepimpinan yang inklusif, komuniti mengambil tanggungjawab yang kolektif demi keselamatan, infrastruktur dan sumber. Penglibatan dengan agensi kerajaan telah menambahbaik akses kepada bantuan dan peluang pembangunan. Secara ekonomi, kejranaan berkolaborasi dengan NGO dan sektor swasta bagi meningkatkan taraf hidup

setempat dengan mempromosikan produk dan servis tempatan, meningkatkan perkembangan yang lestari dan berdaya tahan.

KEJAYAAN

Program Kejiranan telah mencapai kejayaan yang penting, mendapat pengiktirafan daripada pihak berkuasa tempatan dan agensi kerajaan sepanjang pelbagai zon. Pengiktirafan ini menyerlahkan impak program terhadap pemerkasaan komuniti, pertumbuhan mampan dan pengiktirafan nasional melalui tema yang berstruktur dan kerjasama strategik.

Di Zon Utara, Taman Chemor Idaman di Tambun, Perak, telah mendapat pengiktirafan daripada Jabatan Perpaduan Negara, Putrajaya. Jawatankuasa Rukun Tetangga setempat telah dianugerahkan sebanyak RM10,000 bagi menyokong projek latihan dapur komuniti dalam membuat catering, diikuti dengan kejayaan aktiviti kepimpinan mempromosikan perkembangan sosio-ekonomi

Di Zon Pantai Timur, Taman Pura di Kuantan, Pahang, menerima sebanyak RM50,000 daripada Majlis Bandaraya Kuantan untuk inisiatif kolam memancing mudah alih pembiakan ikan air tawar yang jarang ditemui, menggariskan projek berasaskan ekonomi yang inovatif.

Di Zon Tengah, dua kampung orang asli, Kg Orang Asli Pertak dan Kg Orang Asli Tun Razak di Hulu Selangor bekerjasama secara rapat dengan Jabatan Kebajikan Orang Asli (JAKOA) Selangor dan berjaya melengkapkan kesemua lima tema program. Kedua-duanya telah menjadi finalis dalam Pertandingan Kejiranan Terbersih KOA Merdeka, menyerlah dalam kalangan 16 kejiranan KOA.

Di Zon Selatan, Taman Angkasa Nuri di Alor Gajah, Melaka telah memperolehi anugerah Rakan Taman Aktif daripada Majlis Perbandaran Hang Tuah Jaya selepas menyiapkan semua lima tema program. Pejabat Dewan Undangan Negeri Durian Tunggal telah dianugerahkan sebagai Kejiranan Lestari Daerah dan menerima RM1,000 dan sijil atas aktiviti kecemerlangan di DUN Durian Tunggal.

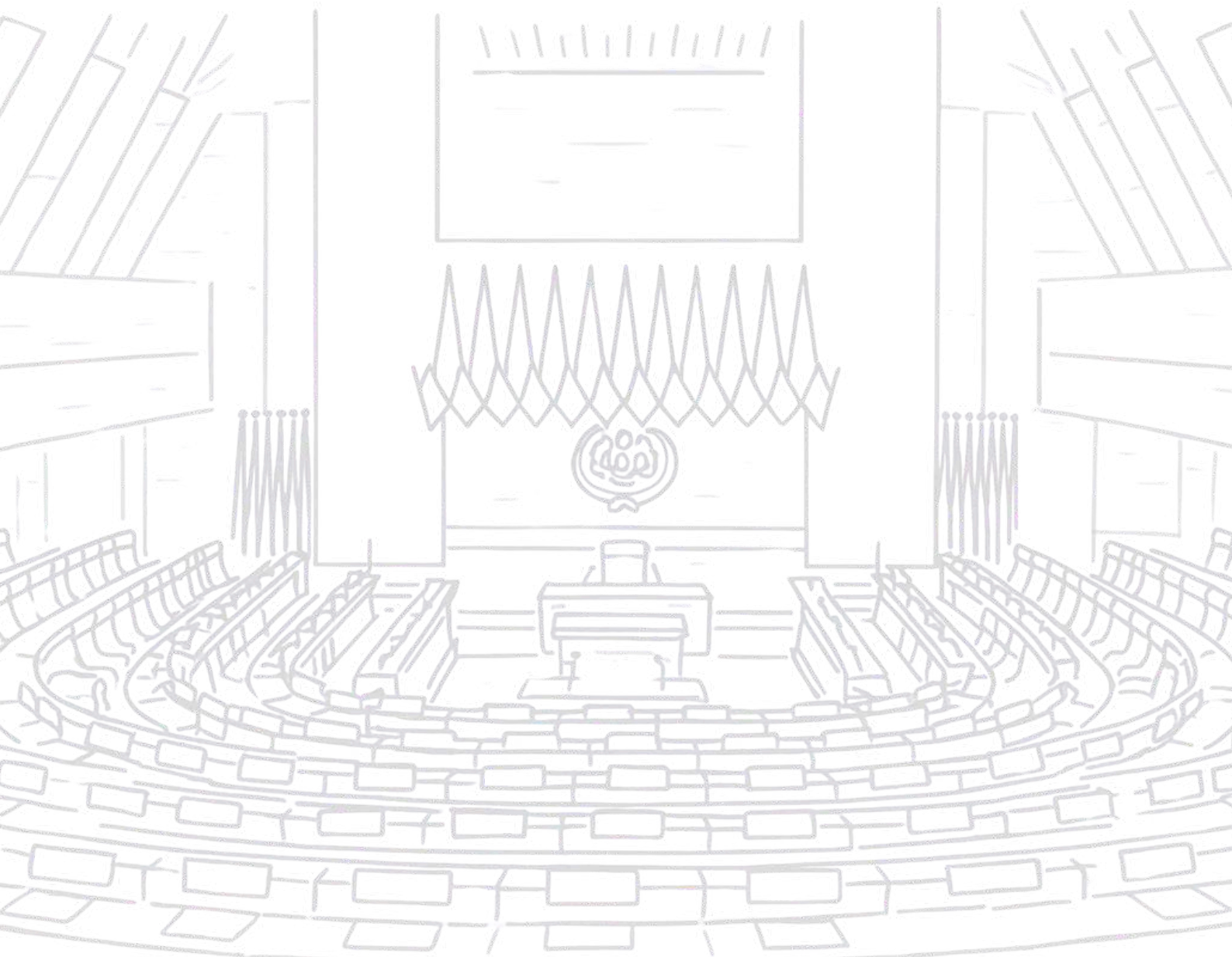
CABARAN DAN PELAN HALA TUJU PADA MASA AKAN DATANG

Meskipun program ini mencatatkan kejayaan, masih terdapat cabaran yang dihadapi. Terdapat banyak jawatankuasa terutamanya daripada luar bandar dan separa bandar menghadapi kesukaran dalam menyediakan kertas cadangan program dan laporan disebabkan tahap kemahiran penggunaan komputer yang rendah dan infrastruktur komunikasi yang terhad. Kekurangan kemudahan awam seperti dewan dan ruang mesyuarat memerlukan jawatankuasa untuk menggunakan peruntukan sedia ada bagi menyewa peralatan sekali gus, meningkatkan jumlah penggunaan peruntukan untuk aktiviti sebanyak RM25,000 terutamanya bagi komuniti yang mempunyai jumlah yang besar.

Isu kepimpinan setempat, kadangkala dipengaruhi oleh perbezaan politik dan sekali-sekala secara tidak langsung menjadi penghalang bagi kemajuan. Walaubagaimanapun, pendekatan dwipartisan APPGM-SDG telah membantu dalam memudahkan penyelesaian. Gangguan cuaca, termasuklah hujan lebat dan banjir juga mengganggu proses penyampaian program.

Melihat kedepan, semua jawatankuasa kejranaan 2024 telah menyatakan minat yang tinggi terhadap program-program akan datang di bawah rangka kerja APPGM-SDG. Dengan dilengkapi dengan kemahiran dan pengalaman yang baru, mereka berada dalam kedudukan yang lebih baik untuk memimpin inisiatif masa hadapan dan mengurus projek secara berdikari, sekali gus menunjukkan peningkatan ke arah Pembangunan mampan yang diterajui oleh komuniti.

MEMBINA KOMUNITI INKLUSIF (BIC)

Program APPGM-SDG membina komuniti yang inklusif yang bertemakan “Memastikan Tiada Siapa Ketinggalan” bertujuan untuk memperdaya dan mempromosikan keterangkuman dalam kalangan individu, keluarga dan komuniti dalam agenda pembangunan malaysia. Kursus ini memupuk pembelajaran, keterangkuman sosial, mobiliti dan jaringan di peringkat daerah melalui aktiviti yang interaktif, permainan, perbincangan secara berkumpulan dan ceramah pendek.

Pada 2024, lapan rakan solusi telah menyampaikan 11 program BIC diseluruh enam wilayah (Jadual 9.2). Modul yang digunakan dicipta oleh kumpulan APPGM-SDG dan di taja oleh UNDP pada 2022.

Jadual 9.2 Rakan solusi yang terlibat sebagai pelatih BIC

Zon / Wilayah	Rakan Solusi / Pelatih	Bil. Program
Zon Utara	Ana CB Enterprise	2
	Persatuan Perkasaan Sosial & Pembangunan Perusahaan Perai, Pulau Pinang	
Zon Tengah	Pertubuhan Perkhidmatan Sosial dan Pembangunan Komuniti Daerah Gombak, Selangor (PSPK)	1
Zon Selatan	Koperasi Keluarga Montamah Paiman Johor Berhad	2
Zon Pantai Timur	Persatuan Wanita Inspirasi Kuantan (WINK)	1
Wilayah Sarawak	Kelab Belia Perkasa Stapok	2
Wilayah Sabah	ElfaWealth Legacy Sdn Bhd	3
	Institute Borneo Studies (IBS), University College Sabah Foundation (UCSF)	
JUMLAH		11

Setakat 18 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Program ini dijalankan di 10 kawasan parlimen dengan satu program di setiap satu kawasan parlimen kecuali bagi kawasan parlimen Simpang Renggam, yang mana mempunyai dua program (Jadual 9.3)

Jadual 9.3 Bilangan program BIC yang telah dijalankan di kawasan parlimen

Zon / Wilayah	Kawasan Parlimen	Negeri	Bil. Program
Zon Utara	Batu Kawan	Penang	1
	Baling	Kedah	1
Zon Tengah	Selayang	Selangor	1
Zon Selatan	Simpang Renggam	Johor	2
Zon Pantai Timur	Kuantan	Pahang	1
Wilayah Sarawak	Kuching	Sarawak	1
	Miri		1
Wilayah Sabah	Sandakan	Sabah	1
	Tenom		1
	Pensiangan		1
JUMLAH			11

Setakat 18 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Jadual 9.4 menunjukkan pengagihan berdasarkan etnik bagi peserta program. Di samping penyertaan peserta tempatan seperti Melayu, Cina, India, Orang Asli dan Orang Asal, pelarian daripada Myanmar, Bangladesh, Pakistan dan Afghanistan juga turut menyertai. Ini adalah penting untuk menggalakan keharmonian sosial di dalam komuniti dihormati.

Jadual 9.4 Peserta program BIC berdasarkan etnik

Etnik	Bil. Program	Peratusan (%)
Malay	11	39.29
Cina	6	21.43
India	4	14.29
Orang Asal (Semenanjung, Sabah dan Sarawak)	5	17.86
Pelarian (Myanmar, Bangladesh, Pakistani, Afghanistan)	2	7.14
JUMLAH	28	100.00

**Sebahagian projek mungkin memberi manfaat kepada lebih daripada satu (1) kumpulan penerima manfaat*
Setakat 18 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

Jadual 9.5 menggariskan kumpulan sasaran yang terlibat di dalam program seperti wanita, warga emas dan orang kelainan upaya (OKU). Sesetengah projek mungkin akan menyokong beberapa kumpulan penerima manfaat.

Jadual 9.5 Kumpulan sasaran yang terlibat dalam program BIC

Kumpulan Sasaran	Bil. Program	Peratusan (%)
Wanita	11	24.44
Dewasa	11	24.44
Belia	9	20.00
Pemimpin masyarakat	9	20.00
Warga emas	2	4.44
Pelarian / Pendatang asing	2	4.44
Orang Kurang Upaya	1	2.22
JUMLAH	45	100.00

**Sebahagian projek mungkin memberi manfaat kepada lebih daripada satu (1) kumpulan penerima manfaat*
Setakat 18 Februari 2025, Direktori CBDP APPGM-SDG

SOROTAN CERITA UTAMA

Kisah 1

Cerita Selayang: Membina Komuniti Inklusif bersama PSPK

Program **Membina Komuniti Inklusif** oleh Pertubuhan Perkhidmatan Sosial dan Pembangunan Komuniti Daerah Gombak, Selangor (PSPK) pada Mac 2024, yang melibatkan 25 orang peserta (Melayu, India, Pelarian dan Pendatang asing) yang berusia dari 18 hingga 60 tahun daripada pelbagai latar belakang.

Melalui bengkel yang interaktif, kaedah penceritaan dan aktiviti berkumpulan, peserta meneroka nilai Bersama, mencabar stereotaip dan membina persefahaman antara satu sama lain. Walaupun terdapat perbezaan, mereka menemui titik persamaan dalam harapan untuk mewujudkan sebuah komuniti yang harmoni. Menjelang akhir program, persahabatan terjalin, halangan Berjaya diatasi dan rasa kekitaan mula terbentuk, menunjukkan bahawa keterangkuman berkembang melalui empati dan hubungan yang tulus.

PENGAJARAN YANG DIPELAJARI

- **Kepelbagaian Adalah Kekuatan**

Para peserta menyedari perbezaan dari segi budaya, agama dan latar belakang yang memperkayakan sesebuah komuniti.

- **Sifat Empati Menjalinkan Hubungan**

Penglibatan dalam perbincangan terbuka dan kaedah penceritaan membantu meruntuhkan stereotaip, membolehkan peserta melihat antara satu sama lain sebagai individu dan bukan sekadar label.

- **Sifat Hormat dan Persefahaman Membawa Keharmonian**

Mempelajari mengenai pelbagai tradisi dan kepercayaan mewujudkan rasa saling menghormati dan ianya membuktikan bahawa kehidupan secara aman mampu dicapai walaupun dengan ideologi yang berbeza.

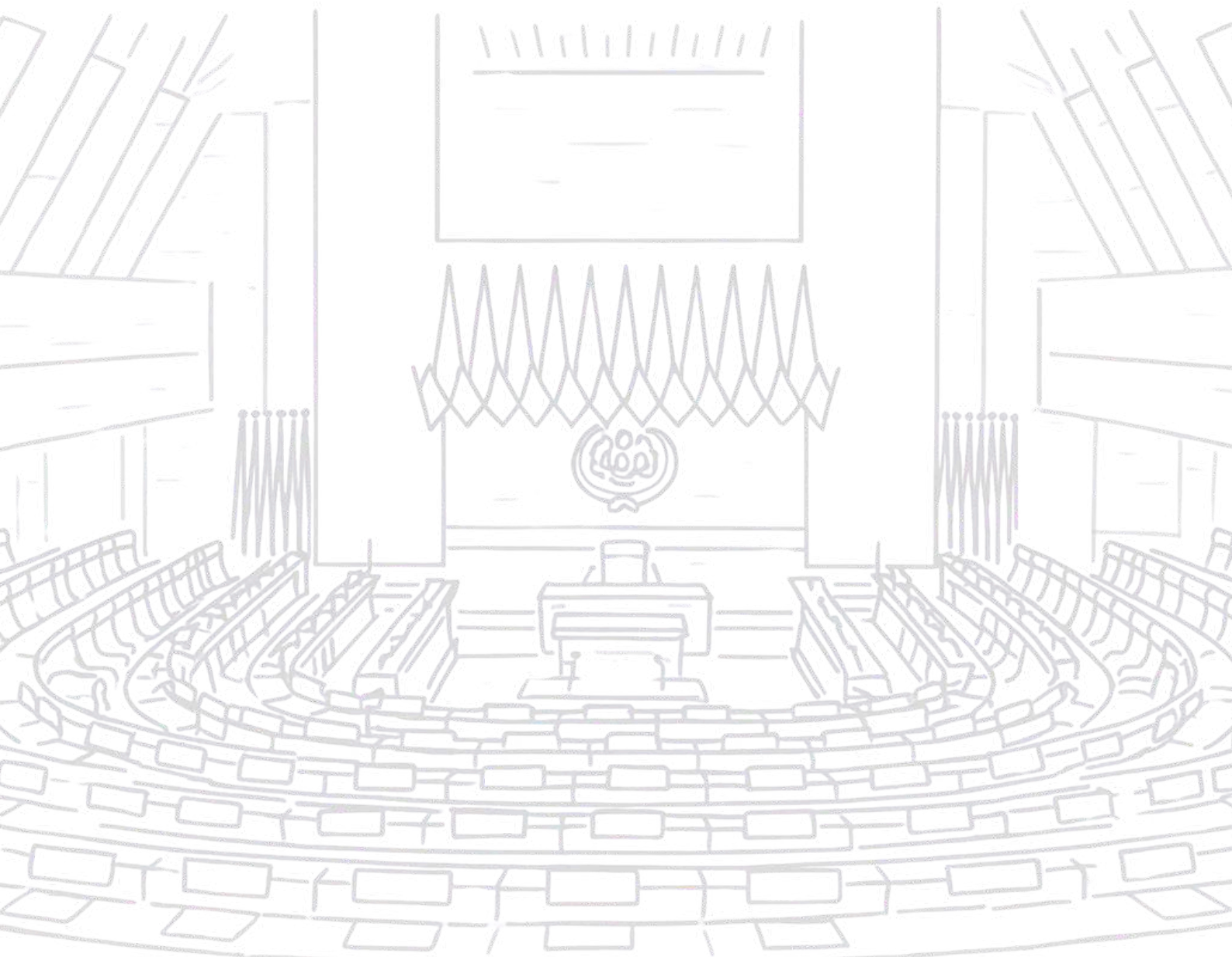
- **Kerjasama Mengatasi Halangan**

Bekerjasama keatas sesuatu aktiviti menunjukkan bahawa semangat berpasukan boleh melangkaui perbezaan bahasa, etnik dan kewarganegaraan, sekali gus memupuk perpaduan.

- **Keterangkuman Memerlukan Usaha**

Membina komuniti yang benar-benar inklusif memerlukan usaha yang penuh kesedaran, pendengaran yang aktif dan penglibatan yang berterusan bagi memastikan semua orang berasa dihargai dan didengari.

KEM BELIA SDG

Pihak APPGM-SDG menyediakan peruntukan kepada 30 kem belia seluruh negara bagi mempromosikan perpaduan melalui SDG dan membina komuniti yang inklusif. Kem-kem ini menghimpunkan golongan belia daripada pelbagai latar belakang etnik bagi memupuk keharmonian, menawarkan laluan pendidikan alternatif kepada belia yang kurang pencapaian, serta menggalakkan penubuhan kelab belia berasaskan komuniti.

OBJEKTIF

Kem Belia APPGM-SDG telah disusun berdasarkan empat objektif utama:

- Memperkukuh perpaduan dan keterangkuman melalui penghargaan budaya
- Mewujudkan platform bagi penglibatan dan kerjasama belia
- Menyediakan laluan alternatif melalui pembelajaan berasaskan pengalaman dan bimbingan
- Menggalakkan penubuhan organisasi yang diketuai oleh belia untuk memberi impak yang berterusan kepada komuniti

KUMPULAN SASARAN DAN STRUKTUR KEM

Program kem belia SDG ini dirancang bagi golongan belia yang berumur 16 hingga 23 tahun dari sekolah menengah dan institusi pengajian tinggi. Kem ini bertujuan bagi membangunkan perkembangan diri dan sosial termasuk kemahiran hidup, kepimpinan dan tanggungjawab kebangsaan. Sebanyak 30 kem belia telah dilaksanakan di enam wilayah dengan setiap wilayah menganjurkan lima kem. Kem selama tiga hari dua malam ini memberikan pengalaman yang menyeluruh kepada 1,109 peserta dari seluruh negara untuk belajar, bekerjasama dan membina hubungan yang bermakna.

Sembilan modul yang komprehensif merangkumi penerokaan diri, menghormati kepelbagaian, kepimpinan dan kenegaraan dengan menekankan laluan pendidikan alternatif, kerja berpasukan, kelestarian alam sekitar dan khidmat masyarakat dan diakhiri dengan sambutan pelbagai budaya. Modul-modul ini telah memperkasakan belia bagi menyumbang secara positif kepada komuniti dan negara.

ZON UTARA

Kem Belia Zon Utara telah melibatkan seramai 244 orang belia daripada pelbagai latar belakang termasuk pelajar sekolah menengah, pelajar universiti dan belia luar bandar. Enam kem telah dilaksanakan meliputi empat kawasan parlimen iaitu Taiping, Kuala Kangsar, Bukit Mertajam dan Bayan Baru. Kem-kem ini bertujuan untuk membangunkan kemahiran hidup asas dan kepimpinan, serta memupuk perpaduan dan penglibatan komuniti dalam kalangan belia.

Kem ini dilaksanakan melalui kerjasama dengan Pertubuhan Kebajikan Masyarakat Marhaen Taiping dan Ras Sinar Maju dan ianya masing-masing mengendalikan dua kem serta JCI Pearl dan Persatuan Perkhidmatan Komuniti Taiping, ianya masing-masing menguruskan satu

kem. Organisasi-organisasi ini telah menjalankan sembilan modul teras yang merangkumi jati diri, kepimpinan, kepelbagaian, tanggungjawab sivik dan laluan pendidikan alternatif.

Sepanjang tiga hari dua malam, para peserta telah mengambil bahagian dalam aktiviti membina pasukan, projek alam sekitar dan sambutan pelbagai budaya dan sekali gus meningkatkan kemahiran menyelesaikan masalah dan membuat keputusan. Kepelbagaian latar belakang peserta telah memperkayakan pengalaman kem apabila mereka berkongsi perspektif melalui sesi interaktif dan aktiviti praktikal. Kem ini menyumbang kepada pembangunan keyakinan diri, ketahanan mental serta penghargaan yang lebih mendalam terhadap masyarakat berbilang budaya di Malaysia.

Kem ini merupakan sebuah platform yang transformatif dalam memperkasakan golongan belia dengan pengetahuan dan kemahiran untuk pembangunan diri dan komuniti, sekali gus menjadi asas kepada pemimpin masa hadapan yang komited untuk menyumbang secara positif kepada masyarakat.

Kem Belia di Zon Utara

Negeri	Kawasan Parlimen	Rakan Solusi	Bil. Belia
Perak	Taiping	Pertubuhan Kebajikan Masyarakat Marhaen Taiping	36
	Taiping	Persatuan Perkhidmatan Komuniti Taiping	40
	Kuala Kangsar	Pertubuhan Kebajikan Masyarakat Marhaen Taiping	37
Penang	Bukit Mertajam	Ras Sinar Maju	48
	Bukit Mertajam	Ras Sinar Maju	46
	Bayan Baru	JCI Pearl	37
JUMLAH			244

ZON PANTAI TIMUR

Kem Belia Zon Pantai Timur melibatkan seramai 198 peserta muda daripada pelbagai latar belakang termasuklah pelajar sekolah menengah, university dan kolej komuniti serta belia dari Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) dan komuniti asnaf. Kem ini dilaksanakan di lima parlimen iaitu Kuantan, Jerantut, Rantau Panjang, Tanah Merah dan Paya Besar. Matlamat utama kem ini adalah untuk membangunkan keyakinan diri, kepimpinan dan tanggungjawab sivik dalam kalangan belia.

Lima rakan Solusi utama, NN Agri Farm, MIYC Cawangan Jerantut, Kelab Belia Kampung Baru Pak Hussin, Majlis Belia Jajahan Tanah Merah dan MIYC Cawangan Kuantan mengendalikan setiap satu kem. Menggunakan kepakaran rakan solusi dalam pembentukan belia, latihan kepimpinan dan penglibatan komuniti, mereka menyampaikan sesi yang berimpak tinggi dan disesuaikan dengan keperluan peserta daripada pelbagai latar belakang.

Program ini menekankan semangat berpasukan, pemikiran kritikal, penyelesaian masalah, dan kesedaran sosial. Bagi AADK dan belia asnaf, kem ini memberikan peluang yang bermakna dalam proses mereka untuk Kembali menyertai Masyarakat; membina keyakinan diri dan membekalkan Kemahiran untuk perkembangan peribadi dan professional. Sambutan pelbagai budaya dan projek khidmat Masyarakat turut akan mengukuhkan perpaduan dan tanggungjawab sosial.

Kem ini juga memberikan penekanan terhadap keterangkuman, ketahanan diri dan pemerksaan. Di samping itu, kem ini mampu menyediakan peluang yang sama rata kepada semua peserta, bekerjasama dan mengembangkan potensi kepimpinan mereka. Bimbingan serta pendedahan kepada perspektif baharu telah memberi inspirasi kepada belia untuk membina semula tujuan dan cita-cita mereka.

Kem Belia di Zon Pantai Timur

Negeri	Kawasan Parlimen	Rakan Solusi	Bil. Belia
Pahang	Kuantan	NN Agri Farm	32
	Jerantut	MIYC Cawangan Jerantut	37
	Paya Besar	MIYC Cawangan Kuantan	30
Kelantan	Rantau Panjang	Kelab Belia Kampung Baru Pak Hussin	54
	Tanah Merah	Majlis Belia Jajahan Tanah Merah	45
JUMLAH			198

ZON TENGAH

Kem Belia Zon Tengah melibatkan seramai 123 peserta muda daripada pelbagai latar belakang termasuklah pelajar sekolah menengah, pelajar universiti dan juga belia daripada flat PPR. Kem ini dijalankan di empat kawasan parlimen iaitu Lembah Pantai, Bangi, Gombak dan Hulu Selangor. Objektif penganjuran kem ini adalah untuk memupuk kepimpinan, kesedaran sosial serta tanggungjawab sivik.

Tiga rakan solusi telah menjalankan kem ini iaitu Pavilius Legacy yang menguruskan dua kem belia, MIYC Cawangan Melawati dan Pertubuhan Pendidikan Avarjana yang menguruskan satu kem. Kepakaran mereka memastikan latihan berimpak tinggi melalui modul yang interaktif, aktiviti praktikal dan latihan membina pasukan yang memfokuskan kepada jati diri, kepimpinan dan kenegaraan.

Program ini didatangi dengan sembilan modul yang merangkumi kepimpinan, kerja berpasukan, kelestarian alam sekitar dan laluan pendidikan alternatif. Sambutan pelbagai budaya dan khidmat masyarakat telah memupuk perpaduan serta penghargaan terhadap kepelbagaian.

Kem Belia di Zon Tengah

Negeri	Kawasan Parlimen	Rakan Solusi	Bil. Belia
WP Kuala Lumpur	Lembah Pantai	Pavilius Legacy	30
Selangor	Bangi	Pavilius Legacy	35
	Gombak	MIYC Cawangan Melawati	32
	Hulu Selangor	Pertubuhan Pendidikan Avarjana	26
JUMLAH			123

ZON SELATAN

Kem Belia di Zon Selatan melibatkan seramai 162 peserta muda daripada pelajar sekolah menengah, pelajar universiti dan kolej komuniti daripada lima kawasan parlimen iaitu parlimen Ledang, Tangga Batu, Kota Melaka, Johor Bharu dan Segamat. Kem ini bertujuan untuk membentuk kepimpinan, kerja berkumpulan, kesedaran sivik, meningkatkan Kerjasama dan kemajuan diri.

Tiga rakan Solusi iaitu TJUP Global Printing dengan Persatuan Siswasah Negeri Johor, Kelab GPM Melaka menguruskan dua kem bagi setiap satu dan Persatuan Alumni Universiti Shih Hsin (Taiwan) Malaysia (SHUTAAM) menguruskan satu. Bimbingan mereka menyediakan bimbingan dan peluang perkembangan kemahiran yang bernilai.

Sesi yang interaktif ini memfokuskan kepimpinan, kerja berkumpulan, tanggungjawab sosial, kesedaran alam sekitar, sambutan pelbagai budaya dan laluan pendidikan alternatif sekaligus menyediakan pengalaman diluar bidang akademik.

Kem ini secara khusus menekankan pembelajaran berasaskan amali dan penglibatan komuniti. Peserta dari kolej komuniti, khususnya, mendapat manfaat daripada aktiviti praktikal yang mengukuhkan semangat kerja berpasukan dan kemahiran menyelesaikan masalah. Kepelbagaian latar belakang pelajar telah menggalakkan pembelajaran rakan sebaya, perpaduan dan rasa hormat antara satu sama lain. Pendedahan kepada pelbagai perspektif telah meluaskan pandangan dan memberi inspirasi kepada peserta untuk menjadi ahli masyarakat yang proaktif dan bertanggungjawab.

Kem Belia di Zon Selatan

Negeri	Kawasan Parlimen	Rakan Solusi	Bil. Belia
Johor	Ledang	TJUP Global Printing in collaboration with Persatuan Siswasah Negeri Johor	36
	Johor Bahru	Persatuan Alumni Universiti ShihHsin (Taiwan) Malaysia (SHUTAAM)	32
	Segamat	TJUP Global Printing in collaboration with Persatuan Siswasah Negeri Johor	30
Melaka	Tangga Batu	Kelab GPM Melaka	32
	Kota Melaka	Kelab GPM Melaka	32
JUMLAH			162

WILAYAH SARAWAK

Kem Belia SDG di wilayah Sarawak melibatkan seramai 233 orang belia daripada pelbagai latar belakang termasuklah pelajar sekolah menengah dan pelajar universiti, belia luar bandar dan wakil NGO. Dijalankan di enam kawasan parlimen iaitu Mas Gading, Sri Aman, Sibu, Mukah, Kota Samarahan dan Batang Sadong. Kem ini bertujuan bagi membentuk kemahiran kepimpinan, kesedaran sivik dan kemajuan diri.

Enam rakan solusi telah menguruskan kem belia SDG iaitu Kelab Belia Perkasa Stapok, Syarikat Subhi Urusniaga, All Bright Chess Enterprise dengan Penerus Nusantara (PENTARA), Pusat Pembangunan Kemahiran Sarawak telah menguruskan bagi setiap satu kem, manakala rakan solusi, NRP Productions telah menguruskan dua kem. Kemahiran dan dedikasi mereka memastikan penyampaian modul yang afektif. Kem ini menyediakan platform kepada belia bandar dan luar bandar untuk terlibat dalam perbincangan yang bermakna, sekali gus memupuk persefahaman dan kerjasama antara mereka.

Cabaran utama adalah usaha logistik amatlah diperlukan untuk menganjurkan kem di lokasi terpencil tetapi indah yang melibatkan perjalanan merentasi sungai dan hutan tebal. Pengurusan pengangkutan, kemudahan dan penginapan memerlukan perancangan rapi dan kerjasama yang erat. Segala usaha ini dibalas dengan persekitaran yang tenang, di mana para belia dapat berhubung dengan alam sambil terlibat dalam perbincangan bermakna dan pembangunan diri.

Kem Belia di Wilayah Sarawak

Negeri	Kawasan Parlimen	Rakan Solusi	Bil. Belia
Sarawak	Mas Gading	Kelab Belia Perkasa Stapok	36
	Sri Aman	Syarikat Subhi Urusniaga	40
	Sibu	NRP Productions	40
	Mukah	NRP Productions	40
	Kota Samarahan	All Bright Chess Enterprise & Penerus Nusantara(PENTARA)	37
	Batang Sadong	Pusat Pembangunan Kemahiran Sarawak(Sarawak Skills Development Centre)	40
JUMLAH			233

WILAYAH SABAH

Kem Belia SDG Sabah melibatkan seramai 149 orang muda daripada pelbagai latar belakang termasuklah pelajar sekolah menengah dan universiti, belia luar bandar dan wakil NGO. Kem Belia SDG ini dilaksanakan di lima kawasan parlimen iaitu Beaufort, Kota Kinabalu, Tuaran dan Semporna. Pelaksanaan kem ini bertujuan bagi membentuk kepimpinan, kerja berkumpulan dan tanggungjawab sosial sambil memupuk pembelajaran silang budaya di tengah keindahan landskap.

Dua rakan solusi yang menguruskan kem iaitu Persatuan Suara Belia Beaufort yang telah menguruskan tiga kem manakala, Komuniti Bakat Cilik Madani menguruskan satu kem. Dedikasi mereka terhadap pemeraksanaan belia memastikan penyampaian modul utama yang berkesan dalam mempromosikan pertumbuhan diri dan tanggungjawab sivik.

Sama seperti wilayah Sarawak, penganjuran kem – kem belia SDG di lokasi yang terpencil namun indah telah menimbulkan cabaran logistik. Ini termasuk pengangkutan bahan, pengurusan penginapan serta meredah hutan tebal dan kawasan pesisir. Semua ini memerlukan perancangan dan pengurusan yang teliti. Walaupun berdepan dengan cabaran tersebut, keindahan semula jadi lokasi kem telah memberikan pengalaman yang bermakna dan memperkayakan kepada para belia.

Menariknya, kem di Kota Kinabalu telah mengumpulkan 34 pelajar daripada sembilan kumpulan etnik termasuk Melayu, Kadazan Dusun, Murut, Cina, Bajau, Brunei, Bisaya, Bidayuh dan Sungai. Menerusi kaedah penceritaan, tarian tradisional dan khidmat masyarakat, para peserta meraikan identiti pelbagai budaya Sabah dengan mengangkat kepelbagaian sebagai satu kekuatan, serta memupuk perpaduan, keterangkuman dan rasa hormat antara satu sama lain demi masa depan bersama.

Kem Belia di Wilayah Sabah

Negeri	Kawasan Parlimen	Rakan Solusi	Bil. Belia
Sabah	Beaufort	Persatuan Suara Belia Beaufort	35
	Kota Kinabalu		34
	Tuaran		40
	Semporna	Komuniti Bakat Cilik Madani	40
JUMLAH			149

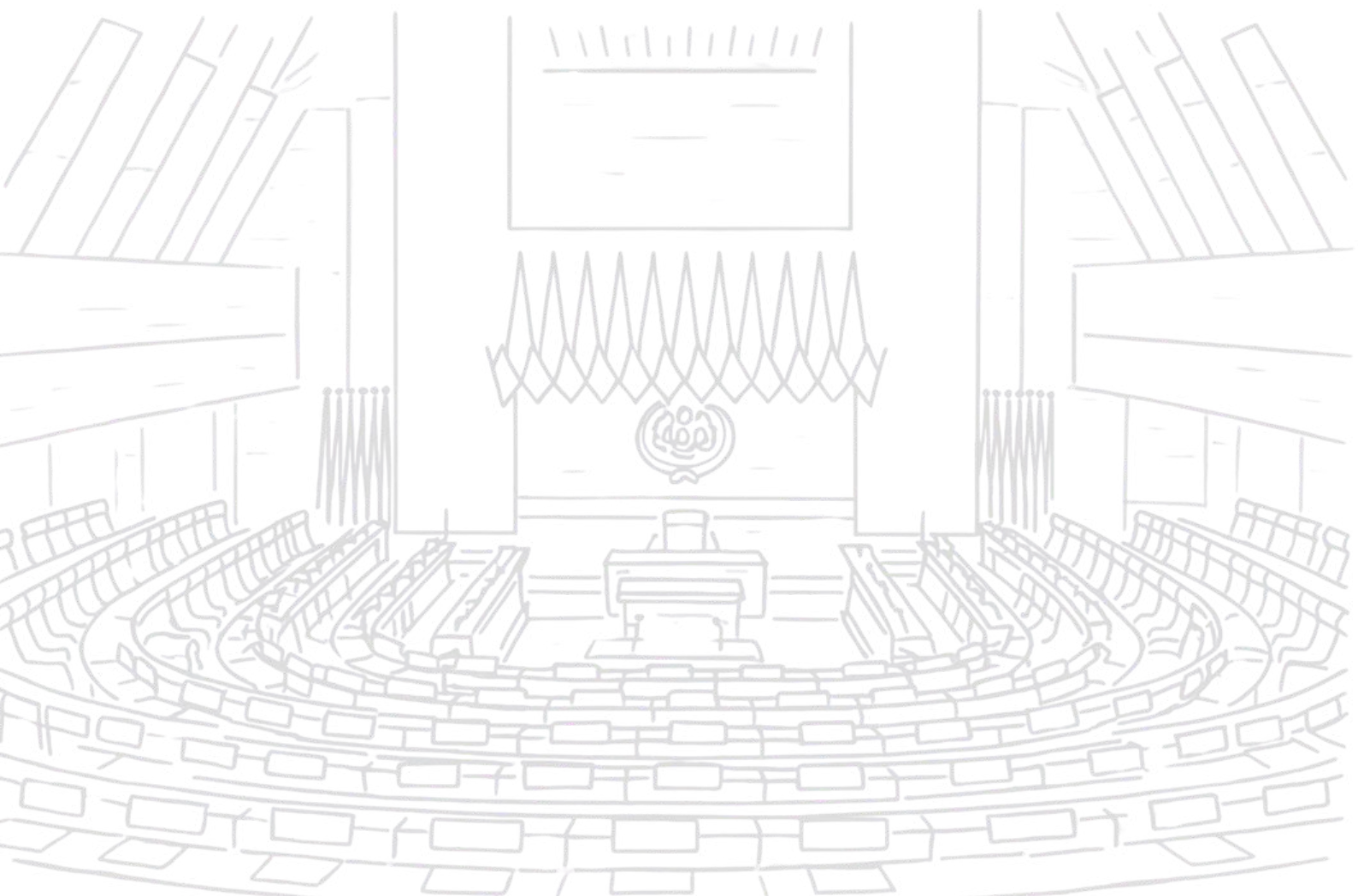

IMPAK DAN PEMERHATIAN DI SELURUH NEGARA

Kem belia anjuran APPGM-SDG telah memberi impak yang signifikan terhadap landskap belia Malaysia dengan:

- **Memupuk Keharmonian Sosial dan Menyemai Perpaduan Nasional** – Menghimpunkan belia daripada pelbagai latar belakang etnik, menggalakkan pertukaran yang bermakna serta memupuk persahabatan, rasa hormat-menghormati dan keharmonian.
- **Membina Pemimpin Masa Depan** – Melalui kepimpinan dan kerja berpasukan bagi penglibatan komuniti dan pembinaan negara.
- **Menyedikan Peluang Pembelajaran Sepanjang Hayat** – Penyertaan laluan pendidikan alternatif bagi belia yang kurang berprestasi juga mendapat perhatian.
- **Melestarikan Inisiatif yang Diterajui Belia**– Menggalakkan pembentukan Kumpulan belia bagi memastikan penglibatan berterusan selepas kem berlangsung.

PENILAIAN IMPAK TAHUN 2023 (KOHORT 3)

Penilaian Impak merupakan komponen penting dalam pengurusan mana-mana program dan projek. Pada tahun 2024, Sekretariat APPGM-SDG melalui Persatuan Sains Sosial Malaysia (PSSM) telah menjalankan Penilaian Impak SDG bagi Kumpulan 3 yang merangkumi 193 projek yang dilaksanakan di 75 kawasan parlimen antara tahun 2022 hingga 2023 (Jadual 9.6). Impak terhadap penerima manfaat dan pihak berkepentingan telah diambil kira dalam penilaian ini. Objektif Penilaian Impak bagi Kumpulan 3 adalah: (1) melaksanakan program pembinaan kapasiti untuk penilai, (2) menganalisis impak projek penyelesaian terhadap penerima manfaat dan pihak berkepentingan, dan (3) menganalisis impak terhadap SDG berdasarkan sasaran dan penunjuk. Seramai 52 penilai daripada 16 universiti telah terlibat dalam pelaksanaan penilaian ini, merangkumi 10 pasukan di seluruh negara.

Jadual 9.6 Senarai bilangan projek APPGM-SDG bagi kohort 3 berdasarkan kawasan parlimen

Bil.	Negeri	Bil. Kawasan Parlimen	Bil. Projek
1	Perlis	2	6
2	Kedah	8	17
3	Penang	4	12
4	Perak	5	10
5	Selangor	9	19
6	Negeri Sembilan	1	4
7	Melaka	1	4
8	Johor	6	12
9	Pahang	5	11
10	Terengganu	1	3
11	Kelantan	4	13
12	Sabah	12	34
13	Sarawak	12	38
14	Kuala Lumpur	5	10
JUMLAH		75	193

Kesemua ahli pasukan telah menjalani latihan yang intensif selama tiga hari sebelum pelaksanaan penilaian impak. Bagi sesetengah peserta, bengkel latihan ini berfungsi sebagai proses ulang kaji ilmu pengetahuan yang pernah dipelajari sebelum ini, manakala bagi yang lain, ia memperkenalkan mereka kepada proses dan kerangka analisis yang diperlukan.

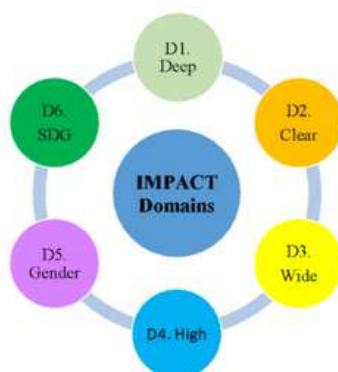
Teori Perubahan yang membimbing pelaksanaan penilaian ini merupakan huraian dan ilustrasi terperinci tentang bagaimana dan mengapa perubahan yang diinginkan dijangka berlaku dalam sesuatu situasi tertentu. Teori ini menerangkan bagaimana aktiviti-aktiviti difahami dapat menyumbang kepada satu siri hasil yang akhirnya membawa kepada impak yang dimaksudkan (UNICEF, 2014). Teori Perubahan ialah model yang berasaskan matlamat, yang menunjukkan bagaimana sesuatu pelan, projek, strategi atau intervensi menyumbang kepada pencapaian hasil yang dihasratkan melalui rangkaian hasil jangka pendek, sederhana dan panjang. Hal ini secara tidak langsung, menggalakkan perubahan sosial dan mendefinisikan matlamat jangka panjang.

Rajah 9.1 (Kiri) Bengkel dan Mesyuarat Awal Penilaian Impak SDG (SDG-IE). (Kanan) Pelancaran Laporan Penilaian pada 9 Disember 2024 di Parlimen.

Bagi mendokumentasikan perubahan yang telah berlaku, pihak APPGM-SDG menumpukan kepada enam impak domain iaitu empat impak asas dan dua domain tambahan (Rajah 9.1). Impak pertama ialah 'impak mendalam', iaitu pengalaman peribadi penerima manfaat yang berkaitan dengan emosi, harga diri, motivasi, kepuasan dan keyakinan. Kedua ialah 'impak jelas', yang merujuk kepada kemahiran dan prestasi keseluruhan penerima manfaat. Ketiga ialah 'impak meluas', yang melihat kepada rangkaian hubungan yang dibina antara penerima manfaat dengan pihak lain seperti peserta program, penyedia penyelesaian, agensi kerajaan dan organisasi masyarakat sivil (CSO). Seterusnya ialah 'impak tinggi', iaitu sistem yang telah diwujudkan seperti dokumen Prosedur Operasi Standard (SOP), garis panduan di tempat kerja, organisasi atau proses bertulis bagi pelaksanaan sesuatu tugas. Dua domain tambahan yang turut dinilai ialah dimensi jantina dan penunjuk SDG. 'Impak SDG' merupakan domain kelima yang melibatkan pengecaman SDG yang berkaitan dengan projek, sasaran khusus serta kemungkinan penunjuk dalam setiap SDG.

Pada 9 Disember 2024, laporan penilaian PSSM yang bertajuk 'Daripada Matlamat ke Akar Umbi: Menilai Pelaksanaan SDG' telah dilancarkan di Parlimen.

Rajah 9.2 Model SDG-IE

Analisis serantau terhadap Pulangan Nilai (Return on Values, ROV) menunjukkan bahawa Impak Jelas dan Impak Mendalam mencatat skor tertinggi dengan purata masing-masing 3.85 dan 3.72 (Jadual 9.7). Ini diikuti oleh Impak Meluas dan Jantina dengan purata skor masing-masing 3.46 dan 3.38. Impak yang paling rendah ialah Impak Tinggi dan Pengetahuan tentang SDG dengan purata skor 3.09 dan 2.97. Bagi Impak Jelas, kami merujuk kepada projek-projek contoh yang berjaya menyampaikan kemahiran seperti projek pemasaran digital (Taiping), projek pembuatan roti (Hulu Rajang) dan projek pertanian (Kuala Terengganu).

Jadual 9.7 Nilai Pulangan Kohort 3

TEAM	DEEP	CLEAR	WIDE	HIGH	GENDER	SDG	AVE
Northern 1	4.35	4.09	3.79	3.52	3.70	3.74	3.86
Northern 2	3.57	3.77	3.28	2.90	3.27	3.15	3.32
Central 1	4.44	4.28	3.94	3.16	3.16	2.05	3.51
Selangor	3.74	4.37	3.37	3.21	2.94	2.68	3.38
Eastern	3.2	3.5	2.6	2.6	2.0	2.3	2.70
Southern	3.66	3.57	3.83	3.91	3.91	3.26	2.60
Sabah East	3.43	3.53	3.09	3.22	4.32	3.73	3.53
Sabah West	3.44	3.61	3.28	2.50	3.28	2.44	3.09
Sarawak N	3.8	4.2	3.60	2.6	3.5	3.3	3.5
Sarawak S	3.60	3.57	3.83	3.35	3.75	3.05	3.16
Total mean	3.72	3.85	3.46	3.09	3.38	2.97	3.38
Main findings: New Skills and Level of Confidence /Appreciation are very impactful for beneficiaries							

Bagi penilaian kohort 3, sebanyak 18% daripada keseluruhan projek yang dinilai memerlukan perhatian lanjut daripada Sekretariat APPGM-SDG. Projek ini dikategorikan sebagai Memerlukan Perhatian (PRA) terutamanya disebabkan oleh dokumentasi yang tidak lengkap dan penyedia penyelesaian yang tidak melaksanakan semua objektif seperti yang dinyatakan dalam cadangan mereka. Terdapat juga isu berkaitan dengan akses ke tapak projek, integriti, pengurusan masa, sambungan internet, cuaca buruk dan sebagainya. Perkara ini merupakan nilai tambah kepada proses penilaian apabila jumlah PRA berjaya dikurangkan daripada 58 kepada 32 selepas sesi perbincangan dengan Pegawai Lapangan bagi memastikan keadilan kepada semua pihak yang terlibat. Sebaliknya, terdapat juga projek-projek cemerlang yang memperoleh skor Pulangan Nilai (ROV) tertinggi dalam tiga aspek utama – kemahiran baharu, tahap keyakinan, penghargaan dan jaringan. Sebagai contoh, bagi projek Y22-SP031 (Hulu Rajang), program memasak yang melatih peserta untuk menyediakan masakan tradisional melayu dan menjana pendapatan merupakan program asas tetapi sangat berjaya. Projek ini memperoleh skor penuh bagi Impak Mendalam dan Impak Jelas. Sementara itu, projek menjahit Y22-SP039 (Taiping) pula mencatatkan skor 5 bagi Impak Mendalam, Jelas dan Tinggi.

Secara keseluruhan, pihak berkepentingan telah menggambarkan projek penyelesaian sebagai berjaya, namun impak dan cabaran yang dihadapi berbeza antara penyedia penyelesaian dan penerima manfaat. Projek-projek contoh telah menunjukkan

penambahbaikan dalam pelaksanaan, walaupun kejayaan ini tidak terhad kepada kawasan parlimen tertentu dalam setiap kohort. Analisis dapatan kajian yang digambarkan melalui kata kunci daripada penerima manfaat merumuskan pencapaian keseluruhan (Jadual 9.8).

Jadual 9.8 Kata Kunci Impak daripada Penerima Manfaat

Bil.	Domain	Kata Kunci daripada Penerima Manfaat
D1	Mendalam (Peribadi)	Keyakinan, Gembira, Puas Hati, Pengetahuan
D2	Jelas (Kemahiran)	Pemasaran Digital/Atas Talian, Keusahawanan, Memasak, Pertanian Organik
D3	Luas (Rangkaian)	Komuniti, Agensi, Prosedur, SOP
D4	Sistem	Garis Panduan, Prosedur, SOP
D5	Jantina	Wanita, Pemerkasaan, Kesaksamaan
D6	SDG	SDG 8, SDG 5, SDG 4, SDG 1

Berdasarkan pelaksanaan, penemuan dan cabaran yang dikenal pasti melalui penilaian, cadangan berikut dikemukakan kepada Sekretariat APPGM-SDG:

Jadual 9.9 Cadangan bagi Sekretariat APPGM-SDG

Bil.	Dimensi	Cadangan
1	Sumber Manusia	Tambah masa Latihan berkaitan SDG untuk SP, dengan memberi penekanan terhadap penyetempatan SDG. Memastikan kepelbagaian dan keterangkuman penerima manfaat oleh SP. Menyertakan Latihan penulisan laporan untuk SP (terutamanya laporan akhir). Menggalakkan SP merangka perancangan masa hadapan iaitu projek fasa ke-2 dan ke-3 bagi menunjukkan kesinambungan program.
2	Prosedur	Meningkatkan proses pemilihan SP. Memperkukuhkan dokumentasi pemantauan bagi setiap SP. Memudahkan keperluan pelaporan kepada: awalan, interim dan akhir. Memastikan SP mengikut kaedah pemilihan peserta yang sistematik dan teratur.
3	Resources	Sediakan templat piawai bagi cadangan, laporan bulanan dan laporan akhir untuk diikuti oleh IE. Menyelaraskan semua templat pelaporan. Mewajibkan SP menggunakan laporan kehadiran selepas setiap aktiviti. Mewajibkan SP melaksanakan tinjauan awal dan akhir untuk menilai keberkesanan projek.
4	Infrastruktur	Meningkatkan komunikasi dan koordinasi. Membangunkan pangkalan data untuk menjejak SP yang membida pelbagai projek.

Sumber: Dapatan dari Aktiviti Penilaian Impak (2024)

Jadual 9.9 menggariskan 14 cadangan untuk menambah baik aliran kerja dan strategi Sekretariat. Peningkatan latihan berkaitan SDG kepada SP adalah penting, dengan penekanan kepada falsafah penyetempatan SDG. Di samping itu, proses pemilihan SP yang lebih teliti juga adalah amat diperlukan.

Jurang dasar khusus mengikut wilayah yang memerlukan perhatian termasuklah literasi digital, kemiskinan berlapis di Sabah, pemerksaan belia, isu jantina dan pendapatan di wilayah Timur, kemiskinan dan penjanaaan pendapatan di wilayah Selatan, kemiskinan dan infrastruktur di Sarawak, belia, jantina, kemiskinan bandar dan isu alam sekitar di zon utara, serta pembangunan belia, kemiskinan dan infrastruktur di zon tengah.

Dari segi urusan pentadbiran, cadangan merangkumi aspek sumber manusia, prosedur, sumber dan infrastruktur. Ini termasuk mengelakkan operasi secara silo, memperbaiki komunikasi, meminimumkan projek yang terlalu berfokus kepada pembinaan serta meningkatkan inisiatif yang memupuk kemahiran dan pengetahuan dengan pemantauan impak yang lebih rapi.

Adalah disarankan agar SP melaksanakan tinjauan maklum balas daripada penerima manfaat, menggunakan dialek tempatan sekiranya sesuai, serta mengamalkan kaedah penglibatan hibrid dengan peserta apabila diperlukan. Selain itu, Penilaian Sumber Rendah (LRE) perlu diberikan maklumat terperinci mengenai SP dan penerima manfaat bagi menyokong penilaian dan pengurusan yang lebih berkesan.

Disediakan Oleh:

Prof. Dato' Dr. Rashila Ramli, Prof. Dr. Sity Daud, Assoc. Prof. Dr. Sharifah Syahirah Syed Shikh dan Dr. Muhammad Rahimi Hasan (14 Mac 2025) sebahagian daripada Kumpulan Penilaian Impak daripada PSSM.

BAHAGIAN 10

SOLUSI DASAR DAN INISIATIF ADVOKASI

- **Solusi Dasar di Peringkat Daerah**
- **Advokasi Dasar di Peringkat Parlimen**
- **Kajian Kemiskinan Pelbagai Dimensi**

SOLUSI DASAR DI PERINGKAT DAERAH DAN PENGLIBATAN PIHAK BERKEPENTINGAN

PENGENALAN

Pihak Kementerian Kewangan telah memberi peruntukan tambahan sebanyak RM 15 juta di dalam pengumuman belanjawan tahun 2024 kepada Yayasan Hasanah dengan kerjasama pihak APPGM-SDG dalam menyelesaikan isu tempatan melalui penglibatan pelbagai pihak berkepentingan di peringkat daerah. Pada 9 Februari 2024, Sekretariat APPGM-SDG yang diketuai oleh Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, Ketua Sekretariat bersama Encik Anthony Tan, Pengarah Kanan dan Encik James Raj, Pengarah Jabatan Ketua Sekretariat telah berjumpa bersama pemegang amanah dan pengarah pengurusan Yayasan Hasanah, YBhg. Dato' Shahira Ahmed Bazari, Ketua Pegawai Strategi, Encik Zadil Hanief Mohamad Zaidi dan Pengurus Kanan (Sokongan), Puan Hasbe Zuraida Abu Bakar bagi perbincangan lanjut berkenaan kerjasama ini.

Kedua-dua pihak telah bersetuju bagi inisiatif polisi solusi, melihat kepentingan menangani isu yang tidak diselesaikan di peringkat daerah. Inisiatif ini merupakan salah satu cadangan daripada laporan Malaysia's Voluntary National Review (VNR) Tahun 2021 untuk mengatasi cabaran di peringkat akar umbi yang ternyata:

"Dalam gerak kerja penyetempatan SDG, di samping bekerja bersama pihak berkuasa tempatan, usaha yang dilaksanakan di pejabat daerah. Ini adalah bagi memastikan jawatankuasa khas antara agensi SDG dibentuk di peringkat daerah untuk meningkatkan peranan semua agensi termasuk kumpulan pelbagai pihak (masyarakat sivil, sektor swasta dan rangkaian akademik) dalam menangani kebimbangan ekonomi, sosial dan alam sekitar di peringkat akar umbi"

(VNR Malaysia 2021, m.s 102)

Satu memorandum persefahaman (MOU) telah ditandatangani diantara pihak APPGM-SDG dan Yayasan Hasanah pada 22 Mei 2024. Lanjutan daripada memorandum ini pihak APPGM-SDG kini sedang melaksanakan inisiatif ini.

PENYAMPAIAN PROJEK

Projek yang mempunyai empat fasa ini telah mula dijalankan pada bulan Jun 2024 sehingga Jun 2026 dengan penyampaian dan kemaskini projek secara progresif. Tugas utama adalah menubuhkan Jawatankuasa SDG Intervensi Dasar Multi-Agensi Peringkat Daerah di 55 kawasan dan dipengerusikan oleh pegawai daerah atau wakil pegawai daerah. Selain daripada itu, tugas lain-lain adalah menyediakan sistem berasaskan web bagi menjejak isu, pembangunan kapasiti sokongan polisi bagi ketua tempatan dan pegawai kerajaan di peringkat daerah, kajian kemiskinan pelbagai dimensi, satu sesi forum bersama pegawai daerah bagi perkongsian amalan terbaik dan intervensi khas untuk menangani keperluan setempat yang terdekat. Kesemua aktiviti ini akan mengambil tempat di seluruh 55 kawasan. Tambahan daripada inisiatif di peringkat daerah, projek ini akan mempengaruhi dasar kebangsaan melalui sesi perbincangan meja bulat di peringkat negeri, penulisan taklimat dasar dan penerbitan amalan terbaik.

KEMAJUAN

Fasa 1 projek ini telah dijalankan dari bulan Jun 2024 sehingga Disember 2024. Sepanjang fasa ini, 12 penyelaras tempatan telah diambil dan dilatih bagi posisi ini. Jawatankuasa SDG telah ditubuhkan di 12 daerah dan sekurang-kurangnya satu mesyuarat diadakan bersama agensi di setiap 12 lokasi. Terdapat tujuh tugas yang dijadualkan untuk dilaksanakan secara progresif pada bulan Disember 2024. Pada mulanya, pihak APPGM-SDG menghadapi cabaran untuk mendapatkan “punca kuasa” bagi menjalankan inisiatif ini atau kelulusan daripada pegawai daerah bagi menjalankan projek ini memandangkan inisiatif pelbagai pihak berkepentingan ini unik dan tidak pernah berlaku.

Bagi menyelesaikan isu ini, mesyuarat ini dijalankan terlebih dahulu bersama Setiausaha Kerajaan Negeri untuk mendapatkan kelulusan bagi menjalankan projek ini di 55 daerah terpilih. Satu permohonan surat sokongan daripada Pusat SDG Negara dan Kementerian Ekonomi telah dilaksanakan. Surat sokongan ini ditandatangani oleh Setiausaha Kementerian dan telah dihantar ke semua Setiausaha Kerajaan Negeri dan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL) pada bulan November 2024.

Garis masa tugas fasa 1 bertumpu kepada mesyuarat yang dijalankan bersama kepimpinan peringkat negeri dan surat kelulusan susulan. Jadual 10.1 menunjukkan status kelulusan daripada Setiausaha Kerajaan setakat 31 Disember 2024.

Jadual 10.1 Status kelulusan projek mengikut Setiausaha Kerajaan Negeri (SUK)

Status Kelulusan	Negeri	Daerah dan Kawasan Parlimen	Jumlah	
Mesyuarat SUK telah dilaksanakan dan SUK bersetuju bagi pelaksanaan projek	Kedah	Kubang Pasu, Langkawi, Sungai Petani	3	19
	Terengganu	Hulu Terengganu, Kemaman, Kuala Nerus	3	
	Johor	Mersing, Pontian, Tanjung Piai, Muar	4	
	Penang	Bayan Baru, Kepala Batas, Permatang Pauh	3	
DBKL bersetuju dengan projek	Kuala Lumpur	Bandar Tun Razak, Batu, Cheras, Kepong, Lembah Pantai, Seputeh	6	
Mesyuarat telah dilaksanakan bersama SUK/ TSUK/ EPU/ BPEN dan sedang menunggu surat kelulusan	Perlis	Arau, Kangar, Padang Besar	3	18
	Negeri Sembilan	Jekebu, Kuala Pilah, Tampin	3	
	Melaka	Masjid Tanah, Tangga Batu	2	
	Kelantan	Jeli, Pasir Mas, Tanah Merah, Tumpat	4	
	Selangor	Petaling Jaya, Kuala Langat, Selayang	3	
	Pahang	Bentong, Bera, Indera Mahkota	3	
Menunggu tarikh mesyuarat bersama SUK/ TSUK	Sarawak	Baram, Batang Sadong, Julau, Miri, Mukah, Saratok, Selangau, Serian, Bandar Kuching	9	18
	Sabah	Beaufort, Beluran, Keningau, Kota Belud, Kota Marudu, Kudat, Lahad Datu, Ranau, Tenom	9	
JUMLAH				59*

^ SUK - Setiausaha Kerajaan Negeri; TSUK – Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri; EPU – Unit Perancangan Ekonomi; BPEN – Bahagian Perancangan Ekonomi Negeri;

*Jumlah 59 kawasan parlimen akan terlibat di dalam projek ini. Hal ini adalah kerana gabungan Lokasi dari satu mesyuarat jawatankuasa SDG, terutamanya di KL dan Perlis. Lokasi ini akan diuruskan oleh 55 penyelaras tempatan.

Strategi ini dilaksanakan oleh APPGM-SDG untuk mengatasi cabaran kelulusan untuk melantik 23 penyelaras tempatan dan memulakan kerja awalan di lima negeri iaitu Negeri Kedah, Negeri Terengganu, Negeri Johor, Negeri Sabah dan Negeri Kelantan. Perjumpaan ini dilaksanakan untuk memulakan tugas projek setelah menerima kelulusan secara lisan daripada Setiausaha Kerajaan Negeri.

Meskipun tugas fasa 1 telah dilanjutkan daripada garis masa asal iaitu bulan Disember 2024 kepada bulan April 2025, secara keseluruhan garis masa projek masih kekal sama. Semua tugas akan diselesaikan seperti garis masa awalan iaitu pada bulan Jun 2026. Jadual 10.2 menunjukkan status dan kemajuan tugas fasa 1.

Jadual 10.2 Status dan Kemajuan Tugas Fasa 1

Bil.	Selesai Dilaksanakan	Bil.	Garis Masa Dilanjutkan kepada Bulan April 2025
1	Pasukan pengurusan projek telah melantik 23 penyelaras tempatan setakat bulan Disember 2024.	1	32 daripada 55 penyelaras tempatan telah dilantik
2	Kenal pasti 55 lokasi (daerah)	2	Perbincangan berfokus kumpulan di 12 lokasi dan rumusan isu
3	Sistem berasaskan data – temujanji vendor, pembangunan sistem berasaskan data dan ujian sandbox	3	Mewujudkan jawatankuasa SDG di 12 daerah dan 1 mesyuarat bersama agensi
4	Pembangunan modul pembangunan kapasiti	4	Intervensi khas bersama 12 komuniti tempatan
5	Pelaksanaan program pembangunan kapasiti di 55 daerah	5	Program kemampanan bagi rakan solusi akan dijalankan.

CABARAN DAN PENGAJARAN DIPEROLEHI

Dinamik Pentadbiran Negeri

Inisiatif unik yang memerlukan beberapa mesyuarat sebelum menjalankan projek. Beberapa mesyuarat awalan juga telah dilaksanakan bersama pegawai kanan kerajaan dan pegawai daerah bagi memahami pelbagai proses kelulusan merentasi negeri. Bagi beberapa negeri, pihak APPGM-SDG perlu berjumpa dengan Setiausaha Kerajaan Negeri secara terus manakala, bagi beberapa negeri lain mesyuarat diadakan bersama Setiausaha Dewan Undangan Negeri (SU DUN). Negeri Sabah dan Negeri Sarawak mempunyai struktur pentadbiran yang berbeza. Bagi Negeri Sarawak, pihak APPGM-SDG telah berjumpa dengan unit perancangan ekonomi (EPU). Manakala, bagi Negeri Sabah, pihak APPGM-SDG perlu berjumpa dengan pegawai kerajaan di Sekretariat Sabah Maju Jaya bagi mendapatkan kelulusan.

Dinamik Pentadbiran di Kawasan Bandar

Negeri yang mempunyai pembandaran yang pesat seperti negeri Selangor dan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur mempunyai rangka pentadbiran yang berbeza. DBKL mentadbir Kuala Lumpur dan melaporkan secara terus kepada Jabatan Wilayah Persekutuan. Mesyuarat di daerah Petaling Jaya (PJ) yang terletak di dalam negeri Selangor akan dipengerusikan oleh Datuk Bandar PJ kerana kekananan.

Penjajaran Jawatankuasa SDG dengan Struktur Sedia Ada

Setiap daerah telah menubuhkan jawatankuasa pelbagai agensi bagi menghapuskan kemiskinan, memberi ruang kepada penubuhan jawatankuasa SDG dan perjumpaan diadakan pada masa yang sama bagi mengelakkan perjalanan berulang bagi agensi terlibat. Hal ini juga secara tidak langsung akan menggalakan kemaskini secara berkala kepada Setiausaha Kerajaan Negeri terhadap kemajuan jawatankuasa SDG di peringkat daerah. Di negeri Perlis yang hanya mempunyai satu daerah iaitu Daerah Perlis, Setiausaha Kerajaan mencadangkan untuk mengadakan mesyuarat pelbagai agensi dibawah jawatankuasa SDG peringkat negeri yang sedia ada yang merangkumi ketiga-tiga kawasan parlimen.

HALA TUJU MASA HADAPAN

Dinamik dan pengajaran ini telah didokumentasikan dan akan diterbitkan setelah projek selesai dijalankan. Pihak APPGM-SDG menjangkakan terdapat pelbagai perkara baharu yang akan dipelajari dan amalan terbaik yang akan timbul ketika penyelesaian projek.

Projek ini merupakan satu bukti yang sebenar untuk melihat tindakan tempatan daripada kerajaan dalam menggalakkan pembangunan mampan di dalam komuniti tempatan dengan pemerkasaan kepimpinan pentadbiran negeri selaras dengan matlamat pembangunan mampan (SDG) ke 16. Pihak APPGM-SDG yakin dengan pelaksanaan projek ini akan menjadi kejayaan utama bagi APPGM-SDG dan Yayasan Hasanah dan merupakan satu titik kejayaan yang membanggakan buat negara Malaysia ketika melaporkan berkenaan kemaskini VNR pada tahun 2025 yang menunjukkan kemajuan berdasarkan cadangan daripada VNR tahun 2021.

Usaha kerjasama ini merupakan satu solusi berdasarkan bukti kepada keperluan akar umbi dan boleh dijadikan sebagai model untuk negara lain.

Mesyuarat pertama bagi pelaksanaan projek bersama YBhg. Dato' Shahira Ahmed Bazari dan Pemegang Amanah dan Pengarah Pengurusan Yayasan Hasanah

Sekretariat APPGM-SDG telah melakukan kunjungan hormat ke pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kedah, YB Dato' Seri Haji Norizan Khazali untuk memberi pengenalan berkenaan projek dan memohon kelulusan di peringkat daerah.

Jabatan Polisi Solusi daripada Sekretariat APPGM-SDG telah mengadakan mesyuarat susulan bersama pegawai kanan dari Yayasan Hasanah bagi memberi kemaskini berkenaan kemajuan projek.

Mesyuarat bersama Tuan Mohd Nasrul Menhat, pegawai daerah Larut, Matang dan Selama di Negeri Perak. Mesyuarat ini berbincang tentang pelaksanaan projek.

Latihan pembangunan kapasiti bagi penyelarar tempatan. Latihan pertama akan dijalankan di negeri Sabah bagi sembilan kawasan parlimen yang terpilih.

Pihak APPGM-SDG telah mengadakan mesyuarat bersama pengarah unit perancangan ekonomi negeri Sarawak, YBhg. Datu Lester Matthew yang dipengerusikan penasihat PPMPPL dan mantan pengerusi APPGM-SDG, YBhg. Dato' Sri Hajah. Perbincangan ini bertumpu kepada inisiatif APPGM-SDG di negeri Sarawak dan kelulusan bagi pelaksanaan polisi solusi.

ADVOKASI DASAR DI PERINGKAT PARLIMEN

METODOLOGI DAN LATAR BELAKANG

Menerusi usaha secara kumulatif daripada proses pemetaan isu daripada tahun 2020 – 2023, pihak APPGM-SDG telah melakukan pemetaan isu daripada aspek sosial, ekonomi dan alam sekitar merentasi 85 kawasan parlimen daripada 222 kawasan parlimen merentasi negara Malaysia. Daripada gerak kerja ini, 26 tema telah muncul yang mencerminkan cabaran meluas yang telah dihadapi oleh pelbagai kumpulan rentan merentasi wilayah dan lokaliti yang berbeza.

Melalui penepuan data ini, dapatan kualitatif APPGM-SDG telah menunjukkan aliran dan naratif yang sama merentasi 85 kawasan parlimen. Pola dapatan kajian diberi penekanan dan perbincangan polisi secara kolektif bersama ahli parlimen. Pandangan, pendapat dan cadangan penyelesaian daripada ahli parlimen adalah penting bagi menangani struktur dan isu sistemik yang akan menghalang usaha penyetempatan SDG dari peringkat kebangsaan ke peringkat tempatan.

Daripada 26 isu tematik yang telah dikenalpasti, pihak APPGM-SDG telah mengenalpasti lima tema umum yang tersemat di dalam 17 SDG yang menggambarkan sifat rentas sektor isu yang telah dikenalpasti. Tema ini adalah kemiskinan, Kebajikan, keterjaminan makanan, alam sekitar dan tiada kewarganegaraan. Pihak APPGM-SDG telah mengenalpasti lapan tema sebagai punca sistemik bagi 26 isu yang telah dikenalpasti yang memerlukan campur tangan jangka panjang. Pihak APPGM-SDG juga telah mengenalpasti terdapat inisiatif dan usaha daripada pelbagai sektor pihak berkepentingan bagi menangani isu ini.

Sebahagian daripada inisiatif sokongan dasar, pihak APPGM-SDG ingin memberikan penekanan terhadap inisiatif yang sedang dijalankan di peringkat kementerian, ahli parlimen dan di peringkat akar umbi. Memandangkan sesi-sesi perbincangan ini akan bertumpu kepada isu sistemik yang melibatkan institusi, tadbir urus dan birokrasi pelaksanaan dasar, sokong dasar akan menjadi proses yang berterusan dan berkembang. Intervensi yang berterusan daripada pihak APPGM-SDG diharapkan usaha ini dapat membawa hasil yang ketara dan menggalakan penglibatan pihak berkepentingan daripada pelbagai sektor.

HASIL YANG TELAH DICAPAI

Inisiatif sokongan dasar APPGM-SDG telah berjaya mendapatkan tiga hasil yang utama.

Pertamanya, pendekatan pelbagai pihak berkepentingan di dalam inisiatif sokongan dasar APPGM-SDG bermula daripada prinsip dwipartisan dan keterangkuman. Meskipun kefahaman politik atau latar belakang politik yang berbeza, kesemua ahli parlimen digalakkan untuk menyertai perbincangan ini. pandangan, pengalaman dan pengetahuan berkenaan keadaan setempat mereka adalah tetap berharga dan penting dalam mengenalpasti intervensi polisi yang mampan dan pragmatik. Di sini, ahli jawatankuasa APPGM-SDG juga memainkan peranan yang aktif untuk terlibat dalam sesi perbincangan ini dengan menjadi pengerusi bersama ketika sesi perbincangan dilaksanakan. Meskipun begitu, terdapat juga beberapa ahli parlimen yang masih belum terlibat dengan gerak kerja APPGM-

SDG telah menyertai sesi perbincangan ini seperti ahli parlimen Hulu Selangor dan ahli parlimen Bayan Baru. Sesi perbincangan yang berasingan bersama EPU Sarawak dan Institute of Development Studies (Sabah) juga telah dijalankan bagi memastikan keterangkuman perbincangan terutamanya dari aspek konteks wilayah dan pengkhususan lima tema di kawasan ini.

Hasil utama yang kedua adalah peluncuran lapan laporan awalan polisi. Laporan-laporan ini menumpukan pada lima tema yang umum dan penekanan pihak berkepentingan terhadap konteks wilayah dan tempatan. Oleh itu, daripada lima tema umum pihak APPGM-SDG telah mengeluarkan lapan laporan awalan berkenaan kemiskinan di kawasan Semenanjung Malaysia, Sabah, Sarawak dan pulau – pulau kecil, serta kebajikan, alam sekitar, tiada kewarganegaraan dan keterjaminan makanan. Laporan – laporan ini telah mendokumenkan isu, cabaran, amalan terbaik, intervensi yang sedang dijalankan dan strategi yang dilaksanakan bagi menangani isu yang masih wujud. Inisiatif ini secara tidak langsung telah mewujudkan kerjasama pelbagai sektor dan menekankan peluang untuk mengembangkan kerjasama bersama pelbagai pihak berkepentingan.

Hasil yang ketiga adalah momentum perbincangan kumpulan berfokus tematik yang semakin meningkat. Mesyuarat yang kerap secara tidak langsung dapat menarik minat dan kemahuan politik daripada ahli parlimen, kementerian dan masyarakat sivil untuk meneroka intervensi polisi yang berdaya maju bagi isu-isu yang telah lama. Paling utama, mereka secara tidak langsung menunjukkan potensi peranan APPGM-SDG dalam menubuhkan dan memperkasakan kerjasama pelbagai sektor di kalangan pihak berkepentingan untuk menangani isu yang telah dikenal pasti dari peringkat akar umbi.

SESI PERBINCANGAN MEJA BULAT (RTD) BERSAMA AHLI – AHLI PARLIMEN

Sesi pertama perbincangan meja bulat (RTD) telah diadakan pada bulan Februari dan Mac 2024. Tujuan utama sesi RTD ini dilaksanakan adalah untuk mendapatkan input dan maklum balas terutamanya dari pihak ahli parlimen (AP). Wakil badan masyarakat sivil (NGO) juga telah dijemput untuk menyertai sesi perbincangan ini. Sebanyak enam RTD yang meliputi lima tema iaitu tema kemiskinan (Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak), Kebajikan, Keterjaminan Makanan (Pertanian dan Perikanan), Alam Sekitar dan Tiada Kewarganegaraan (Jadual 10.3).

Jadual 10.3 Perbincangan Meja Bulat bersama Ahli Parlimen di Parlimen Malaysia

Bil.	Tarikh	Tema	Pengerusi Bersama	Bil. AP	Bil. Ahli NGO
1	29 Februari 2024	Kemiskinan	- YB Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy (AP Kota Belud) - YB Tuan Rushdan bin Rusmi (AP Padang Besar)	8	6

Bil.	Tarikh	Tema	Pengerusi Bersama	Bil. AP	Bil. Ahli NGO
2	12 Mac 2024	Kebajikan	- YB Dato' Siti Zailah binti Mohd Yusoff (AP Rantau Panjang) - YB Dato' Zahari bin Kechik (AP Jeli) - YB Senator Tuan Isaiah a/l D. Jacob (Senator)	7	6
3	7 Mac 2024	Keterjaminan Makanan (Pertanian)	- YB Puan Rodiyah binti Sapiee (AP Batang Sadong) - YB Tuan Chiew Choon Man (AP Miri)	10	3
4	13 Mac 2024	Keterjaminan Makanan (Perikanan)			
5	14 Mac 2024	Alam Sekitar	YB Puan Young Syefura binti Othman (AP Bentong)	3	4
6	21 Mac 2024	Tiada Kewarganegaraan	YB Tuan Mordi anak Bimol (AP Mas Gading)	5	2

Sesi - sesi perbincangan ini telah dijalankan semasa sesi sidang mesyuarat yang pertama sidang parlimen Malaysia penggal ke-15, sesi keempat yang dijadualkan berlangsung pada bulan Februari hingga Mac 2024. Pihak sekretariat APPGM-SDG merasakan bahawa sesi - sesi perbincangan ini sesuai dijalankan ketika sidang parlimen bagi memastikan penglibatan yang menyeluruh daripada ahli-ahli parlimen di seluruh Malaysia memandangkan dalam masa yang sama mereka perlu menghadiri sesi persidangan dewan rakyat.

Adalah penting untuk ditekankan bahawa pihak APPGM-SDG jelas tentang peranan mereka sebagai fasilitator dalam sesi perbincangan-perbincangan tersebut. Bagi memastikan sesi perbincangan-perbincangan ini menghasilkan dapatan yang efektif dan mampan, setiap ahli-ahli Parlimen yang menyertai sesi perbincangan ini perlu berada di barisan hadapan untuk memimpin perbincangan-perbincangan ini. Oleh itu, bagi setiap perbincangan ahli jawatankuasa APPGM-SDG telah dijemput untuk mempengerusikan atau menjadi pengerusi bersama dalam sesi-sesi tersebut yang menegaskan sifat dwipartisan pihak sekretariat APPGM-SDG.

Terdapat dua hasil utama yang telah diperolehi dari siri perbincangan pertama. Hasil pertama adalah setiap ahli parlimen yang telah terlibat dan menghadiri sesi perbincangan ini mempunyai pendapat yang sama dan meminta untuk mengadakan siri kedua perbincangan ini untuk dijalankan semasa sesi mesyuarat kedua sidang parlimen ke-15 yang dijadualkan berlangsung pada bulan Jun hingga Julai 2024 yang akan melibatkan penyertaan daripada agensi dan kementerian yang telah dikenalpasti. Keduanya, ahli - ahli parlimen bersetuju bahawa tema kemiskinan dan keterjaminan makanan mempunyai skop yang terlalu luas untuk dibincangkan dalam satu sesi oleh itu bagi tema kemiskinan ianya telah dipecah kepada dua bahagian iaitu kemiskinan di negeri Sabah, kemiskinan di negeri Sarawak dan kemiskinan dalam komuniti pulau-pulau kecil. Tema keterjaminan makanan juga telah dipecahkan kepada dua sesi perbincangan untuk memberi pengkhususan kepada sektor pertanian dan perikanan.

SESI PERBINCANGAN MEJA BULAT (RTD) BERSAMA AHLI – AHLI PARLIMEN

Sesi kedua perbincangan meja bulat (RTD) telah dilaksanakan pada bulan Julai 2024. Objektif RTD ini adalah bagi mendapatkan input dan maklum balas daripada Kementerian dan Agensi Kerajaan yang telah dikenalpasti. Terdapat lapan sesi RTD dijalankan dengan enam tema iaitu Keterjaminan Makanan (Pertanian dan Perikanan), Alam Sekitar, Komuniti Pulau Kecil, Tiada Kewarganegaraan, Kemiskinan (Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak) dan Kebajikan. Sesi-sesi perbincangan ini turut dihadiri oleh ahli-ahli parlimen (AP) dan wakil daripada pertubuhan masyarakat sivil (Jadual 10.4).

Jadual 10.4 Perbincangan Meja Bulat bersama Kementerian dan Agensi di Parlimen Malaysia

Bil.	Tarikh	Tema	Pengerusi Bersama	Bil. Ahli Parlimen	Bil. Wakil Kementerian	Bil. Ahli NGO
1	2 Jul 2024	Keterjaminan Makanan (Pertanian)	- YB Puan Rodiyah binti Sapiee (AP, Batang Sadong) - YB Tuan Chiew Choon Man (AP, Miri)	6	10	3
2	3 Jul 2024	Keterjaminan Makanan (Perikanan)	YB Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy (AP, Kota Belud)	4	8	2
3	9 Jul 2024	Alam Sekitar	- YB Tuan Chiew Choon Man (AP, Miri) - YB Puan Young Syefura binti Othman (AP, Bentong)	3	5	-
4	10 Jul 2024	Kemiskinan di Komuniti Pulau Kecil	YB Tuan Rushdan bin Rusmi (AP, Padang Besar)	9	8	-
5	11 Jul 2024	Tiada Kewarganegaraan	- YB Tuan Mordi anak Bimol (AP, Mas Gading) - YB Tuan Haji Muhammad Islahuddin bin Abas (AP, Mersing)	6	6	2
6	16 Jul 2024	Kemiskinan (Semenanjung Malaysia)	- YB Tuan Rushdan bin Rusmi (AP, Padang Besar) - YB Puan Young Syefura binti Othman (AP, Bentong)	7	10	-
7	17 Jul 2024	Kemiskinan (Sabah dan Sarawak)	- YB Tuan Rushdan bin Rusmi (AP, Padang Besar) - YB Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy (AP, Kota Belud)	8	12	-
8	18 Jul 2024	Kebajikan	- YB Dato' Hajah Siti Zailah binti Mohd Yusoff (AP Rantau Panjang) - YB Senator Tuan Isaiah a/l D. Jacob (Senator)	1	8	-

Siri kedua perbincangan ini telah dibuktikan berjaya dengan penglibatan aktif daripada semua kementerian yang berkaitan. Perbincangan ini bukan sahaja terbukti informatif, perbincangan ini juga menjadi memberi satu platform dan peluang yang berharga bagi pihak berkepentingan utama seperti ahli – ahli parlimen dan wakil kementerian untuk saling bertukar pandangan, memberi cadangan dan meneroka potensi penyelesaian bagi pelbagai isu di luar, bebas daripada kekangan rasmi dan protokol ketika sesi persidangan parlimen. Tambahan lagi, sesi perbincangan ini secara tidak langsung dapat menggalakan persefahaman dan penjelasan antara ahli parlimen dan kementerian, terutamanya ketika menangani cabaran dan halangan yang dihadapi oleh kedua-dua pihak, tanpa pengaruh ideologi atau agenda parti politik.

RTD BERKENAAN TEMA KEMISKINAN DI SABAH DAN SARAWAK

Sebagai usaha dalam memastikan perbincangan yang inklusif, sesi perbincangan tambahan telah dijalankan bersama ahli parlimen dan agensi kerajaan negeri di negeri Sabah dan Sarawak. Sesi perbincangan ini telah memberi pemahaman lebih lanjut tentang dinamik serantau di dalam tadbir urus dan birokrasi. Hal ini menjadi aspek yang berharga untuk dilihat kembali dalam lapan kawasan tematik, hubungan diantara tematik dan sifat rentas sektor isu tersebut dan kaitannya dengan rangka kerja SDG.

Sesi RTD yang diadakan di negeri Sabah adalah hasil kerjasama dengan Institut Kajian Pembangunan (IDS) Sabah. Tujuan RTD ini adalah bagi mendapatkan gambaran mengikut konteks yang lebih mendalam tentang kemiskinan di Sabah. Begitu juga, RTD di negeri Sarawak yang telah diadakan dengan kerjasama EPU Sarawak dengan matlamat utama bagi meningkatkan kefahaman tentang isu kemiskinan khususnya di negeri Sarawak.

Jadual 10.5 Perbincangan Meja Bulat Mengenai Kemiskinan di Sabah dan Sarawak

Bil.	Tarikh	Tema	Pengerusi Bersama	Bil. Ahli Parlimen	Bil. Wakil Kementerian	Bil. Ahli NGO
1	11 Mei 2024	Kemiskinan (Sabah dan Sarawak) ⁱ	- YB Dato Hajjah Hanifah Hajar Taib (MP, Mukah) - YB Datuk Wetrom bin Bahanda (MP, Kota Marudu)	6	-	1
2	5 Ogos 2024	Kemiskinan (Sabah) ⁱ	YB Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy (MP, Kota Belud)	4	16	2
3	2 Sept 2024	Kemiskinan (Sarawak) ⁱⁱ	YB Puan Isnaraissah Munirah binti Majilis @ Fakharudy (MP, Kota Belud)	4	16	2
4	2 Okt 2024	Kemiskinan (Sabah dan Sarawak) ⁱⁱⁱ	Puan Ivy Lim Chen Chen (Head, Macroeconomic Planning Division, EPU Sarawak)	1	32	2

Sesi RTD telah dijalankan di ⁱ Institut Kajian Pembangunan (IDS), Kota Kinabalu, Sabah; ⁱⁱ Secara Dalam Talian; ⁱⁱⁱ Raia Hotel, Kuching, Sarawak

RUMUSAN LAPAN LAPORAN AWALAN

Penerbitan lapan laporan awalan ini secara tidak langsung telah menjadi satu penanda aras yang utama dalam inisiatif sokongan polisi APPGM-SDG. Laporan ini adalah berdasarkan sesi perbincangan meja bulat (RTD) bersama ahli parlimen dan kementerian yang melihat kepada isu utama dan cadangan penyelesaian. Siri laporan ini, Laporan Polisi Awalan SDG di Peringkat Parlimen telah dilancarkan pada 15 Oktober 2024 di Parlimen. Rumusan bagi lapan laporan tersebut adalah seperti berikut:

Kemiskinan di Semenanjung Malaysia

Perbincangan mengenai kemiskinan di Semenanjung Malaysia adalah tertumpu kepada tiga bidang utama iaitu kemiskinan dan penjagaan kesihatan, kemiskinan dan pendidikan serta kemiskinan dan taraf hidup. Kemiskinan dan penjagaan kesihatan menunjukkan komuniti yang tidak mempunyai akses kepada perkhidmatan penjagaan kesihatan kerana kemudahan yang tidak mencukupi atau menghadapi cabaran dalam akses kesihatan kerana jarak ke institusi kesihatan. Aspek kemiskinan dan pendidikan, kanak-kanak daripada keluarga berpendapatan rendah menghadapi cabaran untuk pergi ke sekolah yang membawa kepada kebimbangan seperti keciciran. Perbincangan mengenai kemiskinan dan taraf hidup tertumpu kepada keadaan hidup di perumahan kos rendah seperti PPR dan kekurangan infrastruktur untuk menyokong aktiviti menjana pendapatan.

Isu-isu ini mendapat perhatian dan maklum balas daripada ahli parlimen dan kementerian semasa sesi RTD. Cadangan dasar utama termasuk pertama sekali, pembangunan laporan yang komprehensif dan tepat mengenai pemetaan dan infrastruktur yang terletak di

kawasan tersebut. Hal ini akan membantu ahli parlimen dan pihak kementerian mengenal pasti dan membolehkan peruntukan sumber yang disasarkan kepada kawasan yang memerlukan infrastruktur dan kemudahan. Kedua, ahli parlimen turut mencadangkan untuk mempertingkatkan program Rancangan Makanan Tambahan (RMT) bagi memastikan makanan yang disediakan menepati garis panduan kesihatan dan pemakanan terkini yang ditetapkan Kementerian Kesihatan (KKM). Ketiga, terdapat keperluan untuk perancangan bandar yang betul dan pembangunan sama rata bagi perumahan kos rendah di kawasan luar bandar dan bandar untuk mengurangkan penghijrahan masyarakat ke kawasan bandar. Akhir sekali, penubuhan jawatankuasa khusus untuk keusahawanan wanita juga disyorkan untuk menggalakkan keterangkuman yang lebih besar dalam sektor ekonomi.

Kemiskinan di Sabah

aporan kemiskinan di negeri Sabah membincangkan tiga isu utama yang dihadapi oleh rakyat negeri Sabah. Isu yang telah ditekankan adalah ketidakseimbangan dalam pembangunan kerana kekurangan perancangan, kekurangan penyelarasan di pelbagai peringkat kerajaan negeri dan kekurangan keterangkuman dari segi ekonomi dan pendidikan. Kanak-kanak yang tinggal di pulau mudah terdedah dan selalunya kekurangan akses kepada pendidikan, liputan elektrik dan internet yang sewajarnya akibat infrastruktur yang tidak mencukupi.

Saranan daripada sesi RTD termasuk pemprofilan peringkat daerah untuk mengenal pasti kawasan yang paling memerlukan sokongan dan pembangunan, memastikan tiada wilayah di Sabah yang ketinggalan dalam mencapai pembangunan mampan. Penglibatan pelbagai pihak secara inklusif dalam proses perbincangan dan membuat keputusan juga ditekankan di dalam sesi RTD ini terutamanya bagi program berkaitan pembasmian kemiskinan. Selain daripada itu, perancangan dan pelaksanaan pembangunan di negeri Sabah perlu mengutamakan ekonomi di peringkat akar umbi, seperti keusahawanan sosial, pelancongan berasaskan komuniti dan seni dan budaya bagi memastikan masyarakat luar bandar mendapat manfaat secara langsung daripada pertumbuhan ekonomi.

Kemiskinan di Sarawak

Isu kemiskinan di negeri Sarawak merangkumi beberapa dimensi. Satu kebimbangan utama adalah akses terhad bagi usahawan luar bandar dan petani ke pasaran bandar yang memaksa mereka menaikkan harga produk kerana kos pengangkutan yang tinggi untuk mengekalkan keuntungan. Terdapat juga penghijrahan yang ketara dari luar bandar ke kawasan bandar, dengan ramai penduduk tempatan berpindah ke Semenanjung Malaysia atau luar negara untuk mencari pekerjaan dengan gaji yang lebih baik, kerana gaji di luar negeri Sarawak adalah lebih tinggi. Selain daripada itu, individu tanpa kerakyatan menghadapi peluang pekerjaan yang terhad kerana kekurangan dokumentasi yang betul.

Bagi menangani cabaran ini, ahli parlimen dan kementerian telah mencadangkan beberapa cadangan antaranya adalah menggalakkan inisiatif ekonomi koperasi melalui pemasaran koperasi pelbagai pendekatan, membolehkan perniagaan kecil bekerjasama dalam memasarkan produk mereka. Mewujudkan inisiatif pelancongan berasaskan komuniti serta menyediakan penduduk tempatan peluang pekerjaan dalam sektor pelancongan dan

menjana pendapatan tambahan bagi mengurangkan isu penghijrahan penduduk. Berkenaan isu dokumentasi, cadangan telah dibuat untuk mengasingkan pengurusan kewarganegaraan untuk meningkatkan kecekapan proses pengesahan.

Kemiskinan dalam Komuniti Pulau-Pulau Kecil

Masyarakat di pulau-pulau kecil yang aktiviti ekonomi utamanya adalah perikanan menghadapi isu pendapatan yang tidak stabil akibat sumber laut yang tidak konsisten. Mereka juga mengalami isu infrastruktur yang disediakan tidak mencukupi secara tidak langsung menghadkan potensi mereka untuk membangunkan pelancongan. Kemudahan perkhidmatan awam tidak mencukupi, seperti kekurangan jeti, jalan raya, bekalan elektrik dan liputan internet. Banjir yang kerap berlaku telah memberi kesan kepada komuniti ini.

Bagi mengurangkan kebergantungan kepada menangkap ikan sahaja, sumber pendapatan alternatif seperti akuakultur dan rekreasi berasaskan bakau telah dicadangkan. Kementerian telah komited untuk memastikan komuniti ini tidak ketinggalan dengan menyasarkan liputan internet penuh, dengan penyelesaian yang disesuaikan untuk pulau dengan populasi yang lebih kecil. Penambahbaikan dalam pengurusan bencana banjir juga diperlukan, termasuk penubuhan saluran komunikasi khusus untuk amaran bencana alam di kawasan pulau kecil.

Keterjaminan Makanan

Tema keterjaminan makanan telah dibahagikan kepada dua sesi perbincangan iaitu satu berkenaan pertanian dan perikanan. Sektor pertanian telah menegaskan isu kekurangan sokongan insititusi, konflik hidupan liar dan manusia dan kos pengeluaran. Ahli parlimen dan kementerian telah mencadangkan untuk meningkatkan latihan pertanian bagi petani untuk meningkatkan kualiti hasil, menggalakan penglibatan aktif di dalam koperasi makanan-agro dan menggalakan kajian agrikultur.

Isu berkaitan sektor perikanan pula berkisar dari pencemaran air, ancaman daripada luar seperti pencerobohan kapal warga asing, kos yang semakin meningkat dan kekurangan sokongan institusi. Usaha yang dijalankan untuk menambah baik pemantauan parameter kualiti air untuk melindungi akuakultur. Pengurusan sumber perikanan juga dicadangkan untuk mengelakkan penangkapan ikan berlebihan bagi menjaga ekosistem marin. Pengukuhan koordinasi antara Jabatan Perikanan dan Jabatan Laut adalah penting untuk mengawal selia aktiviti perikanan dengan berkesan.

Alam Sekitar

Perbincangan berkenaan alam sekitar telah mengetengahkan isu pencemaran dan sampah, terutamanya di kawasan sungai yang telah terjejas oleh pembuangan sisa toksik haram, peningkatan risiko banjir akibat aktiviti perlombongan dan kegagalan sistem perparitan. Konflik manusia-hidupan liar yang melibatkan monyet, babi hutan dan gajah juga menjadi kebimbangan utama.

Ahli parlimen mengesyorkan penubuhan badan khas antara agensi negeri untuk berkoordinasi dengan Kementerian Peralihan Tenaga dan Air (PETRA) dan Kementerian

Sumber Asli, Alam Sekitar dan Perubahan Iklim (NRECC) bagi mencegah pencemaran sungai. Pengukuhan insentif kepada kerajaan negeri untuk melindungi dan memulihkan kawasan sensitif alam sekitar juga dinasihatkan. Di samping itu, mencipta dana bantuan untuk menangani konflik manusia-hidupan liar telah dicadangkan.

Kebajikan

Sesi perbincangan bagi tema kebajikan memberikan pengkhususan terhadap akses yang terhad kepada bantuan termasuk kebajikan orang kelainan upaya (OKU), ibu tunggal dan keluarga yang berpendapatan rendah. Terdapat juga kebimbangan yang disuarakan berkenaan definisi kumpulan rentan yang tidak memasukkan golongan bapa tunggal dan golongan penjaga bagi orang kurang upaya serta perkhidmatan penjagaan yang tidak mencukupi bagi golongan warga emas dan OKU.

Lanjutan daripada itu, ahli - ahli parlimen dan kementerian telah menyemak kembali definisi “kumpulan rentan” bagi memastikan tiada siapa terkecuali daripada menerima sokongan kebajikan. Definisi baharu ini akan memasukkan golongan ibu tunggal, penjaga OKU dan golongan OKU yang mempunyai tubuh badan yang sihat sebagai penerima manfaat. Terdapat juga cadangan untuk meningkatkan jumlah pekerja sosial dan mengembangkan tenaga kerja perkhidmatan sosial. Polisi kebajikan sedia ada perlu disemak kembali bagi tujuan penyelarasan dengan matlamat SDG bersama pelan tindakan bagi penambahbaikan pada masa hadapan.

Tiada Kewarganegaraan

Sesi perbincangan bagi tema tiada kewarganegaraan lebih tertumpu kepada tiga isu utama iaitu akses individu tanpa kerakyatan kepada penjagaan kesihatan, pendidikan, pekerjaan dan perlindungan sosial kerana ketiadaan dokumen pengenalan diri. Terdapat juga kesedaran yang rendah tentang kepentingan pendaftaran perkahwinan dan anak angkat, terutamanya di kawasan luar bandar di mana cabaran logistik dan kos menghalang pendaftaran.

Cadangan daripada perbincangan meja bulat termasuk memudahkan proses pendaftaran kewarganegaraan dan mengutamakan kanak-kanak yang akan menduduki peperiksaan penting seperti SPM bagi menjamin kebajikan masa depan mereka. Meningkatkan kesedaran orang ramai mengenai kempen kepentingan pendaftaran perkahwinan, terutamanya bagi pasangan dwinegara. Selain daripada itu, permohonan kerakyatan bagi kanak-kanak dan kanak-kanak yang telah diselamatkan di bawah jagaan Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM) perlu diutamakan.

RTD BERSAMA PERTUBUHAN MASYARAKAT SIVIL (CSO)

Sesi perbincangan meja bulat bersama pertubuhan masyarakat sivil (CSO) bagi lima tema utama telah dijalankan sebanyak dua kali pada tahun 2024. Pertubuhan daripada negeri Selangor dan Kuala Lumpur telah menyertai sesi perbincangan ini. Tujuan perkongsian sesi perbincangan ini dijalankan adalah untuk berkongsi maklum balas daripada ahli parlimen berkenaan isu yang telah dikenalpasti oleh pihak APPGM-SDG sebagaimana yang telah digariskan di dalam Laporan Polisi Awalan SDG di Peringkat Parlimen.

PERSIDANGAN KERJASAMA

Pihak APPGM-SDG telah menganjurkan satu persidangan kerjasama sebagai penglibatan kedua bersama pihak CSO bagi inisiatif sokongan polisi. Sebagai salah satu usaha memastikan keterangkuman, pihak berkepentingan dari seluruh Malaysia telah dijemput termasuk penyokong, aktivis, penyelidik dan badan pemikir polisi.

Persidangan yang dijalankan selama dua hari ini telah dijalankan dari 26 hingga 27 Oktober 2024 dan telah berjaya membina sebuah platform untuk menggalakan persefahaman dan penajaran usaha sokongan polisi di kalangan jaringan CSO daripada pelbagai sektor. Setiap sesi yang dijalankan dipengerusikan bersama ahli jawatankuasa APPGM-SDG dan ahli APPGM-SDG.

Setiap sesi perbincangan akan bertumpu kepada lapar laporan tersebut dan setiap sesi menyediakan peluang untuk pihak APPGM-SDG dan wakil CSO untuk bertukar pengetahuan dan berkongsi pengalaman dalam penglibatan mereka bersama komuniti akar umbi dan berbahas berkenaan strategi polisi yang pragmati dalam usaha mendepankan inisiatif sokongan dasar APPGM-SDG. Sesi perbincangan ini juga memberi penekanan terhadap amalan terbaik dan cadangan bagi masa akan datang.

MESYUARAT TAMBAHAN BERSAMA AHLI PARLIMEN

Pihak MySDG-CSI telah mengadakan lapar perjumpaan individual bersama ahli parlimen. Mesyuarat ini adalah sebahagian daripada proses yang sedang dijalankan untuk mengumpul maklum balas dan cadangan untuk dimasukkan ke dalam laporan akhir polisi SDG serta mendapatkan input yang lebih lanjut berkenaan beberapa topik khusus.

KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI

Lanjutan daripada latihan bagi mengkaji semula dimensi dan penunjuk indeks kemiskinan multidimensi kebangsaan (MPI), pihak APPGM-SDG telah menjalankan beberapa kajian kemiskinan pelbagai dimensi di seluruh negara. Hal ini adalah termasuk kajian mikro yang telah dilaksanakan dalam kalangan masyarakat Orang asli, komuniti india miskin tegar dan komuniti tertentu di Sabah dan Sarawak dengan kerjasama rakan penyelidikan tempatan.

KAJIAN SEMULA INDEKS DIMENSI DAN INDIKATOR KEBANGSAAN BAGI KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI: SATU LATIHAN OLEH APPGM-SDG

Latar Belakang

Kemiskinan kini dianggap sebagai satu fenomena pelbagai dimensi yang melangkaui pengukuran berasaskan pendapatan. Indeks Kemiskinan Pelbagai Dimensi (MPI) yang dibangunkan oleh Oxford Poverty and Human Development Initiative (OPHI) dan UNDP pada tahun 2010 telah mencakup kedua-dua insiden (kadar individu miskin) dan intensiti (darjah kekurangan) kemiskinan menggunakan kaedah Alkire-Foster. MPI digunakan secara meluas untuk perbandingan antara negara dan memberi penggubal dasar kelonggaran untuk menyesuaikan dimensi dan penunjuk kepada konteks kebangsaan.

Negara Malaysia secara tradisinya menggunakan Indeks Garis Kemiskinan (PLI) tetapi telah memperkenalkan MPI Kebangsaan (NMPI) pada tahun 2019 dengan empat dimensi (Pendidikan, Kesihatan, Taraf Hidup dan Pendapatan) dan 11 petunjuk untuk melengkapkan langkah pengukuran kemiskinan. Data tinjauan mikro untuk NMPI telah diekstrak daripada Tinjauan Pendapatan Isi Rumah dan Tinjauan Kemudahan Asas (HIBAS) yang dijalankan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia (DOSM) dua kali setiap lima tahun. Walau bagaimanapun, NMPI mengenal pasti hanya 1% daripada rakyat Malaysia sebagai miskin, menunjukkan bahawa semakin ambangnya adalah kerana lebih mencerminkan realiti hidup.

Objektif Kajian

Kajian yang dijalankan oleh pihak APPGM-SDG merupakan salah satu usaha untuk melengkapi latihan di peringkat kebangsaan dalam menambah baik MPI dengan tiga objektif:

- Mengkaji semula dimensi semasa, penunjuk, ambang dan wajaran MPI Malaysia melalui proses di pelbagai peringkat
- Mengenal pasti kekurangan merentasi 5 dimensi (pendidikan, kesihatan, taraf hidup, perlindungan sosial dan perpaduan dan keselamatan sosial) menggunakan instrumen yang disahkan
- Membandingkan tahap kekurangan mengikut jantina, etnik dan kawasan bandar-luar bandar

Metodologi

Kajian ini dijalankan dalam tiga fasa iaitu mengkaji semula instrumen, kajian rintis dan kajian utama diikuti dengan penilaian selepas kajian. Peserta bagi kajian utama telah dipilih berdasarkan kaedah pensampelan bertujuan (purposive sampling) di seluruh 35 lokasi di dalam 11 negeri melalui rakan solusi APPGM-SDG dan penerima manfaat. Pengumpulan data telah dilaksanakan pada bulan Jun hingga November 2023. Instrumen kajian terdiri daripada lima dimensi dan 24 indikator. Kebenaran secara lisan atau bertulis telah diperolehi daripada peserta sebelum pengumpulan data.

Dapatan Utama

Kajian ini telah melibatkan 449 orang dewasa, di mana 63.5% adalah wanita. Purata umur responden ialah 40 – 49 tahun dan kira-kira 60% mempunyai pendidikan menengah. Insiden kemiskinan adalah 26.3% ($n = 118$) dengan intensiti purata 40.3% (secara purata, golongan miskin serba kekurangan bagi petunjuk 9 hingga 10).

Golongan wanita paling kurang mendapat perlindungan sosial, simpanan serta akses kepada penjagaan kesihatan dan persekolahan yang mencukupi. Variasi etnik dalam kekurangan juga diperhatikan. Penduduk luar bandar paling kurang mendapat perlindungan sosial, pengurusan sisa, persekolahan dan perhubungan.

Kajian ini mengakui bahawa individu yang hidup dalam kemiskinan tidak seragam dalam kekurangan mereka. Kajian masa depan untuk mengukuhkan lagi instrumen kajian di kalangan sampel yang mewakili negara dan meneroka sifat kemiskinan jantina adalah disyorkan.

KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI DI KALANGAN KOMUNITI ORANG ASLI DI SUNGAI RUAL, JELI, KELANTAN

Latar Belakang dan Objektif Kajian

Perkampungan orang asli kampung sungai rural di Jeli, Kelantan merupakan rumah bagi kaum Jahai. Lanjutan daripada gerak kerja pemetaan isu APPGM-SDG pada tahun 2020, kajian ini telah menunjukkan profil sosioekonomi penduduk kampung dan mengenal pasti keperluan potensi intervensi.

Metodologi

Sebelum kajian dijalankan kebenaran bertulis telah diperoleh daripada Jabatan Kemajuan Orang Asli atau JAKOA (Jabatan Kemajuan Orang Asli). Pada September 2023, satu mesyuarat awal telah diadakan dengan pihak berkepentingan utama untuk menerangkan kajian dan mengumpul maklum balas mengenai instrumen kajian yang dicadangkan. Ini diikuti dengan ujian rintis dan latihan enumerator.

Dari 8 hingga 14 Oktober 2023, tinjauan isi rumah telah dilaksanakan oleh penemuduga pada 203 isi rumah di empat kampung (Kg Pentadbiran, Kg Seberang, Kg Kalok dan Kg Manok), dengan persetujuan peserta. Tinjauan itu meliputi demografi, pendidikan, kesihatan, taraf hidup, perlindungan sosial, serta perpaduan dan keselamatan sosial. Perbincangan kumpulan berfokus (FGD) dengan penduduk kampung telah diadakan dari 14 hingga 16 Oktober 2023. Pasukan penyelidik turut melawat sekolah rendah (SK Sg Rual) dan klinik komuniti untuk lebih memahami konteks setempat.

Dapatan Kajian Utama

Seramai 770 penduduk kampung daripada 203 isi rumah di Kg Sg Rual telah menyertai tinjauan tersebut. Hampir separuh daripada penduduk kampung berumur di bawah 30 tahun. Majoriti penduduk kampung adalah pekerja industri tidak formal dan bergantung kepada hasil mata pencarian berasaskan hutan. Dapatan utama daripada kajian ini adalah seperti di bawah:

- **Pendidikan** – Keciciran di sekolah menengah adalah perkara biasa, dengan hanya segelintir kecil yang menamatkan pendidikan Tingkatan 5. Beberapa wanita yang lebih tua menghadiri kelas celik huruf.

- **Kesihatan** – Kebantutan dan penyusutan berat badan telah diperhatikan di kalangan kanak-kanak kecil. Oleh itu, Kementerian Kesihatan telah menubuhkan pusat pemakanan komuniti (PCF) yang menyediakan makanan telah dimasak, makanan tambahan dan pemantauan pertumbuhan kanak-kanak di bawah 5 tahun. Pendidikan perancangan keluarga ditawarkan di klinik komuniti. Selain itu, bekalan air terputus semasa banjir membimbangkan. Penduduk kampung wanita perlu mendaki bukit untuk membersihkan sumber air bagi memulihkan akses air.
- **Taraf hidup** – Aktiviti harian, termasuk aktiviti mandi dan mencuci pakaian masih dilakukan di sungai dan beberapa isi rumah melaporkan tandas di rumah mereka tidak berfungsi. Pondok kayu yang dibina sendiri untuk menampung keluarga yang semakin meningkat tidak mempunyai kemudahan asas.

Langkah Intervensi

Pada bulan Ogos dan September 2024, pihak APPGM-SDG bersama Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan (EPRD), Leap Ed Service, dan SK Sg Rual bekerjasama dalam bengkel pembinaan kapasiti untuk guru SK Sg Rual. Bengkel dan sesi pembelajaran berasaskan projek bertujuan memperkasakan guru dengan pedagogi pengajaran yang kreatif dan berkesan untuk meningkatkan pembelajaran bilik darjah. Ringkasnya, campur tangan yang diterajui komuniti yang menggabungkan pengetahuan orang asli, dengan sokongan pihak berkepentingan utama adalah pemacu potensi kemajuan yang mampan.

KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI: KAJIAN KES DI KAMPUNG PATAH JELUTONG, PEKAN, PAHANG

Latar Belakang dan Objektif Kajian

Kampung Patah Jelutong yang terletak di Mukim Penyor, Daerah Pekan, Pahang merupakan perkampungan orang asli yang terpencil dan tidak tersenarai di dalam peta digital. Dikenali sebagai satu kampung serpihan oleh kerajaan negeri dan JAKOA, kampung ini mempunyai 57 buah rumah yang menghuni 227 penduduk. Majoriti penduduk merupakan kaum jakun dan beberapa daripada kaum MAH Meri, Semelai dan Semaq Beri. Perkampungan ini boleh diakses melalui jalan berturap dan jalan tanah merah, kampung ini juga tertinggal daripada aspek pembangunan dan kekurangan infrastruktur asas seperti bekalan air bersih, bekalan elektrik dan jalan yang sesuai.

Ketika gerak kerja pemetaan isu APPGM-SDG pada tahun 2024 telah mendapati 99% penduduk kampung tidak pernah pergi ke sekolah menunjukkan kitaran kemiskinan yang mendalam. Fakta ini diakui oleh pengarah JAKOA daerah Pekan. Oleh itu, kampung ini telah terpilih untuk dijalankan kajian secara mendalam untuk mengenal pasti dan menganalisis sifat pelbagai dimensi kemiskinan yang dialami oleh komuniti Jakun di Kampung Patah Jelutong.

Metodologi

Kajian ini telah dijalankan pada bulan April 2024 oleh pasukan penyelidik yang terdiri daripada kakitangan APPGM-SDG, pelajar Universiti Malaysia Pahang dan pembanci tempatan dari Chini. Pengumpulan data melibatkan perbincangan kumpulan fokus dengan penduduk kampung, soal selidik, lawatan tapak dan kerjasama dengan pihak berkuasa tempatan. Pendekatan ini bertujuan untuk mengumpul pandangan daripada sudut kuantitatif dan kualitatif berkenaan keadaan hidup dan keutamaan komuniti.

Dapatan Kajian Utama

Kajian itu mendedahkan hubungan kekeluargaan yang kukuh dan rumah tangga berbilang generasi. Kegiatan ekonomi tertumpu kepada pertanian termasuk menoreh getah, kelapa sawit dan penanaman tembikai. Penduduk yang bergantung kepada penuaian hutan sering menghabiskan masa yang lama di dalam hutan. Walau bagaimanapun, aktiviti ini sangat bermusim dan bergantung kepada cuaca, mendedahkan mereka kepada isu kewangan yang tidak stabil.

Hasil dapatan kajian juga menemukan bahawa akses kepada pendidikan sebagai cabaran utama dengan 70% kanak-kanak dan 46% belia tidak bersekolah dengan kerap dan sekolah terdekat terletak lebih daripada 20km jauhnya. Aspek jarak dan pengangkutan yang tidak boleh dipercayai dan keadaan jalan raya yang buruk menyebabkan ibu bapa tidak mahu menghantar anak mereka ke sekolah. Kebanyakan orang dewasa berumur 19 hingga 59 tahun tidak mempunyai persekolahan rasmi dan tiada penduduk kampung yang berjaya melanjutkan pelajaran ke peringkat tinggi. Kekurangan suri teladan yang berpendidikan merendahkan aspirasi pendidikan.

Klinik dan hospital terdekat terletak lebih 10km jauh dan kebanyakan penduduk kampung tidak mempunyai kenderaan persendirian, menjadikan akses kepada penjagaan kesihatan mencabar terutamanya semasa kecemasan. Akses kepada air bersih masih menjadi cabaran bagi penduduk kampung. Ada yang terpaksa membina sumber air mereka sendiri walaupun kualiti air kurang. Hasil pemeriksaan pihak APPGM-SDG mendapati air di kawasan tadahan air adalah kotor dan keruh. Do samping itu, lebih separuh penduduk hidup tanpa bekalan elektrik. Sebahagian penduduk kampung hanya menggunakan panel solar untuk membekalkan elektrik yang hanya dapat bertahan selama tiga hingga empat jam setiap hari. Keadaan ini secara tidak langsung mengurangkan kualiti hidup dan potensi ekonomi penduduk kampung.

Langkah Intervensi

Hasil daripada kajian ini, beberapa langkah intervensi telah dilaksanakan. Pertama, membaik pulih dan menaik taraf tangki air kampung kepada tangki berkuasa solar berkapasiti 1,500-liter dengan penapisan akan memastikan akses air bersih dan mampan. Kedua, untuk menyokong daya tahan ekonomi dan keselamatan makanan, projek pertanian komuniti akan diperkenalkan dan berfungsi sebagai peluang perkongsian ilmu. Ketiga, pusat pembelajaran komuniti (CLC) akan ditubuhkan untuk menyediakan sokongan pendidikan dan latihan kemahiran untuk belia dan wanita menggalakkan pembelajaran sepanjang hayat dan pemerksaan.

Bagi memupuk semangat kekitaan dan pemilikan, Jawatankuasa Komuniti telah dibentuk, memperkasakan penduduk kampung untuk mengurus dan mengekalkan inisiatif ini. Jawatankuasa ini telah pun menunjukkan kepimpinan, mengatur aktiviti dan memupuk semangat perpaduan dan tanggungjawab dalam masyarakat. Anjakan minda dan keinginan mereka untuk mencipta perubahan positif dalam komuniti mereka meletakkan asas kepada Kampung Patah Jelutong yang lebih berdaya tahan, dengan harapan untuk masa depan.

KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI: KAJIAN KES KOMUNITI INDIA KEMISKINAN TEGAR DI TAMBUN, BUNTONG, KLANG DAN KAPAR

Latar Belakang dan Objektif Kajian

Laporan ini melihat kemiskinan pelbagai dimensi dalam kalangan masyarakat India di Tambun, Buntong, Klang dan Kapar. Kajian ini telah meninjau 513 isi rumah, masing-masing mempunyai antara satu hingga sepuluh ahli keluarga, memfokuskan kepada mereka yang berpendapatan bawah RM2,208, dengan perhatian khusus kepada isi rumah "miskin tegar" berpendapatan kurang daripada RM600. Penyelidikan bertujuan untuk mengenal pasti cabaran sosio-ekonomi yang dihadapi oleh komuniti ini, meliputi isu berkaitan pendapatan, pendidikan, pekerjaan, perumahan, dinamik keluarga dan akses kepada perkhidmatan sosial.

Metodologi

Data kajian telah dikumpul melalui tinjauan yang dilaksanakan oleh penemuduga dalam kalangan keluarga miskin tegar komuniti India di empat Lokasi terpilih. Perbincangan kumpulan berfokus juga telah dijalankan untuk mendapatkan pandangan yang mendalam tentang realiti hidup golongan miskin tegar komuniti India. Empat FGD telah dijalankan di Tambun, Klang dan Kapar, masing-masing dan tiga telah diadakan di Buntong berjumlah 15 FGD.

Dapatan Kajian Utama

Isi rumah yang diketuai wanita adalah lebih banyak di Klang (76% daripada 108 isi rumah) dan Kapar (78% daripada 108 isi rumah) berbanding Tambun (54% daripada 146 isi rumah) dan Buntong (48% daripada 151 isi rumah). Keluarga yang diketuai wanita ini menghadapi cabaran unik, terutamanya dalam mengakses sumber pendapatan yang stabil dan menangani ketidakseimbangan struktur akibat tanggungjawab penjagaan yang tinggi.

Isu pendidikan menjadi kebimbangan utama dengan banyak keluarga tidak mampu membayar yuran pengajian, menekankan keperluan untuk sokongan pendidikan percuma untuk memastikan peluang yang sama. Kadar keciciran sekolah, terutamanya dalam kalangan pelajar berbangsa India semakin meningkat sejak pandemik Covid-19 akibat kekangan kewangan termasuk kos pengangkutan. Trend ini paling ketara di Tambun dan Buntong, mengancam prospek masa depan untuk kanak-kanak dalam komuniti ini.

Pekerjaan sebahagian besarnya adalah secara tidak formal dan bergaji rendah seperti kerja domestik dan perdagangan berskala kecil, dengan diskriminasi yang dilaporkan di kilang-kilang di mana masyarakat bukan India sering diutamakan mengehendkan usaha meningkatkan kualiti hidup. Akses kepada bantuan kerajaan adalah terhad, dengan ramai responden tidak mengetahui tentang sokongan atau prosedur permohonan yang tersedia, menunjukkan keperluan untuk jangkauan dan maklumat yang lebih baik.

Keadaan rumah yang sering sesak dan tidak berkualiti, terutamanya di kawasan bandar di mana kos sewa memakan sebahagian besar pendapatan, memburukkan lagi masalah kesihatan dan sosial. Kebanyakan isi rumah terperangkap dalam kitaran hutang kerana meminjam daripada pemberi pinjaman wang haram yang mengenakan kadar faedah yang terlalu tinggi yang membawa kepada tekanan kewangan dan kesejahteraan yang tidak baik.

Disfungsi keluarga berleluasa, dengan isu berkaitan penggunaan dadah, alkohol dan hubungan terlarang yang menyumbang kepada pengabaian kanak-kanak yang secara tidak langsung menambahkan lagi kesusahan dan beban.

Komuniti India di parlimen Tambun, Buntong, Klang dan Kapar menghadapi cabaran yang kompleks, saling berkaitan merangkumi kesusahan ekonomi, halangan pendidikan, perumahan miskin, ketidakstabilan keluarga dan akses terhad kepada perkhidmatan sosial. Menangani isu-isu ini memerlukan usaha yang diselaraskan untuk menyediakan rumah mampu milik, pendidikan yang boleh diakses dan sokongan kewangan untuk memecahkan kitaran kemiskinan pelbagai dimensi.

KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI DI KALANGAN KOMUNITI PENAN DI SARAWAK

Organisasi: Universiti Malaysia Sarawak

Pasukan Penyelidik: Dr. Wong Swee Kiong, Dr. Nicholas Anak Gani dan Jayl Langub

Pengenalan

Kajian ini bertujuan untuk menilai pelbagai dimensi kemiskinan dalam kalangan masyarakat Penan di Sarawak dan mengenal pasti faktor utama yang menyumbang kepada kemiskinan multidimensi. Kajian ini juga meneroka potensi intervensi dan strategi untuk mengurangkan dimensi kemiskinan yang dikenal pasti dalam kalangan masyarakat Penan. Rangka kerja kemiskinan pelbagai rupa menilai pelbagai aspek kekurangan termasuk pendidikan, penjagaan kesihatan, pekerjaan, peluang menjana pendapatan, akses kepada kemudahan dan perkhidmatan asas serta keadaan persekitaran dan sosial.

Metodologi Kajian

Sembilan penempatan komuniti Penan di Bahagian Miri di Sarawak, terdiri daripada golongan yang hidup secara nomad dan masyarakat setempat yang telah dipilih sebagai peserta kajian. Petempatan ini ialah Long Kawa, Long Siang, Ba Bareh, Long Meraan, Long Lesuan, Long Ludin, Long Tarum, Long Da'un dan Ba Ubong. Kajian ini menggunakan pendekatan penyelidikan kaedah campuran (mixed method) yang menggabungkan data kuantitatif dan kualitatif. Sebanyak 89 isi rumah telah melengkapkan soal selidik manakala temu bual dan empat perbincangan kumpulan fokus dengan ketua masyarakat dan penduduk kampung memberikan pandangan yang lebih mendalam tentang perspektif, sikap, perasaan dan pengalaman masyarakat tentang apa yang mereka fikirkan merupakan kehidupan yang baik.

Dapatan Kajian dan Perbincangan

Hasil dapatan kajian menemui bahawa komuniti Penan menghargai persekitaran mereka yang bersih dan tidak terganggu sebagai aset mereka yang paling berharga dan penting kepada kualiti hidup mereka. Mereka sangat menghargai hak mereka sebagai sebahagian daripada proses membuat keputusan yang berkaitan dengan sebarang pembangunan yang boleh memberi kesan kepada persekitaran mereka. Komuniti Penan terus bergantung kepada tanah, sungai dan hutan sebagai mata pencarian mereka.

Kesimpulan

Komuniti Penan harus diberikan hak sama rata kepada kemudahan asas termasuk pendidikan berkualiti, perkhidmatan penjagaan kesihatan, jalan raya yang selamat dan kebolehcapaian fizikal, pengurusan sisa yang betul dan perkhidmatan rangkaian yang stabil. Akses kepada kemudahan yang lebih baik akan menghubungkan mereka dengan pasaran, perkhidmatan penting, maklumat dan dunia global serta memastikan suara mereka didengari dalam proses membuat keputusan guna tanah dan mempromosikan kelestarian mata pencarian mereka.

KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI: KAJIAN KES DI LINGGA, SRI AMAN, SARAWAK

Organisasi: Universiti Malaysia Sarawak

Penyelidik Utama: Dr. Zaimuariffudin Shukri bin Nordin

Pengenalan

Kajian kes berkenaan kemiskinan di Kampung Bakong, Lingga, Sri Aman, Sarawak ini bertujuan untuk menilai kemiskinan pelbagai dimensi dalam kalangan penduduk kampung yang berfokuskan kepada tiga dimensi iaitu pendidikan, penjagaan kesihatan dan taraf hidup. Dapatan kajian ini secara tidak langsung dapat mengenal pasti punca kemiskinan menjadikan satu data yang berharga untuk dikongsikan bagi memastikan program pembangunan secara menyeluruh dan secara tidak langsung dapat meningkatkan kesejahteraan masyarakat.

Metodologi Kajian

Kaedah penyelidikan menggunakan kaedah campuran (mixed method) yang terdiri daripada pendekatan kualitatif dan kuantitatif. Tinjauan itu diedarkan dalam kalangan 278 isi rumah yang dipilih berdasarkan data e-Kasih. Data yang dikumpul terdiri daripada pendapatan isi rumah, tahap pendidikan, status pekerjaan, akses kepada penjagaan kesihatan, persekitaran isi rumah dan aset. Pemimpin masyarakat tempatan dan wakil isi rumah telah mengambil bahagian dalam FGD.

Dapatan Kajian dan Perbincangan

Hasil dapatan kajian mendapati bahawa akses kepada penjagaan kesihatan adalah terhad, kerana 98% penduduk kampung tidak dapat mengakses perkhidmatan penjagaan kesihatan. Masyarakat di Kampung Bakong, Lingga juga menghadapi kesukaran untuk mendapatkan keperluan asas dan perkhidmatan seperti pengurusan sisa dan liputan internet. Kampung ini juga mengalami isu-isu tambahan seperti bencana alam dan masalah sosial, seperti hubungan yang renggang bersama ketua kampung.

Kesimpulan

Kemiskinan pelbagai dimensi dalam kalangan penduduk di Kampung Bakong terbukti dengan isu berterusan seperti pendapatan rendah dan akses terhadap pendidikan, penjagaan kesihatan dan sistem sanitasi. Pendekatan yang lebih mampan diperlukan untuk meningkatkan kesejahteraan masyarakat. Penambahbaikan yang dicadangkan termasuk memastikan akses kepada penjagaan kesihatan dan perkhidmatan penting untuk semua selain memperkasakan kanak-kanak dan keluarga melalui pendidikan dan perhubungan digital.

Organisasi: University College Sabah Foundation

Pasukan Penyelidik: Prof. Dr. Junaenah Sulehan, Dr. Amy Faizah Nain, Jamal Gabir, Khairunisah Kamsin dan Ronald Roger

Pengenalan

Kajian kemiskinan menggunakan indikator kemiskinan multidimensi telah dijalankan di Mukim Pantai, Daerah Pitas. Meskipun dikelilingi oleh sumber asli dan potensi aktiviti pertanian, Pitas dikenal pasti sebagai antara wilayah termiskin di Sabah. Objektif kajian ini adalah untuk: i) mengenal pasti dan memprofilkan komuniti miskin dan miskin tegar termasuk ciri geografi dan demografi mereka, ii) untuk memahami punca kemiskinan menggunakan petunjuk kemiskinan multidimensi, iii) untuk menilai strategi mata pencarian termasuk penjaan pendapatan, akses sumber dan mekanisme mengatasi masalah ketidakjaminan makanan dan risiko kesihatan dan iv) untuk mengkaji rangka kerja dasar pengurangan kemiskinan dan institusi.

Metodologi Kajian

Pendekatan kuantitatif dan kualitatif campuran telah digunakan untuk mencakup dan triangulasi data daripada pelbagai perspektif. Tinjauan isi rumah, temu bual mendalam dan perbincangan kumpulan fokus membolehkan para penyelidik memperoleh pemahaman yang komprehensif tentang sifat pelbagai aspek kemiskinan luar

bandar dan untuk menyesuaikan intervensi mengikut keperluan dan keutamaan khusus komuniti ini. Beberapa kampung di Daerah Pitas telah dipilih berdasarkan nasihat daripada Pejabat Daerah Pitas dan pegawai Parlimen Kudat. Seramai 299 responden dari 10 kampung telah menyertai tinjauan dan FGD. Kampung tersebut ialah Kg Ampungui, Kg Tomboi Dagang, Kg Narandang, Kg Narandang Laut, Kg Simpang 4, Kg Manduring, Kg Pantai, Kg Golom, Kg Limau Manis dan Kg Delayan.

Dapatan Kajian dan Perbincangan

Kajian ini menekankan interaksi kompleks faktor sosial, ekonomi, sejarah dan budaya yang menyumbang kepada kemiskinan Pitas. Hasil analisis data akses mereka kepada kesihatan, pendidikan dan dimensi taraf hidup mendedahkan bahawa 43.9% daripada peserta terjejas oleh kemiskinan, yang dianggap sederhana.

Kesimpulan

Hasil dapatan kajian mencadangkan langkah intervensi untuk menambah baik keadaan kemiskinan di Pitas. Hal ini adalah termasuk meningkatkan kualiti pendidikan, mempromosikan pertanian moden, meluaskan akses kepada penjagaan kesihatan dan menambah baik kemudahan dan infrastruktur untuk menyokong kemajuan sosio-ekonomi yang lebih mampan dan pembangunan inklusif.

**KAJIAN KEMISKINAN PELBAGAI DIMENSI
DI SENALLANG, SEMPORNA, SABAH**

Organisasi: Universiti Teknologi MARA Cawangan Sabah, Universiti Malaysia Sabah dan University College Sabah Foundation

Pasukan Penyelidik: Dr. Jain Yassin, Dr. Wong Sing Yun, Sitti Aisyah binti Orlando, Jamal Gabir dan Bernadine Adel Sitorus

Pengenalan

Kajian kemiskinan pelbagai dimensi di kawasan Senallang, Semporna adalah berdasarkan rangka kerja yang menyatakan bahawa kemiskinan melangkaui aspek pendapatan dan menggabungkan faktor pendidikan, kesihatan, taraf hidup serta persekitaran. Objektif kajian adalah untuk: (i) menilai pelbagai dimensi kemiskinan di Kg Senallang, (ii) mengenal pasti faktor utama yang menyumbang kepada kemiskinan multidimensi dalam komuniti ini dan (iii) meneroka potensi intervensi atau strategi untuk mengurangkan dimensi kemiskinan yang dikenal pasti di Kg Senallang.

Metodologi Kajian

Kajian ini dijalankan menggunakan tinjauan, perbincangan kumpulan fokus dan temu bual untuk mengenal pasti isu dan cabaran kemiskinan yang dihadapi oleh masyarakat. Enam kampung di kawasan Senallang yang terlibat ialah Kg Senallang Hj Amir, Kg Senallang Bihing, Kg Senallang Tengah, Kg Senallang Hujung, Kg Tagasan Jaya dan Kg Tagasan Jalan TLDM. Sebanyak 250 soal selidik telah dilengkapkan semasa lawatan isi rumah. Temu bual dengan pemimpin komuniti menyediakan data kualitatif untuk lebih memahami dan menilai cabaran rangkuman sosial.

Dapatan Kajian dan Perbincangan

Dapatan kajian mendapati terdapat akses yang terhad kepada pendidikan, tahap persekolahan yang tidak mencukupi dan kadar keciciran yang tinggi muncul sebagai faktor utama yang mengekalkan kitaran kemiskinan. Selain daripada itu, kekurangan akses kepada perkhidmatan penjagaan kesihatan meningkatkan risiko penyakit dan menjejaskan kualiti hidup keseluruhan. Kajian juga mendedahkan bahawa kemiskinan melangkaui pendapatan rendah dengan kekurangan yang ketara dalam pendidikan, kesihatan dan keadaan hidup. Di kalangan kampung tersebut, tahap kemiskinan multidimensi yang teruk telah dikenalpasti di Kg Senallang Hj Amir dan Kg Senallang Bihing.

Kesimpulan

Rumusan dapatan kajian mencadangkan bahawa strategi bersepadu bagi menangani pendidikan, penjagaan kesihatan dan taraf hidup secara serentak dalam komuniti ini akan menjadi pendekatan yang berkesan. Inisiatif yang tertumpu kepada belia dan pendidikan adalah penting untuk menambah baik peluang pekerjaan bergaji tinggi dan memecahkan kitaran kemiskinan. Selain daripada itu, sokongan kewangan, penciptaan pekerjaan dan penilaian secara kerap strategi pengurangan kemiskinan adalah penting untuk meningkatkan taraf hidup dan memperkasakan masyarakat di Senallang untuk keluar dari kemiskinan.

BAHAGIAN 11

PERHUBUNGAN DAN PERKONGSIAN

- **Persidangan dan Bengkel Akademi MySDG**
- **Penerbitan SDG dan Sumber Komunikasi**
- **Mobilisasi Belia di Dalam SDG**

PERSIDANGAN DAN BENGKEL AKADEMI MYSDG

Pada tahun 2024, Akademi MySDG telah menganjurkan beberapa siri persidangan, bengkel pembangunan kapasiti, sesi dialog strategik dan kerjasama bersama pelbagai pihak berkepentingan. Tahun ini menjadi tahun yang penuh transformasi dalam mendepankan inisiatif pembangunan mampan di seluruh Malaysia dan seterusnya menerusi portfolio dinamik yang inisiatif berimpak tinggi.

PERSIDANGAN ANTARABANGSA MYSDG 2024

Persidangan Antarabangsa MySDG 2024 telah dianjurkan pada 27 dan 28 Januari di Petaling Jaya, dianjurkan dari momentum tiga persidangan serantau yang telah diadakan di Kuching, Kota Kinabalu dan Kota Bharu pada tahun 2023. Berpaksikan tema “Membina Komuniti Inklusif menerusi Inisiatif SDG dan SSE”, persidangan ini menjadi platform yang dinamik bagi sesi dialog, pembelajaran dan kerjasama.

Seramai 120 peserta daripada 16 negara iaitu Malaysia, Indonesia, Filipina, Thailand, Iraq, Bangladesh, India, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, China, Hong Kong, Jepun, Korea Selatan, Amerika Syarikat dan Sepanyol telah berkumpul untuk berkongsi pandangan dan amalan terbaik serta meneroka potensi kerjasama. Perwakilan yang pelbagai telah menggariskan peranan persidangan merupakan pemangkin utama untuk memupuk sesi dialog, memperkasakan kerjasama dan mengesahkan komitmen bersama untuk membina komuniti yang inklusif dan mampan.

Disokong oleh Asian Solidarity Economy Council (ASEC), persidangan ini berjaya dijalankan dengan kerjasama rakan strategik utama seperti Kementerian Ekonomi, Parlimen Malaysia, Pusat SDG Negara, Yayasan MySDG, Pejabat Penyelarasan Residen PBB, Yayasan Hasanah, UNDP dan Pertubuhan Buruh Antarabangsa (ILO).

Sebanyak 40 kertas persidangan telah dibentangkan oleh 26 wakil antarabangsa dan 14 wakil Malaysia yang membincangkan sepuluh sub-tema berkaitan melalui empat pleno dan sepuluh sesi selari. Antara topik perbincangan adalah pemeraksanaan wanita, kesihatan mental dan kurang upaya, kemampanan alam sekitar, komuniti pendalaman dan

berasaskan hutan, pengalaman budaya dan kepercayaan, Penyertaan Belia, Kumpulan Rentan, Perusahaan Sosial, Mobilisasi Komuniti dan agenda masa hadapan untuk SDG-SSE.

Terbitan yang dilancarkan
sewaktu persidangan
antarabangsa:

KEPENTINGAN PERSIDANGAN ANTARABANGSA MYSDG 2024

- **Merentangi Kajian dan Kerja Sosial melalui SDG dan SSE**

Persidangan ini menggariskan kesalingbergantungan antara penyelidikan asas, SDG, SSE dan kerja sosial. Hal ini secara tidak langsung dapat mengukuhkan idea bahawa penyelidikan akan memperoleh nilai praktikal dan impak apabila digabungkan dengan penglibatan komuniti dan kerja sosial.

- **Integrasi SDG dan SSE di dalam Satu Rangka Kerja**

Buat pertama kali di dalam APPGM-SDG, mungkin di Malaysia, aspek SDG dan SSE telah disatukan dibawah rangka kerja pusat. Integrasi ini bersama inisiatif yang diterajui oleh komuniti telah menjadi teras utama persidangan ini dan memperkaya perbincangan dan pembentangan dengan ketara.

- **Penglibatan Pelbagai Pihak Berkepentingan**

Persidangan ini mengumpulkan Ahli Parlimen, Pegawai Kerajaan, Pemimpin Masyarakat Sivil, Ahli Akademik, Pembuat Polisi, Ketua Perniagaan, Usahawan, Pelajar dan Penganjur Komuniti. Ini merupakan penglibatan daripada pelbagai sektor telah menggalakkan sesi perbincangan yang mengambil kira pandangan dan disiplin yang pelbagai dalam membina komuniti inklusif.

- **Tempatan dan Global**

Persidangan ini berjaya membawa peserta dari pelbagai latar belakang daripada Malaysia dan 15 Negara lain, menggalakkan kerjasama serantau dan antarabangsa disamping berfungsi sebagai medan pertukaran pengetahuan, pengalaman dan idea antara benua.

TIGA PERSIDANGAN SDG SERANTAU PADA TAHUN 2024

Dibawah tema “Daripada Penerima Manfaat kepada Juara SDG”, tiga persidangan serantau telah dianjurkan di seluruh Malaysia yang berfokus pada tema kemiskinan, tiada kewarganegaraan dan kemampunan alam sekitar (rujuk Jadual 11.1). Objektif penganjuran ini adalah untuk memperkasakan individu dan komuniti untuk menjadi ejen aktif dalam membuat perubahan dan bukannya penerima bantuan yang pasif yang tidak: -

- Menyokong diri sendiri dan komuniti mereka: Terlibat dalam proses pembuatan keputusan dan memastikan akauntabiliti pihak berkuasa.
- Perkongsian pengetahuan dan amalan terbaik: Membina rangkaian dan sistem sokongan di dalam dan merentasi komuniti.

- Membina solusi inovatif: Mengenalpasti dan mengaplikasikan strategi konteks khusus untuk menangani cabaran tempatan.
- Memberi Inspirasi dan Memotivasikan Orang Lain: Menyokong perubahan dan menggerakkan komuniti untuk bekerja ke arah membina komuniti yang berdaya tahan.

Sebanyak 175 peserta telah terlibat didalam sesi perbincangan yang bermakna dan perkongsian ilmu pengetahuan melalui penceritaan, kajian kes, ulasan (commentaries) dan kertas penyelidikan.

Jadual 11.1 Senarai Persidangan Serantau yang telah Dijalankan pada tahun 2024

Bil.	Tema	Tarikh	Tempat	Bil. Peserta
1	Kemiskinan dan Komuniti Miskin	11-12 Mei 2024	Institute for Development Studies, Sabah	84
2	Komuniti Tiada Kewarganegaraan dan Pelarian	14-15 Sept 2024	Eastin Hotel, Penang	46
3	Kebimbangan Alam Sekitar dan Komuniti Tempatan	12-13 Okt 2024	Raia Hotel & Convention Centre, Kuching	45

BENGKEL PEMBANGUNAN KAPASITI

Akademi MySDG telah menjalankan beberapa bengkel berkenaan Alam Sekitar, Sosial dan Tadbir Urus (ESG) dan SDG dengan pelbagai rakan kongsi. Sesi ini bertujuan untuk mendalami pemahaman dan pelaksanaan praktis kemampunan merentasi sektor. Penglibatan utama adalah termasuk VA Partners, Majlis Bandaraya Sepang (MPS), Dong Jiao Zong, Majlis Kebajikan dan Pembangunan Masyarakat Selangor dan HEKTAR Aset (rujuk Jadual 11.2). Sesi ini menawarkan pendekatan yang praktikal, strategi dan bahan untuk mengintegrasikan kemampunan kedalam tadbir urus, amalan perniagaan dan pembangunan komuniti dalam memperkukuhkan komitmen Malaysia terhadap inklusiviti dan pertumbuhan kemampunan.

Jadual 11.2 Senarai Program Pembangunan Kapasiti bersama Rakan Kerjasama

Bil.	Tarikh	Rakan Kerjasama	Tempat
1	23 Feb 2024	VA Partners	Cititel Hotel, Penang
2	29 Feb 2024	Majlis Bandaraya Sepang (MPS)	Sama-Sama Hotel, KLIA
3	29 Feb 2024	Dong Jiao Zong, United Chinese School Committees Association of Malaysia	Dong Jiao Zong
4	2 Apr 2024	Majlis Kebajikan dan Pembangunan Masyarakat Selangor	PSPK, Gombak
5	9 Jul 2024	Majlis Bandaraya Sepang (MPS)	Selangor Municipal Hall
6	12 Dis 2024	HEKTAR Asset	Tropicana Golf & Country Resort

Bengkel Pembangunan Kapasiti bersama Pihak Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN)

Akademi MySDG dengan kerjasama Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN) telah melakukan latihan pemerkasaan penjawat awam dalam penyetempatan matlamat pembangunan mampan. Inisiatif ini bertujuan untuk melengkapkan penjawat awam dengan pengetahuan, kemahiran dan strategi diperlukan untuk menyepadukan kemampunan kedalam polisi dan tadbir urus. Bengkel telah dijalankan di INTAN Bukit Kiara (Pusat), INSARA (Sarawak), INTIM (Pantai Timur) dan INTURA (Selatan) mempunyai pegawai yang lengkap dengan bahan praktikal, kajian kes dan pengetahuan polisi untuk selaraskan kepentingan kebangsaan dengan SDG (rujuk Jadual 11.3).

Jadual 11.3 Sesi Pembangunan Kapasiti bersama INTAN

Bil.	Tarikh	Zon / Wilayah	Tempat
1	17 Jan 2024	Pusat	INTAN Bukit Kiara
2	5 Mar 2024	Sarawak	INSARA
3	10 Jul 2024	Pantai Timur	INTIM
4	10 Sept 2024	Selatan	INTURA

Sepanjang tahun 2024, Akademi MySDG telah menganjurkan siri dialog dan bengkel yang menampilkan speaker daripada pelbagai latar belakang dan kepakaran. Sesi-sesi ini sering dijalankan di dalam mod hibrid dan menyediakan ruang bagi perbincangan tentang komuniti inklusif dan pembangunan sosial.

DIALOG

“SDG dan ASEAN: Status Kanak – Kanak dan Belia” menampilkan Dr. Victor Karunan pada 28 Februari 2024

Akademi MySDG telah menganjurkan “SDG dan ASEAN: Status Kanak – Kanak dan Belia” menampilkan Dr. Victor Karunan yang merupakan pakar hak kanak-kanak dengan pengalaman 35 tahun. Perbincangan berdasarkan pengalaman bersama UNICEF dan Save the Children UK, Dr. Karunan telah memeriksa dengan meneliti kerumitan hak kanak-kanak di ASEAN, kemajuan SDG serta cabaran serta keraguan negara ASEAN berkenaan CRC. Beliau telah menekankan kepentingan memastikan kerajaan bertanggungjawab dan menerima pakai pendekatan berasaskan hak berkenaan SDG. Sesi ini menyemarakkan sesi perbincangan dikalangan pembuat polisi dan advokasi dalam memperkasakan hak kanak-kanak dan menambah baik pelaksanaan SDG di ASEAN.

“Transformation Lab on Voluntary People’s Reviews (VPR) on the SDGs 2025” menampilkan Dr. Uchita de Zoysa pada 17 - 18 Oktober 2024

Akademi MySDG telah menganjurkan Makmal Tranformasi berkenaan VPR bersama Dr. Uchita de Zoysa untuk meneroka ulasan alternatif berkenaan kemajuan SDG kepada Voluntary National Reviews (VNRs). Berdasarkan model VPR bagi Sri Lanka, Dr. Uchita telah menekankan tranformasi yang inklusif, kerjasama dan perubahan yang sistematik. Dua sesi makmal dengan bimbingan peserta melalui perancangan, metodologi dan penilaian ranka kerja untuk meningkatkan akauntabiliti dan penyertaan dalam pelaksanaan SDG.

DIALOG YANG DIANJURKAN SEBAGAI PERSEDIAAN FORUM ASEAN SDG-SSE 2025

Forum ASEAN SDG-SSE Forum Tahun 2025 akan dijalankan selaras dengan penganjuran Sidang Kemuncak Negara Anggota ASEAN pada 26-27 Mei 2025 dan Perhimpunan ASEAN People’s pada 24 dan 25 Mei 2025. Forum ini akan mengumpulkan pelbagai pihak berkepentingan untuk menggalakkan kerjasama rentas sektor, memacu penyetempatan SDG dan membentuk peta hala tuju ASEAN (2026-2030).

Akademi MySDG juga telah menganjurkan siri dialog diantara bulan Julai dan Disember 2024 menjelang Forum. Empat sesi secara dalam talian dan satu sesi secara hibrid yang melibatkan 335 peserta (rujuk Jadual 11.4). Sepanjang sesi dialog ini, peserta daripada negara ASEAN melihat kemajuan, cabaran, amalan terbaik dan strategik dalam penyetempatan SDG. Sesi perbincangan ini akan membentuk Pelan Hala Tuju ASEAN SDG-SSE (Tahun 2026 – Tahun 2030).

Jadual 11.4 Dialog yang Dianjurkan Sebagai Persediaan Forum ASEAN SDG-SSE 2025

Bil.	Tarikh	Tema	Penceramah	Moderator
1	30 Jul 2024	Kemajuan, Cabaran dan Pada Masa Depan	Dr. Victor Karunan (Mantan Penasihat Serantau mengenai Penyertaan dan Perkongsian di Pejabat Wilayah UNICEF di Bangkok)	Dato' Sri Mustapa Mohamed (Bekas Menteri Malaysia & Penasihat Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari)
2	28 Aug 2024	Ekonomi Solidariti Sosial (SSE)	1. Dr. Benjamin R. Quinones Jr. (Pengasas Bersama, ASEC) 2. Akkanut Wantanasombut (Penyelidik, Universiti Chulalongkorn)	Dr. Lin Mui Kiang (Timbalan Presiden Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari)

3	25 Sep 2024	Kemajuan Ekonomi dan Cabaran	Setyo Budiantoro (Pengurus Tiang Pembangunan Ekonomi di Sekretariat Nasional SDG (TPB/SDGs) Bappenas)	Zoel Ng (Pengarah Akademi MySDG)
4	30 Okt 2024	Kemajuan Alam Sekitar dan Cabaran	Reuben Andrew Muni (Pakar Strategi Kempen Serantau dari Greenpeace Asia Tenggara)	Anthony Tan (Pengarah Kanan APPGM-SDG)
5	27 Nov 2024	Matlamat ke-17 Kemajuan Perkongsian dan Cabaran	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria (Ketua Sekretariat, APPGM-SDG)	Hirzawati Atikah Mohd Tahir (Pegawai Eksekutif Akademi MySDG)

PERKONGSIAN PELBAGAI PIHAK BERKEPENTINGAN

Pada tahun 2024, Akademi MySDG telah memperkasakan hubungan kerjasama untuk meningkatkan pembangunan kapasiti, pembangunan kemahiran dan pertumbuhan perusahaan sosial. Inisiatif ini adalah bertujuan untuk memperkasakan komuniti, merapatkan jurang pengetahuan dan memacu impak jangka panjang menerusi solusi inovatif.

Antara rakan kerjasama yang utama dalam pembangunan program kelayakan mikro dan kursus pendek bersama Universiti Poly-Tech Malaysia menawarkan peluang pembelajaran yang mudah diakses industri yang relevan.

Tambahan lagi, pihak APPGM-SDG dan Akademi MySDG dengan kerjasama Pepper Labs Sdn Bhd dan melancarkan program pecutan perusahaan sosial (*Social Enterprise Acceleration Programme*) 2024. Dibawah kepimpinan Encik Kuhan Pathy, program ini telah menyokong 10 NGO dalam memperkasakan kemampunan kewangan, model perniagaan dan strategi yang berimpak melalui bimbingan, bengkel pembangunan kapasiti dan mobilisasi sumber dalam mendepankan matlamat SDG ke 8 dan matlamat SDG ke 17.

Inisiatif ini secara tidak langsung menunjukkan dedikasi Akademi MySDG terhadap kerjasama antara pelbagai sektor, memanfaatkan pendidikan, keusahawanan dan rakan kerjasama dalam mendepankan matlamat pembangunan mampan di Malaysia.

PENERBITAN SDG DAN SUMBER KOMUNIKASI

Pada tahun 2024, Akademi MySDG dan Jabatan Komunikasi Korporat dengan kerjasama jabatan-jabatan lain di APPGM-SDG telah menghasilkan sebuah potfolio penerbitan yang mengagumkan dan aset sosial media, mengukuhkan komitmen APPGM-SDG terhadap perkongsian pengetahuan. Hal ini adalah termasuk 94 laporan yang komprehensif (Jadual 11.5), 13 buku yang merangkumi naratif masyarakat akar umbi dan wawasan tematik (Jadual 11.6) dan tiga direktori dan modul latihan (Jadual 11.7) yang dirangka untuk menyokong pelaksanaan SDG.

Selain daripada terbitan cetakan, Akademi MySDG telah meluaskan jangkauan digital melalui platform aktif seperti laman web, Facebook, Youtube, LinkedIn dan Kumpulan Komuniti Whatsapp. Penghasilan dokumentari dan kandungan digital untuk meningkatkan pemahaman orang awam dan ketampakan SDG.

Jadual 11.5 Laporan dan Buletin yang telah diterbitkan pada tahun 2024

LAPORAN DAN BULETIN				
Bil.	Nama	Siri / Jilid	Perkara	Tarikh Peluncuran
1	Buletin Bulanan	12	Kemaskini gerak kerja bulanan APPGM-SDG	Setiap Bulan
2	Laporan Lawatan Tapak 2024	30	Laporan bergambar pemetaan isu di kawasan parlimen pada tahun 2024	Sepanjang Tahun
3	Laporan Tahunan 2024	2	Laporan Kemajuan Tahunan APPGM-SDG (Versi Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris)	25 Jun 2024
4	Laporan Pemetaan Kawasan Parlimen Tahun 2023 (Realiti Akar Umbi)	6	Laporan Pemetaan Isu bagi Kawasan Parlimen Tahun 2023	25 Jun 2024
5	Laporan Awal Dasar	8	Laporan Awal Dasar bagi 8 Tema	15 Okt 2024
6	Laporan Awal dan Ringkasan Eksekutif	30 laporan, 6 jilid	Laporan Pemetaan Isu bagi Kawasan Parlimen Tahun 2024	9 Dis 2024
JUMLAH		94		

Jadual 11.6 Penerbitan Buku Pada Tahun 2024

PENERBITAN BUKU				
Bil.	Nama	Penulis	Perkara	Tarikh Peluncuran
1	Penilaian Impak Projek dan SDG di Malaysia	Sity Daud dan Rashila Ramli	Dengan kerjasama PSSM	27 Jan 2024
2	Naratif Harian SDG dari Akar Umbi	Teo Lee Ken dan Debbie Loh	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2022	27 Jan 2024
3	Jilid 1 (Komuniti Tempatan)	Zoel Ng (Ed.)	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2023	27 Jan 2024
4	Jilid 2 (Kumpulan Komuniti Rentan)	Zoel Ng (Ed.)	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2023	27 Jan 2024
5	Jilid 3 (Ekonomi, Alam Sekitar dan Kebajikan Sosial)	Zoel Ng (Ed.)	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2023	27 Jan 2024
6	Membina Komuniti Inklusif melalui inisiatif SDG dan SSE	Denison Jayasooria dan Benjamin R. Quiñones, Jr.	Kertas pembentangan terpilih daripada Persidangan Antarabangsa MySDG 2024	11 Mei 2024
7	MITRA: Masa Lalu, Sekarang (2008-2024) dan Potensi Masa Akan Datang	Denison Jayasooria	Kemajuan MITRA daripada pengalaman APPGM-SDG	24 Apr 2024
8	Perbincangan Kemiskinan di Sabah dan Semenanjung Malaysia: Dapatan APPGM-SDG daripada Realiti Lapangan	Debbie Ann Loh dan Hirzawati Atikah Mohd Tahir	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2024 di Sabah	14 Sep 2024
9	Pendekatan Komuniti untuk Membasmi Kemiskinan di Malaysia	Hirzawati Atikah Mohd Tahir	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2024 di Sabah	14 Sep 2024
10	Suara yang tidak didengari: Pengalaman hidup orang tiada kewarganegaraan dan pelarian di Malaysia	Teo Lee Ken dan Hirzawati Atikah Mohd Tahir	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2024 di Pulau Pinang	12 Okt 2024
11	Merentangi Jurang: Strategi untuk memupuk rangkuman dan daya tahan komuniti tiada kewarganegaraan dan pelarian di Malaysia	Teo Lee Ken dan Hirzawati Atikah Mohd Tahir	Kertas Pembentangan Persidangan MySDG 2024 di Pulau Pinang	12 Okt 2024

12	Projek Kebun Komuniti: Amalan terbaik yang memberi impak kepada akar umbi	Darshini Rawichandran and Nur Farah Ezzaty Abd Aziz	Amalan terbaik daripada projek kebun komuniti	9 Nov 2024
13	Dari Matlamat ke Lapangan: Menilai pelaksanaan SDG	Rashila Ramli, Sity Daud, Sharifah Syahirah Syed Sheikh and Muhammad Rahimi Hasan	Dengan kerjasama PSSM	9 Dis 2024

Jadual 11.7 Direktori dan Modul Pada Tahun 2024

DIREKTORI DAN MODUL				
Bil.	Nama	Penulis	Perkara	Tarikh Peluncuran
1	Direktori Rakan Solusi SDG: Rakan Kerjasama dalam penyetempatan SDG bersama APPGM-SDG	Unit Projek Solusi	Direktori rakan solusi daripada projek solusi	25 Jun 2024
2	Direktori Rakan Solusi SDG dalam Inisiatif Kebun Komuniti bersama APPGM-SDG	Unit Kebun Komuniti	Direktori rakan solusi daripada projek kebun komuniti	25 Jun 2024
3	Modul Pertanian Lestari Unit Kebun Komuniti	Darshini Rawichandran, Nur Farah Ezzaty Abd Aziz & Nur Fatehah Abd Kadir	Modul terdiri daripada bimbingan secara praktikal dan teori tentang praktis pertanian yang mampan	9 Nov 2024

MOBILISASI BELIA DALAM SDG

Mobilisasi belia telah diterajui oleh Akademi MySDG yang menyediakan belia Malaysia yang berumur 15 hingga 30 tahun peluang untuk membina rangkaian bersama pihak berkepentingan SDG, membina Kemahiran melalui bengkel pembangunan kapasiti dan meningkatkan keterlibatan mereka bersama rangkaian SDG, Malaysia.

Pada tahun 2024, melalui empat inisiatif utama iaitu Ahli Politik Belia, Duta Kampus, Ejen SDG Belia dan Penyelidik Belia, Unit Pembangunan Belia telah memperkasakan lebih 500 belia, memperkukuhkan advokasi SDG di 21 universiti dan membawa suara belia Malaysia ke peringkat global di platform utama PBB. Inisiatif ini akan dikembangkan di bahagian ini.

Antara sorotan utama adalah termasuk di dalam siri bengkel Ahli Politik Belia yang melibatkan 86 peserta daripada 15 parti politik. “Memperkasakan Ketua Pelajar bagi Tindakan SDG” yang mengumpulkan 170 pelajar, tiga mikro-projek yang diketuai oleh belia untuk menangani budaya, keterjaminan makanan dan keusahawanan, perwakilan antarabangsa di Persidangan Persatuan Sivil PBB di Kenya dan Summit of The Future PBB di New York.

Unit pembangunan belia terus maju untuk memupuk pergerakan antara generasi bagi mendepankan agenda SDG Malaysia dan menyasarkan untuk meningkatkan impaknya pada tahun 2025.

AHLI POLITIK BELIA DALAM SDG

Ahli Politik Belia dalam SDG merupakan satu inisiatif SDG merupakan salah satu program utama unit ini untuk memupuk kepimpinan antara generasi dalam pembangunan mampan. Diuruskan oleh Akademi MySDG dan dipandu dengan visi dari Pengerusi APPGM-SDG, YB Puan Isnaraissah Munirah Majilis. Inisiatif ini dirancang untuk memperkasakan ketua politik belia Malaysia dengan pengetahuan, nilai dan alat untuk menyepadukan SDG ke dalam amalan politik. Menyedari penyertaan belia di dalam tadbir urus adalah penting bagi kemampuan bagi tempoh jangka panjang, inisiatif ini akan menangani keperluan untuk merentangi literasi polisi, penglibatan politik dan pembangunan pemikiran dikalangan bakal penggubal undang-undang dan pembuat perubahan.

Pada tahun 2024, empat bengkel telah dilaksanakan di semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak yang melibatkan 86 orang belia yang mempunyai penglibatan dalam bidang politik yang berumur 18 hingga 30 tahun (Jadual 11.8). Mereka mewakili 15 parti politik dan gerakan termasuk AMANAH, BERSATU, DAP, MIC, MUDA, PAS, PBB, WARISAN, STAR, UPKO, PBM, PKR, UMNO, SUPP dan PSB.

Rangka kerja program pedagogi digabungkan dengan modul literasi polisi, landskap pelaksanaan SDG negara dan tadbir urus institusi dengan fokus yang khusus terhadap matlamat SDG ke 16 (Keamanan, Keadilan dan Institusi Yang Kuat) dan matlamat SDG ke 17 (Perkongsian untuk Matlamat). Dikembangkan dengan kerjasama bersama Prof Dato' Dr. Rashila dan pasukan beliau, bengkel ini menyediakan satu ruang yang selamat dan dwipartisan bagi pemimpin belia untuk terlibat dalam sesi dialog dan memahami dengan lebih mendalam berkenaan politik mampan dan merancang bersama pelan tindakan yang selaras dengan agenda penyetempatan SDG.

Impak bagi bengkel ini dapat dilihat secara terus dan transformatif. Peserta telah dilaporkan lebih yakin untuk menangani isu berkenaan polisi, meningkatkan tadbir urus yang lebih inklusif dan komitmen kepada pembangunan mampan sebagai nilai politik. Beberapa peserta bengkel ini juga telah memulakan penglibatan susulan bersama parti mereka untuk menyokong pengarusperdanaan polisi yang selaras dengan SDG. Bengkel ini juga menggalakan kerjasama rentas parti dan persahabatan yang akan menyumbangkan kepada perkembangan ekosistem dwipartisan yang menyokong SDG dikalangan belia Malaysia.

Jadual 11.8 Bengkel Ahli Politik Belia yang dijalankan pada tahun 2024

Tarikh	Tempat	Bil. Peserta	Hasil
9-11 Mar 2024	Kuala Lumpur	21	Bengkel ini adalah untuk memupuk kepimpinan dwipartisan dan penglibatan bersama rakan kerjasama dalam penyetempatan SDG menggunakan modul pembelajaran berkenaan SDG, perkongsian dan tadbir urus.
23-25 Ogo 2024	Selangor	20	
5-7 Okt 2024	Sabah	21	
15-17 Nov 2024	Sarawak	24	
JUMLAH		86	

DUTA KAMPUS SDG

Inisiatif duta kampus SDG telah dikukuhkan sebagai sebuah platform yang dinamik untuk mengasah keghairahan, kreativiti dan mempengaruhi ketua pelajar dalam mendepankan SDG ke seluruh landskap pengajian tinggi Malaysia. Melihat universiti sebagai sebuah hub pengetahuan dan inkubator pembuat keputusan pada masa akan datang, unit pembangunan belia dibawah APPGM-SDG dan Akademi MySDG yang melancarkan inisiatif ini untuk meluaskan peranan belia dalam penyetempatan matlamat global dalam kampus dan komuniti. Program ini dipacu dengan kepercayaan bahawa memperkasakan golongan belia dengan kemahiran yang sesuai dan rangkaian yang dapat mendepankan kemajuan Malaysia terhadap pembangunan mampan dari bawah.

Program pada tahun 2024 ini telah dijayakan bersama program perdana iaitu “Memperkasakan Ketua Pelajar untuk Tindakan SDG” yang telah diadakan pada 9 Jun di Universiti Malaya. Program ini telah menghimpunkan 170 peserta dimana 52% adalah perempuan dan 48% adalah lelaki yang mewakili 21 universiti awam dan swasta dari sekitar kawasan Lembah Klang. Bersama sokongan dan wawasan Dato’ Sri Mustapa Mohmamed, inisiatif ini berfokus untuk melengkapkan ketua pelajar dengan pemahaman berkenaan SDG serta strategi yang praktikal bagi dalam menunjukkan sokongan melalui sosial media dan platform digital. Program ini akan dirangka dengan sesi bual bicara yang memberikan inspirasi, bengkel yang interaktif dan perkongsian setara, memastikan peserta tidak sahaja belajar lebih lanjut berkenaan SDG serta diberikan kemahiran tindakan untuk menggerakkan rakan sebaya dan komuniti.

Inisiatif Duta Kampus SDG mempunyai impak yang penting dalam memupuk rangkaian sokongan belia yang bermaklumat dan bermotivasi untuk bertindak. Lanjutan daripada program perdana, beberapa siri perbincangan telah dilaksanakan di antara unit pembangunan belia dan akademik institusi utama seperti Universiti Malaya, Universiti Taylor dan Universiti Asia Pasifik. Perbincangan ini telah membuka jalan bagi merasmikan pergerakan kampus tempatan yang dedikasikan untuk mendepankan SDG, menunjukkan peralihan kepada menginstitusikan kepimpinan belia dalam kemampanan di dalam ekosistem pengajian tinggi Malaysia.

Memandang hadapan unit pembangunan belia akan mengembangkan inisiatif Duta Kampus SDG dengan menggalakkan kerjasama antara universiti, mewujudkan hub serantau oleh tindakan SDG yang diketuai oleh pelajar dan persepaduan modul pembangunan kapasiti kedalam kurikulum universiti. Perancangan untuk mewujudkan rangkaian kebangsaan belia kebangsaan yang menawarkan ketua pelajar peluang untuk pembelajaran berterusan, makmal inovasi dan kempen sokongan rentas kampus. Penerapan kemampanan di dalam jiwa pelajar dan inisiatif yang bertujuan untuk mengubah kampus di Malaysia kepada makmal hidup bagi inovasi SDG dan impak sosial.

EJEN BELIA SDG

Inisiatif Ejen Belia SDG merupakan satu program yang dilancarkan pada tahun 2022 untuk mewujudkan rangkaian yang teguh dan berorientasikan tindakan oleh belia Malaysia yang berdedikasi bagi mendepankan penyetempatan SDG. Inisiatif ini dirangka dengan gerak balas daripada pemeraksanaan golongan belia bukan sekadar menjadi peserta sahaja tetapi juga sebagai pemandu perubahan di dalam komuniti, meletakkan mereka di barisan hadapan sokongan, penyelidikan dan tindakan akar umbi bagi pembangunan mampan. Hal ini secara tidak langsung, menggambarkan visi untuk transformasikan golongan muda daripada penerima manfaat secara pasif daripada program pembangunan kepada ejen proaktif yang membentuk masa hadapan.

Pada tahun 2024, inisiatif ejen belia SDG terus berkembang dan menggerakkan ketua belia di seluruh negara untuk menjalankan pelbagai aktiviti yang berimpak. Antara aktiviti yang dijalankan adalah tiga projek mikro yang diuruskan oleh tiga belia (three youth-led micro-project) yang dibangunkan dan dijalankan oleh ejen belia SDG dengan sokongan dan penajaan bersama Komuniti Belia Selangor (SAY). Projek ini berfokus kepada tema SDG yang kritikal seperti pemeliharaan budaya, keterjaminan makanan dan keusahawanan belia telah

dijalankan di pelbagai tempat di Selangor, Pulau Pinang dan Sabah. Di samping melengkapi usaha di peringkat akar umbi, ejen belia ini juga terlibat dalam projek penyelidikan yang melihat penglibatan belia di dalam agenda SDG dan mengambil bahagian di dalam bengkel pembangunan kapasiti dan kempen sokongan, di peringkat tempatan dan platform antarabangsa. Program ini direka dengan gabungan latihan, projek secara praktikal dan pendedahan peringkat global mewujudkan pengalaman yang menyeluruh bagi peserta belia.

Antara kejayaan lain adalah penerbitan dua artikel yang ditulis oleh peserta belia. Artikel pertama melihat tema belia di dalam sukarelawan dan artikel ini telah diterbitkan di dalam Jurnal Parlimen Malaysia yang melihat bagaimana kerja sukarela yang dilaksanakan oleh golongan belia ini menyumbang kepada kesepaduan sosial, komuniti yang bingkis dan penyetempatan SDG. Artikel kedua yang berfokus kepada perpaduan antara generasi yang disorotkan di dalam Jurnal Parlimen Komanwel, yang melihat pengalaman dan hasil siri bengkel ahli politik belia. Penerbitan ini merupakan hasil daripada proses pertimbangan bimbingan, pembangunan kapasiti dan praktis yang terpahat dalam inisiatif dalam memastikan penyelidik belia tidak sahaja dilengkapi dengan kemahiran teknikal penyelidikan dan juga dipandu dalam menyatakan perasaan dalam hasil kajian kepada pembaca yang bukan ahli akademik.

Jumlah golongan belia yang terlibat dalam program ini direkodkan meningkatkan keyakinan diri dalam pidato umum, rangkaian yang lebih kukuh dengan rakan sebaya dan pihak berkepentingan dan semangat yang tinggi dalam memperjuangkan SDG. Disamping itu, penglibatan aktif mereka di dalam platform antarabangsa menunjukkan belia Malaysia sebagai rakan sokongan yang boleh dipercayai di dalam syarahan kemampanan global. Dengan memupuk generasi belia yang berkemahiran, bermotivasi dan rangkaian pemimpin belia. Inisiatif ini berhasrat untuk memastikan suara belia dan tindakan kekal sebagai nadi perjalanan Malaysia ke arah mencapai SDG.

*Youth participation in SDG-Oriented Volunteerism:
Insights from Malaysia's APPGM-SDG Platform (Journal of
the Malaysian Parliament)*

*Cultivating Intergenerational Solidarity through SDG-Oriented
Youth Political Training: A case study of the Young Politicians
Workshop in Malaysia.
(The Parliamentarian: 2024 Issue Four)*

PENGLIBATAN DARIPADA PERINGKAT TEMPATAN KE GLOBAL

Pada tahun 2024, peranan unit pembangunan belia diperkasakan sebagai jambatan diantara tindakan tempatan dan sokongan global, menguatkan suara belia daripada komuniti seluruh negara ke beberapa platform antarabangsa yang berpengaruh di dunia. Strategi ini menghubungkan penglibatan tempatan ke global sekaligus menonjolkan kepercayaan unit dalam pembangunan mampan paling berkuasa apabila ia menggabungkan inovasi akar umbi dengan kerjasama pelbagai hala. Sokongan belia terhadap perubahan di kawasan setempat dan di peringkat global, unit ini telah meletakkan golongan belia Malaysia sebagai pelaku utama dalam membentuk agenda SDG kebangsaan dan antarabangsa.

Di peringkat tempatan, unit pembangunan belia telah menunjukkan penglibatan yang mengagumkan merentasi kedua-dua arena tempatan dan antarabangsa melalui pelbagai program pembinaan kapasiti, pertukaran perkongsian pengetahuan dan inisiatif advokasi. Antara penglibatan tempatan yang utama adalah termasuk pembinaan kapasiti secara tertumpu bagi topik SDG di Universiti Sunway untuk pelajar kejuruteraan, program kesedaran kesaksamaan jantina di Pulau Pinang, latihan kepimpinan belia dengan Boys Brigade di Sarawak, dan pelbagai inisiatif yang menyokong remaja dan belia daripada komuniti orang kurang upaya melalui program iLEAP dan SDG School Bootcamp.

Di peringkat antarabangsa, unit ini telah berkembang ke platform yang berpengaruh seperti Forum Belia ECOSOC PBB di mana belia Malaysia dicalonkan untuk mewakili keutamaan negara dan Forum Pembangunan Belia Dunia 2024 di Beijing yang di mana unit itu diberi penghormatan dengan Anugerah 100 Tindakan Kecemerlangan untuk Pembangunan Belia Global yang berprestij. Unit ini juga terlibat dalam perkongsian maklumat bersama rakan kerjasama di peringkat global seperti Coventry University (UK), Tsing Hua University (China), Xiamen University (China) dan rangkaian tindakan belia di Kenya dan Indonesia yang berkongsi amalan terbaik dalam penyetempatan SDG. Secara kolektifnya, 17 program ini menunjukkan komitmen unit ini untuk memperkasakan kepimpinan belia tempatan dan mendepankan reputasi Malaysia sebagai sebuah negara yang mendepankan kepimpinan yang dipacu oleh golongan belia dalam pembangunan mampan.

Hal ini secara tidak langsung membina impak setempat bagi penglibatan bermakna di peringkat global. Salah satu momen yang penting merupakan penglibatan unit di Persidangan Pertubuhan Sivil PBB di Kenya dimana Zoel Ng mewakili APPGM-SDG dalam kalangan 3,000 perwakilan daripada 2,000 organisasi di seluruh dunia. Penglibatan Zoel Ng merangkumi bengkel mengenai rangka kerja dasar global, penglibatan masyarakat sivil, pemerkasaan belia dan peranan teknologi dalam memajukan pendidikan. Zoel Ng juga telah terlibat di dalam lawatan tapak bersama organisasi tempatan dan komuniti dalam memacu inovasi dan punca pendapatan di peringkat akar umbi. Penyertaan ini secara tidak langsung menyerlahkan bagaimana pengalaman belia Malaysia di peringkat global dan menekankan kepentingan perpaduan antarabangsa dalam mencapai SDG.

Momentum ini diteruskan dengan penglibatan di Sidang Kemuncak Masa Depan dan Hari Tindakan PBB (UN Summit of the Future and Action Days in New York) di New York dimana Philus George telah mewakili APPGM-SDG di dalam siri 19 program peringkat tertinggi sebagai ahli panel, moderator dan penganjur. Bersama rangka kerja Our Common, sidang kemuncak itu menyaksikan perjanjian global yang penting seperti Pakatan Masa Depan (Our

Common Agenda), Global Digital Compact dan Deklarasi tentang Generasi Masa Depan. Penglibatan Philus George merangkumi dialog pelbagai hala (multilateral dialogue) mengenai pembangunan mampan, dialog antara agama, tindakan iklim, pemerksaan belia dan inovasi budaya. Peluang ini secara tidak langsung meletakkan belia Malaysia sebagai penyumbang yang serius kepada pembangunan antarabangsa, mengukuhkan peranan kritikal belia dalam membentuk dasar, penyelesaian dan kerjasama rentas sempadan.

Impak daripada perjalanan tempatan ke global ini secara tidak langsung membawa impak yang mendalam. Golongan belia Malaysia semakin dikenali di peringkat dunia sebagai ejen perubahan, inovasi tempatan memberi inspirasi kepada penonton antarabangsa dan pembelajaran global dalam memperkayakan wacana antarabangsa. Pertukaran dua hala ini bukan sahaja meningkatkan profil Malaysia dalam rangkaian belia dan SDG di peringkat global tetapi juga telah mendalami kapasiti unit untuk membawa amalan terbaik antarabangsa kembali ke tanah air untuk memberi manfaat kepada masyarakat tempatan.

BAHAGIAN 12

PENGURUSAN SEKRETARIAT APPGM-SDG

- **Kakitangan Sekretariat APPGM-SDG**
- **Pengurusan Kewangan**
- **Pengurusan Sumber**
- **Penyertaan Mesyuarat Utama**
- **Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari**
- **Penyata Audit Tahunan Bagi Tahun 2024**

KAKITANGAN SEKRETARIAT APPGM-SDG

Pada tahun 2024, PPMP telah menggaji 51 orang kakitangan dan seorang perunding. Pengurusan Sekretariat APPGM-SDG diketuai oleh Ketua Sekretariat dan dibantu oleh dua pengarah kanan dan tiga pengarah lain.

Terdapat struktur yang jelas bagi jabatan – jabatan utama seperti Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen yang berfokus kepada gerak kerja pemetaan isu dan projek solusi mikro SDG termasuk projek kebun komuniti. Pusat Keterangan Sosial MySDG pula memberikan tumpuan kepada laporan pemetaan isu, melakukan analisis situasi dan aktiviti advokasi dasar. Manakala, Jabatan Pengurusan dan Kewangan yang kukuh membantu menyokong operasi harian. Jabatan Komunikasi yang mempunyai penglibatan aktif serta diselaraskan dengan Akademi MySDG.

Pendekatan kepimpinan yang diamalkan adalah dengan mengenal pasti potensi dan mengamanahkan tanggungjawab. Selaras dengan perkara ini, pihak Sekretariat telah mengeluarkan buku panduan yang menggariskan sasaran dan perkara boleh serah (deliverable) bagi tahun 2024 yang telah dimaklumkan kepada semua kakitangan pada awal tahun dan akan disemak setiap suku tahun.

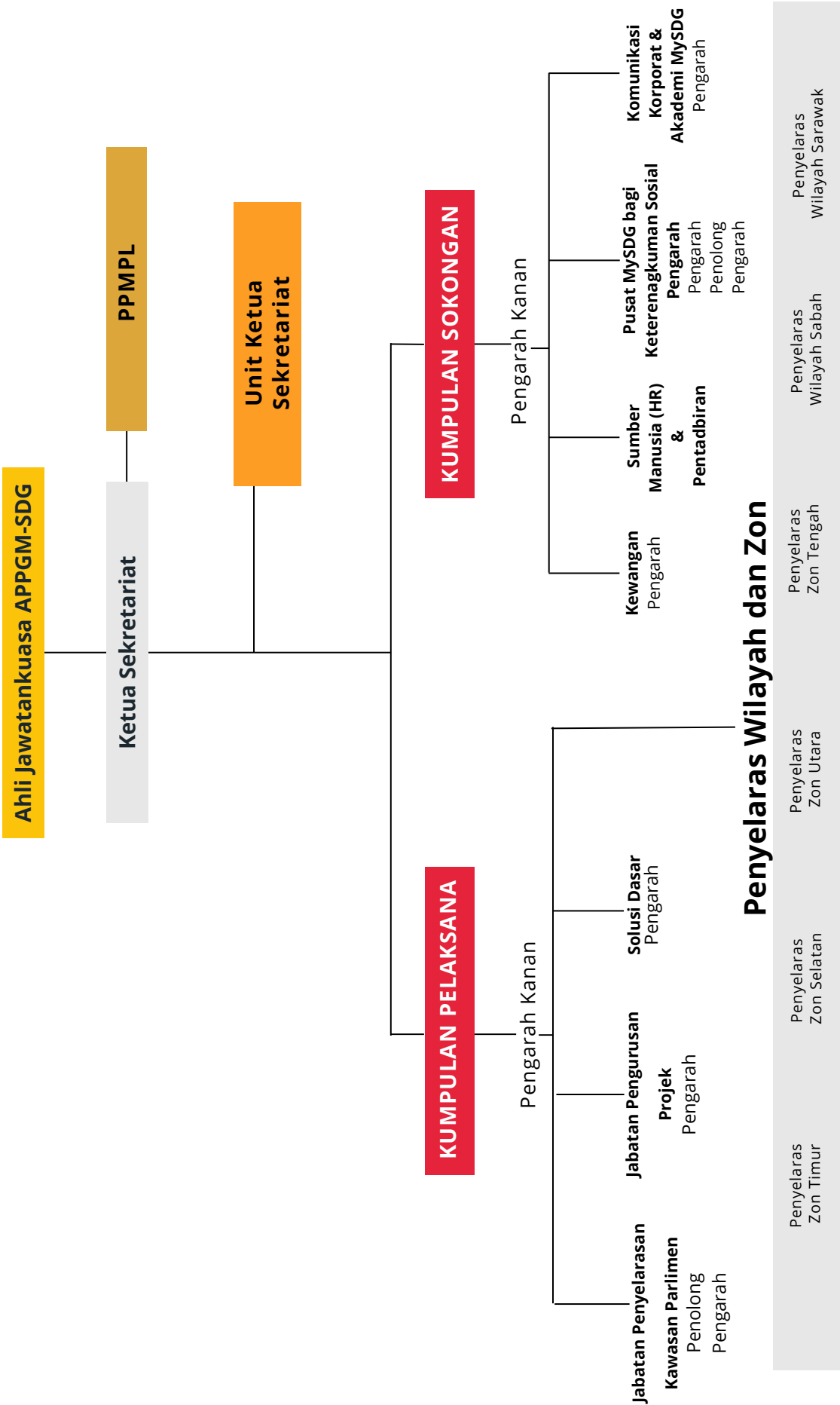
Struktur organisasi dan senarai kakitangan dengan jawatan mereka menunjukkan terdapat banyak perkara dan tanggungjawab yang sedang dijalankan. Seorang pegawai sumber manusia sepenuh masa telah diambil untuk menyokong pasukan kami yang semakin berkembang.

Semua kakitangan adalah dilindungi manfaat asa seperti caruman kepada KWSP, PERKESO, EIS serta perlindungan perubatan pesakit luar (RM1,000 setahun), Hospitalisasi (RM60,000 setahun) dan Insuran Kemalangan Peribadi (RM60,000 setahun).

STRUKTUR SEKRETARIAT DI TAHUN 2024

PASUKAN SEKRETARIAT MENGIKUT JABATAN

**Prof. Datuk. Dr.
Denison Jayasooria**
Ketua Sekretariat

**Pn.
Nur Rahmah Othman**
Pengarah Kanan,
Kumpulan Pelaksana

**En. Anthony Tan
Kee Huat**
Pengarah Kanan,
Kumpulan Sokongan

Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen (CCD)

**Pn. Nurul Syaza
Mazelan**
Timbalan Pengarah,
Unit Pemetaan

**Cik. Siti
Noraiysah Rohim**
Pegawai, Unit Pemetaan

**Pn. Siti
Shafina Sanusi**
Pegawai, Unit Pembangunan
Kapasiti

Penyelaras Wilayah dan Zon

**Dr. Wan Suzita
Wan Ibrahim**
Timbalan Pengarah,
Zon & Wilayah |
Ketua Zon Selatan

**Dr. Siti Nur Ain
Zakinuddin**
Ketua Zon Pantai Timur

**Dr. Thanaraj
Murudi**
Ketua Zon Utara

**Cik. Raine
Melissa Riman**
Ketua Zon Sarawak

**Cik. Nurul
Fazlina Osman**
Ketua Zon Sabah

Jabatan Pengurusan Projek (PMD)

**Cik. Nur Farah
Ezzaty Abd Aziz**
Pengarah, PMD

**Pn. Mary Malar
Xavier Gobind
Roab**
Penolong Pengarah, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti

**Cik. Dana Claudia
Undan Dumpangol**
Penolong Pengarah,
Unit Keterjaminan Makanan

**En. Mohammad
Shazie Zaini**
Pegawai Eksekutif,
Projek Pembangunan
Berasaskan Komuniti

**Pn. Nur Balqis
Osman**
Pegawai Eksekutif,
Projek Pembangunan
Berasaskan Komuniti

**En. Karuppiah
Palaniandy**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti

**En. Yoogeswaran
Kanis**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti

**En. Vikneswaran
Sunderam**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti

**Cik. Victoria
Cheng Chia Ern**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti

**Pn. Shiamala Devi
a. V. Rajendram**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti

**Cik. Darshini
Rawichandran**

Pegawai, Unit
Keterjaminan Makanan

**Cik. Nur Fatehah
Abd Kadir**

Pegawai, Unit
Keterjaminan Makanan

**Cik. Rose Helen
Ambrose**

Pegawai, Unit
Keterjaminan Makanan
(Utara)

**Cik. Corrin
Alicia Nero**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti & Unit
Keterjaminan Makanan
(Sarawak)

**Cik. Mc Jeanet
Lempisik**

Pegawai, Projek
Pembangunan Berasaskan
Komuniti & Unit
Keterjaminan Makanan
(Sabah)

Jabatan Solusi Dasar (PSD)

**En. Paniirselvam
Jayaraman**

Pengarah, PSD

**Cik. Nik Athirah
Abdul Ghani**

Pegawai, PSD

**Pn. Wan Asiah
Nurjannah Wan
Ahmad Tajuddin**

Pegawai, PSD

**Pn. Nurul
Syahirah Abd
Aziz**

Pegawai, PSD

**Dr. Eva Kristin
Larry Sait**

Pegawai, PSD (Sarawak)

**Pn. Fatimah
Mohd Yasin**

Pegawai, PSD (Sabah)

Jabatan Kewangan

**Cik. Rachel Tan
Chong Keng**

Pengarah,
Jabatan Kewangan

**Pn. Siti Hajar
Mohammad**

Penolong Pengarah,
Jabatan Kewangan

**Cik. Mastura
Mohamad**

Pegawai,
Jabatan Kewangan

**En. Muhammad
Yusof Adnan**

Pegawai,
Jabatan Kewangan

Sumber Manusia & Pentadbiran

**Cik. Nur Aisyah
Mohd Zaidi**

Pegawai Eksekutif,
Sumber Manusia &
Pentadbiran

**Cik. Nur Sabrina
Mohd Zafri**

Pegawai,
Sumber Manusia &
Pentadbiran

Pusat Keterangan Sosial (CSI)

**Dr.
Teo Sue Ann**

Pengarah, CSI

**Dr.
Teo Lee Ken**

Penolong Pengarah, CSI

**Dr. Khairil
Ahmad**

Perunding

**Cik. Lydia
Ann Bill**

Pegawai Eksekutif, CSI

**Cik. Tariq Ziad
Abdul Razak**

Pegawai, CSI

Jabatan Komunikasi Korporat & MySDG Akademi

**Cik. Zoel
Ng Yuet Yeng**

Pengarah, Jabatan
Komunikasi Korporat
& MySDG Akademi

**Cik. Hirzawati
Atikah Mohd
Tahir**

Pegawai Eksekutif,
MySDG Akademi

**Pn.
Nurmaisarah
Mohd Asri**

Pegawai Eksekutif, Jabatan
Komunikasi Korporat

**En. Jeremiah
Nathan Raj
k. Eruthairaj**

Pegawai, Jabatan
Komunikasi Korporat

**En. Philus
George Thomas**

Pegawai, Unit
Pemeriksaan Belia

Jabatan Ketua Sekretariat (HoS)

**En. James
Ryan Raj**

Pengarah, HoS

**Cik. Debbie
Ann Loh**

Pegawai Eksekutif, HoS

**Cik. Afiqah
Abdul Malik**

Pegawai, HoS

**En. Muhammad
Afham Muhammad
Afif**

Pegawai, HoS

**Semua kakitangan baharu yang dalam percubaan pada 2024 tidak disenaraikan.*

PENGURUSAN KEWANGAN

Jabatan ini telah dipertanggungjawabkan untuk menguruskan semua aktiviti kewangan APPGM-SDG yang meliputi tiga geran peruntukan Kementerian Kewangan (MoF). Kakitangan jabatan ini telah diperkukuhkan serta sistem perakaunan yang telah dikomputerkan untuk meningkatkan kecekapan dan ketepatan.

Dua peruntukan pertama adalah peruntukan sedia ada yang diberikan oleh MoF melalui parlimen. Peruntukan pertama adalah bagi gerak kerja penyetempatan matlamat pembangunan mampan (SDG) berjumlah RM20 Juta bagi tahun 2024. Peruntukan kedua adalah bagi inisiatif Kebun Komuniti dengan jumlah RM10 Juta bagi tahun 2024. Peruntukan ketiga adalah dengan kerjasama Yayasan Hasanah bagi inisiatif solusi dasar di peringkat daerah dengan jumlah peruntukan sebanyak RM15 Juta bagi tempoh dua tahun.

Majoriti urusan kewangan diuruskan oleh Jabatan Kewangan, dari segi jumlah transaksi dan baucar bayaran yang melibatkan bahagian/ tranche atau bayaran berperingkat bagi projek solusi dibawah inisiatif penyetempatan SDG dan peruntukan Kebun Komuniti. Setiap projek solusi yang telah diluluskan oleh jawatankuasa APPGM-SDG pada tahun 2024 memerlukan minimum empat kali pembayaran.

Pembayaran secara berperingkat ini akan dilakukan setelah memenuhi keperluan di setiap peringkat. Pembayaran pertama sebanyak 30% daripada jumlah peruntukan projek yang diluluskan akan dilakukan setelah rakan solusi menandatangani MoU, manakala pembayaran kedua sebanyak 30% akan dilakukan setelah menerima laporan kemajuan dan pengesahan perbelanjaan bahawa 70% daripada jumlah peruntukan sebelumnya telah digunakan. Baki bayaran sebanyak 20% kemudiannya akan dibayar setelah menerima laporan kemajuan dan baki akhir sebanyak 20% akan dibayar setelah pengesahan penamatan dan projek telah dijalankan dengan sokongan laporan kemajuan.

Pembayaran dibawah insiatif Advokasi Polisi di peringkat daerah telah mula dilaksanakan selaras dengan pelaksanaan inisiatif ini di 55 daerah atau kawasan parlimen. Penyelaras Tempatan yang dilantik bertanggungjawab bagi daerah tersebut. Mengambil kira kerumitan projek ini, Jabatan Kewangan mengambil pendekatan yang lebih teliti dalam memproses dan menyelaraskan perbelanjaan.

Pada masa ini kita mempunyai tiga bank akaun:

- **Akaun 1 (CIMB):** Inisiatif penyetempatan SDG dan peruntukan Kebun Komuniti (Peruntukan MoF yang disalurkan melalui Parlimen)
- **Akaun 2 (CIMB):** Inisiatif Polisi Solusi di peringkat Daerah (Peruntukan MoF melalui Yayasan Hasanah)
- **Akaun 3 (Maybank):** Akaun Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari (PPMPL)

Terdapat tiga penandatangan yang diberi kuasa iaitu Encik Kon Onn Sein (Bendahari), Prof. Dato' Dr. Rashila Ramli (Setiausaha) dan Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria (Pengerusi).

Pihak Sekretariat juga telah melantik juruaudit dalaman dan juruaudit luaran. Firma Juruaudit Bertauliah, TOR & CO. telah mengaudit akaun Sekretariat sejak dari tahun 2021 sehingga kini dimana penyata audit bagi tahun 2024 telah dilampirkan di dalam laporan ini.

PENGURUSAN SUMBER

Ruang Pejabat dan Pusat SDG

Ibu pejabat Sekretariat APPGM-SDG di Petaling Jaya kini beroperasi di empat ruang pejabat di Blok A di Pusat Perniagaan 8 Avenue.

- **Ruang Pertama:** A-1-10 (Jabatan Ketua Sekretariat, Jabatan Kewangan, Jabatan Pentadbiran dan Pengurusan Sumber Manusia, Solusi Dasar di peringkat daerah, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen – Pemetaan Isu dan Pembangunan Kapasiti)
- **Ruang Kedua:** A-1-11 (Pemantauan Projek bagi Projek Solusi dan Kebun Komuniti)
- **Ruang Ketiga:** A-2-13A (Komunikasi Korporat, Akademi MySDG dan MySDG CSI)
- **Ruang Keempat:** A-G-3A (Ruang MySDG) Unit ini disewa sebagai ruang serba guna. Ruang ini secara amnya digunakan sebagai bilik mesyuarat dan ruang makan yang boleh memuatkan seramai 60 orang.

Di peringkat zon dan wilayah, pihak Sekretariat sedang fokus untuk menyahpusatkan operasi dan penyelarasan. Dua pusat SDG telah ditubuhkan pada tahun 2024, dimana satu di Ipoh bagi Zon Utara pada 5 September 2024 dan satu lagi di Kota Bharu bagi Zon Pantai Timur pada 14 Oktober 2024.

Kewujudan kami di Sarawak dan Sabah telah diperkasakan dengan pengambilan kakitangan tambahan serta ruang pejabat yang lebih luas. Pada awal tahun 2025, pihak Sekretariat mempunyai perancangan untuk menubuhkan Pusat SDG bagi Zon Selatan dan Pejabat di Ayer Keroh, Melaka.

Kenderaan Pejabat

Pada masa sekarang, pihak Sekretariat sedang menyewa empat buah kenderaan di pejabat Petaling Jaya. Sewaan bulanan jangka panjang kenderaan ini menunjukkan keberkesanan kos, mengurangkan perbelanjaan perjalanan bagi pemetaan isu dan lawatan projek.

PENYERTAAN MESYUARAT UTAMA

Bil.	Perkara	Tarikh	Wakil
MESYUARAT BERSAMA PARLIMEN			
1	Mesyuarat bersama Setiausaha Dewan Rakyat, Dr. Nizam Mydin bin Bacha Mydin berkenaan Young Politician Workshop	25 Okt 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, Zoel Ng dan Prof. Dato' Dr. Rashila Ramli (PPMPL Committee Member)
2	Mesyuarat bersama Yang di-Pertua Dewan Rakyat, YB Tan Sri Dato' (Dr.) Johari bin Abdul bagi kemaskini gerak kerja APPGM-SDG bagi tahun 2024 dan 2025	18 Nov 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, Nur Rahmah Othman dan Zoel Ng
MESYARAT BERSAMA KERAJAAN NEGERI			
3	Mesyuarat bersama Governor Sarawak, TYT Yang Di-Pertua Negeri Sarawak, Tun Pehin Sri Dr. Haji Wan Junaid Tuanku Jaafar bagi memberi kemaskini berkenaan gerak kerja APPGM-SDG di Negeri Sarawak.	4 Mar 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, Zoel Ng, Raine Melissa Riman, Dr. Eva Kristin Larry Sait dan Assoc. Prof. Dr. Zaimuariffudin Shukri bin Nordin
4	Mesyuarat bersama Unit Perancangan Ekonomi (UPEN), Negeri Sarawak	6 Sep 2024	Dr. Teo Sue Ann, Raine Melissa Riman, Dr. Eva Kristin Larry Sait, Corrin Alicia Nero dan Nurliyana Safiah
5	Mesyuarat bersama YB Datuk Seri Panglima Dr. JeffreyM.G. Kitingan, Timbalan Ketua Menteri I merangkap Menteri Pertanian, Perikanan dan Industri Makanan Sabah bagi memberi kemaskini tentang gerak kerja APPGM-SDG di Negeri Sabah	7 Ogos 2024	Dr. Teo Sue Ann, Paniirselvam Jayaraman, Nurrul Fazlina Osman, Mc Jeanet Lempisik @ Marx dan Fatimah Mohd Yasin
6	Mesyuarat bersama Ketua Pegawai Operasi, YBrs Tuan Ramlee Kariah, Sekretariat Sabah Maju Jaya	2 Okt 2024	Nurrul Fazlina Osman, Mc Jeanet Lempisik @ Marx dan Fatimah Mohd Yasin
7	Mesyuarat bersama Bahagian Perancang Ekonomi Negeri Perlis bagi memberi makluman berkenaan pelaksanaan projek	24 Mei 2024	Dr. Thanaraj Murudi, Dr. Wan Suzita Wan Ibrahim dan Imamul Ariffin

MESYUARAT BERSAMA KEMENTERIAN			
8	Mesyuarat bersama pengarah sekretariat Majlis Tindakan Sara Hidup Negara (NACCOL), Encik Atan Sopian, Pengarah Sekretariat NACCOL bagi membincangkan projek dan agenda semasa NACCOL dan potensi kerjasama.	11 Jan 2024	Dr. Teo Sue Ann, Nur Balqis Osman, Lydia Ann Bill, Imamul Ariffin dan Dr. Teo Lee Ken
9	Mesyuarat Jawatankuasa Teknikal Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) Bil 1/2024 anjuran Kementerian Ekonomi.	17 Jan 2024	Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria dan Nur Rahmah Othman
10	Mesyuarat Penyelarasan Pelaksanaan Industri Penjagaan di Malaysia anjuran Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM).	24 Jan 2024	Dr. Teo Sue Ann, Imamul Ariffin, Anugraha Gaikwad dan Dr. Teo Lee Ken
11	Mesyuarat Sesi Libat Urus Jabatan Audit Negara dan Pertubuhan Bukan Kerajaan (NGO) Berkaitan Sustainable Development Goals (SDG).	14 Mar 2024	Zoel Ng mewakili Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria
12	Bengkel Strategik untuk Masyarakat India Malaysia anjuran Kementerian Perpaduan Negara Malaysia (KPNM)	20 – 21 Mar 2024	Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria dan Paniirselvam Jayaraman
13	Mesyuarat bersama Encik Muhammad Kamil bin Abdul Munim, setiausaha politik Perdana Menteri bagi memberi kemaskini gerak kerja APPGM-SDG	16 Mei 2024	Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria, Anthony Tan dan Dr. Thanaraj Murudi
14	Mesyuarat bersama Kementerian Pengangkutan Malaysia yang dipengerusikan oleh Encik Nazhaf, Ketua Penolong Setiausaha Bahagian Perancangan Strategik dan Antarabangsa	20 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Dr. Khairil Ahmad dan Lydia Ann Bill
15	Mesyuarat bersama Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi (KUSKOP) bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	21 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Lydia Ann Bill, Anugraha Gaikwad dan Imamul Ariffin

16	Mesyuarat bersama Kementerian Perumahan Dan Kerajaan Tempatan (KPKT) yang dipengerusikan oleh Dato' Dr. Muhammad Sade, Setiausaha Bahagian Perancangan Strategik dan Antarabangsa bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	23 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Dr. Khairil Ahmad, Anugraha Gaikwad, Afham Afif dan Lydia Ann Bill
17	Mesyuarat bersama Kementerian Pertanian dan Keterjaminan Makanan (KPKM) bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	23 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Anugraha Gaikwad, Afham Afif dan Lydia Ann Bill
18	Mesyuarat Jawatankuasa Pemandu Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) Bil 1/24 anjuran Kementerian Ekonomi	24 Mei 2024	Nur Rahmah Othman
19	Mesyuarat bersama Kementerian Komunikasi bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	24 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Dr. Khairil Ahmad, Anugraha Gaikwad, Afham Afif dan Lydia Ann Bill
20	Mesyuarat bersama Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi (MOSTI) bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	27 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Dr. Khairil Ahmad, Anugraha Gaikwad, Afham Afif dan Lydia Ann Bill
21	Mesyuarat bersama Pusat SDG Negara, Kementerian Ekonomi bagi memberi kemaskini berkenaan gerak kerja CSI.	28 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Afham Afif dan Lydia Ann Bill
22	Mesyuarat bersama Unit Penyelarasan Pelaksanaan (ICU), Jabatan Perdana Menteri bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	29 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Dr. Khairil Ahmad, Anugraha Gaikwad, Afham Afif, Imamul Ariffin dan Lydia Ann Bill
23	Mesyuarat bersama Bahagian Dasar Sumber Manusia, Bahagian Dasar, Kementerian Sumber Manusia (KESUMA) bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	30 Mei 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Anugraha Gaikwad dan Lydia Ann Bill.
24	Mesyuarat bersama Kementerian Sumber Asli dan Kelestarian Alam bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	7 Jun 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken dan Dr. Khairil Ahmad

25	Mesyuarat bersama Kementerian Peralihan Tenaga dan Transformasi bagi memberikan pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG.	20 Jun 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken, Dr. Khairil Ahmad, Anugraha Gaikwad dan Lydia Ann Bill
26	Majlis Libat Urus Belanjawan 2025 anjuran Kementerian Kewangan	9 Jul 2024	Nur Rahmah Othman dan Rachel Tan
27	Mesyuarat bersama Kementerian Pembangunan Usahawan Dan Koperasi Malaysia (KUSKOP) bagi berkongsi dapatan kajian berkenaan ekonomi penjagaan	11 Jul 2024	Debbie Ann Loh disertai oleh Lee Min Hui dan Ahmad Farhan dari ISIS Malaysia
28	Mesyuarat bersama pihak Kementerian Pendidikan dan LeapEd berkenaan projek di SK Sungai Rual	19 Jul 2024	Anthony Tan, Nik Athirah Abdul Ghani dan Yoogeswaran Kanis
29	Mesyuarat bersama pihak Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna (KPDNHEP)	16 Ogos 2024	Dr. Teo Lee Ken, Lydia Ann Bill, Nuha Mysara Mohd Hisam dan Dr. Khairil Ahmad
30	Majlis Libat Urus Belanjawan 2025 anjuran MITRA	24 Ogos 2024	Dr. Thanaraj Murudi, Yoogeswaran Kanis dan Mary Malar Xavier
31	Mesyuarat bersama Seksyen Pengurusan Biodiversiti, Kementerian Sumber Asli dan Kelestarian Alam (NRES)	29 Ogos 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Teo Lee Ken dan Dr. Khairil Ahmad disertai oleh Julian Hyde (Reef Check Malaysia)
32	Malaysia SDG Summit 2024 anjuran Kementerian Ekonomi dimana pihak APPGM-SDG telah membuka reruai	17 – 18 Sep 2024	Sekretariat APPGM-SDG
33	Multidimensional Poverty Index (MPI) Projects Technical Committee Meeting (1/2024) anjuran Kementerian Ekonomi	24 Sep 2024	Dr. Thanaraj Murudi dan Nik Athirah Abdul Ghani
34	Mesyuarat Jawatankuasa Teknikal SDG Bil 2/2024 anjuran Kementerian Ekonomi	14 Nov 2024	Nur Rahmah Othman dan Dr. Teo Lee Ken
MESYUARAT BERSAMA AGENSI DAN BADAN KERAJAAN			
35	Mesyuarat teknikal bersama pihak Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN) bagi program bersama yang akan disertai oleh 40 pegawai.	11 Jan 2024	Zoel Ng, Nurul Syaza Mazelan, Siti Shafina Sanusi dan Hirzawati Atikah Mohd Tahir
36	Mesyuarat bersama pihak URBANICE dan AIDA berkenaan kerjasama berkenaan Grassroots Assembly Report.	17 Jan 2024	Nurul Syaza Mazelan dan Paniirselvam Jayaraman

37	Mesyuarat bersama pihak Institut Keusahawanan Negara (INSKEN) bagi membincangkan potensi kerjasama dalam membantu usahawan – usahawan di pendalaman Sabah.	24 Jan 2024	Dr. Jain, Nurrul Fazlina dan Mc Jeanet telah menyertai mesyuarat ini yang dijalankan secara dalam talian.
38	Mesyuarat bersama Kerajaan Negeri Perlis dan Pusat SDG Negara, Kementerian Ekonomi berkenaan gerak kerja APPGM-SDG secara dalam talian.	4 Apr 2024	James Ryan Raj, Dr. Wan Suzita Wan Ibrahim, Nur Balqis Osman dan Afham Afif.
39	Mesyuarat bersama Malaysia External Trade Development Corporation (MATRADE) secara dalam talian untuk berkongsi tentang gerak kerja APPGM-SDG.	9 Apr 2024	James Ryan Raj, Dana Claudia Dumpangol dan Darshini Rawichandran
40	Mesyuarat bersama Yayasan Hasanah berkenaan Projek Dasar Solusi di Peringkat Daerah	14 Mei 2024	Nur Rahmah Othman, Anthony Tan dan Paniirselvam Jayaraman
41	Mesyuarat bersama pihak Institute for Development Studies (Sabah), IDS	5 Jul 2024	Nurrul Fazlina Osman dan McJeanet Lempisik @ Marx
42	Mesyuarat bersama pihak Regional Corridor Development Authority (RECODA)	2 Ogos 2024	Raine Melissa Riman dan Dr. Eva Kristin Larry Sait
43	Mesyuarat bersama Setiausaha Kerajaan Negeri Kedah bagi memberi pengenalan berkenaan gerak kerja APPGM-SDG	9 Sep 2024	Dr. Thanaraj Murudi, Paniirselvam Jayaraman, Dr. Wan Suzita Wan Ibrahim dan Nurul Syahirah Abd Aziz
44	Mesyuarat bersama Datuk Bandar Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL), YBhg. Dato' Seri Maimunah	11 Sep 2024	Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria, Nur Rahmah Othman, Dr. Teo Sue Ann, Paniirselvam Jayaraman, Daniel Mokhtar, Nurul Syaza Mazelan dan Nurjannah Tajuddin
45	Mesyuarat bersama Setiausaha Bahagian DUN, Pejabat Setiausaha Negeri Terengganu	22 Sep 2024	Dr. Siti Nur Ain Zakinuddin, Paniirselvam Jayaraman, Nik Athirah Abdul Ghani dan Nurjannah Tajuddin
46	Mesyuarat bersama Setiausaha Kerajaan Negeri Perlis, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Perlis	4 Nov 2024	Dr. Thanaraj Murudi, Paniirselvam Jayaraman, Nurjannah Tajuddin dan Mohammad Shazie Zaini
47	Mesyuarat Majlis Sains Negara	4 Nov 2024	Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria
48	Mesyuarat bersama wakil Setiausaha Kerajaan Negeri Johor, Pegawai Alam Sekitar di Bahagian Perancangan Ekonomi Negeri, YM Ungku Najihah Izani Ungku Mizan	5 Nov 2024	Paniirselvam Jayaraman, Nik Athirah Abdul Ghani dan Dr. Wan Suzita Wan Ibrahim

49	Mesyuarat bersama Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri Sembilan	19 Nov 2024	Dr. Wan Suzita Ibrahim, Nik Athirah Abdul Ghani dan Yoogeswaran Kanis
50	Mesyuarat bersama Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri Melaka	25 Nov 2024	Dr. Wan Suzita Ibrahim dan Nurjannah Tajuddin
51	Mesyuarat bersama pihak Yayasan Hasanah bagi memberi kemaskini gerak kerja Unit Solusi Dasar	27 Nov 2024	Nur Rahmah Othman, Paniirselvam Jayaraman, Nurjannah Tajuddin, Nik Athirah Abdul Ghani dan Fatimah Mohd Yasin
52	Mesyuarat bersama Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri Pulau Pinang (Pembangunan)	16 Dis 2024	Dr. Thanaraj Murudi, Paniirselvam Jayaraman dan Nurul Syahirah Abd Aziz
53	Mesyuarat bersama Timbalan Setiausaha Kerajaan Negeri Selangor	17 Dis 2024	Dr. Teo Lee Ken, Paniirselvam Jayaraman, Nurul Syaza Mazelan, Nurjannah Tajuddin dan Nik Athirah Abdul Ghani
54	Mesyuarat bersama Pusat SDG Negara bagi memberi kemaskini berkenaan gerak kerja APPGM-SDG	20 Dis 2024	Dr. Teo Sue Ann, Dr. Khairil Ahmad, Tariq Ziad Abdul Razak dan Paniirselvam Jayaraman
MESYUARAT BERSAMA ORGANISASI DAN INSTITUSI ANTARABANGSA			
55	Mesyuarat bersama wakil Westminster Foundation for Democracy (WFD), Pn. Usha Devi K. Sabanayagam dan Pengasas dan Pengarah Pengurusan ENGENDER, Pn. Omna Sreeni-Ong berkenaan Gender Responsive Budget.	8 Jan 2024	Nur Rahmah Othman dan Dr. Teo Sue Ann
56	World Social Forum 2024, Kathmandu, Nepal	17 Feb 2024	Dr. Teo Sue Ann dan Dr. Teo Lee Ken
57	11th Asia-Pacific Forum on Sustainable Development (APFSD), Bangkok, Thailand <i>"Reinforcing the 2030 Agenda for Sustainable Development and eradicating poverty in times of multiple crises: The effective delivery of sustainable, resilient and innovative solutions in Asia and the Pacific"</i>	20 – 23 Feb 2024	Dr. Wan Suzita Wan Ibrahim dan Dana Claudia Dumpangol
58	India Network of Professional Social Worker's Association (INPSWA) International Social Work Conference 2024, Chennai, India	22 – 24 Feb 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, Nur Balqis Osman, Nur Farah Ezzaty Abd Aziz, Karupppiah Palaniandy dan Paniirselvam Jayaraman

59	2024 UN Civil Society Conference, Nairobi, Kenya	6 – 10 Mei 2024	Zoel Ng
60	Virtual Roundtable Discussion Pact for The Future and the 2030 Agenda SDG All-Party Parliamentary Groups [Dalam Talian]	16 Mei 2024	Prof Datuk Dr. Denison Jayasooria, Nur Rahmah Othman, Zoel Ng dan Debbie Ann Loh
61	Summit for the Future Consultation anjuran United Nations (UN)	30 Mei 2024	Nur Rahmah Othman dan Zoel Ng
62	Mesyuarat bersama wakil National Democratic Institute (NDI)	1 Jul 2024	Anthony Tan, Zoel Ng, Philus George Thomas dan Mohammad Shazie Zaini
63	High-Level Political Forum on Sustainable Development (HLPF) 2024, New York, USA	8 - 17 Jul 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria
64	Mesyuarat <i>Inter-Parliamentary Union</i> di New York	16 Jul 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria
65	Mesyuarat bersama wakil The Global Centre for Pluralism bagi perkongsian berkenaan gerak kerja mereka di Malaysia	24 Jul 2024	Anthony Tan, Hirzawati Atikah Mohd Tahir dan Mohammad Shazie Zaini
66	Mesyuarat bersama pihak UN ESCAP	11 Nov 2024	Prof. Datuk Dr. Denison, Dr. Teo Sue Ann dan Dr. Khairil Ahmad
67	Technical Discussion on The Multidimensional Poverty Index (MPI) in Malaysia anjuran UNDP Malaysia	9 Dis 2024	Debbie Ann Loh
68	Kick-Off Consultation for Malaysia's 3rd Voluntary National Review (VNR) 2025	11 Dis 2024	Prof. Datuk Dr. Denison Jayasooria, Dr. Khairil Ahmad, Lydia Ann Bill, Nurjannah Tajuddin, Dana Claudia Dumpangol dan Dr. Teo Sue Ann

PERSATUAN PROMOSI MATLAMAT PEMBANGUNAN LESTARI (PPMPL)

Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari berfungsi sebagai sekretariat bagi APPGM-SDG dalam menguruskan dana awam, pengambilan kakitangan dan bertanggungjawab bagi semua sasaran dan perkara boleh serah.

Persatuan mempunyai 19 orang ahli, 14 orang merupakan ahli sepanjang hayat dan lima orang ahli biasa. Terdapat dua ahli kehormat yang dijemput sebagai penasihat iaitu Dato' Sri Mustapa dan Dato' Sri Hajah Rohani Abdul Karim.

Persatuan telah mengadakan mesyuarat agung tahunan (AGM) pada 20 Mei 2024 dan jawatankuasa berikut telah dilantik bagi tempoh dua penggal sebagai ahli jawatankuasa tertinggi (EXCO):

PERSATUAN PROMOSI MATLAMAT
PEMBANGUNAN LESTARI
PPM-023-14-07012020

**Dato' Sri Hajah
Rohani Abdul Karim**

Penasihat

**Dato' Sri
Mustapa bin Mohamed**

Penasihat

**Prof. Datuk Dr.
Denison Jayasooria**

Pengerusi

Dr. Lin Mui Kiang

Naib Pengerusi

En. Alizan Mahadi

Setiausaha
(hingga 24 Jun 2024)

**Prof. Dato' Dr
Rashila Ramli**

Setiausaha
(bermula 24 Jun 2024)

**En. K. Eruthaiaraj
A/L Kulanthaisamy
(James Ryan Raj)**

Timbalan
Setiausaha

En. Kon Onn Sein

Bendahari

**Pn. Omna
Sreeni-Ong**

Ahli Exco

**Pn. Nur
Rahmah Othman**

Ahli Exco
(bermula 24 Jun 2024)

**Cik. Lavanya
Rama Iyer**

Ahli Exco
(letak jawatan 8 Jul 2025)

En. Jeffrey Phang

Juruaudit Dalaman

En. Kiu Jia Yaw

Juruaudit Dalaman
(letak jawatan 24 Feb 2025)

PENYATA AUDIT TAHUNAN BAGI TAHUN 2024

TOR & CO. (AF 0575)

Chartered Accountants

Head office

No.14, Persiaran 65C, Pekeliling Business Centre,
Jalan Pahang Barat, Off Jalan Tun Razak, 53000 Kuala Lumpur.

Tel: +603-4024 6666

Email: info@tor.com.my Website: www.tor.com.my

杜秉權會計樓
英皇御准特許會計師
大馬特許會計師

Date: 22 APR 2025

TO WHOM IT MAY CONCERN

EXTRACT FROM PERSATUAN PROMOSI MATLAMAT PEMBANGUNAN LESTARI (THE SOCIETY)
AUDITED FINANCIAL STATEMENTS FOR THE FINANCIAL YEAR ENDED 31ST DECEMBER 2024.

8. ON-GOING PROJECTS

	2024 RM	2023 RM
APPGM-SDG		
Balance brought forward	10,998,514.11	6,244,078.84
Grant for 2023	-	20,000,000.00
Grant for 2024	13,000,000.00	-
	23,998,514.11	26,244,078.84
Auditors' remuneration	(30,270.40)	(16,960.00)
Building inclusive community	-	(50,099.72)
Capacity building and awareness expenses	(548,177.10)	(1,091,034.77)
HoS community centre	(94,040.05)	-
MySDG community	(765,816.75)	-
Networking and communications	(527,744.81)	(493,727.11)
Policy expenses	(1,177,304.60)	(247,881.91)
Project monitoring expenses	(1,900,332.74)	(990,958.16)
Research expenses	(1,056,582.89)	(1,260,545.77)
Secretariat expenses and coordination expenses	(1,918,416.66)	(1,269,843.09)
Solution project expenses	(13,826,012.30)	(9,824,514.20)
Youth development	(85,809.50)	-
	(21,930,507.80)	(15,245,564.73)
	2,068,006.31	10,998,514.11

Branch

70A, Lebuhr Beringin, 42000 Port Klang, Selangor. Tel: +603-3167 2625

8. **ON-GOING PROJECTS (CONT'D)**

	2024 RM	2023 RM
Kebun komuniti projects		
Balance brought forward	5,026,099.45	-
Grant for 2023	-	10,000,000.00
Grant for 2024	2,000,000.00	-
	7,026,099.45	10,000,000.00
Capacity building and awareness expenses	(22,105.45)	(5,165.12)
Kebun community	-	(9.00)
Networking and communications	(12,623.10)	(11,000.00)
Policy expenses	(12,000.00)	(131.75)
Project monitoring expenses	(1,043,742.89)	(450,212.70)
Research expenses	(777.74)	(100,219.23)
Secretariat expenses and coordination expenses	(110,000.00)	(52,500.00)
Solution project expenses	(6,371,018.95)	(4,354,662.75)
	(7,572,268.13)	(4,973,900.55)
	(546,168.68)	5,026,099.45
Yayasan hasanah projects		
Balance brought forward	-	-
Grant for 2024	5,250,000.00	-
	5,250,000.00	-
Multi stakeholder	(5,348.78)	-
Networking and communications	(8,907.00)	-
Policy expenses	(40,000.00)	-
Project monitoring expenses	(850,824.33)	-
Research expenses	(19,149.22)	-
Secretariat expenses and coordination expenses	(273,915.76)	-
	(1,198,145.09)	-
	4,051,854.91	-
Balance as at 31st December	5,573,692.54	16,024,613.56

PERSATUAN PROMOSI
MATLAMAT PEMBANGUNAN LESTARI
PPM-023-14-07012020

A-1-10, Blok A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1, Seksyen 8, 46050 Petaling Jaya, Selangor

Email: secretariat@appgm.sdg.com | Tel: +6013 920 3550

